

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
DEVETO VANREDNO ZASEDANJE
U JEDANAESTOM SAZIVU
Prvi dan rada
17. jul 2018. godine

(Sednica je počela u 10.10 časova. Predsedava Maja Gojković, predsednik Narodne skupštine.)

*
* *

PREDSEDNIK: Dame i gospodo narodni poslanici, otvaram sednicu Devetog vanrednog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u Jedanaestom sazivu.

Na osnovu službene evidencije o prisutnosti narodnih poslanika konstatujem da sednici prisustvuju 102 narodna poslanika.

Radi utvrđivanja broja narodnih poslanika prisutnih u sali, molim da ubacite svoje identifikacione kartice u poslaničke jedinice.

Konstatujem da je primenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno da je u sali prisutno 137 narodnih poslanika.

Da li neko od predsednika, odnosno ovlašćenih predstavnika poslaničkih grupa želi da zatraži obaveštenje ili objašnjenje u skladu sa članom 287. Poslovnika?

Reč ima Đorđe Vukadinović.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Zahvaljujem.

Moje prvo pitanje ide na adresu Ministarstva kulture i informisanja i tiče se navoda vlasnice i urednice KTV televizije iz Zrenjanina, koja je nedavno javno obelodanila pritiske na sebe, svoju porodicu i svoju televiziju, s obzirom na činjenicu da je reč o jednoj od malobrojnih TV stanica u Srbiji koje se trude da, ja bih rekao objektivno ili koliko-toliko objektivno, daju šansu i vlasti i opoziciji da iznesu svoje stavove. Daleko od toga da je reč o nekoj opozicionoj televiziji, naprotiv, ali mnogi od nas i vas, s jedne i druge strane, gostovali su u tim emisijama i znamo da su one relativno izbalansirane i objektivne.

Gospođa Radić, vlasnica i urednica te televizije iz Zrenjanina, rekla je da se na nju vrši pritisak od strane gradske vlasti da proda svoju televiziju, odnosno da je taj

pritisak stigao, mada ne lično, ali indirektno, od strane gospodina Gašića, visokog funkcionera vladajuće stranke i trenutno šefa BIA. To je loše; u svakom slučaju, zavrđuje, treba da bude ispitano i očekujem od Ministarstva da mi odgovori, odnosno da istraži činjenice u vezi s tim slučajem.

Ovo je, rekao bih, indikativno i uvod u drugo i glavno moje pitanje, a s obzirom na činjenicu da je medijska scena, medijski prostor u Srbiji toliko zatvoren da – koliko god da pamtim, i stariji i mlađi, od onog jednopartijskog, jednoumnog vremena, preko devedesetih do dvehiljaditih godina, uz sve zamerke koje smo imali i s razlogom mogli imati na medijske slobode u tim režimima – nikada stanje nije bilo gore u medijima. Dakle, na prste jedne ruke možete da prebrojite stanice, i to lokalne stanice, koje uopšte daju prostora opoziciji. Zašto je tako, to je sada posebna tema, ali mislim da je jedan od važnijih razloga tog medijskog zatvaranja u Srbiji upravo to da se ne bi saznale neke činjenice koje su, kao što rekoh, u vezi sa mojim narednim pitanjem.

Naime, praktično javnost u Srbiji ne zna ili je na kašičicu obaveštena o tome kakav je stav Ruske Federacije i visokih zvaničnika Ruske dume po pitanju pregovora i potencijalnog potpisivanja navodno sveobuhvatnog sporazuma sa Kosovom, odnosno sa Prištinom. U više navrata, diskretno, diplomatski obazrivo, ali ipak dovoljno jasno, visoki predstavnici Ruske dume i ruske vladajuće stranke poslali su poruku da je stav Moskve, za razliku od onoga što se obično široko publikuje, vrlo čvrst i principijelan po pitanju Kosova i Metohije i da Rusija tu ne odustaje od svojih principijelnih pozicija, a to je da baza razgovora i eventualnih dogovora može biti samo Rezolucija 1244, a nikakvi sveobuhvatni sporazumi i nikakve korekcije granica i slično ne dolaze u obzir, barem kada je reč o Ruskoj Federaciji, da je to njihov principijelni stav. Oni su taj svoj stav ponovili u razgovoru sa delegacijom „Otadžbine“, sa predstavnicima Srba sa Kosova i Metohije i nekih drugih organizacija, kada su jasno ponovili i naglasili podršku i privrženost Srbiji ali i privrženost Rezoluciji 1244 i poštovanju međunarodnog prava.

Zato moje pitanje ide na adresu Ministarstva spoljnih poslova i Generalnog sekretarijata predsednika Republike – da li su obavešteni, da li su upoznati sa tim stavom Ruske Federacije, odnosno Ruske dume i da li su politika koju vode i pregovori u koje ulaze i koje vode u Briselu sa predstavnicima Prištine usklađeni sa time?

Mi smo imali priliku da se upoznamo, odnosno da čujemo šta su crvene linije Prištine pred ovu novu rundu pregovora. Vrlo jasno su to rekli njihovi predstavnici: Tači, Haradinaj i ostali. Mi ne znamo šta su crvene linije naše vlasti, pa, evo, upravo bi ova poruka koja je poslata u razgovoru sa predstavnicima „Otadžbine“ od strane ruskih zvaničnika mogla da bude primer, ilustracija i baza tih crvenih linija, za koje mi ne znamo da li postoje, a plašim se da ih nema.

Konačno, moje treće pitanje ide na adresu predsednika, odnosno rukovodstva Skupštine – kada će biti zakazana posebna sednica na temu Kosova i Metohije? Mislim

da je apsolutno krajnje vreme i apsolutno nema nikakvog opravdanja što takvog razgovora ovde u Skupštini nema. Hvala.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Ljupka Mihajlovska.

LJUPKA MIHAJLOVSKA: Hvala. Prvo pitanje upućujem ministru sporta i omladine, ministru prosvete i ministru zdravlja, kao i celoj Vladi Republike Srbije – da li vas zabrinjava poražavajući i katastrofalan podatak koji smo juče imali prilike da čujemo u medijima, a to je da je oko 50% mladih ljudi u Srbiji depresivno i anksiozno? Ne znam kako je metodološki rađeno ovo istraživanje, ali verujem da nema mnogo grešaka i da su čak možda podaci i gori, te u tom smislu možda postoji neka greška.

Da li smatrate da je ovo crveni alarm i šta ćemo uraditi po tom pitanju? Šta mi nudimo danas mladim generacijama osim jeftinih droga na ulici i raznih rijaliti-programa, nasilja i promovisanja patriotizma u vidu mržnje prema drugim narodima? Imate li rešenje za ovaj problem i da li možemo da dobijemo izveštaj o sprovođenju Strategije za mlade, posebno u domenu zdravlja i bezbednosti mladih?

Pitanje za ministra prosvete Mladena Šarčevića – može li se od Nacionalnog akreditacionog tela, i zašto ne, očekivati da u standarde za akreditaciju uvrsti i deo koji se odnosi na pristupačnost visokoškolskih ustanova, kako arhitektonsku tako i informaciono-komunikacionu, za studente s invaliditetom? Verovatno ste u izveštaju institucije Poverenika za zaštitu ravnopravnosti videli da je to jedna od preporuka u pogledu dostupnosti visokog obrazovanja studentima sa različitim vrstama invaliditeta, ali i Komiteta UN za prava osoba sa invaliditetom.

Negde 2015. godine u jednom projektu već je napravljen nacrt predloga izmena tih standarda za akreditaciju, međutim, oni nikada nisu usvojeni. Pretpostavljam da ima velikih otpora u određenom monopolističkom ponašanju određenih visokoškolskih ustanova, ali vi, ministre, verovatno znate da afirmativne mere koje se donose za upis studenata s invaliditetom nisu dovoljne da se ovi studenti na adekvatan način uključe u visoko obrazovanje. Za mnoge studente sa invaliditetom veći problem od toga kako će spremiti i da li će položiti ispit predstavlja to kako će se kretati po visokoškolskoj ustanovi i kako će naći materijale u pristupačnim formatima.

Pitanje za ministarku Zoranu Mihajlović – da li postoji komisija u okviru vašeg ministarstva koja prati primenu Pravilnika o tehničkim standardima planiranja (da ne čitam sad ceo Pravilnik), koji se odnosi na pristupačnost objekata osobama sa invaliditetom, deci i starijim osobama?

U Zakonu o planiranju i izgradnji član 206. kaže da zahtev za pokretanje prekršajnog postupka koji se odnosi na nepoštovanje ovih standarda prilikom izgradnje i adaptacije objekata podnosi nadležni urbanistički inspektor. Da li je ikada pokrenut ijedan prekršajni postupak i kako to izgleda u praksi?

Predlažem da krenete od vašeg resora i da nam kažete šta je urađeno u pogledu pristupačnosti glavne autobuske i železničke stanice u Beogradu i da li se prema planu

rekonstrukcije Železničke stanice „Prokop“ planira da ova stanica bude pristupačna i osobama sa invaliditetom. Jer decu će neko nekako i uneti, ali za starije osobe i za osobe sa invaliditetom to je praktično nemoguće i nije u skladu sa poštovanjem njihovog ličnog integriteta.

Pitanje za ministra Zlatibora Lončara – zbog čega u Pravilniku o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti u zdravstvenim ustanovama ne postoje odredbe koje se odnose na pristupačnost zdravstvenih ustanova? Ne znam da li znate, ali gotovo da ne postoji klinika u okviru Kliničkog centra Srbije koja ima pristupačan toalet za osobe koje se kreću uz pomoć kolica. Pretpostavljam da se negde tradicionalno, medicinskim pristupom posmatranju osoba sa invaliditetom smatra da one ne ustaju iz kreveta i da te radnje verovatno obavljaju u sobi ili u krevetu, ali zaista je sramno da, primera radi, Klinika za infektivne i tropske bolesti nema toalet u koji može ući osoba koja koristi kolica.

Jedno možda vama ne tako važno pitanje, ali ja volim da se bavim ovozemaljskim temama – zbog čega su toaleti u zdravstvenim ustanovama u katastrofalnom stanju i liče na toalete na železničkoj i autobuskoj stanici kada znamo da je u tržnim centrima higijena u toaletima besprekorna, a dnevno tamo prođe i nekoliko hiljada ljudi? Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Sonja Pavlović.

SONJA PAVLOVIĆ: Hvala.

Pitanje postavljam ministru kulture i informisanja, gospodinu Vukosavljeviću. Aktuelni rezultati konkursa za budžetska sredstva opredeljena za proizvodnju TV medijskog sadržaja u 2018. godini, kao i informacije u javnosti vezane za taj konkurs dovode u pitanje valjanost i regularnost utroška budžetskih sredstava u oblasti kulture i informisanja.

Na konkursu je produkciji *GFC d. o. o.* iz Beograda opredeljeno 3,7 miliona dinara, što je među najvišim pojedinačnim iznosima, a da je pritom kao svoju referencu u zvaničnoj prijavi u rubrici „Iskustva podnosioca u sličnim projektima“ navela kinematografsko ostvarenje autora Boška Savkovića, te time zloupotrebila tuđe autorstvo. Prema dokumentaciji dobijenoj na uvid, nedvosmisleno se može videti da je Privredno društvo *GFC d. o. o.* iz Beograda navelo da je učestvovalo u proizvodnji filma „U ime života 1999“, da je za isti film dobitnik nagrade „Zlatni medved“ u Berlinu 2017. godine, kao i da je dobitnik nagrade „Srebrni delfin“ u Kanu.

Možda bi ovako data referenca bila komična u nekom filmu, ali zapravo je zabrinjavajuća u realnom životu. Naime, neistina je da je pomenuti film dobio nagradu „Zlatni medved“ u Berlinu 2017. godine, te zabrinjava činjenica da nadležni u Ministarstvu kulture i informisanja nisu s tim upoznati. Istina je da je film „U ime života 1999“ nagrađen Nagradom za izuzetnost na festivalu Zlatna vrata Berlina 2017. godine. Isti film je tokom 2017. godine dobio još devet međunarodnih nagrada, između ostalog

i „Srebrnog viteza“ u Moskvi. Takođe zabrinjava činjenica da resorno ministarstvo nije upoznato s tim.

Na konferenciji za medije upriličenoj zbog predmetnog konkursa državni sekretar Aleksandar Gajović je, između ostalog, izjavio da reference nisu deo konkursne dokumentacije, kao i da su učesnici potpisali dokument kojim pod moralnom i krivičnom odgovornošću tvrde da je sva dokumentacija koju su dostavili tačna i ispravna, te celu problematiku prebacio na privatni spor između Boška Savkovića i produkcije *GFC* i time zatvorio temu konkursa za medijske sadržaje.

Ovim tema, naravno, ne može biti zatvorena, već otvara niz pitanja koja ja upućujem ministru Vukosavljeviću. Zašto zakonodavac, Ministarstvo kulture i informisanja u ovom slučaju, ne poštuje odredbe zakona koji je doneo, Zakona o autorskim i srodnim pravima? Zašto u Ministarstvu nije izvršena provera podataka konkursnih dokumentacija? Kako je moguće da sporna referenca bude navedena u zvaničnoj prijavi Ministarstva informisanja i kulture u rubrici „Iskustva podnosioca u sličnim projektima“, a da to ne bude provereno i da pritom državni sekretar izjavi da reference nisu deo konkursne dokumentacije? Kako je moguće da sredstva budu opredeljena nekom ko je potpisao dokument kojim pod moralnom i krivičnom odgovornošću tvrdi da je sva dokumentacija koju su dostavili tačna i ispravna, a da pritom prisvoji tuđe autorstvo?

Profesionalnim udruženjima NUNS i UNS ostavljam na savesti da li će povodom ovog konkursa iskoristiti sva regularna sredstva u zaštiti svoje profesije.

Pitanje za premijerku Anu Brnabić. Prema zvanično dostupnim podacima Uprave za javni dug, Srbija je u 2017. i 2018. godini na ime penala za nepovučena sredstva za odobrene kredite kod međunarodnih zajmodavaca platila oko 4,4 miliona evra. Nažalost, iz tih podataka nije jasno koliko smo za svaki pojedinačni zajam platili penala zbog kašnjenja. Ono što se, međutim, može videti iz dostupnih podataka jeste da su kašnjenja prošle godine i početkom ove, između ostalih, postojala u povlačenju sredstava za projekte Koridor 10, Železnice Srbije, Putevi Srbije, a na tom spisku su i Javno preduzeće Srbijagas i Elektroprivreda Srbije.

Neki od ovih kredita odobravani su godinama unazad, ali se projekti dugo nisu pomerali sa mrtve tačke. Naknade kreditorima iz budžeta plaćaju se ne samo za pozajmice koje su uzete za velike infrastrukturne projekte poput putnih koridora već i po osnovu garancija koje su date za kredite javnih i državnih preduzeća. Sve u svemu, krajnji skor je da su građani Srbije osim kreditima opterećeni i penalima zbog nepovlačenja sredstava iz kredita, a da se pritom projekti ne završavaju. Stoga pitam premijerku Brnabić – ko je odgovoran za plaćanje penala i nerealizaciju projekata za koje su odobreni krediti?

Pitanje za ministra zaštite životne sredine, gospodina Trivana. Svedoci smo ...

PREDSEDNIK: Hvala, prošlo vam je vreme.

Reč ima narodni poslanik Miroslav Aleksić.

MIROSLAV ALEKSIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Postavljam pitanje predsednici Parlamenta – kada će biti zakazana posebna sednica na kojoj bi se raspravljalo o Kosovu, o dijalogu sa Prištinom i na kojoj biste poslanike kao predstavnike naroda i sve građane Srbije upoznali s onim što se razgovara u Briselu, sa platformom ili planovima predsednika Republike? Ovo pitanje vam postavljam naročito zato što ste vi prisutni u sali, jer dosad nismo dobili nikakav odgovor na zvanične inicijative i zahteve određenih poslaničkih grupa da se jedna ovakva sednica organizuje.

Šta se dešava i na koji način se vode pregovori najbolje govori činjenica da iz dana u dan slušamo kontradiktorne izjave, počev od predsednika Republike, preko svih predstavnika vlasti, a znamo samo šta se dogodilo u proteklom periodu, od potpisivanja Briselskog sporazuma pa nadalje. Dogodilo se to da je Kosovu dat telefonski pozivni broj, da su ustanovljene institucije, data kompletna sudska, izvršna i zakonodavna vlast, da ste ustanovili granične prelaze, da ste napravili vlast sa Ramušem Haradinajem s kojim vladate danas na Kosovu, da je u međuvremenu ubijen Oliver Ivanović i da iz dana u dan slušamo različite izjave koje teško da se mogu dovesti u vezu jedna s drugom.

Predsednik Aleksandar Vučić i drugi predstavnici Republike rekli su da se razgovori u Briselu neće nastaviti sve dok se ne otkriju nalogodavci i počinioci ubistva Olivera Ivanovića. Ne znam šta se dogodilo u međuvremenu, ali briselski pregovori su nastavljeni. S druge strane, ne zna se ko je učestvovao u ubistvu Olivera Ivanovića, niti ko je to uradio.

Takođe, videli smo vest da je pre neki dan održan sastanak predstavnika Srpske liste, čiju delegaciju je predvodio Milan Radoičić, za koga je predsednik Srbije Aleksandar Vučić rekao da nije bio u dobrim odnosima s Oliverom Ivanovićem, da su imali sastanak sa Ramušem Haradinajem i da su se vratili u parlament. Dakle, nastavljaju da obavljaju svoju dužnost u kosovskom parlamentu, kao i ministri u kosovskoj vladi. Vučić je izjavio da je nastavak razgovora sa kosovskim Albancima moguć samo ukoliko nema napada na Srbe, pokušaja zauzimanja teritorija, hapšenja kako kome padne na pamet. Sve se to dešava, a pregovori se i dalje nastavljaju. Građani Srbije se suočavaju sa tajnim pregovorima o svojim nacionalnim interesima, o svojoj imovini.

Dužni ste, po Ustavu i zakonu, da informišete građane šta radite na očuvanju nacionalnih interesa Srbije i to morate da kažete jasno i glasno. Položili ste u ovoj sali zakletvu, i predsednik Republike i premijer i svi ministri, da ćete se boriti za očuvanje Kosova u okviru Republike Srbije i morate ovde da podnesete račun šta radite po tom pitanju.

Ono što su građani mogli čuti u prethodnim danima, to je da predsednik Republike Aleksandar Vučić čita dnevno između petsto i šeststo strana dokumenata o Kosovu, ali i pored toga trenutno nema nikakav predlog za rešavanje kosovskog

problema. Obećao je da ćemo u martu, odnosno aprilu, kao građani Republike Srbije i poslanici, dobiti platformu za pregovore i predlog za rešavanje problema. Nismo dobili taj odgovor. Čuli smo da neće ništa potpisivati. Čuli smo sada da moramo ići i na referendum, da građani preuzmu odgovornost umesto njega, da se sakrije iza građana zbog svoje veleizdaje. Više puta je ponovio da je nemoguće da Srbija da sve, a da ne dobije ništa. Takođe, da bi za Srbiju bio dobitak i jedan metar na Kosovu, a danas nemamo ništa; da je odbio nekakav američki paket; da se priča o razgraničenju itd. Paralelno s tim, premijerka kaže da su vrlo transparentni pregovori.

Postavljam pitanje, od premijerke Republike Srbije, takođe i ministru spoljnih poslova Ivici Dačiću – o čemu se tačno priča u Briselu; šta je dosad dogovoreno; šta se nudi Srbiji; šta je za Srbiju neprihvatljivo rešenje za Kosovo i da li se potpisivanje pravnoobavezujućeg sporazuma očekuje do kraja ove godine?

I kada ćete vi zakazati sednicu na kojoj će se u ovom domu raspravljati o ovoj najvažnijoj političkoj temi u ovom trenutku, a tiče se očuvanja srpskih nacionalnih interesa? Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Molim Poslaničku grupu Dosta je bilo da mi kaže ko će postavljati pitanje, Ana Stevanović ili Branislav Mihajlović.

Reč ima Branislav Mihajlović. Hvala vam.

BRANISLAV MIHAJLOVIĆ: Zahvaljujem.

Moje pitanje je za direktora „Srbijagasa“ Dušana Bajatovića i ministra privrede Gorana Kneževića. Radnici pančevačke Azotare štrajkuju u krugu fabrike. Jedna od najvećih fabrika azotnih đubriva i azotnih jedinjenja u regionu, pančevačka Azotara, odlazi u stečaj. To je tokom prošle nedelje javnosti saopštio resorni ministar Aleksandar Antić – zbog, kako je naveo, prezaduženosti fabrike. On je najavio da će po završetku stečajnog postupka fabrika biti ponuđena na prodaju. Kome i kako, to ne znamo. Dugovi HIP Azotare su se iz godine u godinu samo gomilali. Oni u ovom trenutku iznose oko dvesta miliona evra, što je duplo više od vrednosti celokupne imovine, koja je procenjena na oko sto miliona evra, a 90% dugovanja fabrike je prema Javnom preduzeću „Srbijagas“, čiji je direktor Dušan Bajatović.

Azotara zapošljava oko hiljadu radnika, koji se oštro protive stečaju. Oni od juče od sedam sati štrajkuju u krugu fabrike i kažu da ih je vest o stečaju posebno iznenadila jer je Azotara poslovala dobro od početka godine i smatraju da je stečaj u ovoj situaciji iznuđeno rešenje.

„Svima je jasno, naš većinski vlasnik je 'Srbijagas', u udelu od 85-90%, a naša najveća dugovanja su za prirodni gas, koji dobijamo upravo od 'Srbijagasa'; malo je neobično da vlasnik sam tera svoju firmu u stečaj i smatramo da tu mora da reaguje Vlada“, kaže radnik Azotare Lazar Bogosavljev. Kaže, takođe, da Vlada može da uloži sredstva i da otpiše deo tih dugovanja. Radnici za ovakvo stanje okrivljuju isključivo rukovodstvo i menadžment. Navodi da traže svu dokumentaciju od menadžmenta i sastanak sa direktorom. Kaže da se radnici neće tako lako odreći svojih radnih mesta.

„Sramota je da se ovakva firma zaustavi. Mi smo poljoprivredna zemlja i ova fabrika je jedini proizvođač amonijaka na Balkanu. Čak je od vojnog značaja jer može i neke vrste eksploziva da pravi i sramota je da se ona zatvori“, kaže Bogosavljev.

Predstavnici Sindikata Azotare su prethodnih dana poslali otvoreno pismo predsednici Vlade Ani Brnabić i predsedniku države Aleksandru Vučiću. Učestvovali su i u jednoj radnoj grupi sa predstavnicima Vlade, izneli svoje zahteve i od vlasti očekuju odgovore.

Zbog svega napred navedenog, pitanje za generalnog direktora „Srbijagasa“ Dušana Bajatovića. „Srbijagas“ kao većinski akcionar, tj. generalni direktor Dušan Bajatović kao odgovorno lice ima posebne odgovornosti zbog stanja u Azotari Pančevo, za koju se najavljuje stečaj i čiji radnici štrajkuju. Ima odgovornost i prema svim ostalim firmama koje je upropastio svojom nestručnošću, npr. kompanije za preradu živinskog mesa „Agroživ“ Žitište i MSK Kikinda. Kao generalni direktor „Srbijagasa“ Bajatović prima mesečno 165.000 dinara od 2008. godine; kao član Nadzornog odbora „Jugorosgasa“ od 2009. godine prima 1.644.471 dinar; kao član Nadzornog odbora Podzemnog skladišta gasa Banatski dvor prihoduje od 2015. godine 593.000 dinara mesečno.

Pitanje za Dušana Bajatovića – pošto mesečno primete dva i po miliona dinara ili preko 20.000 evra, da li ste štedeli dovoljno da nadoknadite štetu makar za jednu firmu koju ste upropastili, pošto ćete, kada se promeni vlast, svakako položiti račune građanima Srbije za ova nedela? Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Marija Janjušević.

Izvolite.

MARIJA JANJUŠEVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajuća.

Moje prvo pitanje je za predsednika Republike Aleksandra Vučića, ministra Ivicu Dačića i ministarku za evropske integracije Jadranku Joksimović.

Da li je tačno da Odbor za spoljne poslove EU priprema dokument o navodnoj saradnji između Srbije i tzv. države Kosovo kojim bi Srbija priznala nezavisnost Kosova? Da li je tačno da je Aleksandar Vučić to prihvatio još 2014. godine u okviru pregovora sa EU o pristupanju Srbije EU, jer u tački 23. u pregovaračkoj poziciji EU u pregovorima sa Srbijom jasno stoji da će u jednoj fazi pregovora Srbija i Kosovo, kao dve strane, potpisati obavezujući pravni sporazum o sveobuhvatnoj normalizaciji odnosa?

To je dokument iz januara 2014. godine, koji je Aleksandar Vučić skrivao od građana, o kojem je počeo javno da govori tek u novembru 2017. godine, a nije ih pitao ništa ni tada, ni kada je potpisao Briselski sporazum. To što sada pokušava da svoju veleizdaju prebaci na građane putem referendumu običan je kukavičluk. Građani Srbije, sigurna sam, to neće dozvoliti i prozreće njegovu nameru, jer se nikada nijedna država nije dobrovoljno odrekla 15% svoje teritorije.

Moje drugo pitanje je za ministra prosvete, za predsednika skupštinskog Odbora za obrazovanje i nauku i, takođe, za potpredsednika. Nedavno smo raspravljali o tome da studentima koji studiraju po starom programu treba omogućiti da upišu godinu, da im se produži rok za studiranje. Moje pitanje je – da li ova dozvola obuhvata i studente koji su se upisali po „Bolonji“ one famozne prve godine kada su se nesposobni političari učili na studentima i na potpuno nakaradan način uvodili „Bolonju“? Dakle, ovi studenti ostaju kao u nekom vakuumu. Pri kraju su studija, ostao im je možda još jedan ispit ili diplomski. Bilo bi pravedno da se i njima dozvoli, da im se produži rok za studiranje, jer reupis koji im se sada nudi uopšte nije do kraja definisan zakonski kako treba. Merila treba da budu ista za sve studente. Treba im omogućiti da na pošten način dođu do svoje diplome, jer očigledno ne žele da je kupe i da na nepošten način dođu do nekih pozicija.

Sledeće pitanje je za ministra rada gospodina Đorđevića, premijera Anu Brnabić i predsednika Aleksandra Vučića – da li je vraćena beba porodici Milojković iz Mladenovca, koja im je bez sudske odluke oduzeta zato što je kuća trošna? Meštani su se u međuvremenu potrudili da se ta kuća osposobi i da se obezbede uslovi za život toj bebi. Dakle, da li je sada, kada su otklonjeni nedostaci, dete vraćeno roditeljima ili su ipak razlozi za oduzimanje neki drugi?

Koliko je od 5.668 dece oduzete od roditelja tokom prethodnih pet godina usvojeno u inostranstvu putem posredovanja švedske agencije *Adoptionssentrum*, jer imam i pismenu potvrdu od Ministarstva rada da oni s ovom švedskom agencijom sarađuju veoma uspešno tokom dugog niza godina?

Da li je ideologija rodova, tzv. džender ideologija, u suprotnosti sa porodičnom politikom za koju se, barem deklarativno, zalaže sadašnji režim? U svetu trenutno ima preko 70 različitih rodova, a u Srbiji zasad imamo LGBTI – lezbijke, biseksualce, transseksualce i interseksualce. Dakle, da li će ovaj režim da podržava porodičnu politiku ili LGBTI ideologiju? Kakav je vaš lični stav po pitanju istopolnih brakova i usvajanja dece od strane ovih parova?

Takođe me interesuje da li je u Srbiji i zvanično uveden verbalni delikt. Pitam zbog toga što je ugledni profesor Branislav Ristivojević osuđen zbog svog naučnog rada.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Ivan Bauer.

Izvolite.

IVAN BAUER: Zahvaljujem, predsednice.

Zatražio bih obaveštenje od Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i predsednice Vlade, a u vezi s nedavnim uspehom đaka beogradske Matematičke gimnazije i Gimnazije „Jovan Jovanović Zmaj“ iz Novog Sada.

Naime, na 59. Međunarodnoj matematičkoj olimpijadi održanoj u Rumuniji, koja se završila pre nekoliko dana, tim iz Srbije je u konkurenciji preko sto država osvojio šest medalja za našu zemlju, dve zlatne, dve srebrne i dve bronzane, što je uspeh

kakav nismo postizali ni u vreme SFRJ, koja je bila tri puta veća država po broju stanovnika.

Ono što mene interesuje jeste – ukoliko našim sportistima za osvajanje najsjajnijih odličja na najvećim svetskim takmičenjima dodeljujemo nacionalnu penziju, da li postoji ideja da se predloži da i ovoj deci dodelimo ovakvo priznanje za ništa manje vredne uspehe? Ako ne postoji, ja bih želeo da kandidujem ovu ideju kao temu za razmišljanje.

Naravno, ovaj predlog se ne odnosi samo na uspeh iz matematike već i na uspehe ovog ranga iz svih mogućih naučnih disciplina. Smatram da bismo na ovaj način dali motiv našoj deci, odnosno našim mladim talentima da ostanu u Srbiji. Siguran sam da će biti i onih koji će reći – pa oni su već odlučili da odu, zašto bismo im dodelili nacionalnu penziju. Ja bih te pitao – a šta znači nacionalna penzija, recimo, nekom vrhunskom sportisti iz unosnog sporta, kome je ta suma novca u njegovim ukupnim prihodima statistička greška? Pa ne znači mu ništa, ali nije poenta nacionalnog priznanja u novcu, poenta nacionalnog priznanja je u simbolu, u signalu, u znaku da cenimo uspeh i nečiji trud i rad.

Da ne govorim o tome da vrlo često u poslednje vreme, s punim pravom, govorimo o digitalizaciji kao prioritetu broj jedan države Srbije, o IT sektoru kao vrlo važnom sektoru danas, verovatno još važnijem sektoru u budućnosti Srbije, i da ulažemo mnogo u IT sektor kroz različite podsticaje koje dajemo kako domaćim tako i stranim firmama. Onda treba da nađemo načina da zadržimo mlade IT stručnjake u Srbiji. Kada kažem da nađemo način, mislim da nađemo bukvalno svaki mogući način.

Mislim da je ovo jedan od načina da ih zadržimo, odnosno da ih demotivisemo da nakon srednje škole odu u inostranstvo da studiraju, da se više nikada ne vrate. Jer zašto bi naša deca nakon škole odlazila da studiraju na Kembridžu, Oksfordu, MIT-u, Berkliju ili Stenfordu? Ili zašto bi, recimo, jedan Kembridž imao motiv, koji je njihov motiv da svake godine dodeljuju stipendije đacima Matematičke gimnazije kada oni neće ostati na tom Kembridžu zauvek? Zato što će oni jednog dana biti promoteri Kembridža kao njegovi bivši studenti. Ta deca su promoteri Srbije zahvaljujući uspesima koje postižu.

Kada već govorim o Matematičkoj gimnaziji, želeo bih da vas podsetim da je još 2007. godine Vlada Republike Srbije ovu školu proglasila školom od posebnog nacionalnog značaja, i to ne bez razloga, jer je ova škola od svog osnivanja do danas osvojila za Srbiju gotovo 500 medalja na različitim naučnim olimpijadama.

Ukoliko razvijamo društvo znanja, a siguran sam da želimo i da radimo na tome da ga razvijamo, onda moramo znanje da cenimo i nagrađujemo. Zato bih zamolio nadležnog ministra i premijerku da razmotre ovu moju inicijativu i da mi u pisanom obliku na nju odgovore.

Iskoristio bih ovu priliku da zatražim još jedno obaveštenje od Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, a tiče se izrade zakona o Matematičkoj gimnaziji,

o čemu smo već razgovarali i načelno se složili da je potrebno doneti ovaj zakon, kao i o izradi posebnog pravilnika koji bi uredio rad ove specifične ustanove od posebnog značaja za Republiku Srbiju dok se takav zakon ne donese. S ovim pravilnikom se dosta kasni i ja bih molio ministra Šarčevića da svoj autoritet iskoristi da se ovaj pravilnik donese, jer je ova škola specifična. Ona mora da angažuje poseban naučno-nastavni kadar, ona ima posebne potrebe (naravno, ne u pejorativnom smislu) za ove đake, jer oni moraju da rade više nego druga deca i vrlo često putuju, zbog čega ova škola zaista ima vrlo specifične potrebe. Zbog toga je potrebno doneti poseban pravilnik. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Balša Božović.

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem, predsednice Narodne skupštine.

Pitanje postavljam predsedniku Srbije Aleksandru Vučiću i Tužilaštvu za organizovani kriminal Republike Srbije.

Pre izvesnog vremena ubijen je jedan od kriminalaca, kažu u ovim tabloidnim medijima da je bio jedan od „najperspektivnijih“, izvesni Sale Mutavi. Ubijen je, a predsednik Republike Srbije Aleksandar Vučić je izjavio da je to svojevrsan napad na državu.

Pre nekoliko dana imali smo oslobađajuću presudu za oružanu pobunu Jedinice za specijalne operacije, a predsednik Republike Srbije Aleksandar Vučić slavodobitno je rekao da je to svojevrsna odbrana države s obzirom na to da je sudstvo, koje perfektno funkcioniše, bilo u ovom postupku veoma nezavisno i da on kao predsednik Republike Srbije nema nameru da komentariše sudske presude.

Postavljam pitanje – ako smo već imali prilike da čujemo u prošlosti šta su određeni političari govorili kada je u pitanju pobuna Jedinice za specijalne operacije, koja je bila svojevrsni uvod u ubistvo premijera Srbije Zorana Đinđića, zašto Tužilaštvo za organizovani kriminal, a u presudi jasno piše „konstatuje se da Tužilaštvo nije uspeo da dokaže da je pobune uopšte i bilo“, nije pozvalo Vojislava Koštunicu da da izjavu, kao jedan od onih koji su politički podržali i opravdali oružanu pobunu Crvenih beretki, što je bila stvar koja se na kraju završila time da je ubijen Zoran Đinđić?

Citiram reči Vojislava Koštunice iz 2001. godine: „Posao koji oni obavljaju je takav, a neko od njih je i rekao, da nemaju druge uniforme osim one koje imaju. Lekar ima svoju uniformu, neko drugi ima svoju odeću, a oni su se pojavili u onome što je njihova radna i svakodnevna odeća.“ Zbog čega Vojislav Koštunica nikada nije pozvan od strane Tužilaštva za organizovani kriminal da da izjavu pred sudom na šta je tačno mislio, zbog čega je podržao političku pobunu Jedinice za specijalne operacije?

Ako samo bacimo pogled na proces suđenja za ubistvo Zorana Đinđića, zašto Vojislav Šešelj nikada nije odgovarao, a najavljiavao je ubistvo Zorana Đinđića? Zašto Tomislav Nikolić nikada od Tužilaštva nije bio pozvan da da izjavu s obzirom na to da

je rekao da je i Tito pred smrt imao problema sa nogom? Zbog čega predsednik Srbije Aleksandar Vučić i dan-danas u Vladi Republike Srbije drži prijatelje „zemunskog klana“, jedan od njih je ministar Lončar, koji je bio veoma veliki i visoko rangirani prijatelj Dušana Spasojevića, vođe „zemunskog klana“?

Vučić može da bude ponosan na državu što ovako besprekorno funkcioniše, na sudije na koje svako ima uticaj osim njih samih, osim zakona. Da bi sudstvo bilo nezavisno, presude ne smeju da imaju bilo kakav uticaj sa strane i moraju da budu nezavisne.

Sudstvo se odreklo svoje nezavisnosti na ovaj način zato što je presudilo Đinđićevim ubicama da su bili u protestu, a ne u oružanoj pobuni. A građani Srbije su imali prilike da svojim očima to vide. Na ovaj način se zataškava politička pozadina ubistva Zorana Đinđića. Na ovaj način, oni koji su se radovali kada je Zoran Đinđić ubijen imaju prilike da se raduju i danas. Neki od njih sede u Vladi Republike Srbije. Aleksandar Vučić je danas odgovoran za to. Nekada je tu političku kamarilu vodio Vojislav Šešelj, zatim posle njega Tomislav Nikolić, danas je vodi Aleksandar Vučić.

Možemo da razgovaramo o podelama grana vlasti do sutra. U jednoj od njih sedi Vojislav Šešelj; u izvršnoj, drugoj, sedi Zoran Lončar. A svi oni koji su politički podržavali, poput Vojislava Koštunice i Tomislava Nikolića, napad na Zorana Đinđića i najavljivali njegovo ubistvo danas su slobodni građani i apsolutno ne snose nikakvu odgovornost.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Nemanja Šarović.

Izvolite.

NEMANJA ŠAROVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, evo i ja sam hteo da postavim neko pitanje o vladavini prava. Prethodnik je dao možda i dobar uvod. On pita zašto Vojislav Šešelj nije odgovarao zbog toga što je, kako kaže, najavljivao ubistvo Zorana Đinđića. A što bi odgovarao? Ne može neko odgovarati zbog toga što vidi ono što je očigledno. Postoji poslovice koja kaže „Ko se mača lati, od mača i strada“.

Zoran Đinđić je bio glava mafijaške hidre u Srbiji. To je vreme u kome je takođe rečeno da svaka država ima svoju mafiju, jedino u Srbiji mafija ima svoju državu.

Kada pričate o nekim ljudima, govorim svom prethodniku, treba pre svega da se setite toga da su oni heroji petooktobarske „buldožer revolucije“, da ste vi na krilima tih kriminalaca dolazili na vlast, da ste otimali puške, evo, nekoliko stotina metara odavde u Policijskoj stanici Stari grad u Majke Jevrosime, da ste sa tim ljudima upadali naoružani u državne institucije, da ste tim ljudima omogućili da vrše razne poslove po Srbiji, da asfaltiraju, da kupuju, praktično da naprave najveću moguću ekspanziju svojih kriminalnih poslova. A onda se pitate, kad je došlo do toga da je očigledno da postoji nesloga oko podele tog pljačkaškog dela, onda se vi pitate kako je Vojislav Šešelj mogao najaviti da će Zoran Đinđić biti ubijen. Znači, kada se mafija obračunava, onda

uvek neko strada. To nije ništa novo. Za svakoga ko ima malo političkog, malo životnog iskustva, to nije novo.

Drugo je pitanje zašto vi političku pozadinu ubistva Zorana Đinđića niste utvrđivali kada je ubijen, zašto ste tada od toga bežali, a danas, petnaest godina kasnije, o tome pričate? Vi ste bili vlast. Zašto niste utvrdili političku odgovornost jednog od glavnih ideologa i perjanica Demokratske stranke, Čedomira Jovanovića, koji je ubicama, kako vi kažete ubicama Zorana Đinđića, u zatvor dovodio žene, decu i sve ostalo?

Prema tome, dajte prvo da vidimo ko je sve od čelnika DOS-a duvao sa njima u istu tikvu, pa ćemo onda da utvrđujemo odgovornost opozicionih političara. Mi od toga nismo nikada bežali. Vojislav Šešelj je u Haškom tribunalu dao iskaz o tome. Da ste imali bilo kakve indicije, bilo kakve mogućnosti, odavno biste ga optužili, a ovo je samo kuknjava, plač, labudova pesma.

Drugu stvar sam hteo da pitam gospođu Brnabić, odnosno gospođu Nelu Kuburović, ministra pravde, vezano za načelo zakonitosti u krivičnom pravu, za vladavinu prava, za retroaktivnu primenu blažeg zakona, koji je to izuzetak... Odnosno, pravilo je da se uvek u krivičnom pravu na učinioca primenjuje blaži zakon.

Međutim, DOS-ov režim je imao potrebu da kreira neku svoju stvarnost. Imao je potrebu da dokaže neke stvari koje su bile nedokazive. Vođeni su politički procesi za neke atentate, vođeni su procesi u kojima je zapravo glavna meta bio Slobodan Milošević.

U jednom od takvih procesa je osuđen i Milorad Ulemek Legija za navodne zločine i krivična dela koja su izvršena pre nego što je ukinuta smrtna kazna. Ono što nalaže jedini izuzetak od zabrane retroaktivnog važenja krivičnih zakona jeste to da se primenjuje blaži zakon na učinioca, bilo onaj koji važi u vreme izricanja presude, bilo onaj koji je važio u vreme izvršenja krivičnog dela.

U ovom slučaju, u vreme izvršenja krivičnog dela bilo je moguće izreći smrtnu kaznu, ali je stav 4. istog tog člana zakona propisivao da sud umesto smrtno kazne može izreći kao najtežu kaznu i kaznu zatvora u trajanju od 20 godina. Kada je promenjen zakon, uvedena je kazna od 40 godina...

(Predsednik: Hvala. Zahvaljujem.)

Završavam...

(Isključen mikrofoni.)

PREDSEDNIK: Hvala.

Završite rečenicu.

(Nemanja Šarović: Isključen je mikrofoni, kako da završim?) Reč ima narodni poslanik Đorđe Komlenski.

ĐORĐE KOMLENSKI: Zahvaljujem, predsedavajuća.

Dame i gospodo, drugarice i drugovi, ja bih postavio nekoliko pitanja Vladi Republike Srbije, tačnije Ministarstvu pravde.

Mene interesuje u kojoj fazi se nalazi priprema izmena i dopuna Zakona o sudijama, posebno čl. 38. i 39, koji se odnose na platne grupe, kao i člana 44. istog zakona kojim se određuje potrebno radno iskustvo za izbor sudija. Izmene i dopune ovog zakona koje me zanimaju direktno bi se odnosile na usklađivanje statusa sudija prekršajnih sudova sa sudijama sudova istog stepena u Republici Srbiji.

Podsetio bih da su prekršajni sudovi počeli sa radom 2010. godine, da je Zakonom o sedištim i područjima sudova i javnih tužilaštava obrazovano 45 prvostepenih prekršajnih sudova i Prekršajni apelacioni sud. Sudije ovih sudova sude vrlo složene predmete iz oblasti sprečavanja nasilja u porodici, nasilja na sportskim priredbama, javnog reda i mira, bezbednosti saobraćaja, korupcije, carinskih prekršaja, povreda budžetskog sistema, deviznog poslovanja, poreza, prometa eksplozivnih materija i mnogih drugih oblasti i u svom radu primenjuju oko trista različitih zakona i blizu hiljadu podzakonskih akata.

Dosadašnjim zakonskim promenama sudije ovih sudova su stekle sve pripadajuće obaveze, stekle su status sudija, svoje obaveze jako marljivo ispunjavaju. U prosequ, sudije za prekršaje u Republici Srbiji mesečno rešavaju oko 130 predmeta iako ni norma koja im je propisana, od 60 predmeta mesečno, uopšte nije mala. Ovakva norma, a pogotovo ovaj broj rešenih predmeta, zahteva izuzetno ozbiljan, temeljan rad, posvećenost i znanje, ali ono u čemu nisu ravnopravni sa svojim kolegama sudijama jesu statusna prava koja pripadaju njihovim kolegama sudijama istog stepena.

Ne bih da podsećam na ono što je meni najmanje bitno, a to je da je, između ostalog, ovo deo Nacionalne strategije reforme pravosuđa koja je doneta za period 2013–2018. godine, da je preuzeta obaveza usklađivanja sa propisima EU i sa evropskim i svetskim standardima. Ovo je samo podsećanje, kako ne bismo izgubili korak u zaokruživanju sudskog sistema Republike Srbije, jer priznaćete da je pitanje sudijske plate zaista pitanje garancije nezavisnosti u obavljanju sudijske funkcije.

Naravno da je nesporno da je sve ovo moralo da se uradi još 2010. godine, a to što sada o ovome razmišljamo upravo dokazuje da dosmanlijski režim, koji je u to vreme bio na vlasti, nije zanimalo nezavisno i samostalno pravosuđe. Pored ovoga, o tome postoje bezbrojni dokazi i činjenice: od toga da su podobnost sudija utvrđivali po kafanama polupismeni politikanti u Vlasotincu, da su čak napismeno, sa pečatima Demokratske stranke, dostavljali obaveštenja i utvrđivali da je osnovni kriterijum za sudije koje će biti razrešene to što nisu poslušne i podobne.

Ne bih o toj sramoti cele Srbije koja se desila 2009. i 2010. godine, jer pored svih objektivnih razloga, ovo je samo još jedan od razloga više da se nadam da ću ovim pitanjem dati doprinos i podstrek da se izjednačavanje materijalnog statusa sudija za prekršaje sa sudijama drugih sudova uskoro nađe pred poslanicima Narodne skupštine. Hvala.

PREDSEDNİK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Uvažena predsednice, poštovane dame i gospodo, pitanja postavljam Tužilaštvu i Ministarstvu privrede.

Američka CIA je preko Džordža Soroša formirala u Srbiji Pokret „Otpor“, koji je petooktobarskim pučem 2000. godine na ulici doveo na vlast bivši dosmanlijski režim. Taj režim je formirao udruženi zločinački poduhvat, koji je pljačkaškom privatizacijom i drugim oblicima kriminalnih radnji uništio ekonomsku i političku moć Republike Srbije, njenih vitalnih institucija, posebno Policije i Vojske.

Poštovani građani Srbije, članovi tog udruženog zločinačkog poduhvata su pored ostalih bila i tri danas aktuelna političara, i to: Dragan Đilas (u narodu zvani Điki Mafija), Saša Janković (u narodu zvani Sale Prangija) i Vuk Jeremić (u narodu zvani Vuk Potomak). S tim u vezi, postavljam pitanje – da li je tačno, a ja mislim da jeste, da je Dragan Đilas zvani Điki Mafija, kao gradonačelnik Beograda, opljačkao „Telekom Srbije“ 2011. godine tako što je prisilio, kao gradonačelnik, direktora Branka Radujka da kupi četiri kablovska kanala Đilasove „Arene sport“ za 7,7 miliona evra iako „Telekom“ po zakonu tada nije mogao biti vlasnik medija?

Điki Mafija je pre ulaska u politiku bio, mogli bismo reći, obična sirotinja, a nakon nekoliko godina u politici uvećao je svoje bogatstvo za oko 40.000.000 evra, ali je zato ostavio Grad Beograd u dugu za 1.000.200.000 evra. Postavljam pitanje – zašto Javno tužilaštvo nije pokrenulo istragu?

Drugo pitanje. Saša Janković zvani Sale Prangija bio je glavni akter u aferi „Pištolj“ kada je gospodnje 1993. godine u Jankovićevom stanu, njegovim pištoljem, bez dozvole, Predrag Gojković navodno izvršio samoubistvo. Da li je tačno, a ja tvrdim da jeste, da je dr Branka Prpa, kao direktor Istorijiskog arhiva grada Beograda, 14. juna 2004. godine komisijski uništila taj predmet i tako svesno lišila odgovornosti Saleta Prangiju? Na temelju kojih dokumenata je to uradila? Tražim fotokopiju dokumenta. Ko su bili članovi Komisije i ko je bio javni tužilac?

Sledeće pitanje. Vuk Jeremić, u narodu (odgovaram prethodnim govornicima) zvani Vuk Potomak, prema „Vikiliksu“, decembra gospodnje 2008. godine je u razgovoru s američkim kongresmenom Tedom Poom rekao da je „ulazak Kosova i Metohije u UN najbolje čemu se Srbija može nadati, ako budemo imali sreće“. Vuk Potomak je, bez saglasnosti Narodne skupštine Republike Srbije i Vlade Republike Srbije, zatražio i ostvario prebacivanje kosovskog problema iz Saveta bezbednosti UN na Evropsku uniju i doveo misiju Euleks na Kosovo i Metohiju i time zabio nož u leđa ne samo građanima Republike Srbije nego i državi Srbiji.

Vuk Jeremić, tzv. Potomak, bespotrebno je postavio, namerno, onako katastrofalno pitanje Međunarodnom sudu pravde o nezavisnosti Kosova i Metohije i time po ko zna koji put, poštovani građani, zabio nož u leđa građanima Republike Srbije i državi Srbiji. Zašto Javno tužilaštvo ćuti o ovom problemu?

Poštovani građani Republike Srbije, ovih dana s koca i konopca skupljena je nekakva družina, koju pored ostalih čine Dragan Đilas, Saša Janković, Vuk Jeremić, Boško Obradović, Janko Veselinović zvan Stanokradica i mnogi drugi koji već dele mandate umesto da predstavljaju program. Poštovani građani, oni ga i nemaju, nikad ga nisu ni imali, ne znaju ga napraviti. Oni se sprdaju na društvenim mrežama sa programom.

Sve ono, poštovani građani, što je drug Tito sagradio, Slobodan Milošević sačuvao, ova družina bivšeg režima, udruženog zločinačkog poduhvata, pljačkaškom privatizacijom je uništila. A Aleksandar Vučić sa Srpskom naprednom strankom ponovo gradi i modernizuje Srbiju. Videli su da im je Vučić napunio državnu kasu i evo ih, poštovani građani, dolijali su ponovo da je opljačkaju. Oni su jedna grupa, kako vidite, mafijaša, ubica, lopova, prevaranata i luftiguza. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Obaveštavam da su sprečeni da prisustvuju sednici poslanici Đorđe Milićević, Gordana Čomić, Milena Čorilić i Vladimir Đurić.

Saglasno članu 86. stav 2. Poslovnika, obaveštavam vas da je ova sednica sazvana u roku kraćem od roka utvrđenog članom 86. stav 1. Poslovnika zbog potrebe da Narodna skupština što pre razmotri predloge akata iz dnevnog reda utvrđenog u zahtevu narodnih poslanika.

Poštovane dame i gospodo narodni poslanici, uz saziv sednice Devetog vanrednog zasedanja Narodna skupština Republike Srbije u Jedanaestom sazivu, koja je sazvana na zahtev 154 narodna poslanika saglasno članu 106. stav 3. Ustava Republike Srbije, članu 48. stav 3. Zakona o Narodnoj skupštini i članu 249. Poslovnika Narodne skupštine, dostavljen vam je zahtev za održavanje vanrednog zasedanja Narodne skupštine sa određenim dnevnim redom sadržanim u tom zahtevu.

Kao što ste mogli da vidite, za sednicu Devetog vanrednog zasedanja u Jedanaestom sazivu određen je sledeći

D n e v n i r e d:

1. Predlog zakona o ljudskim ćelijama i tkivima;
2. Predlog zakona o presađivanju ljudskih organa;
3. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama;
4. Predlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola između Republike Srbije i Međunarodne agencije za atomsku energiju uz Sporazum između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja;
5. Predlog odluke o izboru sudija koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju (od 10. jula 2018. godine);

6. Predlog odluke o izboru sudija koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju (od 13. jula 2018. godine);

7. Predlog odluke o prestanku funkcije javnog tužioca u Osnovnom javnom tužilaštvu u Negotinu;

8. Predlog odluke o izboru članova Komisije za kontrolu izvršenja krivičnih sankcija;

9. Predlog odluke o izmeni Odluke o utvrđivanju sastava stalnih delegacija Narodne skupštine Republike Srbije u međunarodnim parlamentarnim institucijama;

10. Predlog odluke o izmenama Odluke o izboru članova i zamenika članova odbora Narodne skupštine Republike Srbije.

Narodni poslanik dr Aleksandar Martinović predložio je da se obavi zajednički načelni jedinstveni pretres o: Predlogu zakona o ljudskim ćelijama i tkivima, Predlogu zakona o presađivanju ljudskih organa, Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama, Predlogu zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola između Republike Srbije i Međunarodne agencije za atomsku energiju uz Sporazum između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja, Predlogu odluke o izboru sudija koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju (od 10. jula 2018. godine), Predlogu odluke o izboru sudija koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju (od 13. jula 2018. godine), Predlogu odluke o prestanku funkcije javnog tužioca u Osnovnom javnom tužilaštvu u Negotinu, Predlogu odluke o izboru članova Komisije za kontrolu izvršenja krivičnih sankcija, Predlogu odluke o izmeni Odluke o utvrđivanju sastava stalnih delegacija Narodne skupštine Republike Srbije u međunarodnim parlamentarnim institucijama i Predlogu odluke o izmenama Odluke o izboru članova i zamenika članova odbora Narodne skupštine Republike Srbije.

Da li predlagač želi reč? (Ne.)

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Molim poslanike da pritisnu odgovarajući taster.

Zaključujem glasanje: za – 134 poslanika, protiv – jedan.

Konstatujem da je Narodna skupština prihvatila predlog.

Saglasno članu 90. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da su pozvani da sednici prisustvuju: ministar zdravlja dr Zlatibor Lončar, ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Mladen Šarčević, prof. dr Vladimir Đukić, dr Berislav Vekić, prof. dr Ferenc Vicko i dr Meho Mamutović, državni sekretari u nadležnom ministarstvu, Ivan Jovičić, izborni član Visokog saveta sudstva iz reda sudija, Aleksandar Pantić, izborni član Visokog saveta sudstva iz reda sudija, dr Dragana Vujičić, vršilac dužnosti pomoćnika ministra zdravlja, Slađan Velinov, direktor Agencije za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije, dr

Vesna Rakonjac, vršilac dužnosti direktora Uprave za biomedicinu, Ivana Avramović i Branko Brajić, pomoćnici direktora Agencije za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije, Milijana Steljić, rukovodilac Grupe za međunarodnu saradnju i vođenje projekata u Agenciji za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije, Milan Vujović, rukovodilac Grupe za nuklearnu sigurnost i upravljanje RAO, Jasmina Milovanović, specijalista za pravne poslove i rukovodilac tajnim podacima u Agenciji, Vladimir Janjić, specijalista, dr Jelena Janković, samostalni savetnik u Ministarstvu zdravlja, dr Aleksandra Vlačić i Zlata Žižić, savetnici u Ministarstvu zdravlja.

Molim poslaničke grupe, ukoliko to nisu već učinile, da odmah podnesu prijave za reč sa redosledom narodnih poslanika.

Prelazimo na tačke 1–10. dnevnog reda (zajednički načelni i jedinstveni pretres):

- PREDLOG ZAKONA O LJUDSKIM ČELIJAMA I TKIVIMA,
- PREDLOG ZAKONA O PRESAĐIVANJU LJUDSKIH ORGANA,
- PREDLOG ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PSIHOAKTIVNIM KONTROLISANIM SUPSTANCAMA,
- PREDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU DODATNOG PROTOKOLA IZMEĐU REPUBLIKE SRBIJE I MEĐUNARODNE AGENCIJE ZA ATOMSKU ENERGIJU UZ SPORAZUM IZMEĐU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I MEĐUNARODNE AGENCIJE ZA ATOMSKU ENERGIJU O PRIMENI GARANTIIJA U VEZI SA UGOVOROM O NEŠIRENJU NUKLEARNOG ORUŽJA,
- PREDLOG ODLUKE O IZBORU SUDIJA KOJI SE PRVI PUT BIRAJU NA SUDIJSKU FUNKCIJU (od 10. jula 2018. godine),
- PREDLOG ODLUKE O IZBORU SUDIJA KOJI SE PRVI PUT BIRAJU NA SUDIJSKU FUNKCIJU (od 13. jula 2018. godine),
- PREDLOG ODLUKE O PRESTANKU FUNKCIJE JAVNOG TUŽIOCA U OSNOVNOM JAVNOM TUŽILAŠTVU U NEGOTINU,
- PREDLOG ODLUKE O IZBORU ČLANOVA KOMISIJE ZA KONTROLU IZVRŠENJA KRIVIČNIH SANKCIJA,
- PREDLOG ODLUKE O IZMENI ODLUKE O UTVRĐIVANJU SASTAVA STALNIH DELEGACIJA NARODNE SKUPŠTINE REPUBLIKE SRBIJE U MEĐUNARODNIM PARLAMENTARNIM INSTITUCIJAMA,
- PREDLOG ODLUKE O IZMENAMA ODLUKE O IZBORU ČLANOVA I ZAMENIKA ČLANOVA ODBORA NARODNE SKUPŠTINE REPUBLIKE SRBIJE.

Saglasno članu 157. stav 2, članu 170. stav 1, članu 192. stav 3. i članu 201. Poslovnika Narodne skupštine, otvaram zajednički načelni i jedinstveni pretres o: Predlogu zakona o ljudskim ćelijama i tkivima, Predlogu zakona o presađivanju

ljudskih organa, Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama, Predlogu zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola između Republike Srbije i Međunarodne agencije za atomsku energiju uz Sporazum između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja, Predlogu odluke o izboru sudija koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju (od 10. jula 2018. godine), Predlogu odluke o izboru sudija koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju (od 13. jula), Predlogu odluke o prestanku funkcije javnog tužioca u Osnovnom javnom tužilaštvu u Negotinu, Predlogu odluke o izboru članova Komisije za kontrolu izvršenja krivičnih sankcija, Predlogu odluke o izmeni Odluke o utvrđivanju sastava stalnih delegacija Narodne skupštine Republike Srbije u međunarodnim parlamentarnim institucijama i Predlogu odluke o izmenama Odluke o izboru članova i zamenika članova odbora Narodne skupštine Republike Srbije.

Da li predstavnici predlagača žele reč? (Da.)

Dajem reč ministru zdravlja dr Zlatiboru Lončaru.

ZLATIBOR LONČAR: Poštovana predsednice, dame i gospodo narodni poslanici, poštovani građani Republike Srbije, veliko mi je zadovoljstvo da vam u ime Vlade Republike Srbije i Ministarstva zdravlja predstavim predloge zakona koji će naš zdravstveni sistem dodatno unaprediti i osavremeniti.

U skladu s razvojem medicinske nauke i savremenim medicinskim dostignućima, istovremeno usaglašavajući naše zakonodavstvo iz ove oblasti s evropskom regulativom, predlozi zakona koje danas predstavljamo su i bukvalno od životne važnosti jer njihovom primenom u medicinskoj praksi naši zdravstveni radnici spasavaju živote građana Srbije. Stoga vas molim da izlaganje pažljivo saslušate, a zatim, nadam se, i date podršku ovim zakonskim rešenjima.

Pred vama je, uvažene dame i gospodo, Predlog zakona o presađivanju ljudskih organa kojim se uređuje presađivanje ljudskih organa i uslovi za obezbeđenje standarda kvaliteta i bezbednosti ljudskih organa za presađivanje, uslovi rada i način organizacije zdravstvenog sistema u svrhu obezbeđenja dovoljnosti ljudskih organa za presađivanje, nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, kao i druga pitanja od značaja za oblast presađivanja ljudskih organa.

Razlozi za donošenje ovog predloga zakona sadržani su u potrebi da se oblast presađivanja ljudskih organa sistemski potpuno uredi, odnosno da se utvrde i obezbede uslovi za postizanje standarda kvaliteta i bezbednosti ljudskih organa za presađivanje, kao i uslovi rada i način organizacije zdravstvenog sistema u cilju obezbeđivanja optimalne dovoljnosti ljudskih organa za presađivanje i obezbeđivanja visokog nivoa zaštite ljudskog zdravlja, kao i uvažavanja prioriteta interesa za očuvanje života i zdravlja i zaštite osnovnih ljudskih prava i dostojanstva davaoca ljudskih organa i primaoca organa.

Oblast presađivanja organa do sada je bila uređena Zakonom o transplantaciji organa iz 2009. godine, kao i podzakonskim aktima donetim na osnovu tog zakona. Ovaj zakon je delimično usaglašen s evropskom regulativom u ovoj oblasti koja je važila u vreme njegovog donošenja. Nakon određenog perioda primene ovog zakona utvrđena je potreba da se poboljšaju i preciziraju uslovi, organizacija i delatnost u oblasti presađivanja ljudskih organa, kao i nadzor nad obavljanjem delatnosti u pomenutoj oblasti na teritoriji Republike Srbije.

Naime, uređujući oblast presađivanja organa, važeći zakon nije prepoznao značaj definisanja i uređenja delatnosti u ovoj oblasti kao ni uslove pod kojima se ta delatnost može obavljati, a u koje spadaju darivanje, testiranje, procena podobnosti davaoca ljudskih organa, pribavljanje, očuvanje, dodela i presađivanje ljudskih organa u svrhu lečenja ljudi, što je prouzrokovalo lošu dugogodišnju praksu da se u zdravstvenim ustanovama sprovode postupci u ovoj oblasti, ali bez definisanja uslova na nacionalnom nivou kako će se oni obavljati, kao i bez pravljenja razlike između zdravstvene ustanove koja može biti bolnica za darivanje organa i zdravstvene ustanove koja može biti centar za presađivanje ljudskih organa, što je za posledicu imalo nemogućnost izdavanja dozvole za rad svim gorepomenutim zdravstvenim ustanovama.

Kako je jedan od osnovnih razloga za donošenje Predloga zakona povećanje kadaveričnih donacija i povećanje broja uspešno obavljenih postupaka presađivanja organa, te smanjenje liste čekanja za presađivanje ljudskih organa, neophodno je bilo utvrditi osnove za uspostavljanje organizacionog sistema kao i utvrditi efikasne procedure za darivanje, odnosno pribavljanje organa umrlih lica u skladu sa profesionalnim standardima, stručnim smernicama i etičkim načelima i savremenim standardima medicinske nauke i prakse, kao i osnove kvaliteta bezbednosti ljudskih organa za presađivanje. Tako je, pre svega, Predlogom zakona na jasan način izvršena podela zdravstvenih ustanova koje će obavljati poslove presađivanja, odnosno uzimanja ljudskih organa i bolnica za darivanje ljudskih organa, kao i jasna podela poslova i obaveza koje obavlja jedna, odnosno druga gorepomenuta zdravstvena ustanova.

Takođe, Predlogom zakona je propisano donošenje programa presađivanja ljudskih organa, koji će biti jedinstven na teritoriji Republike Srbije i definisaće jasne procedure i postupke u vezi s organizacijom timova i finansiranjem celokupnog postupka presađivanja ljudskih organa.

Predlog zakona je propisao pojednostavljenu proceduru izdavanja odobrenja zdravstvenim ustanovama za obavljanje poslova presađivanja ljudskih organa, kao i uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema u oblasti presađivanja ljudskih organa u cilju uspostavljanja i održavanja sistema sledivosti.

Jedna od novina Predloga zakona je i pojednostavljenje postupka davanja pristanka za presađivanje ljudskih organa, uz izbegavanje nepotrebnih finansijskih troškova vođenja registra, odnosno uvođenjem zabrane o darivanju ljudskih organa davaoca ljudskih organa. Predlog zakona je pružio mogućnost svakom punoletnom

građaninu Republike Srbije da zabrani, u pismenom ili usmenom obliku, darivanje svojih organa, kao i mogućnost članova porodice da to učine ukoliko se umrlo lice za života nije izjasnilo u vezi s tim, dok je u pogledu maloletnih građana predviđen neophodan informisani pristanak zakonskih zastupnika ili staratelja.

Takođe, Predlogom zakona precizirani su uloga i zadaci Uprave za biomedicinu kao kompetentnog tela u oblasti biomedicine na nivou cele Republike Srbije i uređen nadzor nad sprovođenjem ovog zakona koji je ostao u nadležnosti Uprave za biomedicinu, s tim da je preciziran inspekcijski nadzor nad radom zdravstvenih ustanova iz oblasti presađivanja ljudskih organa, što nije slučaj u postojećem zakonu, te je zbog tih nejasnoća, nepreciznosti i nedorečenosti oko vršenja inspekcijskog nadzora vrlo često u praksi nastajala nejasna slika oko toga gde treba formirati inspekciju, u čijem sastavu i ko može da bude inspektor. Naime, formiranjem inspekcijskog nadzora u okviru Uprave za biomedicinu obrazuje se kontinuiranost stručnog nadzora u oblasti biomedicine, koja je specifična zbog svakodnevnih uvođenja novih metoda i procedura rada, te se nameće potreba za nadzorom od strane stručnjaka sa najvećim iskustvom u praksi, koji prate savremena dostignuća nauke u ovoj oblasti.

Pored gorepomenutog, utvrđena je i potreba da se određeni stručni termini drugačije i preciznije definišu, a u cilju potpune harmonizacije domaćeg prava u ovoj oblasti sa pravom EU na način kako to preporučuje EU, posebno iz razloga što postojeći zakon uopšte nije propisao osnove za ispunjavanje zahteva Direktive 53/2010 EU o standardima kvaliteta i bezbednosti ljudskih organa namenjenih presađivanju.

Budući da se sva nova rešenja predložena Predlogom zakona odnose na materiju koja se nije mogla urediti drugim pravnim aktom, a imajući u vidu i obim predloženih izmena, donošenje novog zakona o presađivanju ljudskih organa predstavlja jedinu mogućnost.

Uvažene dame i gospodo narodni poslanici, dozvolite da vam predstavim Predlog zakona o ljudskim ćelijama i tkivima kojim se utvrđuju uslovi za postizanje kvaliteta i sigurnosti u oblasti ljudskih ćelija i tkiva za primenu kod ljudi, nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i obavljanje određenih poslova državne uprave u oblasti ljudskih ćelija i tkiva, kao i druga pitanja od značaja za sprovođenje poslova iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva.

Predlog zakona o ljudskim ćelijama i tkivima nastoji da oblast ljudskih ćelija i tkiva kod ljudi uredi po najvišim standardima medicinske nauke i prakse s obzirom na to da je reč o oblasti medicine koja se intenzivno razvija i nudi velike mogućnosti za lečenje, kao i da se zdravstvenim ustanovama koje obavljaju ove poslove omoguće bolji uslovi za njihovo obavljanje, u skladu sa savremenim dostignućima u ovoj oblasti.

Oblast ljudskih ćelija i tkiva do sada je bila uređena Zakonom o transplantaciji ćelija i tkiva iz 2009. godine, kao i podzakonskim aktima donetim na osnovu tog zakona. Ovaj zakon je delimično usaglašen s evropskom regulativom u ovoj oblasti koja je važila u vreme njegovog donošenja. Međutim, nakon nekoliko godina primene ovog

zakona utvrđena je jasna potreba da se poboljšaju i preciziraju uslovi, organizacija i poslovi u oblasti ćelija i tkiva za primenu kod ljudi, kao i nadzor nad obavljanjem poslova u pomenutoj oblasti na teritoriji Republike Srbije.

Naime, važeći zakon, uređujući oblast transplantacije ljudskih ćelija i tkiva, nije prepoznao značaj definisanja i uređenja poslova u oblasti ljudskih ćelija i tkiva za primenu kod ljudi, kao i uslova pod kojima se ti poslovi mogu obavljati, a u koje spadaju poslovi darivanja, dobijanja, testiranja, obrade, očuvanja, skladištenja, distribucije i primene ljudskih ćelija i tkiva od živog ili od umrlog lica kod ljudi, što je prouzrokovalo lošu dugogodišnju praksu da se u zdravstvenim ustanovama sprovode postupci u ovoj oblasti, ali bez definisanja uslova na republičkom nivou kako će se oni obavljati.

Takođe, postojeći zakon je doprineo da oblast ljudskih ćelija ne bude uređena jer nije jasno definisao ustanovu koja bi mogla da bude banka ljudskih tkiva i koja bi na osnovu jasnih kriterijuma obavljala gorepomenute poslove, što je dovelo do neformiranja iste. Jasnijim definisanjem i preciziranjem uslova u ovoj oblasti u pogledu obavljanja poslova, prostora, opreme i kadra ostala bi iza nas dugogodišnja loša praksa da zdravstvene ustanove koje obavljaju neke poslove u ovoj oblasti ne mogu da podnesu zahtev za dobijanje dozvole za obavljanje tih poslova, tako da je ova oblast u Republici Srbiji u potpunosti neuređena, bez jasnih pravila i preciznih uslova.

Predlog zakona o ljudskim ćelijama i tkivima najpre na precizan i jasan način definiše koje zdravstvene ustanove mogu podneti zahtev za obavljanje poslova iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva, kao i koje mogu biti banke ljudskih tkiva, uključujući i sve uslove koje moraju da ispune da bi dobile dozvolu.

Pored toga, da bi se oblast ljudskih ćelija i tkiva razvila po najvišim standardima medicinske nauke i prakse u Republici Srbiji, neophodno je definisati registar davalaca matičnih ćelija hematopoeze, koji omogućava pronalaženje nesrodnih davalaca i obezbeđivanje ćelija za presađivanje. Postojeći zakon nije jasno definisao postojanje registra kao organizacione celine, kao ni odgovornosti i obavezne poslove registra, što je osnov za rad u skladu sa najvišim standardima iz ove oblasti. Predlog zakona uređuje aktivnosti u ovoj oblasti, što doprinosi razvoju i unapređenju rada sa nacionalnim davaocima, bržem ostvarivanju zdravstvene zaštite u ovoj oblasti, kao i unapređenju međunarodne saradnje.

Takođe, predlogom zakona propisano je donošenje programa za presađivanje ljudskih organa u koji su uključene i ljudske ćelije i tkiva, koji će biti jedinstven na teritoriji Republike Srbije i definisaće jasne procedure i postupke u vezi s organizacijom, timovima i finansiranjem celokupnog postupka presađivanja ljudskih organa i ljudskih ćelija i tkiva.

Predlog zakona je propisao pojednostavljenu proceduru izdavanja dozvole zdravstvenim ustanovama za obavljanje poslova iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva, kao i uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema u pomenutoj oblasti u cilju uspostavljanja i održavanja sistema sledivosti.

Jedna od novina Predloga zakona jeste i pojednostavljenje postupka davanja pristanka za primenu ljudskih tkiva. Izbegavajući nepotrebne finansijske troškove vođenja registra, odnosno uvođenjem zabrane o darivanju, Predlog zakona je pružio mogućnost svakom punoletnom građaninu Republike Srbije da zabrani, u pismenom ili usmenom obliku, darivanje svojih tkiva, kao i mogućnost članovima porodice da to učine u trenutku smrti ukoliko se umrlo lice za života nije izjasnilo u vezi s tim, dok je u pogledu maloletnih građana predviđen neophodan informisani pristanak zakonskih zastupnika ili staratelja.

Takođe, Predlogom zakona precizirani su uloga i zadaci Uprave za biomedicinu kao kompetentnog tela u oblasti biomedicine na nivou cele Republike Srbije i uređen nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, koji je ostao u nadležnosti Uprave za biomedicinu, s tim da je preciziran inspekcijski nadzor nad radom zdravstvenih ustanova iz oblasti ćelija i tkiva, što nije slučaj u postojećem zakonu te je zbog tih nejasnoća, nepreciznosti i nedorečenosti oko vršenja inspekcijskog nadzora vrlo često u praksi nastajala nejasna slika oko toga gde treba formirati inspekciju, u čijem sastavu, i ko može da bude inspektor. Naime, formiranjem inspekcijskog nadzora u okviru Uprave za biomedicinu obezbeđuje se kontinuiranost stručnog nadzora u oblasti biomedicine, koja je specifična zbog svakodnevnih uvođenja novih metoda i procedura rada te se nameće potreba za nadzorom od strane stručnjaka sa najvećim iskustvom u praksi, koji prate savremena dostignuća nauke u ovoj oblasti.

Pored gorepomenutog, utvrđena je i potreba da se određeni stručni termini drugačije i preciznije definišu u cilju potpune harmonizacije domaćeg prava u ovoj oblasti sa pravom EU, na način kako to preporučuje Evropska unija.

Donošenjem Predloga zakona stvoriće se uslovi za promociju davalaštva i podizanje svesti građana o značaju davanja, kao i organizovanje poslova u oblasti ljudskih ćelija i tkiva, čime će u svim etapama, uz poštovanje principa sledivosti, zaključno sa najcelishodnijom primenom u svrhu lečenja, unaprediti kvalitet pružene zdravstvene zaštite u skladu sa savremenim standardima medicinske nauke i prakse, odnosno sa propisima EU u ovoj oblasti.

Predlogom zakona o ljudskim ćelijama i tkivima ostvarićemo pozitivan uticaj na građane jer je Predlog zakona pojednostavio postupak davanja pristanka za darivanje tkiva, odnosno uveo zabranu darivanja tkiva davaoca, te pružio mogućnost svakom punoletnom građaninu Republike Srbije da zabrani, u pismenom ili usmenom obliku, darivanje svojih tkiva, kao i mogućnost članovima porodice da to učine ukoliko se umrlo lice za života nije izjasnilo u vezi s tim, dok je u pogledu maloletnih građana predviđen neophodan informisani pristanak zakonskih zastupnika ili staratelja.

Predlog zakona uticaće na: pacijente koji se nalaze na listama čekanja za presađivanje pojedinih tkiva, i to zbog kraćeg vremena čekanja na neophodno tkivo koje je testirano, obrađeno, čuvano, distribuirano u skladu sa standardima EU; pacijente koji čekaju presađivanje matičnih ćelija hematopoeze jer je povećanjem broja davalaca u

nacionalnom registru davalac brže dostupan (verovatnoća pronalaženje davaoca je najveća unutar nacionalnog registra i procedura obezbeđivanja od nacionalnog davaoca je najbrža); društvo u celini, jer će se uspostavljanjem jasnog i transparentnog sistema u oblasti ljudskih ćelija i tkiva povećati poverenje u ovaj sistem, što podrazumeva i razvijanje altruizma, koji je važan faktor u pogledu darivanja tkiva jer se presađivanje tkiva zasniva pre svega na načelima dobrovoljnog i neplaćenog davalаштва, i to u cilju obezbeđivanja kvaliteta i bezbednosti kako ćelija, tako i tkiva.

Povećanje broja davalaca u republičkom registru je značajno zbog toga što je davalac brže dostupan.

Što se tiče zdravstvenih ustanova koje obavljaju delatnost banke ljudskih ćelija i tkiva i bolnica za darivanje tkiva, donošenje ovog zakona obezbediće neophodne uslove da se kroz sistem izdavanja odnosno oduzimanja dozvole za obavljanje ove delatnosti omogući ostvarivanje najviših standarda u ovoj oblasti, u skladu s uslovima propisanim ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim za sprovođenje ovog zakona, kao i sa standardima EU.

Uloga i zadaci Uprave za biomedicinu kao nadležnog organa u oblasti biomedicine jasno su definisani ovim zakonom, kao i vršenje nadzora nad sprovođenjem ovog zakona i inspekcijskog nadzora, koji podrazumeva zapošljavanje inspektora za biomedicinu. Pored toga, Uprava za biomedicinu će podnositi izveštaje iz oblasti biomedicine Evropskoj komisiji i prisustvovati redovnim sednicama nadležnih tela Evropske komisije u vezi s implementacijom direktiva iz područja biomedicine.

Mislim da je sve pobrojano dovoljno da spoznate značaj ovog predloga zakona i date mu svoju podršku.

Uvažene dame i gospodo narodni poslanici, želeo bih da vam u ime Vlade Republike Srbije i u ime Ministarstva zdravlja predstavim Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama. Ovo je još jedan životno važan zakon jer je borba protiv narkomanije univerzalno načelo i, verujem, zajednička borba svih nas ovde, jednako kao i svih građana Srbije.

Imajući u vidu činjenicu da je od donošenja Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama iz 2010. godine proteklo osam godina i da se pojavila potreba za drugačijim sistemskim rešenjem u odnosu na osnovni zakon i potreba za usklađivanjem sa EU propisima, nije postojala mogućnost da se problemi koji se rešavaju ovim zakonom urede na drugačiji način nego donošenjem zakona o izmenama i dopunama Zakona, s obzirom na to da su ova pitanja uređena Zakonom, pa je njihova izmena jedino moguća izmenama i dopunama tog propisa, čime će se obezbediti donošenje pravnog okvira za donošenje podzakonskih propisa koji će bliže odrediti način funkcionisanja novih institucija koje se uvode ovim izmenama i dopunama.

Pored toga, u procesu harmonizacije sa EU propisima, kao i u vezi s aktivnostima zadatim u Akcionom planu za Poglavlje 24 „Pravda, sloboda, bezbednost“, Republika Srbija je u obavezi da ispuni obaveze u vezi sa predloženim rešenjima u Predlogu

zakona. Time će se obezbediti da se podaci prate u skladu s evropskim protokolima, kao i da budu uporedivi sa zemljama EU.

Predloženim izmenama i dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama predviđeno je osnivanje centra za monitoring droga i zavisnosti od droga, čiji je cilj praćenje stanja u oblasti psihoaktivnih supstanci u Republici Srbiji i, u skladu s analizom stanja na osnovu dobijenih podataka, predlaganje efikasnih mera za smanjenje štetnih posledica izazvanih zloupotrebom psihoaktivnih supstanci.

Trenutno veliki problem predstavlja nepostojanje nacionalnog sistema za prikupljanje podataka u vezi sa ponudom i potražnjom droga u Republici Srbiji. Podaci koji su od velikog značaja u potražnji droga su vezani za epidemiološke indikatore koji su u vezi sa brojem lečenih zavisnika, mortalitetom, infektivnim bolestima (HIV, hepatitis B i C), intravenskom upotrebom droge i predoziranjem. Ovi podaci mogu da ukažu na trendove u ponašanju korisnika psihoaktivnih supstanci, a na osnovu trendova neophodno je planirati preventivne programe koji su najefikasniji u merama za sprečavanje zloupotrebe psihoaktivnih supstanci.

Posledice koje se vezuju za problem nepostojanja sistema za prikupljanje podataka su u neadekvatnom sagledavanju obima problema, programa koji se sprovode u oblasti prevencije i lečenja zavisnika, mortalitetu i infektivnim bolestima povezanim s upotrebom psihoaktivnih supstanci, broju intoksikacija i predoziranja. Ključna posledica neadekvatnog sagledavanja obima problema jeste nemogućnost da se predlože efikasne mere koje će unaprediti programe za prevenciju i lečenje zavisnika od psihoaktivnih supstanci.

Podjednako je važno i sagledavanje situacije u oblasti ponude droga. Nemogućnost sagledavanja podataka o trendovima zaplene droga, vrsti i čistoći droge, krivičnim delima povezanim sa drogom ima za posledicu nemogućnost praćenja trendova na tržištu droge, dostupnosti droge na ulici i na osnovu toga efikasne mere za smanjenje ponude droge, posebno među mlađom populacijom, koja sve češće eksperimentiše sa novim psihoaktivnim supstancama.

Od izuzetnog značaja je uspostavljanje sistema za rano upozoravanje o novim psihoaktivnim supstancama. Na tržištu je sve veći broj ovih supstanci, a mogu se lako nabaviti putem interneta. Ove supstance se ne nalaze na listi psihoaktivnih kontrolisanih supstanci, zbog čega je njihovu pojavu teško pratiti. S obzirom na to da su nove psihoaktivne supstance sintetičkog porekla, lako se proizvode u ilegalnim laboratorijama i cena im je niska. Posledice korišćenja ovih supstanci su u ne malom broju fatalne.

Postoji veliki značaj da se uzorci zaplenjene droge mogu preneti preko granice država u cilju međunarodnih krivičnih istraga. S obzirom na nepostojanje službe za prenos uzoraka zaplenjene droge, posledica je ograničena mogućnost uključivanja u međunarodne postupke u vezi sa zaplenom droge.

Pitanje uzorkovanja, načina čuvanja i skladištenja psihoaktivnih supstanci je od ključnog značaja za efikasno postupanje sa oduzetim supstancama. Uredbom o uništavanju oduzetih psihoaktivnih supstanci regulisano je pitanje uništavanja psihoaktivnih kontrolisanih supstanci. Međutim, nepostojanje propisa koji uređuju skladištenje psihoaktivnih supstanci ima za posledicu ugroženu bezbednost u prostorijama gde se nalaze oduzete psihoaktivne kontrolisane supstance, ali i opasnost po zdravlje službenika koji dolaze u kontakt sa neadekvatno skladištenom psihoaktivnom supstancom.

Dame i gospodo narodni poslanici, donošenjem ovog zakona postići će se sledeći ciljevi. Uvođenjem uslova koji bi omogućili funkcionisanje nacionalnog sistema za prikupljanje podataka o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama postići će se sagledavanje situacije u oblasti potražnje, prevencije i lečenja zavisnika. Polazna vrednost na kojoj se bazira ciljna vrednost može se postaviti na osnovu pojedinačnih podataka kojima raspolažu ustanove i institucije koje se bave programima za smanjenje potražnje.

Uvođenjem sistema za rano upozoravanje o novim psihoaktivnim supstancama postiže se cilj koji je u direktnoj vezi sa stavljanjem novih psihoaktivnih supstanci pod zakonsku kontrolu, kao i procena rizika od upotrebe novih psihoaktivnih supstanci. Konačni cilj je informisanje svih subjekata (zdravstva, Policije, Uprave carina, škola, organizacija civilnog društva) u Republici Srbiji o pojavi novih psihoaktivnih supstanci i merama za smanjenje štetnih posledica izazvanih upotrebom novih supstanci.

Uspostavljanjem nacionalne kontakt tačke za prenos uzoraka zaplenjene droge postiže se efikasna koordinacija u oblasti krivičnih istraga na međunarodnom nivou. Obezbeđivanjem zakonskog okvira za uzrokovanje i skladištenje oduzetih psihoaktivnih supstanci postiže se krajnji cilj, koji se odnosi kako na bezbednost u vezi sa čuvanjem zaplenjenih supstanci tako i na zaštitu zdravlja i životne sredine.

Donošenjem ovog zakona steći će se mogućnost da se na nov i efikasan način postigne koordinacija sa svim institucijama u čijoj je nadležnosti sprovođenje programa za smanjenje potražnje i ponude psihoaktivnih supstanci. Informacija o situaciji u oblasti droga na nacionalnom nivou kojima će raspolagati centar za monitoring droga imaće pozitivne efekte, koji će se ogledati u kontinuiranom unapređenju mera kako u oblasti prevencije, lečenja i rehabilitacije, tako i u oblasti procene rizika od pojave novih psihoaktivnih supstanci i mera potrebnih za efikasno smanjenje ponude psihoaktivnih supstanci. U cilju jasno definisane uloge svih relevantnih institucija, doneće se posebni protokoli koji će definisati način saradnje.

Imajući u vidu da efikasno smanjenje štetnih posledica zloupotreba droga zahteva koordinisan multidisciplinarni pristup svih nadležnih institucija, potrebno je obezbediti uslove koji će omogućiti što bolju saradnju među ministarstvima nadležnim za zdravlje, prosvetu, unutrašnje poslove, rad, odbranu, omladinu i sport, kulturu, pravdu, poljoprivredu, državnu upravu i lokalnu samoupravu, finansije (Uprava carina)

i organizacijama, institutima, zavodima nadležnim za poslove javnog zdravlja i drugim zainteresovanim organizacijama. Uspostavljanjem dobre saradnje među pomenutim ministarstvima obezbediće se dobar kvalitet podataka o ponudi i potražnji psihoaktivnih supstanci na nacionalnom nivou i omogućiti sprovođenje efikasnih mera za smanjenje štetnih posledica zloupotrebe psihoaktivnih supstanci.

Predloženim zakonskim rešenjem na nov način se uređuje sistem za praćenje situacije sa psihoaktivnim supstancama. Naime, predviđa se koordinisan rad svih relevantnih institucija u prikupljanju i analizi podataka o psihoaktivnim supstancama, kao i predlaganje mera za efikasno sprečavanje štetnih posledica zloupotrebe ovih supstanci. Centar za monitoring droga će na osnovu analize prikupljenih podataka na pravi način sagledati potrebe koje se odnose na unapređenje programa prevencije, lečenja i rehabilitacije. Obezbediće se uslovi za evaluaciju ovih programa i na taj način primenjivati programi koji pokazuju efikasan rezultat u oblasti prevencije, lečenja i rehabilitacije zavisnika.

Sistem za rano upozoravanje obezbediće brz i efikasan mehanizam razmene informacija kako unutar Republike Srbije, tako i na međunarodnom nivou. U vezi s tim, obezbediće se uslovi za efikasno donošenje mera za smanjenje štetnih posledica upotrebe novih supstanci, posebno u školama, zdravstvenim ustanovama, ustanovama za izvršenje zatvorskih sankcija, kao i efikasniju kontrolu njihove zloupotrebe od strane policije, sudstva i tužilaštva.

Služba za prenos zaplenjenih supstanci obezbediće uslove za efikasno rešavanje pitanja istraga i van teritorije Republike Srbije.

Obezbeđivanje uslova za uzorkovanje i skladištenje oduzetih psihoaktivnih supstanci uticaće na sve subjekte koji predlažu mere za sprovođenje ovih aktivnosti, kao i predlaganje uslova za realizaciju ovih zadataka.

Pozitivni efekti ovog zakona će se odraziti na sve subjekte koji se bave pitanjima smanjenja potražnje i ponude psihoaktivnih supstanci. Pre svega, pozitivni efekti će se odraziti na unapređenje programa za prevenciju, lečenje i rehabilitaciju zavisnika, smanjiće se štetni efekti povećane zloupotrebe novih psihoaktivnih supstanci, a takođe i mere u vezi s aktivnostima koje se odnose na uzrokovanje i bezbedno skladištenje oduzetih psihoaktivnih supstanci.

Uspostavljanjem centra za monitoring droga obezbediće se sagledavanje situacije u oblasti ponude i potražnje psihoaktivnih supstanci. Na osnovu analize stanja doneće se mere i programi koji će unaprediti program prevencije, lečenja i rehabilitacije, što će direktno uticati na smanjenje rizika od upotrebe psihoaktivnih supstanci, efikasnije i jeftinije lečenje zavisnika, pružanje psihosocijalne podrške u smislu uključivanja u zajednicu nakon završenog lečenja, što će značajno smanjiti troškove socijalne zaštite, stope kriminaliteta i poboljšati kvalitet života zavisnika i njihovih porodica.

Sistem za rano upozoravanje obezbediće efikasnu identifikaciju i kontrolu novih supstanci, procenu rizika i pravovremeno reagovanje u slučaju njihove pojave, pre svega u cilju zaštite zdravlja korisnika i njihove bezbednosti.

Služba za prenos i analizu uzoraka zaplenjenih psihoaktivnih supstanci će kao pozitivan efekat imati efikasniju kontrolu zloupotrebe i pomoći krivičnim istragama i van teritorije Republike Srbije. Obezbeđivanje uslova za uzorkovanje i skladištenje oduzetih psihoaktivnih supstanci imaće pozitivan efekat na povećanu bezbednost, koja se odnosi na čuvanje oduzetih supstanci, kao i na zaštitu zdravlja i životne sredine od posledica štetnog dejstva psihoaktivnih supstanci.

Zbog svega navedenog, iskreno se nadam da ćete podržati ovaj zakon.

Dame i gospodo narodni poslanici, pred vama je i Predlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola između Republike Srbije i Međunarodne agencije za atomsku energiju uz Sporazum između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja.

Dodatni protokol uz Sporazum o primeni garantija u vezi sa Međunarodnim ugovorom o neširenju nuklearnog oružja potpisan je 3. jula 2009. godine između Republike Srbije i Međunarodne agencije za atomsku energiju. Ratifikacijom Dodatnog protokola Republika Srbija se obavezuje da će staviti pod nadzor sve aktivnosti u državi koje su vezane za nuklearni gorivni ciklus, a koje za cilj imaju mirnodopsko korišćenje nuklearnih materijala. Takođe, obavezuje se da će sprečiti sve pokušaje proizvodnje, razvoja ili širenja nuklearnog naoružanja na svojoj teritoriji ili pomaganja drugim državama, organizacijama ili pojedincima u sličnoj nameri.

Odredbama Sporazuma o primeni garantija iz Dodatnog protokola uz Sporazum Republika Srbija vodi evidenciju i prijavljuje sav nuklearni materijal koji se nalazi i koristi u državi, kao i objekte i lokacije na kojima se materijal nalazi i koristi, naučnoistraživačke aktivnosti vezane za razvoj nuklearnog gorivnog ciklusa, kao i proizvodnju, uvoz i izvoz posebno definisane robe dvostruke namene koja se koristi u nuklearnom gorivnom ciklusu.

Ratifikacijom Dodatnog protokola i stupanjem na snagu zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola, kao i njegovim sprovođenjem Republika Srbija ostvaruje kako međunarodnopolitičke tako i druge direktne nacionalne dobrobiti: potvrđivanje tradicionalne orijentacije Republike Srbije ka korišćenju nuklearne energije isključivo u miroljubive svrhe i njenog opredeljenja ka sprečavanju širenja nuklearnog naoružanja; omogućavanje lakšeg pristupanja zemlje uvozu, izvozu i tehnologijama vezanim za nuklearne aktivnosti; ostvarivanje pomoći u sprečavanju nenamernog razvijanja mreže za nelegalnu trgovinu nuklearnim materijalima; uspostavljanje univerzalnog nacionalnog standarda za verifikaciju i izvršavanje preuzetih obaveza u pogledu sprečavanja širenja nuklearnog oružja; napredovanje zemlje u procesu postizanja integrisanih garantija i otvaranje prostora za dalje smanjenje broja tradicionalnih

inspekcija; ispunjavanje međunarodnih obaveza i usklađivanje sa međunarodnim preporukama i EU zakonodavstvom.

Zahvaljujem svima. U najkraćem, ovo su bili zakoni koji su danas na dnevnom redu. Hvala još jednom.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Ivan Jovičić, izborni član Visokog saveta sudstva iz reda sudija.

Izvolite.

IVAN JOVIČIĆ: Hvala.

Uvažena predsednice, poštovani narodni poslanici, dame i gospodo, imam prijatnu dužnost i čast da danas pred vama iznesem i obrazložim predloge odluka Visokog saveta sudstva o izboru sudija koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju, koje je Visoki savet sudstva podneo Skupštine u dane 10. i 13. jula 2018. godine.

Naime, Visoki savet sudstva je u „Službenom glasniku“ broj 14/18, od dana 23. februara 2018. godine, oglasio izbor, i to: deset sudija za Upravni sud i jednog sudije za Privredni sud u Novom Sadu, osam sudija za Privredni sud u Beogradu, jednog sudije za Privredni sud u Valjevu, jednog sudije za Privredni sud u Zrenjaninu, dve sudije za Privredni sud u Kragujevcu, jednog sudije za Privredni sud u Kraljevu, četiri sudije za Privredni sud u Leskovcu, jednog sudije za Privredni sud u Nišu, jednog sudije za Privredni sud u Novom Sadu, dve sudije za Privredni sud u Požarevcu i jednog sudije za Privredni sud u Somboru.

Visoki savet sudstva je osposobljenost, stručnost i dostojnost kandidata koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju utvrdio na osnovu Zakona o sudijama, kao i Pravilnika o programu i načinu polaganja ispita na kome se ocenjuje stručnost i osposobljenost kandidata za sudije koje se prvi put biraju.

Takođe, Visoki savet sudstva, na sednici održanoj dana 13. februara 2018. godine, doneo je Odluku o obrazovanju komisije Visokog saveta sudstva za izbor sudija za Upravni sud i navedene privredne sudove.

Dana 8. maja 2018. godine sproveden je ispit za kandidate za sudije koji se prvi put biraju za Upravni sud i za Privredni sud u Novom Sadu, a dana 10. maja 2018. godine za ostalih devet privrednih sudova. Komisija Visokog saveta sudstva je obavila razgovore sa kandidatima koji se prvi put biraju, a koji su podneli prijave za izbor za upravne i privredne sudove, i utvrdila listu kandidata, koja je objavljena na internet stranici Visokog saveta sudstva.

U skladu sa članom 49. Zakona o sudijama, Visoki savet sudstva pribavio je podatke i mišljenja o stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata, dok je, u skladu s odredbom člana 50. stav 2. Zakona o sudijama, za kandidate koji dolaze iz reda sudijskih pomoćnika pribavljena ocena rada.

Inače, za Privredni sud u Beogradu oglašen je izbor za osam sudija, ali imajući u vidu opterećenost ovog suda kao i činjenicu da je trenutno prema Odluci o broju sudija u sudovima upražnjeno 12 sudijskih mesta, te da je prijave na oglas podneo veći broj

kandidata koji su ostvarili ocenu pet na testu, Visoki savet sudstva je odlučio da Narodnoj skupštini predloži deset kandidata za izbor sudija Privrednog suda u Beogradu.

Na osnovu člana 13. alineja 3. Zakona o Visokom savetu sudstva, a u vezi sa članom 51. stav 1. Zakona o sudijama, Visoki savet sudstva je na sednici održanoj dana 6. odnosno 13. jula 2018. godine utvrdio Predlog odluke za izbor sudija i predložio Narodnoj skupštini Republike Srbije izbor devet kandidata za Upravni sud i 23 kandidata za privredne sudove tako što se: Bošković Tija, sudijski pomoćnik u Upravnom sudu, predlaže za izbor sudije za Upravni sud; Brajović Zorana, sudijski pomoćnik u Upravnom sudu, predlaže za izbor sudije za Upravni sud; Iskić Jelena, sudijski pomoćnik u Upravnom sudu, predlaže za izbor sudije za Upravni sud; Malinić Nataša, sudijski pomoćnik u Upravnom sudu, predlaže za izbor sudije za Upravni sud; Paunović Sandra, sudijski pomoćnik u Upravnom sudu, predlaže za izbor sudije za Upravni sud; Savić Biserka, sudijski pomoćnik u Upravnom sudu, predlaže za izbor sudije za Upravni sud; Stević Kapus Mira, sudijski pomoćnik u Upravnom sudu, predlaže za izbor sudije za Upravni sud; Stojanović Biljana, sudijski pomoćnik u Upravnom sudu, predlaže za izbor sudije za Upravni sud i Simić Radmila, glavni poreski savetnik Ministarstva finansija, Poreska uprava, predlaže za izbor sudije za Upravni sud.

Zatim, Đuričin Simona, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Novom Sadu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Novom Sadu; Dukić Ana, sudijski pomoćnik u Vrhovnom kasacionom sudu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Beogradu; Medenica Marija, sudijski pomoćnik u Privrednom apelacionom sudu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Beogradu; Janjić Marjana, sudijski pomoćnik u Privrednom apelacionom sudu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Beogradu; Gitarić Mirjana, sudijski pomoćnik u Privrednom apelacionom sudu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Beogradu; Kulić Jovana, sudijski pomoćnik u Apelacionom sudu u Beogradu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Beogradu; Spirić Miloš, sudijski pomoćnik u Apelacionom sudu u Beogradu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Beogradu; Spasić Danijela, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Beogradu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Beogradu; Mićović (rođ. Popović) Sonja, korisnik početne obuke na Pravosudnoj akademiji, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Beogradu; Maslovara Duška, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Beogradu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Beogradu i Živković Ana, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Beogradu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Beogradu.

Zatim, Aleksić Ana, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Valjevu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Valjevu; Bajić Urošević Jelena, sudijski pomoćnik u Apelacionom sudu u Beogradu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Zrenjaninu; Milosavljević Saša, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Kragujevcu,

predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Kragujevcu; Vujanac Jelena, sudijski pomoćnik Osnovnog suda u Jagodini, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Kragujevcu; Radovanović Ivan, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Kraljevu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Kraljevu; Momčilović Tijana, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Leskovcu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Leskovcu; Aleksić Milica, sudijski pomoćnik u Apelacionom sudu u Nišu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Leskovcu i Cvetković Srđan, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Leskovcu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Leskovcu.

Zatim, Volarević Ninoslav, korisnik početne obuke na Pravosudnoj akademiji, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Nišu; Stojilković Srđan, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Požarevcu, predlaže se za izbor sudije za Privredni sud u Požarevcu, kao i Henc Jovanka, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Požarevcu, koja se predlaže za izbor sudije za Privredni sud u Požarevcu. Na kraju, Markezić Melinda, sudijski pomoćnik u Privrednom sudu u Somboru, predlaže se za izbor sudije Privrednog suda u Somboru.

Ostaje mi da napomenem da su svi predloženi kandidati na testu koji se sastojao od pisanog ispita i pisanog zadatka dobili najvišu ocenu, dakle ocenu pet, što upućuje na zaključak da se radi o izuzetno stručnim i osposobljenim kandidatima za sudijsku funkciju. Ovo tim pre što je reč o sudijskim pomoćnicima koji se dugi niz godina nalaze upravo na funkciji, odnosno položaju sudijskih pomoćnika imenovanih sudova.

Poštovani narodni poslanici, s obzirom na to da sve biografije predloženih kandidata imate u vašim materijalima detaljno obrazložene, ne bih vam više oduzimao vreme, jedino mogu da vas pozovem da u danu za glasanje podržite sve predloge Visokog saveta sudstva. Ovo tim pre zbog činjenice da je reč o sudovima u kojima je zaista došlo do povećanja obima posla, a smanjenja sudijskog kadra, jer će to biti na opštu dobit ne samo srpskog pravosuđa nego i Republike Srbije. Zahvaljujem se na pažnji i strpljenju.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Da li izvestioci nadležnih odbora žele reč? (Ne.)

Poštovani poslanici, saglasno članu 27. i članu 87. st. 2. i 3. Poslovnika, obaveštavam vas da ćemo danas raditi i posle 18 časova.

Prelazimo na listu predsednika ili predstavnika poslaničkih grupa.

Dajem reč poslanici Danici Bukvić.

Izvolite.

DANICA BUKVIĆ: Zahvaljujem, predsednice Skupštine.

Poštovani ministre sa saradnicima, poštovane kolege i kolegice narodni poslanici, danas raspravljamo o setu zakona iz oblasti zdravstva. Prva dva zakona uređuju oblast lečenja bolesnika metodama lečenja koje mogu biti jedan od izbora ili čak jedini izbor načina lečenja.

Prvi predlog zakona je o ljudskim ćelijama i tkivima. Ovim zakonom se na nov način uređuje oblast ljudskih ćelija i tkiva za primenu kod ljudi i u medicinske svrhe. Važećim zakonom iz 2009. godine, kao i podzakonskim aktima kojima je uređena oblast transplantacije ćelija i tkiva nije precizno definisana i uređena delatnost u oblasti ljudskih ćelija i tkiva za primenu kod ljudi, kao i uslovi pod kojima se ta delatnost može obavljati, a tu spadaju poslovi darivanja, dobijanja, testiranja, obrade, očuvanja, skladištenja, distribucije i primene ljudskih ćelija i tkiva od davalaca.

Uslovi za obavljanje ove delatnosti dosad nisu bili definisani na nacionalnom nivou i nije bilo precizirano koja bi ustanova mogla da bude banka ljudskih ćelija i tkiva. Sada se na precizan način definišu koje zdravstvene ustanove mogu podneti zahtev za obavljanje poslova iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva, kao i koje mogu biti banke ljudskih tkiva, uključujući i sve uslove koje moraju da ispune da bi dobile dozvolu.

Formiranjem banke ljudskih ćelija i tkiva povećava se bezbednost sa mikrobiološkog stanovišta i sa stanovišta kontrole kvaliteta ćelija u tkivu. Dosadašnjim načinom čuvanja tkiva bilo je moguće tkivo čuvati kraće vreme, na primer, tkiva oka samo 12–24 časa od trenutka uzimanja, tako da je svaka procedura transplantacije izvođena kao hitna.

Od posebne važnosti je formiranje banke krvi pupčanika i uvođenje savremenih tehnika obrade matičnih ćelija hematopoeze. Kriokonzervacijom i čuvanjem matičnih ćelija hematopoeze obezbediće se uslovi za brže nalaženje odgovarajućih davalaca za potrebe pacijenata u Srbiji, posebno zbog toga što je presađivanje matičnih ćelija hematopoeze značajan savremeni oblik lečenja brojnih stečenih i urođenih oboljenja, a za neka i jedina uspešna terapija.

Ovo će svakako uticati na smanjenje broja pacijenata koji se upućuju na lečenje u inostranstvo. Tako će se postići značajna ušteda sredstava Republičkog fonda zdravstvenog osiguranja. Cena urađenih transplantacija matičnih ćelija hematopoeze u Republici Srbiji iznosi od 5.000 do 200.000 evra, a u inostranim centrima od 150.000 do 400.000 evra.

Takođe, važeći zakon nije jasno definisao postojanje registra davalaca matičnih ćelija hematopoeze kao organizacione jedinice, kao ni odgovornosti i obavezne delatnosti registra, a to je osnov za rad u skladu sa najvišim standardima iz ove oblasti. Novi zakon je predvideo postojanje registra davalaca matičnih ćelija hematopoeze, čime će i za pacijente koji nemaju odgovarajućeg davaoca unutar porodice a neophodno im je presađivanje matičnih ćelija biti omogućeno pronalaženje davaoca, odnosno time se omogućava pronalaženje nesrodnih davalaca.

Ovaj registar je u našoj zemlji formiran 2005. godine u Institutu za transfuziju krvi Srbije, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja Republike Srbije. Od 2012. godine je deo svetskog registra, koji objedinjuje podatke o davaocima preko sto nacionalnih registara. Verovatnoća pronalaženja davaoca najveća je unutar nacionalnog registra, a

procedura obezbeđivanja matičnih ćelija hematopoeze najbrža i ekonomski najpovoljnija.

Takođe, inspekcijski nadzor nije jasno definisan. U postojećem zakonu nejasno je gde treba formirati inspekciju, u čijem sastavu i ko može da bude inspektor. Nakon devet godina od primene ovog zakona, stručni inspekcijski nadzor u ovoj oblasti i dalje ne postoji. Predlogom novog zakona nadzor se poverava Upravi za biomedicinu, kao stručnoj i renomiranoj instituciji. Inspekcijski nadzor sada će obavljati dobro edukovani inspektori za biomedicinu. Inspekcijski nadzor je najpre neophodan prilikom izdavanja dozvole za obavljanje poslova iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva, ali isto tako je potrebno da se nadzor sprovodi kontinuirano tokom rada ustanova. Inspekcijski nadzor je takođe neophodan i u slučaju sumnje, odnosno saznanja o svakom ozbiljnom neželjenom događaju ili reakciji.

Novo zakonsko rešenje utiče i na smanjenje troškova za zdravstvene ustanove iz oblasti ćelija i tkiva jer sada neće morati na svakih pet godina da podnose zahtev za obnavljanje dozvole.

Jedan od ciljeva donošenja ovog zakona je i uspostavljanje visokog nivoa bezbednosti i sigurnosti u oblasti ljudskih ćelija i tkiva.

Predlog zakona je usaglašen sa pravom Evropske unije, odnosno u skladu je sa direktivama EU kojima se definiše uloga zdravstvenih ustanova u ovoj oblasti.

Banka, kao zdravstvena ustanova ili organizaciona jedinica zdravstvene ustanove na tercijarnom nivou zdravstvene zaštite iz Plana mreže zdravstvenih ustanova koji donosi Vlada, mora da obavlja minimum poslova obrade, čuvanja, skladištenja, distribucije ljudskih ćelija i tkiva, a može da obavlja i poslove dobijanja i testiranja ćelija i tkiva, kao i poslove uvoza i izvoza ćelija i tkiva. Ovo je značajno da bi se obezbedio visok nivo kvaliteta i jedinstveni standardi u ovoj oblasti na celoj teritoriji Srbije i tako obezbedio isti nivo zdravstvene zaštite za sve građane Republike Srbije.

Još jedna značajna novina jeste uvođenje jedinstvenog informacionog sistema za sačinjavanje i vođenje republičke liste čekanja za primaoca tkiva. Značajno je unificirati kodove i sistem identifikacije davaoca i primaoca ljudskih ćelija kako bi se omogućilo praćenje od davaoca do primaoca.

Predloženim rešenjima pojednostavljen je postupak davanja pristanka za darivanje tkiva. Na taj način pružena je mogućnost svakom punoletnom građaninu Republike Srbije da zabrani, usmenim ili pismenim putem, darivanje svojih tkiva, kao i mogućnost članova porodice da to učine ukoliko se umrlo lice za života nije izjasnilo u vezi s tim. U pogledu maloletnih građana, predviđen je neophodan informisani pristanak zakonskih zastupnika ili staratelja.

Predlogom zakona predviđena je i promocija dobrovoljnog davalatstva.

Drugi zakon o kome danas raspravljamo je Predlog zakona o presađivanju ljudskih organa.

Jedan od osnovnih razloga za donošenje ovog zakona jeste potreba za povećanjem broja kadaveričnih donacija, povećanjem broja uspešno obavljenih presađivanja organa, što će dovesti do smanjenja liste čekanja za presađivanje ljudskih organa.

Srbija se nalazi na dnu lestvice po broju realizovanih davalaca ljudskih organa u Evropi posle smrti. Broj davalaca je između jedan i dva na milion stanovnika, dok se taj broj u Evropi kreće od 25 do 30 na milion. U našoj zemlji više od dve hiljade ljudi čeka na transplantaciju organa. Poznato je da je veliki broj zemalja zapadne Evrope shvatio potrebu da u svakom trenutku svi građani budu potencijalni donori.

Važeći zakoni i podzakonska akta su delimično usaglašeni s evropskom regulativom u ovoj oblasti, pa je nakon devet godina primene ovoga zakona bilo potrebno da se poboljšaju i preciziraju uslovi, organizacija i delatnost u oblasti presađivanja ljudskih organa, kao i nadzor nad obavljanjem delatnosti u ovoj oblasti u Republici Srbiji.

Kada govorimo o transplantaciji bubrega, koja je meni najbliža jer se više decenija bavim ovim problemom, samo 20% organa uzima se od umrlih lica, a čak 80% sa živog davaoca. Nemačka ima 15-20 donora na milion stanovnika, Austrija 20-25, Španija 35. U Srbiji je 2006. godine bilo šest donora na milion stanovnika, za razliku od članica Evrotransplanta, kao Slovenija, koja npr. ima 25-30, a Hrvatska čak 40 donora na milion stanovnika. Manje od 10% ljudi koji su na listi čekanja da dobiju organ tokom godine zbog nedostatka organa ne dobije taj organ.

Kod bolesnika sa terminalnom bubrežnom insuficijencijom primenjuje se metod zamene bubrežne funkcije ponavljanim lečenjem hemodijalizama ili peritoneumskim dijalizama. Na taj način se produžava život ovih bolesnika. Ali dijaliza je metod lečenja koji po pacijentu košta godišnje oko 16.000 evra. Pored toga, pacijenti na dijalizi ostvaruju pravo na nadoknadu za tuđu negu i pomoć, što stvara dodatne troškove za Republički fond zdravstvenog osiguranja, dok je nakon presađivanja pacijent radnosposoban.

Prosečna cena transplantacije bubrega iznosi 15.000-16.000 evra. U Srbiji ima oko tri i po hiljade dijaliznih bolesnika. Godišnje se uključi oko 700-800 novih bolesnika, a umire oko 400 bolesnika, dok njih 60-70% imaju indikaciju za presađivanje bubrega. Danas na transplantaciju bubrega čeka oko 800 ljudi. Prosek čekanja na organ je deset godina i više, u Austriji do pet godina. Lečenje jednog bolesnika dijalizom i transplantacijom u prvoj godini nakon transplantacije košta gotovo isto, ali u drugoj godini cena transplantacije pada na 50%, a u petoj godini čak na 20% od toga.

Pored značajnog ekonomskog efekta, svakako je najznačajnije da se nakon transplantacije bubrega pacijenti vraćaju normalnom životu, nisu vezani za aparat, potpuno se rehabilituju i radnosposobni nastavljaju da žive i rade.

Novina u zakonu je da se uvodi pojam pretpostavljene saglasnosti, a to znači da ćemo svi biti saglasni da nam nakon smrti uzmu organe za transplantaciju, osim ukoliko

se punoletni, poslovno sposobni davalac pre smrti tome nije usmeno ili u pismenom obliku za života protivio ili se tome protivi njegova porodica, odnosno naslednici. Navedeni model pretpostavljene saglasnosti implementiralo je jedanaest zemalja Evrope.

U važećem zakonu primenjen je model informisane saglasnosti po kome je građaninu data mogućnost da da pristanak za darivanje organa, u pismenom obliku i uz obavezno prisustvo svedoka. Kao dokaz da su pristali da daju organ daje im se donatorska kartica. Ali, po aktuelnom zakonu, čak i ako osoba za života ima donatorsku karticu, članovi porodice nakon smrti mogli su da odbiju da potpišu saglasnost za uzimanje organa, tako da iako ima 130.000 ljudi sa potpisanim donatorskim karticama taj broj se svodi na 30.000.

Moje kolege će u raspravi govoriti o ovom zakonu, ja bih samo navela da se i ovim zakonom uređuje vršenje inspeksijskog nadzora, koji će obavljati Uprava za biomedicinu. Zakon propisuje i donošenje programa presađivanja ljudskih organa, koji će biti jedinstven na teritoriji Srbije, a utvrđuje i podelu ustanova na one za darivanje organa, odnosno ustanove za presađivanje organa.

Davanje ljudskih organa je dobrovoljno i bez finansijske nadoknade. Primena ovog načina lečenja, odnosno presađivanje ljudskih organa vrši se samo kada je to medicinski opravdano, odnosno kada je to najpovoljniji način lečenja. Zakon nalaže poštovanje načela jednake dostupnosti ljudskih organa svakom licu kod koga je postavljena indikacija za presađivanje, bez diskriminacije.

Naravno da nije dovoljno samo da se donese kvalitetan zakon, već je neophodno da se kroz nacionalnu strategiju obezbedi dovoljan broj donorskih bolnica, ali i dovoljan broj obučениh stručnjaka, anesteziologa, neurologa, neurohirurga, elektrofiziologa, koji mogu da urade dijagnozu moždane smrti.

Ovaj predlog zakona je potpuno usaglašen sa direktivama EU.

Treći zakon koji je danas na dnevnom redu je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama.

Proizvodnja i krijumčarenje psihoaktivnih kontrolisanih supstanci, nažalost, predstavlja najdominantniji i najprofitabilniji oblik kriminala u svetu.

S druge strane, Republika Srbija se, s obzirom na njen geografski položaj, koristi kao tranzitno područje za promet narkotika. Velika dostupnost marihuane na lokalnom tržištu posledica je toga da se Srbija nalazi na centralnoj balkanskoj ruti za krijumčarenje marihuane. U poslednje vreme suočavamo se sa porastom zloupotrebe i brojnih sintetičkih droga na području naše zemlje. Svedoci smo, nažalost, nekoliko smrtnih slučajeva mladih ljudi zbog zloupotrebe ovih narkotika. Radi zaštite mladih od upotrebe sintetičkih droga i novih psihoaktivnih supstanci, moraju se sprovesti kontinuirane preventivne aktivnosti. Iz tih razloga značajno je i u oblasti zakonodavstva pratiti nove pojave i procese u oblasti proizvodnje i nelegalnog prometa narkotika, koji sve više uništavaju zdravlje i živote ljudi, naročito mlade generacije.

Predloženi zakon definiše pojam nove psihoaktivne supstance.

Predviđa se i da Vlada obrazuje komisiju za psihoaktivne kontrolisane supstance radi usklađivanja stručnih stavova u oblasti psihoaktivnih kontrolisanih supstanci, koju čine predstavnici ministarstava zdravlja, prosvete, unutrašnjih poslova, za rad, socijalnu politiku, omladinu i drugi.

Značajno je osnivanje nacionalnog centra za monitoring droga i zavisnosti od droga, koji obavlja poslove koji se odnose na sistem ranog upozoravanja u cilju brze razmene podataka o proizvodnji, trgovini, upotrebi i rizicima od pojave novih psihoaktivnih supstanci, da bi se pravovremeno reagovalo i sprečile njihove štetne posledice.

U Ministarstvu za unutrašnje poslove određuje se nacionalna kontaktna tačka za prenos i analizu uzoraka zaplenjenih psihoaktivnih kontrolisanih supstanci.

Ministar donosi rešenje kojim određuje referentnu laboratoriju za identifikaciju i ispitivanje psihoaktivnih kontrolisanih supstanci. Ova laboratorija vrši poslove ranog upozoravanja o pojavi novih psihoaktivnih supstanci i bez odlaganja obaveštava Ministarstvo zdravlja, koje o tome obaveštava Evropski centar za praćenje droga i zavisnosti od droga.

Zakon određuje i način uništavanja psihoaktivnih kontrolisanih supstanci nakon oduzimanja ukoliko one ne mogu da se upotrebe kao sirovina za proizvodnju ili u druge svrhe, kao i način njihovog ustupanja ili prodaje ako mogu da se upotrebe kao sirovina za proizvodnju ili u druge svrhe. Sredstva koja su stečena na ovaj način prihod su budžeta Republike Srbije.

Verujemo da će izmena ovog zakona značajno doprineti smanjenju distribucije narkotika kao i upotrebe psihoaktivnih supstanci. Apelujem i ovom prilikom na sve nadležne organe da preduzimaju sve mere kojima se može sprečiti narkomanija i njene teške posledice, pre svega po mladu generaciju.

Poslanička grupa SPS će u danu za glasanje podržati sve predložene zakone. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Hvala.

Reč ima narodni poslanik Sanda Rašković Ivić.

Izvolite.

SANDA RAŠKOVIĆ IVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Gospodine ministre, poštovani gosti iz Ministarstva, dame i gospodo narodni poslanici, ima zaista jako puno tačaka i teško je o svemu govoriti. Ja ću gledati da se osvrnem na nekoliko.

Pre svega, ja sam medicinar, nisam pravnik, ali ću početi od imenovanja sudija. Tu ćete se možda iznenaditi, ali naša poslanička grupa podržava i smatramo da svi predlozi za izbor novih sudija, koji su iz reda sudijskih pomoćnika u većini, koji su dosta iskusni ljudi, čak kažu kolege s kojima sam se konsultovala i previše iskusni, što

je svakako dobro... To je u stvari jedini put da se sudije biraju onda kada je prvi izbor u pitanju.

Po onome što mi je rečeno, izgleda da nema nijednog koji je iz Pravosudne akademije. Vi me ispravite ako... Dvoje? Dobro. Mi svakako imamo poverenja u predloge koje je potpisao sudija Milojević, kojeg izuzetno cenimo.

Sada bih prešla na tzv. medicinske zakone, koje je ovde predstavljao ministar Lončar, i daću nekoliko komentara. Pre svega, čitajući te zakone, nisam mogla da se otmem utisku da se i kod ovih zakona radi o priličnoj centralizaciji, akumulaciji moći u rukama ministra zdravlja. U zakonu o ljudskim ćelijama i tkivima imamo 59 članova i tu se uspostavlja nadležnost ministra za sve i svašta; konkretno, u 18 članova imamo da ministar uglavnom nešto propisuje i donosi.

Ja ću pročitati neke od onih koje sam izvadila: to su uslovi u pogledu kadra, prostora, opreme, sistema kvaliteta i drugi uslovi za obavljanje poslova u oblasti ljudskih ćelija i tkiva. Potom, to su nacionalni standardi kvaliteta, bliži uslovi o radu registra davalaca u pogledu prostora, opreme i kadra, način vođenja republičke liste čekanja, bliži uslovi i načini za odabir najpodudarnijeg primaoca i dodelu uzetih ljudskih ćelija i tkiva, načini i uslovi odabira i procene zdravstvenog stanja živog davaoca ljudskih ćelija i tkiva. Potom, ministar određuje sadržaj i oblik obrasca pristanka na davanje ćelija i tkiva živog davaoca ćelija i tkiva, kao i obrasca opoziva pristanka. Potom, ministar određuje način uništenja, odnosno upotrebe preostalih ljudskih ćelija i tkiva nakon obavljenih terapijskih postupaka, kao i program promocije dobrovoljnog davalatstva ljudskih ćelija i tkiva. Takođe, ministar se pojavljuje kao drugostepeni organ u žalbenim postupcima. Znači, ovde bismo mogli reći da je ministar pravi *one man show*.

U zakonu o presađivanju ljudskih organa, gde imamo 58 članova, imamo 20 članova koji takođe stavljaju moć, apsolutnu moć u ministrove ruke. Jedan od njih je i o Upravi za biomedicinu, gde ministar imenuje i direktora i pomoćnike Uprave za medicinu koji mu odgovaraju, tako da je ovo prilična centralizacija.

Naravno, otvara se i mogućnost za koruptivno delovanje u nekim članovima. Recimo, najupečatljivija odredba je u članu 41. zakona o ljudskim tkivima, gde se između ostalog predviđa sledeće: „Direktor Uprave za biomedicinu daje dozvolu za svaki pojedinačni slučaj uvoza, odnosno izvoza ljudskih ćelija, ceneći opravdanost izvoza, odnosno uvoza“.

E sad, ja se pitam – i očekujem, gospodine ministre, od vas odgovor – na osnovu kojih kriterijuma će direktor Uprave za biomedicinu ceniti opravdanost izvoza odnosno uvoza ljudskih ćelija. Ako se vratimo na prethodnu tezu, vi ćete se kao ministar zdravlja, kome on odgovara za svoj rad, baviti time, pa vas onda molim da kažete koji će to biti kriterijumi koje ste vi propisali, kojih ćete se vi, odnosno vaš postavljeni direktor Uprave za biomedicinu držati.

Takođe, što se tiče Uprave za biomedicinu, tamo kaže – direktor Uprave za biomedicinu izdaje dozvolu za poslove iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva, kao i iz oblasti presađivanja ljudskih organa, i to na neodređeno vreme, i istu može da oduzme. Ovde takođe nekako vidim da se otvaraju vrata za mogućnost korupcije.

U oba zakona pominje se inspekcijski nadzor nad obavljanjem delatnosti. Kaže, obavlja se kontinuirano, a najmanje jednom u dve godine. Znači, šta je to kontinuirano jednom u dve godine, ili je kontinuirano... Šta znači taj kontinuirani inspekcijski nadzor? Jer ako je inspekcijski nadzor za ovako delikatnu oblast jednom u dve godine, meni se čini da je to isuviše malo.

Što se tiče drugog zakona, odnosno zakona o transplantaciji, odmah moram da vam kažem da sam ja svojevremeno radila kao deo tima za transplantaciju organa kao psihijatar jer potrebna je, naravno, i psihološka podrška. Ako me pitate da li sam za transplantaciju, da, naravno. Da li sam za promociju donatorstva? Da, naravno. Ono što najviše problematizuje ovaj zakon jeste član 23, koji kaže da će svaki građanin Srbije biti potencijalni davalac organa ukoliko se tome izričito ne usprotivi tokom svog života.

Znamo da i u zemljama koje su članice Evrotransplanta imamo tzv. pretpostavljenu saglasnost, koja se sada zakonski predlaže, a protiv čega smo moja poslanička grupa i ja. Znači, imate Austriju, Hrvatsku, Španiju, gde je pretpostavljena saglasnost zakonski rešena. Međutim, ima i zemalja koje su članice Evrotransplanta, kao što su Nemačka ili Italija, gde nemamo pretpostavljenu saglasnost. Spremajući se za ovaj razgovor danas odnosno ovu raspravu, videla sam da postoje države koje se zalažu za tzv. *opt-in*, a to bi bilo da postoji pismena saglasnost samog čoveka da dobije donatorsku karticu i da time postane donor, i *opt-out*, odnosno ova pretpostavljena saglasnost. *Opt-in* zemlje su, recimo, Sjedinjene Američke Države, gde se napravi najviše transplantacija, Nemačka takođe, a *opt-out* su ove zemlje koje sam pomenula.

Naša poslanička grupa tražila je i amandmansi promene. Smatramo da je ova pretpostavljena saglasnost jako opasna jer može da otvori put ka korupciji, može da otvori put ka mafiji.

Ovo ne kažem zato što sam paranoidna pa sad mislim da će neko da trči po Srbiji, ubija ljude i prodaje organe. Ali, gospodine ministre, vidite, mi još uvek imamo nerešen problem nestalih beba. Mi ne možemo ništa da uradimo po tom pitanju, deca su krađena, odnošena iz porodilišta. To nisu radili ni radnici, ni seljaci, to su, nažalost, radile naše kolege, iz našeg esnafa, lekari i drugi zdravstveni radnici. Naravno, ogromna većina ljudi u našem esnafu su sjajni, dobri ljudi, posvećeni svom poslu, ali dovoljno je da imate jednog, dvoje ili dvojicu takvih i onda da vam cela stvar padne u vodu.

Ljudi čekaju i u inostranstvu po pet ili deset godina na organ, čak i u onim zemljama u kojima imate jako mnogo transplantacija i u kojima je transplantacija jedan od najnormalnijih, da ne kažem rutinskih, medicinskih zahvata. Međutim, imate situaciju da je jedan Rokfeler imao sedam puta transplantaciju, ni manje ni više nego sedam puta mu je transplantirano srce.

Znači, postavlja se problem kako poverovati u poštene namere baš svih i baš u svakom trenutku, pogotovo ako znamo da su ljudi kvarljivi i da nismo napravili sistem koji bi mogao da osigura potpunu bezbednost ljudi koji su donori organa, pogotovo kod ove pretpostavljene saglasnosti. Vi vrlo dobro znate da sada s ovim sistemom gde se o svakom pacijentu sve zna, gde se zna i njegova krvna grupa, ovaj prvi eliminacioni faktor, a to je krvna grupa kod potencijalnog donora organa, ako je to poznato, onda i to negde otvara vrata koruptivnosti. Plašim se da bi zaista moglo da se desi da se u našoj zemlji, koja je prilično neuređena i gde ima dosta kriminala, i transplantacija organa, koja je sama po sebi izuzetno humana i plemenita stvar, ne pretvori u safari na ljude ukoliko nemamo neki sistem koji će to zaista da sprečava.

Na kraju bih završila, Frojd je rekao – ništa nije slučajno, pa tako, evo, nije slučajno ni to da mi danas razgovaramo, i sutra ćemo razgovarati, cele ove nedelje, o ovim zakonima, među kojima je i ovaj zakon o transplantaciji. Sutra se predsednik Vučić sastaje sa Hašimom Tačijem, koji je takođe nekako, po izveštajima i nalazima Dika Martija, imao veze sa transplantacijom, ali srpskih organa, u „žutoj kući“. Naravno, niko ne kaže da je on bio taj koji je tu bio glavni, ali je svakako okretao glavu na drugu stranu. Zanima me da li će predsednik Vučić pomenuti ono što se dešavalo u „žutoj kući“ gospodinu, odnosno tzv. predsedniku tzv. Kosova sutra na tom sastanku.

Nažalost, mi nismo doživeli... Ovo je Deveta posebna sednica, pričamo o zdravstvenim zakonima, važno je jer su ljudski životi u pitanju, ali bi bilo dobro, bilo bi lepo i bilo bi pošteno da smo imali jednu sednicu koja je posvećena Kosovu i Metohiji. Hvala vam na pažnji.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala vama.

Reč ima ministar dr Zlatibor Lončar.

Izvolite, ministre.

ZLATIBOR LONČAR: Zahvaljujem se na vašem viđenju ovih zakona. Moj prvi utisak je, što se tiče zakona, u prvom delu kada ste se obraćali, da ste manje-više saglasni s tim zakonima, jedina vam je dilema što neke stvari potpisuje ministar. Neko mora da potpiše, ne možete da imate stvari koje niko neće da potpiše, onda one ne bi važile i mislim da je to sasvim jasno.

Ono što ste rekli za biomedicinu, da ministar bira... Ministar predlaže, Vlada bira, imenuje direktora i ljude u biomedicini.

Postavili ste pitanje koji su uslovi, kako će se određivati šta može od organa da se uveze, izveze i ostalo. Moram da vam kažem da je to struka odredila, tačno je propisala stroga pravila po kojima to može da se radi. Postoje stroge procedure uzete iz iskustva onih zemalja koje imaju najbolje iskustvo i koje su imale najmanje problema s tim. Znači, to je jedna stvar koja je strogo stručna, koja nema veze ni sa politikom, ni sa bilo čim. Cilj je krajnje jednostavan – da pomognete nekom ko čeka na organ ako se ukazala šansa, ako možete da uvezete, konkretno mislimo na rožnjaču ili na nešto. Imamo dosta ljudi koji čekaju i imamo zemlje koje imaju u višku te rožnjače, a našim

ljudima bi mnogo značilo da se to uradi i da im se reši problem vida. Znači, struka, izričito struka je propisala i definisala sve te stvari koje moraju da se urade.

Sledeće pitanje ste postavili vezano za inspekciju i inspekcijski nadzor. Da pojasnim, inspekcijski nadzor ide svake dve godine, ulazi inspekcija, ako je sve u redu. Na svakih šest meseci ustanove su obavezne da daju izveštaje. Ukoliko se desi bilo kakav prigovor na ustanovu, istog momenta izlazi inspekcija. Ovo je, znači, samo kada nema nikakvih problema, kada taj proces ide, kada su izveštaji dobri, kada nema nikakvih primedaba, ali i tada se izlazi na dve godine da se sve prekontroliše. Znači, to je suština priče.

Što se tiče saglasnosti, mislim da je sada mnogo jednostavnije. Imali ste proceduru: idete da potpišete saglasnost da hoćete, pa da imate svedoka, pa da dobijete donorsku karticu, pa da ulazite u sistem. Sada, da razjasnimo, posle ovog zakona, ako se usvoji, svako može da sedne i napiše direktno Upravi za biomedicinu – nisam saglasan s tim, ja sam taj i taj, moji podaci su ti, i istog momenta je zaveden kao neko ko nije saglasan da sutra bude donor u slučaju da ispunjava uslove za to. Znači, to je jedan vid, da najjednostavnije na parčetu papira pošaljete svoje podatke i kažete da niste saglasni. Ili da dođete do Uprave za biomedicinu ako ste tu negde, da usmeno date izjavu da niste saglasni, i tu više nikakvog problema nema.

Mi imamo problem. Drago mi je da kažete da ste bili u timu za transplantaciju i nadam se da ste videli koliko to znači ljudima koji godinama čekaju, kojima je to jedina šansa za život, kada dobiju taj organ. Znači, tih ljudi koji čekaju ima preko 2.000 u Srbiji. Jednostavno, treba tim ljudima reći šta država radi, jer je njihova jedina šansa da prežive ako dobiju organ. To je jedini razlog zašto se radi.

Pomenuli ste nestale bebe. U poslednjih ne znam koliko godina nismo imali nijedan slučaj nestalih beba. Apsolutno sam saglasan da se ispita sve što je bilo pre 30, 40, 50, 60 godina. Nemamo nikakav problem. Svu podršku dajemo da se to ispita i da se utvrdi, da se jednom stavi tačka na to. Ali ono što je bitno, uradili smo sve što je neophodno da to ne može da se desi sada: i sa duplim evidencijama, i sa protokolima, i sa kamerama, sa svim onim stvarima. I drago mi je da se te stvari ne dešavaju i da ne postoje insinuacije da negde u Srbiji to danas može da se desi. Izvukli smo neku pouku. Ponavljam, saglasan sam i svu podršku dajemo da se to ispita.

Postavili ste pitanje da li postoji mogućnost da dođe do neke zloupotrebe. Bili ste u timu za transplantaciju. Ako samo malo vratite film, samo se setite koliko je ljudi neophodno da učestvuje u tome da biste odradili i eksplantaciju i transplantaciju. To je minimum dvadeset ili trideset ljudi ako hoćete da taj proces uspe. Ako mislite da u Srbiji možete da uradite tako nešto, da 20-30 ljudi učestvuje u tome, ja vam sad najodgovornije tvrdim da mislim da je to nemoguće.

(Narodni poslanik Sanda Rašković Ivić dobacuje.)

Doći ću do toga. Pričam o ovom zakonu i ovome što se dešava. Pričamo o jednom ipak uređenom društvu, gde nije realno da se takve stvari dese. Jedan od razloga

zašto sređujemo ovo, stavljamo sve u jedan sistem, jeste da slučajno ne može da dođe do bilo kakvog kršenja procedure ili bilo čega. Svima koji iole pročitaju ovo, i površno, jasno je da nije realno da se to dešava.

Prvo ste pohvalili Ameriku da ima izvanredan sistem, a onda ste rekli da je Rokfeler sedam puta transplantirao srce. Da li je dobar sistem u Americi ili je Rokfeler loš, za šta se opredeljujete? Samo se odlučite koje je. Znači, nema nikakve veze s nama, to je deo sistema.

Pomenuli ste da su podaci u IZIS-u, da je krvna grupa sasvim dovoljna. Bili ste u timu, znate da nije dovoljno da imate nečiju krvnu grupu da biste mogli da znate da li je neko davalac. Da razbijemo sve iluzije, da ne misle ljudi da nešto postoji.

Zakon se donosi da bi se napravio sistem i da on funkcioniše po primeru onih zemalja koje imaju iskustva i nemaju probleme.

Što se tiče „žute kuće“, ono što sigurno mogu da vam kažem, predsednik će insistirati na tome, ni u jednom momentu nećemo odustati od toga, koliko je to moguće da imamo uticaja na ljude koji će da vode sutra taj postupak. Koliko znam, već je odrađen predistražni postupak i sve je spremno da se to radi. Siguran sam da to ne može da se sakrije i da će izaći na svetlost dana šta je i kako rađeno. U svakom slučaju, ni predsednik ni Vlada neće odustati od toga, snažno će insistirati da se to reši. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, ministre.

Reč ima narodni poslanik dr Muamer Bačevac.

Izvolite, dr Bačevac.

MUAMER BAČEVAC: Uvažene kolegice i kolege, uvaženi ministre i članovi kabineta, uvaženi gosti, uvaženi građani Republike Srbije, naravno da želim da dam na početku osvrt na ove medicinske zakone. S obzirom na to da dolazim iz medicinske branše, želim da naglasim značaj, vrednost i trenutak za donošenje ovakvih zakona.

Pre svega, zakoni koji su danas pred nama i za koje smatram da će biti usvojeni jednoglasno jesu signal da je naše društvo spremno da pokaže najviši nivo humanosti, ali je to istovremeno i poruka građanima Republike Srbije da država nastoji da osnaži ovaj izuzetno važan institut, institut presađivanja organa, kao standardnu terapijsku proceduru.

Gospodo, transplantacija je terapijska opcija, to zapamtite uvek i uvek pođite od toga, koja je predviđena za najteže bolesnike, po pravilu mlade ljude, kojima se na taj način produžava život ili kojima se na taj način omogućava nastavak života. Gospodo, to su uglavnom mladi ljudi, uglavnom sa urođenim bolestima, ni krivi ni dužni, koji jedino na ovaj način mogu dobiti šansu.

Meni je žao, ali mislim da ono što sam čuo malopre nije na pravom putu i daću argumentaciju za neke argumente koje smo malopre čuli. Naime, mislim da je prethodni zakon bio veoma loš, da praktično nije uvažio mentalitet stanovništva, kompletnog

balkanskog, i da je upravo pretpostavljena saglasnost donorstva bila nešto apsolutno pogrešno, što je dovelo Srbiju da bude zadnja na listi donorstva u EU. To je nešto što je ugrozilo i, verujem, sprečilo izlečenje velikog broja mladih ljudi i pacijenata.

Mnogo je, zaista, predrasuda i nedoumica koje prate transplantaciju. Polemike traju poslednjih pedeset godina, od kada je uvedena kao terapijski princip transplantacija solidnih organa; one se javljaju i u svetu, a naročito kod nas.

Sigurno je najbolji kvalitet ovog zakona upravo uvođenje modela pretpostavljene saglasnosti, a ukidanje modela tzv. informisane saglasnosti i tzv. donatorskih kartica, koji je doneo porazne rezultate u našoj zemlji. Broj davalaca na milion stanovnika trenutno u Srbiji iznosi pet – misli se na kadaverske donacije, znači situacije u kojima se desila moždana smrt – dok je to u zemljama koje primenjuju ovaj drugi sistem koji želimo danas da instaliramo u naš zakon 35%, čak 40% u zemljama u okruženju kao što su Hrvatska, Španija itd., što je izuzetno loša stvar.

Znate da smo poslednjih godina u stalnoj kampanji, da skoro svaki drugi Dnevnik RTS-a (najgledanija emisija koju trenutno imamo) donosi priču o donorstvu, a da to i dalje ne daje rezultate. Nije mi jasno da čujem nekog da bude protiv ovakvog vida, koji je dao toliko dobrih rezultata u Evropi. Pa i Hrvatska je imala iste probleme dok nije uvela ovaj sistem; i neke zemlje Evropske unije su imale, pa su danas lideri na tom polju. Apsolutno ne postoji nikakva argumentacija, osim ako ne pridete upravo frojdovski, da iz vaše podsvesti izlaze neke stvari koje ne bi trebalo da budu argument.

U svakom slučaju, u Srbiji svake godine umre trideset bolesnika čekajući organ za transplantaciju. Kardiolog sam, znam, i često imam slučajeve ljudi koji čekaju transplantaciju srca, za koje je to jedina intervencija koja im može spasti život. Jedno takvo iskustvo, jedan razgovor sa jednim takvim pacijentom bio bi vam dovoljan da bez ikakvog razmišljanja, gledajući samo rezultate okolnih država, podržite jedan ovakav zakon.

Reći ću vam da smo npr. 2010. godine imali sto transplantacija. Kod nas se uglavnom izvode transplantacije sa živih ljudi, veoma malo sa kadavera, što upravo želimo da menjamo ovim zakonom, ali naš Klinički centar Srbije 90% svih svojih transplantacija vrši sa kadavera. Na šta nas to navodi? Navodi nas na zaključak da su naši lekari, naši timovi apsolutno spremni. Verujem, u egal i da su čak u nekim oblastima napredniji nego većina lekara koji vrše transplantacije u okruženju.

Ako znamo da trenutno 2.000 ljudi u Srbiji čeka transplantaciju, jasno nam je zašto ovo zakonsko rešenje treba usvojiti. Na primer, 2015. godine je bilo samo 15 donora i uspeali smo da obavimo 32 transplantacije bubrega, sedam transplantacija jetre, pet srca. Nažalost, 2016. godine, zbog razloga o kojima danas pričamo, izvršena je samo jedna transplantacija srca. To je nešto što će ovaj zakon promeniti.

Želim da kažem da najkvalitetniji deo ovog zakona jeste upravo prelazak na pretpostavljenu saglasnost donorstva, odnosno na to da smo svi donori osim ako se ne

opredelimo drugačije. Ne vidim humanije i potrebnije stvari u ovom društvu od jednog takvog altruizma, jedne takve solidarnosti i jedne takve podrške.

S druge strane, neće biti nikakvih manipulacija. Mislim da nemate i ne treba niko da ima dilemu u Srbiji, jer i dalje se zadržava institut da porodica može i nakon smrti da zabrani transplantaciju. Ne ukida se nijedno pravo koje je postojalo u prošlom zakonu. Jednostavno, mi ljudi smo takvi po prirodi, nismo ažurni: ako neko i ima želju, on se ne prijavi i ne postane donor, zauzet svojim poslovima, zauzet nekim drugim stvarima koje su mu u tom trenutku važne, ne postane donor. Ovo je način i mehanizam da proširimo kapacitet donorstva i podignemo ga na najveći nivo.

Malopre sam takođe čuo jednu stvar koju ne želim da prihvatim, a to je da se zamera ministru da bude domaćin u svojoj kući. Izvinite, molim vas, ako tražite odgovornost, onda dajte i nadležnosti. Ako prvo kritikujemo ministra, mislim da je najprirodnije da on odgovara za sve što se radi u njegovom ministarstvu. Ne vidim ništa prirodnije nego da ministar bude informisan o svim stvarima koje se dešavaju, o svim grupama; pa i neka potpisuje sve obične dokumente koje donose ili o kojima odlučuju drugi, to je meni dovoljno da znam da on kontroliše sve stvari. Na kraju, taj leaderski i predsednički sistem se pokazao u sadašnjosti kao najbolji model. Mislim da je to model kojim se, davanjem odgovornosti i nadležnosti, može smanjiti korupcija, jer ako je fokus i kontrola na jednom čoveku, a svi mi kontrolišemo tog jednog čoveka, mislim da se smanjuje mogućnost korupcije i zloupotrebe koja bi se mogla desiti.

Cilj donošenja ovog jako dobrog zakona jeste, pre svega, povećanje broja kadaveričnih i broja uspešno obavljenih transplantacija i presađivanja ljudskih organa. Rekoh da su u svetu najčešće transplantacije sa kadavera i da je to nešto što treba pohvaliti.

Još jednom da se vratim na onu brojku: 2.000 ljudi trenutno u Srbiji čeka transplantaciju i 30 ljudi, uglavnom mladih, svake godine umre. Gospodo, to je sasvim dovoljan podatak da nas preokrene da nešto menjamo. A podsetiću vas da je ovaj zakon apsolutno usklađen sa zakonima EU i sa zdravstvenim sistemima većine evropskih zemalja koje su postigle najveći uspeh na polju transplantacije. Moramo vrlo brzo podići broj transplantacija sa pet na deset, i više, jer je to jedan od osnovnih, prvi preduslov da uđemo u Evrotransplant i da učestvujemo u međunarodnoj saradnji, razmeni iskustava, ali i razmeni pacijenata.

Danas se čeka na transplantaciju rožnjače (oko hiljadu ljudi), na transplantaciju bubrega (hiljadu ljudi), transplantaciju srca čeka zaista veliki broj ljudi, transplantaciju jetre čeka veliki broj ljudi, uglavnom su to urođene bolesti, i to je nešto što moramo menjati. Najteže je izvesti transplantaciju jetre (to ministar dobro zna jer je to njegova oblast), to su najduže intervencije, najzahtevnije, ali sam ubeđen da na tom polju imamo najbolje stručnjake, i u Nišu i u Beogradu, i da smo u vrhu evropskih transplantera jetre po iskustvu i operativnoj sposobnosti. Transplantacije srca su takođe teške, ali se nažalost najčešće dešava odbacivanje kalema. Po dugotrajnosti, moram da kažem da su

transplantacije bubrega nešto što najduže traje. Imao sam iskustva u Kliničkom centru da imam pacijentkinju koja 25 godina ima transplantiran bubreg i živi potpuno uredno, jednim normalnim životom.

Podsećam na podatke, koje je navela i koleginica, da su zaista ogromne svote novca koje se izdvajaju za ove bolesnike i da ćemo transplantacijom olakšati zdravstvenom sistemu da bude konkurentniji i smanjiti troškove koje imaju svi građani Srbije. Vi znate da jedna intervencija košta, ako se transplantacija izvodi u privatnoj režiji, a imam i takvih pacijenata, koji dolaze na održavanje u naš klinički sistem, u naš zdravstveni sistem, a platili su transplantaciju u Indiji, Rusiji, Kini itd., da obično transplantacija jetre košta od 130.000 do 150.000 evra. Znači, radi se o velikim svotama i mi u našem zdravstvenom sistemu samo povećavanjem broja donatora možemo mnogim našim građanima izaći u susret.

Mi se borimo protiv bele kuge konkretnim predlozima, a mislim da je i ovo način da sačuvamo svoje stanovništvo i rešimo njegove zdravstvene probleme.

Predlog zakona o primeni ljudskih ćelija i tkiva na precizan način definiše zdravstvene ustanove koje mogu podneti zahtev za obavljanje delatnosti iz oblasti ćelija i tkiva i koje mogu biti banke, uključujući sve uslove koje moraju da ispune da bi dobile dozvolu.

I jedan i drugi zakon na veoma kvalitetan način prave podelu onih institucija koje će biti donori, tzv. donorskih bolnica, i proširuju njihov opseg sa četrnaest, čini mi se, institucija; donori mogu biti sve one bolnice, sve one ustanove koje imaju jedinicu intenzivne nege. Znači, skoro cela Srbija može biti pokrivena i može donirati organe. To je način da proširimo kapacitete donorstva u Srbiji. Takođe, određuje se da tercijarne ustanove, onih naših pet značajnih tercijarnih ustanova, kliničkih centara, i dalje budu transplantacioni centri. Jasno su raspodeljene uloge i mislim da je bilo kakva zloupotreba nemoguća.

Čuli smo malopre da ministar kaže 20-30 ljudi; mislim da manje od sto ljudi ne može da učestvuje u jednom transplantacionom aktu, jer se tu javljaju koordinatori, pa se povezuju informatičari, pa pravne službe, pa se čitaju razni kodovi, pa se alarmiraju ljudi koji uzimaju organe, pa se pripremaju ekipe koje će da vrše transplantaciju, pa one koje će da vrše transport, pa su potrebni specijalni uslovi za transport jer je brzina tu jako bitna... Mislim da je stotinak ljudi koji obuhvataju ove procese najbolji garant da ne može doći ni do kakve zloupotrebe.

Na kraju, ne znam da li ste videli ali u zakonu decidno piše da ukoliko lekar primeti da postoje možda nekakve zle namere, odnosno nekakva mogućnost da je plaćen taj organ, u svakom trenutku može da obustavi datu proceduru.

Kod nas je transplantacija besplatna, potpuno solidarna, uvodimo jedinstven informacioni sistem u kojem će sve biti jasno i transparentno, po medicinskim indikacijama, po potrebi i drugim stvarima, apsolutno humano i na način koji je apsolutno transparentan. Stoga moram da kažem da bih kao lekar bio razočaran ako ne

bismo imali apsolutnu podršku ovom zakonu, jer mislim da su ovi zakoni antipolitički, da u njima nema nikakve politike, da su strogo profesionalni i da ih treba podržati svaki razuman čovek kojem se pridaje bilo kakva odgovornost u ovoj državi.

Treći zakon o kojem govorimo, o psihoaktivnim supstancama, takođe je trenutno za nas jako bitan, idemo ukorak s vremenom. Naglasiću i podsetiću da su priređivači ovog zakona imali konsultanta iz evropskih institucija, za kojeg kažu da je bio jako učinkovit i da je pomogao da ovaj zakon bude jako savremen i delotvoran.

Verovatno je najznačajnije to što uvodimo centar za monitoring droga, jer svakim danom sve više supstanci biva korišćeno kao droga, sa sve težim ishodom i sve težim lošim efektima po zdravlje ljudi koji ih konzumiraju. Taj sistem za rano upozoravanje je krucijalan i drago mi je što ga ustanovljavamo iako znam da su centri za monitoring u nekom vidu postojali i dosad, ali ovaj način, kroz zakonodavni okvir, verovatno je najbolji i treba nastaviti. Saznanje da određena supstanca može biti izuzetno toksična droga, njena pojava na određenom terenu i sam monitoring uopšte nije kraj, nego je to informacija koja će nam zaista pomoći da predvidimo šta se može desiti i da na vreme upozorimo na moguće posledice. Ovaj sistem će biti u vezi ne samo sa medicinskim institucijama već i sa policijom, pravosuđem; oni će međusobno razmenjivati informacije u cilju smanjenja psihoaktivnih supstanci, odnosno njihove zloupotrebe na terenu.

Služba za prenos i analizu zaplenjenih psihoaktivnih supstanci će kao pozitivne efekte imati efikasniju kontrolu zloupotrebe i pomoć u krivičnim istragama, pa čak i van teritorije Republike Srbije.

Obezbeđivanje uslova za uzrokovanje i skladištenje oduzetih psihoaktivnih supstanci imaće pozitivan efekat na povećanu bezbednost kao i zaštitu zdravlja i životne sredine od posledica štetnog dejstva psihoaktivnih supstanci.

U svakom smislu, zaključujem, ovi zakonu su jako dobri. Mi iz Socijaldemokratske partije Srbije smo posebno motivisani da što pre stupe na snagu i u danu za glasanje ćemo im dati apsolutnu podršku. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, dr Bačevac.

Reč ima prof. dr Žarko Korać.

Izvolite.

ŽARKO KORAĆ: Mislim da nema nikakvog razloga, naravno svaki poslanik i svaka poslanička grupa odlučuje za sebe, da se ne podrže ova tri zakona, oni jesu korisni za građane Srbije.

Moglo bi se reći da su prva dva zakona suštinski zakasnela. Mi nemamo, nažalost, razvijen taj sistem donorstva organa; postoji jedan otpor u javnosti. Pretpostavljam da je činjenica da sa ovakvim zakašnjenjem to donosimo zapravo uslovljena stavom društva da je to nešto što nije, kako bih rekao, ni na koji način od strane struke (znači, naših kolega lekara, zdravstvenih ustanova)... Ja nju krivim pre svega jer nije na neki način prosvetila ljude (nemam drugu reč nego prosvetljavanje

ljudi), zdravstveno obrazovala, kako se nekad govorilo, da shvate korist od toga. Jer bez obzira na to što je relativno mali broj tih organa i relativno mali broj ljudi koji prihvataju, to je poslednje sredstvo, koje često spasava ljudima život, ili im vraća vid ili nešto slično; znači, ispoljava ono što je osnovna humana funkcija medicine a to je da se nekom vrati zdravlje, da mu se popravi zdravlje i da se čoveku omogući da funkcioniše u društvu. Meni je žao što u našem društvu ne postoji taj neki opšti stav.

Ima, naravno, zemalja u Evropi i svetu gde je to vrlo razvijeno, mnogo ljudi ima te kartice i mnogo ljudi vam kaže, naročito mlađi ljudi, da su spremni ili su odlučili da u slučaju nesreće ili nečeg drugog zaveštaju svoje organe. Posebno to nekada čujete kao stav porodice u celini.

Dakle, kada se ova dva zakona donesu, govorim o prva dva zakona koja su praktično jedna celina, bilo bi neophodno... To uvek nedostaje kod nas, donese se zakon... Vi znate, Skupština ima dve funkcije – prvu uvek ispunjava, ali drugu vrlo retko – jedna je donošenje zakona, a druga je kontrola sprovođenja zakona. Skupština ima i kontrolnu funkciju, koja se često kod nas u Srbiji ne vrši, tradicionalno, ne mislim u ovoj vlasti nego uopšte.

Znači, bilo bi zanimljivo pratiti koliko je ovaj zakon zapravo promenio stvari, ali to neće moći bez neke organizovane akcije društva, pre svega Ministarstva zdravlja ili sličnih institucija. Dakle, potrebno je... Naveo sam primer, kada smo govorili na Odboru, da je pre niza godina, za vreme ministra Tomice Milosavljevića, bila jedna akcija protiv pušenja – mi imamo vrlo veliki procenat pušača – koja nije dala neke rezultate, ali je ideja bila dobra. Znači, bila je ideja da se preko bilborda, akcija, oglasa u novinama pokuša da se smanji broj pušača.

Ja imam vrlo neprijatnu ideju da državi, i to svakoj državi, vlasti u ovoj državi, nije baš mnogo stalo do toga iako su zdravstvene posledice pušenja katastrofalne, ali, naravno, budžet se jako mnogo puni iz poreza na duvan. Bilo je trenutaka devedesetih godina kada se naš budžet, takav kakav je bio, punio gotovo stopostotno iz poreza na duvan i poreza na gorivo, akciza. Verovali ili ne, bar pola budžeta je punjeno na ta dva načina zato što nije bilo nikakve finansijske discipline u državi.

Ali neophodno je ipak imati s ovim jednu akciju, i meni je žao što to nije u paketu. Ne znam u kom pravnom smislu bi se to moglo, ali da uz donošenje zakona imamo jednu permanentnu akciju da se ljudima objašnjava, naročito mlađim ljudima, to nije nikakva sramota, to je nešto jako humano, da je donorstvo izrazito humano i da vi u stvari pomažete nekome da preživi ili da zdravstveno funkcioniše ili da bude punopravni građanin društva, a ne da bude invalid i mlad ode u penziju, da mu se vrati život koji bi bio zaista vredan. Znači, meni to jedino nedostaje. Vi ćete reći – dobro, zakon ne može time da se bavi. Znam, ali onda zakon neće sam po sebi promeniti, *ipso facto*, znači imate zakon, zakon je zakon, on mora da se primenjuje.

Što se tiče trećeg zakona, koji uspostavlja taj monitoring, to je potpuno u redu, to je korisno. U obrazloženju zakona dati podaci su meni bili vrlo zanimljivi pošto nešto

više znam o tome; neki podaci su duboko tačni, o nekim podacima bi, čini mi se, moglo da se raspravlja. Ali nije to bitno, odmah da kažem, niti se zalažem za takvu raspravu. Mislim da je droga jeftinija, mislim da je početak uzimanja nekih droga na mnogo nižem uzrastu. Izneseni su tu neki podaci koji su mene malo zbunili. Ne znam odakle su, pretpostavljam da su dobijeni iz nekog istraživanja, ali to istraživanje nije bilo potpuno ili nije bilo na dovoljno velikom ili čak kvalitetno urađenom uzorku.

U svakom slučaju, to nije poenta, poenta je da imamo konstantan porast bolesti zavisnosti i da počinju sve ranije i da smo mi na ruti prolaska droga i da ne možemo da zatvaramo pred tim oči. Onda se postavljaju, o tome sam govorio, dva prioriteta. Prvi je, ako imate sudske procese u kojima se optužuju ljudi za vrlo ozbiljnu ulogu u distribuciji droga, uvozu droga... Pa, kako smo videli, prvi put se naši pojavljuju kao kupci u Kolumbiji, direktno, znači ostvaruju sami vezu, transatlantsku, uzimaju tamo, kupuju, jer je heroin zamenio kokain kao „finija“ droga, iako moje kolege psihijatri i klinički psiholozi odlično znaju da je apstinencijalna kriza kod uživalaca kokaina gora nego kod heroína, ona je mnogo agresivnija, mnogo violentnija, to znaju kolege koje se time neposredno bave. Ne mogu takvi procesi biti stvar tabloida i gurnuti negde u zapećak društva. Vi dajete onda jedan primer društvu da hoće da se obračuna s tim velikim uvoznicima i švercerima. Vi ne možete razvlačiti slučaj Šarić unedogled raznim opstrukcijama, koje su nekada stvar pravosuđa, ali ne može društvo da se pravi da je indiferentno zato što postoje ozbiljne političke konotacije tog slučaja. To je jedan drastičan slučaj hijena i kriminalaca. To su hijene, molim vas! Vrlo pažljivo biram reći. To su hijene koje hoće da truju decu da bi ostvarile enormne profite.

Apsolutno nikakve simpatije ljudske, gram nemam za ljude koji se time bave. Oni hoće da ostvare ekstraprofit i njih uopšte ne interesuje zdravlje i dobrobit pre svega dece u ovoj zemlji. Oni su ubice naše dece, eto tako, prosto da kažem. Jer svako ko je radio sa bolestima zavisnosti zna kako je teško i koliko vremena treba i koliko napora porodice da bi se zavisnik, ili mlad čovek, radi se o bolesti zavisnosti, da bi se to saniralo, da bi on ozdravio. To je proces koji traje i nikada u suštini ne završava, jer mi govorimo o tzv. zalečenju, nikada o izlečenju. To je jedna posebna vrsta bolesti. Dakle, nikakve simpatije nemam ljudske, smatram da treba drastično kažnjavati, u skladu sa zakonom. Međutim, naše društvo to nema kao prioritet.

Naravno, kolege iz Ministarstva zdravlja će reći – pa šta mi s tim imamo. Tačno, vi nemate u nekom suštinskom smislu, ali društvo ima i država ima, pa i Vlada koja vodi politiku jedne države. Treba neki prioritet Ministarstvo... Kada vi rafinirate te zakone, kada pravite taj centar, kada šaljete podatke, kada proveravate koja droga se pojavila, kada naročito vodite računa o novim sintetičkim drogama, sve je to ispravno, ali nemamo neku organizovanu društvenu akciju. Imali smo ono „Stop, droga ne“ itd., ali to su akcije koje moraju biti permanentne i morate nekada u nekom trenutku...

Tek kada su se pojavile boginje, onda je počelo da reaguje Ministarstvo i Srpsko lekarsko društvo, kada je stvar došla do duvara, kada su počeli ugledni ljudi, tzv.

ugledni, da govore da je vakcinacija opasna, da će ljudi da se zaraze itd. Dakle, jedna od osnovnih tekovina medicine 20. veka proglašena je opasnom za našu decu. Tek onda kada je procenat vakcinisane dece počeo drastično da opada, uključujući Beograd gde je najveći broj obrazovanih ljudi suštinski, e onda ste se uhvatili za glavu.

Ne treba čekati, apsolutno je porast bolesti zavisnosti u Srbiji. Nemojte me sad terati, ja sam mogao da uzmem i podatke od svojih kolega koje se bave time. Postoji nešto što se zove, to je stručni naziv, tamna brojka, i o tome možemo uvek voditi raspravu. Znači, imate ono što je registrovano – to je inače uvek više u sistemu zdravstva nego u policiji, u policiji imate manje brojeve. Pritom, policija uzima u zavisnike i dilere droge, koji nisu uvek zavisnici, mogu i ne moraju biti, ima ih koji nisu uopšte zavisnici. Policija ima te podatke. Zdravstveni sistem ima veće cifre zato što, naravno, lekaru dolazi čovek i traži pomoć, traži tretman i zdravstveni sistem ima veće. Ali taj broj je još veći od onog kojim raspolaže zdravstveni sistem. Mi ne znamo koliki je taj broj. Tamna brojka je od tri do pet puta veća od one koja je registrovana, dakle najmanje je tri puta veća, nekada je u nekom društvu i pet puta veća.

To znači da se svakako radi o velikom broju. Sva istraživanja kod nas i u svetu, pre svega u Evropi, pokazuju da prvo konzumiranje droge i početak zavisnosti počinje vrlo rano, vrlo često ne samo stariji razredi osnovne škole, nego sad se ide čak i ispod toga. Znači, mi imamo mnogo razloga kao društvo da imamo jednu kontinuiranu akciju protiv toga. Nije to dociranje, nije to socrealistički model zdravog društva, to nije tačno. Sva društva znaju da to potkopava temelj.

Moram da vas upozorim, svojevremeno sam, sticajem okolnosti, potpisao te prve zakone o BIA, kada je napravljena. Jedan od osnovnih zadataka BIA, u novim uslovima, jer to više nije politička policija kakva je bila u našoj zemlji 60 godina, pored ostalog jeste da se bori protiv droge, distribucije droge, uvoza droge i gajenja droge, zato što ona razara društveno biće, ona ozbiljno potkopava jedno društvo. Imate zemalja koje imaju takav problem koji je praktično nerešiv.

Dakle, još jednom, zamolio bih da uvek kada usvajamo zakone... Neko će reći – pa dobro, ovo je sad Skupština, mi usvajamo zakon, važno je da zakon prođe. I proći će, ja ću glasati za njega, za sva tri zakona, ali važno je da negde u zakon ugradimo i ono što je neophodno, a to je da dižemo društvenu svest i da ljude na neki način, ako mogu tako da kažem, obrazujemo da je donorstvo korisno, a da su bolesti zavisnosti katastrofalne. Inače, po pravilu ne uništavaju samo zavisnika nego i njegovu porodicu, i to temeljno. Znači, nikada nije u pitanju samo zavisnik, obično je tu i njegova neposredna porodica, a da ne govorim o svim ostalim konsekvencama: ako radi, na poslu, u školi itd.

Meni nedostaje... Kada imamo te velike teme, šta smo izgradili, auto-puteve, mostove, zgrade, u redu, sve je to neophodno, ali meni nedostaju ovakve stvari koje popravljaju naše društvo u nekom suštinskom smislu. Dakle, ne možemo se baviti vakcinacijom onda kada počnu tzv. ozbiljni i ugledni ljudi da lupetaju u neograničenim

količinama da je vakcinacija opasna iako je ona jedno od najvećih dostignuća medicine 20. veka. Ja sam rekao, onda nemojte reći za mleko da je pasterizovano pošto je to u čast Luja Pastera, koji je otac vakcine, onda koristite drugu reč. Da bismo se zahvalili Pasteru, rekli smo – pasterizovano mleko. Ljudi i ne znaju da je ta reč od njegovog imena. Znači, da mu se zahvalimo za taj veliki doprinos. Onda, rekoh, nemojte ni tu reč koristiti pošto je Paster očigledno bio bitanga koja je napravila nešto da naudi, posebno srpskom narodu. I to je inače najluđe od svega – da se ovde uvoze vakcine koje posebno targetiraju naše stanovništvo. To je već na nivou teorije zavere i paranoja u čistijem obliku.

Još jednom, ne vidim razlog, politički uvek može neko da glasa, to je stvarno njegov izbor, ali sami po sebi ovi zakoni jesu korisni za naše društvo; jedina moja primedba je bila za prva dva da su zakasneli, ali znate kako kažu – bolje ikad nego nikad. Znači, dobro je da imamo danas te zakone. Ono što mene brine i voleo bih, time završavam zaista, da u našem društvu više ljudi prihvati stav da je donirati organ jako humano.

Nedavno sam gledao jedan film koji je mogao biti baziran na istinitoj priči, mislim čak i da je bio, o tome kako jednom čoveku dovode jednog mladića i on ne zna ko je... Mislim da udaje kćerku, i dolazi jedan mladić i onda on kaže – vi ne znate ko je to?, on kaže – ne znam. Kaže mu – e to je mladić kome je presađeno srce vašeg sina i on je došao na svadbu vaše kćerke. Ovaj čovek ga gleda i kaže – ti si sad meni kao sin, imaš srce moga sina.

Znači, spasavate nekada život, spasavate nečije zdravlje. Ja ne znam šta čovek može više u životu da uradi nego da nekom drugom pomogne. Znam iz razgovora sa ljudima oko mene, niko neće baš da napadne, ali ljudi kažu – dobro, dobro... Nemaju svest o tome da je to užasno human gest i da je to mnogo ako mogu na ovakav način u nekom trenutku da pomognu nekome.

PREDSEDNIK: Hvala, profesore Korać.

Reč ima dr Zlatibor Lončar, ministar.

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Zahvaljujem se.

U većem delu se apsolutno slažem s vama. Mi imamo problem svesti kod nas. Ne znam da li ste primetili da kada god krenu transplantacije, kada god se poveća broj donora, mi odjednom u medijima imamo tekstove da se negde u nekoj zemlji desila zloupotreba, da se desilo nešto i onda to postane tema. Ali, jednostavno, mi moramo da budemo jači od toga i da uspemo u tome.

Što se tiče druge stvari, praćenje efekata, to će biti krajnje jednostavno, jer imaćete svake godine broj donora, broj transplantacija koje su urađene i tu ne može da se ne vidi učinak. Da li je on dobar ili loš, ovakav ili onakav, ali on svake godine na kraju godine dolazi na videlo.

Kampanje... Zahvaljujem i ovom prilikom RTS-u, koji već dugi niz godina svake nedelje vodi tu kampanju; zahvaljujem se kompanijama koje su se uključile prošle godine i na najozbiljniji mogući način uzele iskustva drugih zemalja, radile, ali očigledno da sve to nije bilo dovoljno. Jesmo mi došli do 90 i nešto transplantacija, što je mnogo veći broj nego 2016. godine, ali to, svi se slažemo, nije dovoljno.

Mislim da bi ovo trebalo da ima efekta i da svi moramo da radimo na tome da se promeni ta svest, inače rezultat neće biti dobar. Možemo sve ove zakone svaki dan da menjamo i da nešto usaglašavamo, ali ako ljudi ne shvataju da je ovo hiljadama ljudi jedini način da prežive, da ostanu sa svojim porodicama... Možete vi da imate mnogo novca, možete da pokušate da odete u neku drugu državu, sa dosta novca, da pokušate da uradite transplantaciju, ali ni tamo nema dovoljno organa, ni to nije garancija da ćete doći na tu listu čekanja i da će to biti urađeno.

Prema tome, molim sve da shvate, mi nemamo izbora. Treba izaći pred te ljude i reći im šta smo uradili, kako smo uradili, da li će oni preživeti ili neće preživeti. To je jedini način, da ovo pogledamo samo sa te strane, da sklonimo sve drugo. Jer ako se budemo bavili nekim drugim stvarima, išli u neku širinu, suština će se izgubiti i tu nikakvog efekta neće biti.

Što se tiče droge, vi vidite šta se radi i kako se radi. Imali smo sad ovu akciju za Egzit, krenuli smo s tom kampanjom „Muzika da, droga ne“, nova komisija koja je formirana pri Vladi. Mogu vam reći da su efekti bili odlični. Izuzetno mali broj, najviše bismo voleli da nije ni bilo ljudi koji su se obratili lekaru za to, ali, bukvalno, jedan jedini ozbiljniji slučaj smo imali koji je završio u bolnici zbog kombinacije alkohola i psihoaktivnih supstanci. Po saznanjima iz policije, nikakvih incidenata nije bilo na Egzitu. Zaplenjena je droga u gradu, nije ušla na Egzit.

Mislim da ćemo nastaviti s tim. Kao što smo sa festivalima, mislim da ćemo nastaviti i kada su sportske manifestacije u pitanju, domaće prvenstvo, derbi, međunarodne utakmice, fudbal, košarka ili bilo šta drugo gde su mladi u rizičnoj grupi. Krenućemo sa tim „Sport da, droga ne“.

Ono što se slažem, to je da ćemo mi početi sa decom od pet godina, sa njihovom edukacijom o raznoraznim drogama, psihoaktivnim supstancama, jer je procena stručnjaka koji se time bave da je to period kada mora da se krene sa obrazovanjem dece.

Nećemo imati apsolutno nikakve milosti niti razumevanja za one koji prodaju drogu i koji ubijaju našu decu za par hiljada dinara. I ovu priliku koristim da im poručim – bolje neka nađu neki drugi posao, neka to više ne rade, da prodaju drogu, i to deci. Nećemo imati nikakve milosti prema njima. Mogu bilo šta drugo da rade, ali to ne mogu da rade, jer to nećemo gledati i to nećemo tolerisati.

Pomenuli ste antivakcinalni lobi i ostalo, moram da vas podsetim zašto smo došli u tu situaciju. Dok je to trajalo i kada je padao obuhvat vakcinacijom, samo vratite, imate mogućnost da vratite, jedna od prvih vesti je bila – okupljanje antivakcinalnih

lobija. Tako su počinjale vesti. I ne samo što su počinjale tim, nego su stavljali i decu u prvi red. Niko se nije javio, niko nije hteo da reaguje i kaže. Kad smo rekli medijima da to ne rade, da to nema veze ni sa čim, ispalo je da je to neko mešanje u medijsku politiku. Samo vratite film i vidite kako je bilo. To su bile udarne vesti.

A da ne pričam o medijskom prostoru za te neke, ne znam ni kako da ih nazovem, ljude koji nemaju veze sa medicinom, ne znam ni čime se bave, koji su dali sebi za pravo da komentarišu da se vakciniše i da se ne vakciniše. Ni tu nije bilo nikakve reakcije. Morali su roditelji dece i lekari da ih tuže, pa je tek tada malo zastalo i tek sada imamo efekte toga. Znači, pričam vam samo činjenice koje postoje.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, ministre.

Reč ima narodni poslanik Aleksandar Šešelj.

Izvolite.

ALEKSANDAR ŠEŠELj: Dame i gospodo narodni poslanici, ponavlja se situacija koju imamo u srpskom parlamentu već jedan duži period, a to je spajanje raznorodnih tačaka dnevnog reda u jedinstvenu raspravu. To je ono što je pogubno za srpski parlamentarizam. Izgleda da u vladajućoj većini postoji mišljenje da je kvalitet Parlamenta u tome da što više zakona donese u što kraćem periodu i da Parlament treba da bude samo „protočni bojler“, da se rasprave objedinjuju. Danas imamo situaciju da raspravljamo o tri veoma važna zakona iz oblasti zdravstva: o ljudskim ćelijama i tkivima, presađivanju ljudskih organa i Zakonu o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama. A pored toga biramo sudije, biramo članove delegacija, članove Komisije za kontrolu izvršenja krivičnih sankcija i tako dalje.

Da bi Narodna skupština kvalitetno mogla da obavlja svoj posao i narodni poslanici da predlažu predloge zakona i amandmane, mora se prekinuti s ovakvom praksom, organizovati zasedanja na kojima će biti zakoni koji su iz iste oblasti, kako bi svi mogli maksimalno da se posvete i rade kvalitetno, a ne da bude po principu – što više zakona za što manje vremena.

Iz toga izlazi ono što imamo posle toga, a to je rat amandmanima, gde se u vreme rasprave o pojedinostima stigne samo da se razgovara eventualno o jednom zakonu i imamo situaciju da vladajuća većina onda podnese veliki broj amandmana. To nije kvalitet Skupštine, to nije parlamentarizam. To je izrugivanje parlamentarizmu i potpuno posedanje Parlamenta od strane izvršne vlasti, tj. Vlade.

Isto tako, komisija koju je formirao Savet Evrope, GREKO, gde mi valjda treba da usvajamo njihove preporuke, kako smo na putu u EU itd., oni su kao anomalije srpskog parlamenta utvrdili, osim ovoga što se raspravlja sve u vreme jedne rasprave, i to što se zakoni raspravljaju po hitnom postupku. To treba da bude izuzetak, a ne pravilo. Treba da budu po redovnom postupku i da se ostavi dovoljno vremena, a ne – danas za sutra i 24 sata ranije da se javlja kako zaseda Skupština. Ko može kvalitetno da radi na taj način?

Imamo samo ovoliko vremena, a imamo veoma važnu temu zakona o transplantaciji. Pogotovo za nas mora da bude važna, iz našeg iskustva koje smo imali nedavno na našim prostorima, a to je slučaj „žute kuće“, gde su teroristi OVK, koji danas sebe predstavljaju liderima samoproglašene republike Kosovo, imali kao jednu „privrednu granu“ vađenje i prodavanje organa po zapadnoj Evropi, naravno zarobljenih a potom ubijenih Srba. Samim znanjem te činjenice, mi moramo da pristupimo mnogo opreznije i da bolje sagledamo sve aspekte onoga što može da nam donese ovo što je danas izmena, a to je pretpostavljena saglasnost.

Ono što je isto tako problematično jeste što mi ove zakone ne donosimo zato što je to potreba građana Srbije, zato što je to važno, zato što će to poboljšati standarde u zdravstvu. Možda i hoće, ali to nije prioritet predlagača. Prioritet je usklađivanje sa direktivama EU i tim povodom je morao da zaseda i Odbor za evropske integracije. Kakve veze Odbor za evropske integracije ima sa zdravstvom, da oni izdaju preporuke kakvi su ovi predlozi, da li su dobri ili nisu? Dokle mi da naše interese i interese građana Srbije stavljamo po strani da bismo se dopali komesarima iz EU i dobili neko tapšanje po ramenu? To nam neće ubrzati put u EU. To može samo da nam odmogne na tom putu zato što time pokazujemo servilnost, kao već 18 godina unazad, prema nekim činovnicima, koje niko nije birao, koji su administrativni radnici u Briselu, birokrate koje posle svog mandata nemaju nikakvu težinu i svi ih brzo zaborave, a mi ovde mislimo da su alfa i omega.

Ako nekog iz vladajuće koalicije zanima pristupanje EU, mora da kaže otvoreno u Skupštini Srbije – osnovni uslov za pristupanje Srbije Evropskoj uniji jeste priznavanje samoproglašene republike Kosova; džabe nam sve direktive, sve preporuke i sve ostalo ako se to ne reši.

Treba da prestanemo sa tim i da proces harmonizacije bude stvar prošlosti. Šta nas briga proces harmonizacije i kakvo je pravo EU? Treba valjda da bude u skladu sa potrebama građana Srbije.

Isto tako, ministar je jednom prilikom oduševljeno rekao kako će naše zdravstvo prvo ući u EU budući da je Srbija primljena u Evrotransplant. Inače, organizacija koja nije deo EU i ne obuhvata države članice EU, obuhvata samo osam zemalja, to su: Nemačka, Hrvatska, Mađarska, Austrija, Slovenija i zemlje Beneluksa. I, naše zdravstvo ulazi polako u EU?

Ono što je ovde veoma problematično jeste izjava povodom toga nemačkog ambasadora u Srbiji, odlazećeg, Aksela Ditmana, koji je hvalio učlanjenje Srbije u Evrotransplant i rekao da je potreba za organima daleko veća od donora, i to nije situacija samo u Srbiji, nego je tako i u Nemačkoj. Da li će ovi zakoni pomoći da mi zadovoljimo tržište EU, crno tržište za organe? Kao što smo već u potpuno kolonijalnom položaju – mi smo jeftina radna snaga, mi smo „parking za migrante“, mi smo poligon za eksperimentisanje. Sada će moći verovatno da nalaze i jeftine organe u Srbiji. Ima tu spisak, može da se nađe relativno lako. Jedno zdravo srce košta 600.000

evra, oba plućna krila koštaju 300.000 evra, jetra 150.000 evra, oba bubrega 150.000 evra, koža 30.000 evra, dve rožnjače 27.000 i tako dalje. Da li mi sada sa našim organima izlazimo na tržište EU?

Ono što je isto jedna ogromna nebuloza, što se priča u našoj javnosti – poredi se pretpostavljena saglasnost sa dobrovoljnim davanjem krvi i s obaveznom vakcinacijom. Dakle, ne može da bude analogija da se uvodi pretpostavljena saglasnost zato što je obavezna vakcinacija, jer je vakcina jedna civilizacijska tekovina, a ovo treba da bude stvar izbora, ljudsko pravo. I, isto tako, dobrovoljno davanje krvi.

Dakle, to je ono od čega razvijene zemlje odustaju. Tamo gde se pokušalo da se uvede ta pretpostavljena saglasnost, veoma je loše prošlo, npr. u Francuskoj i Brazilu. Organizovane su ulične demonstracije povodom toga. Svaka vlada koja razmišlja u interesu svojih građana odustala je od toga. Negativna iskustva imaju i neke druge države, na primer Španija. Bila je na snazi pretpostavljena saglasnost više od deset godina, ali nije bilo nikakvog efekta na stope doniranja. Isto tako je i u Švedskoj, koja je prešla na pretpostavljenu saglasnost, niska stopa doniranja organa.

Pretpostavljena saglasnost, kaže dr Milenko Stojković, član Komisije za transplantaciju u Vladi Srbije, to je izjava iz 2017. godine, ne znam da li je taj čovek još uvek član te komisije, ali kaže: „Novi zakon podrazumeva prelazak na pretpostavljenu saglasnost donorstva, a pretpostavljena saglasnost znači da smo svi saglasni da budemo donori organa. Onaj ko ne želi da donira organe posle smrti moraće da se prijavi u opštinu ili u sud i da potpiše formular. Postojeće baza podataka u Ministarstvu unutrašnjih poslova u kojoj će uz svačije ime stajati podatak da li je odbio da bude donor“.

Dakle, nakaradno zakonsko rešenje. Umesto da bude tako da ako neko želi da donira organe, onda se prijavi za dobrovoljno davanje organa, a ne da to bude činjenica, pa ako neko ne želi, onda mora da ide da overi izjavu kod notara, mora da se prijavi, mora ne znam ni ja šta sve da uradi i, naravno, sve to da plati.

Ako nam je već to tako važna tema, a vi ste, ministre, danas govorili kako je to u skladu sa svim evropskim standardima i direktivama EU i tako dalje, zašto se nismo ugledali na SAD, koje imaju najbolje uređen sistem doniranja organa – dakle, samo onaj ko izričito želi da donira organe, on se prijavi, a ovi koji ne žele, ne žele. To je ljudsko pravo, pravo izbora.

Neće nam pomoći represivni zakoni i neće nas približiti Evropskoj uniji, iako nam je veoma pomoglo to što smo ušli u Evrotransplant i benefite od toga već ubiramo. Treba da se fokusiramo na interese građana Srbije.

Još jedna stvar tu postoji, a to je poverenje pacijenata u lekare. Pacijenti koji su teško bolesni od nekih bolesti koje se teško leče, kojima možda nisu velike šanse da ostanu živi, kako će oni imati poverenje u lekara ako imaju u vidu da lekar njih (kakvih smo slučajeva imali i koliko smo imali korupcije u zdravstvu nažalost) ne gleda samo

kao neki „izlog“ sa zdravim organima gde šta može da se proda? Jedna cela nova grana kriminala može iz toga da se izvede; kako će uticati na to?

Dakle, svi koji su razgovarali, sve zemlje prilaze ovaj temi sa velikim oprezom, a ne prepisuju evropska rešenja i ne rade to zato što je u skladu s evropskim direktivama, protokolima itd., nego zato što je to u skladu s interesima i poboljšanjem zdravlja njihovih građana. Tako treba da radi i Srbija.

Zato treba da povučete ovaj zakon i da se ne blamirate i da krenete da razmišljate malo da popravite stvari u zdravstvu, a ne da prepisujete loša rešenja.

Isto tako, moždana smrt. Nastupanje moždane smrti je kraj života i posle toga se proglašava smrt itd. Ko može da ima poverenja u to? Koliko je bilo slučajeva da se posle 24 sata ljudi probude? To se dešavalo čak i na sahranama. Dakle, to uopšte ne može da bude pouzdana činjenica i sigurnost da je neki čovek preminuo, pogotovo ako je srce još ostalo da kuca. Ne samo u Srbiji, nego su se širom sveta takve stvari dešavale. Kako može to da nam bude neka sigurnost da taj čovek više nije u životu?

S druge strane, isto postoji nešto što je tragikomično. Kaže se u obrazloženju: „U cilju povećanja broja davalaca i smanjenja broja pacijenata koji se nalaze na listi čekanja za presađivanje bilo je neophodno utemeljiti osnov za jedan jasno uređen i transparentan sistem, koji vraća veru i postepeno menja svest i na taj način povećava jedinu šansu za preživljavanje svim građanima Srbije.

Sistem koji vraća veru i jača svest. Dakle, ovim zakonom treba da obezbedimo poverenje građana Srbije u srpsko zdravstvo, Ministarstvo zdravlja, a na čelu Ministarstva zdravlja je čovek koji je poznat pod nazivom Doktor Smrt. Ako neko ima nadimak Doktor Smrt...

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega Šešelju, molim vas da ne govorimo u toj terminologiji, ne o nadimcima. Molim vas da poštujemo naše goste i ovaj parlament.

ALEKSANDAR ŠEŠELJ: Ja se izvinjavam, ne, ja svakog poštujem, ja ne znam ništa o tome, ja samo znam ono što piše u novinama, ono što se može naći na informativnim portalima i na televiziji.

PREDSEDAVAJUĆI: Piše svašta, ali ovde da se ponašamo pristojno.

ALEKSANDAR ŠEŠELJ: Pa piše, to su izvori koje ja koristim, čitam novine. Ja ne znam da li je to istina ili nije, to treba nadležni organi da utvrde.

PREDSEDAVAJUĆI: Nije istina, evo, ja ću vam reći. Izvolite, nastavite.

ALEKSANDAR ŠEŠELJ: Hvala vam puno, ali dok ne pročitam to negde, ja mislim, uz dužno poštovanje, da vi niste organ koji treba da donosi takve odluke, gospodine Marinkoviću.

Ali ako je čovek poznat pod nadimkom Doktor Smrt, ne ulazim da li je to tačno ili nije, ima slike sa pripadnicima „zemunskog klana“... Iako to ne može samo po sebi da bude razlog da nekoga optuže, budući da su u vreme kada su te slike nastale ti pripadnici „zemunskog klana“ bili veoma ugledni ljudi, najbliži prijatelji premijera Srbije, i to može da mu bude plus u karijeri. Ali nadimak Doktor Smrt i optužbe da je

izvršavao egzekucije u Kliničkom centru, zaista mislim da neko ne može da bude ministar dok se tako nešto ne reši, dok postoji takva sumnja.

Tako da mislim da su ova obrazloženja tragikomična. Mislim da ovaj zakon treba da se povuče, da je pretpostavljena saglasnost stvar represije i nepoštovanja ljudskih prava i da građanima Srbije ne treba priređivati, pored svih ovih represija koje imaju, još i ove koje direktno napadaju ljudsko telo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Ministar dr Zlatibor Lončar.

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Iz svega što ste izneli zaključujem da vi još treba dosta da čitate. Nastavite da čitate i biće bolje.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

(Vjerica Radeta: Poslovnik.)

Morate da se prijavite.

(Vjerica Radeta: Prijaviću se, hoćeš odavde da govorim?)

(Aleksandar Šešelj: Prijavljujem se ja.)

Samo momenat. Može po Poslovniku Vjerica Radeta.

(Vjerica Radeta: On ima repliku prvo. Daj mu repliku.)

Vi hoćete po Poslovniku? Nema replike. Ako želite po Poslovniku...

(Aleksandar Šešelj: Kako nema?)

Pa nema.

(Aleksandar Šešelj: Da odgovorim ministru.)

Evo, izvolite po Poslovniku.

Vjerica Radeta.

VJERICA RADETA: Ne znam zašto ste se naljutili, predsedavajući. Kako to nema replike? Kako nema replike kad Zlatibor Lončar na ovaj način uvredi narodnog poslanika?

Član 107, član 116. koji ga obavezuje i vas obavezuje da svi moraju ovde da se ponašaju u skladu sa Poslovnikom. Nisu gospoda koja ovde sede nikakvi gosti, kao što ste vi malopre rekli, već su oni predstavnici Vlade Republike Srbije, Vlade koju bira Narodna skupština, i moraju u skladu s tim ovde da se ponašaju.

Vi sebi mnogo dozvoljavate, ne samo u tome da li ćete nekome dati repliku ili ne. Vi malopre ocenjujete da li neko jeste ovo, da li neko jeste ono, a niste upozorili ministra da ne može na ovako uvredljiv način da se obraća narodnom poslaniku, da kaže narodnom poslaniku – vi morate mnogo da čitate. Pa on mora mnogo da čita. Prvo, da postane stvarno asistent, da mu ne bude sumnjiva doktorska diploma. Znate, mnogo toga (vi sad hoćete da kliknete) postoji u javnosti i ne možete vi da narodnim poslanicima uskraćujete pravo da kažu i ono što se čuje u javnosti.

Taj nadimak ministra Lončara nije od juče. Imali ste mogućnost i vi i oni pre vas da utvrdite da li je taj nadimak s osnovom ili bez osnova. I zašto to neko ne bi mogao

da kaže? Znače, sa ove strane, kada se sluša šta se govori ljudima, poslanicima koji sede na drugoj strani, čujemo mnogo strašnih stvari, i nikad niko nije rekao da je to dokazano.

Dakle, sve što je sumnjivo treba da se dokaže. Zato smo mi i rekli poodavno da Zlatibor Lončar ne treba da bude ministar, da lepo ili podnese ostavku ili da bude razrešen, da se sve te nedoumice vezane za njegovo ime i nadimak razreše, pa onda da vidimo gde mu je mesto.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje?
(Vjerica Radeta: Da.)

Hvala.

Kolega Šešelju, nemate pravo na repliku zato što ništa loše, ništa uvredljivo... Iako ste vi, to sam vam ja dozvolio, brutalno vređali ministra.

(Aleksandar Šešelj: Da dam pojašnjenje.)

Nije bilo korektno, pokušao sam da vam napomenem to, da vam kažem da to nije u redu. Naravno, imate pravo da govorite šta želite i kako želite, ali ste brutalno vređali ministra, što mislim da nije korektno i nije kolegijalno.

(Aleksandar Šešelj: Našao sam se uvređen.)

(Aleksandar Martinović: Poslovnik.)

Aleksandar Martinović, povreda Poslovnika.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Član 27, gospodine Marinkoviću. Ja sam mislio da ćete vi da reagujete, ali pošto niste, moram ja. Ne znam da li ste dobro pratili izlaganje koje je bilo pre nekoliko minuta.

Koliko znam, postojao je samo jedan čovek u istoriji 20. veka kojeg su zvali Doktor Smrt. To je bio Jozef Mengele, SS lekar u Aušvicu. I da se u 2018. godini u Narodnoj skupštini Republike Srbije srpski ministar zdravlja uporedi sa Mengeleom? To je neviđena bruka i sramota! Vi ste na to morali da reagujete. Zlatibor Lončar je Doktor Smrt? Zlatibor Lončar je vršio in vivo eksperimente da bi se rađala deca sa plavim očima, da bismo imali čistu belu rasu, da bismo istrebili Jevreje, Slovene, bez obzira na to da li su Rusi, Srbi, Poljaci itd.?

Pa dobro vam je čovek i rekao, nemojte samo da čitate novine, čitajte malo i knjige. U knjigama piše ko je bio Jozef Mengele.

(Aleksandar Šešelj: Ja samo gledam slike.)

Pa dobro, gledajte i slike. Kakve veze ima Zlatibor Lončar sa Mengeleom?

Dakle, gospodine Marinkoviću, prvo, nije tačka dnevnog reda Zlatibor Lončar, tačka dnevnog reda su predlozi zakona i nemojte da dozvolite da bilo ko ovde vređa gospodina Lončara i njegove saradnike. A pogotovo nemojte da dozvolite da se u Narodnoj skupštini Republike Srbije srpski ministar poredi za Jozefom Mengeleom i da se kaže – e, ja sam negde pročitao da je Zlatibor Lončar Doktor Smrt.

Zlatibor Lončar nije Doktor Smrt, Zlatibor Lončar je...

(Vjerica Radeta dobacuje.)

Ja vama nisam dobacivao, saslušajte ako želite. Ako ne želite, radite šta vam je volja.

Zlatibor Lončar je ministar zdravlja Republike Srbije, došao je u Narodnu skupštinu da razgovara o predlozima zakona. Možemo da polemishemo da li su ti zakoni dobri ili ne. Mi iz Srpske napredne stranke ćemo da ih podržimo, ali ne možemo da dozvolimo da se Zlatibor Lončar vredi, i to na najgori mogući način.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala. Slažem se s vama. Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.) Hvala.

(Aleksandar Šešelj: Povreda Poslovnika.)

(Nataša Sp. Jovanović: Po Poslovniku sam se javila.)

Reč ima narodni poslanik Zoran Živković.

Izvolite.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Hvala lepo.

Hoćete li da mi omogućite da govorim?

(Predsedavajući: Nastavite, molim vas.)

Hvala lepo. Moram da ukažem ponovo na jedan loš običaj koji je ovde postao svakodnevni običaj, a to je da se insistira na jedinstvenom pretresu, odnosno zajedničkoj raspravi o stvarima koje nemaju nikakve veze jedna s drugom. Samo neko ko je pod teškim uticajem psihoaktivnih supstanci može da poveže u jedinstveni pretres tri zakona koja su iz oblasti medicine, jedan zakon koji je iz oblasti atomske energije, izbor sudija i izbor članova nekih skupštinskih tela. Nema nikakvog razloga za tako nešto.

Evo, čak i tri dobra zakona iz oblasti medicine, bez obzira na to što je predlagač Vlada Srbije, a predlagač u Vladi Srbije je kontroverzni ministar zdravlja, nema nikakvog razloga da to stavljate u isti koš i da se time dalje degradira rad ovog parlamenta. Bilo bi dovoljno i vremena i želje i jednog pravilnog odnosa prema predlozima zakona kad bi to bila rasprava koja je normalna, a to znači da se o svakom zakonu vodi pojedinačna rasprava, ili eventualno da se vodi jedinstveni pretres o grupi zakona koji imaju nekakve veze jedan s drugim. Nemaju nikakve veze psihoaktivne supstance i atomska energija, ne dao bog da ima bilo kakve veze, a kamoli sudije i zatvorske sankcije.

No, prvo o sudijama. Naravno da je predlog koji je došao takav da poslanici, ni vlasti ni opozicije, ne mogu da utiču na njega. Ja mogu samo da verujem ili da ne verujem, da dam poverenje, ili ne, onima koji su predložili. Unapred sam spreman da dam šansu budućim sudijama i da oni potvrde da su oni dobar predlog za funkcije koje treba da preuzmu i da vrate obraz i poverenje u srpsko pravosuđe. Svi smo svedoci da tu ima svega i svačega, da imamo presude koje su nekompetentne, presude koje su očigledno pod političkim pritiskom, presude koje nemaju nikakve veze sa pravom.

Svako ko mi kaže da je toga uvek bilo... Tačno je, uvek je bilo takvih stvari, samo što su to nekada bili izuzeci i incidenti, a danas to sve više postaje pravilo. Ja mislim da treba poštovati onih 60-70% sudija koji rade ozbiljno svoj posao, a 30%

sudija bi trebalo da budu gonjeni zbog toga kako rade svoj posao. Siguran sam da ćemo se složiti oko toga i sa gospodom koja su danas tu da predlažu ove sudije.

Poslednji primer za to je presuda za pobunu JSO, Jedinice za specijalne operacije nekadašnjeg MUP-a Srbije.

(Aleksandar Martinović: Da li je to tema dnevnog reda?)

Ima sve veze sa dnevnim redom pošto je uveden običaj pre par meseci da može da se priča o bilo čemu.

(Aleksandar Martinović: Ne može tako da se priča.)

PRESEDAVAJUĆI: Stvarno, kolega Živkoviću, vratite se na temu.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Vraćam se na temu.

Znači, kandidati za sudije koji su predloženi na ovoj sednici trebalo bi da se razlikuju od onih koji su doneli sramnu odluku o oslobađanju očigledno krivih za pobunu JSO. O tome će biti i neki drugi... (Isključen mikrofoni.)

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Živkoviću, stvarno moram da vas prekinem. Mi nismo ovde da komentarišemo sudske odluke i nemamo pravo na to. Pustite sad, molim vas, i JSO i sve sudske odluke unazad, dajte da govorimo danas o ovoj temi i o veoma važnim zakonima koje imamo na dnevnom redu. Kakve veze sad ima JSO i sudska presuda?

Nemojte ništa da mi objašnjavate, samo govorimo o temi.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Molim vas, kaže koleginica da ću sad da vam objasnim. Ja, naravno, neću to ni da pokušam jer teško da biste shvatili ako dosad niste shvatili.

No, da se vratimo na ove zakone koji se tiču zdravstva. Bez obzira, rekoh, na kontroverznu prošlost ministra, ja ću da pohvalim ova tri zakona. Oni su došli sa zakašnjenjem, slažem se sa nekim kolegama, ali za to nije kriva ova vlast, ili nije samo ova vlast, tako da taj deo odstranimo. Mislim da je sve vezano za ta tri zakona, da su to zakoni koji jesu, naravno, prepisani iz onih društava, iz onih država gde je to bolje rešeno, ali ja tu ne vidim ništa loše. Naprotiv, prepisivanje dobrih primera treba da postane pravilo, a ne da to bude stvar za neko zgražavanje.

Jedan od tih zakona bavi se donorstvom. Mislim da je dobro da smo prešli na ovaj sistem, ako usvojimo zakon, a glasaću za njega, za pretpostavljenu saglasnost za donorstvo. Mislim da je to dobro rešenje, koje ne umanjuje nikakva ljudska prava. Ko neće da bude donor nakon svoje smrti može pre toga, na način koji je opisan u zakonu, da uradi predradnje koje će sprečiti da njegovi organi budu deo neke dalje procedure, i tu nema nikakvih problema. Mislim da je značajno da time stvorimo jedan veći fond donora i njihovih... Da ne ulazim u medicinsku terminologiju, ali da se stvore mnogo bolji uslovi da što više ljudi mogu da budu korisnici donora.

Naravno da je dobro napraviti i kampanju u tom smeru. Naravno, za tu kampanju nije dobro kada se pojavljuju slike ministra zdravlja sa šefovima nekih klanova. Pošto očigledno aktuelna vlast potpuno kontroliše masu medija u Srbiji, bilo bi dobro da ta kontrola nad tim medijima bude sad iskorišćena za pozitivnu kampanju o donorstvu.

Prema tome, pozovite ovaj „dezinformeer“, kako se zovu ove druge novine, „ružičaste televizije“, „srećne televizije“... (Isključen mikrofon.)

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega Živkoviću, još jednom vas stvarno molim, nema potrebe da vređate medije, ni „Informer“, ni „ružičastu televiziju“, niti bilo koga. Pogotovo ne ministra koji je ovde došao da odgovara na pitanja, koji je veoma korektan čovek i stručnjak i nema potrebe da ovo pravite u Parlamentu.

Biću stvarno prinuđen... Ako nastavite tako, moraću da vas opomenem u skladu sa Poslovníkom.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Nisam znao da vi štitite neke medije, ali dobro, to je sad očigledno i ja vam čestitam na toj humanoj ulozi koju ste sami sebi dali.

Znači, ponavljam, ako vlast već kontroliše medije koje je prepoznao predsedavajući, onda bi bilo dobro da se zloupotreba tih medija iskoristi jednom u dobre svrhe, a to je da vode jednu pozitivnu kampanju, a to je kampanja da donorstvo bude pozitivna stvar i da naše društvo ima pozitivan odnos prema tome. Mislim da bi to bilo jako dobra stvar i da bi doprinela mnogim ljudima koji imaju probleme, čije zdravstveno stanje, čija bolest može da bude rešena nekom transplantacijom, da se to što pre prevede u praksu i da imamo više koristi od ovog zakona nego od toga da će on biti samo donet kao jedan tekst. Mislim da je to jako dobro.

Ponavljam, ta tri zakona su dobra. Za sudije ćemo glasati. Ova Konvencija o atomskoj energiji je jako dobra, posebno što je potpisana u vreme SFRJ, a sad se to produžava na neki način. Nemam nikakve primedbe na taj deo, ali metodološki je loše kako vodite sednice, kako ih zakazujete u ovom slučaju. Jer nekoliko dobrih zakona, nekoliko dobrih odluka će biti pod mrljom toga da su zgurani u isti lonac i „kuvani“ na način koji nije dostojan vrednosti koje ti zakoni i te odluke treba da donesu našem društvu.

Ako mogu da dobijem priliku da pitam ministra nešto, nije baš najbliže temi, ali nije ni tako daleko, to je pitanje „Torlaka“, pitanje statusa direktora „Torlaka“. Gospođa Vera Stoilković, koja je tamo bila direktor od februara 2013. do 2017. godine, javila se na novi konkurs koji je bio tada raspisan, ali niko nije izabran već godinu i po dana po tom konkursu, a gospođa Vera Stoilković je ponovo v.d. direktora „Torlaka“. Voleo bih da mi kažete kakvog ima smisla u vraćanju poverenja u zdravstvo, u državu ako imamo godinu i po dana nakon završenog konkursa stanje v.d. direktora neke državne institucije. Ili je pobedila na tom konkursu, a bilo bi normalno da jeste jer je i pre toga bila direktor, pa znači da ispunjava konkursne uslove; ili ako nije, onda ne može nikako da bude v.d. direktora. Ovako imamo stanje koje je neobjašnjivo. Siguran sam da vi imate objašnjenje za to pitanje. Hvala.

(Predsedavajući: Hvala.)

Hvala vama, predsedavajući.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima dr Zlatibor Lončar.

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Stvarno mogu da pohvalim da vi podržavate ove zakone i to mi je izuzetno drago. Koliko sam video ovde, mi nećemo imati neku ozbiljnu raspravu o ovim zakonima jer ...

(Narodni poslanik dobacuje.)

Izvinite, zaboravio sam na vas.

Ali za ostale vidim da zakoni neće biti tema, i to mi je drago. To je znak da nema ničeg lošeg i problematičnog u zakonima. Kada nema toga, onda su neke teme od pre petnaest godina. Još jednom podržavam to, ali što se tiče ... Još tri života da živim, ja ne mogu da budem kontroverzniji od vas. Ja sam malo dete za vas, gospodine Živkoviću...

(Zoran Živković: Malo dete?)

Da, da.

... Što se tiče kontroverze.

O vašim glupostima ćemo pričati.

(Zoran Živković: Predsedavajući, da li ste čuli ovo?)

Još nisam započeo tu temu, ali započecu je.

Vratću se na „Torlak“. Što se tiče „Torlaka“, nije završena procedura iz krajnjeg razloga što „Torlak“ traži strateškog partnera, odnosno investicije koje će da se ulože. U zavisnosti od toga, kada imamo investicije, kada napravimo detaljan plan na osnovu investicija koje imamo, pravimo strategiju za dalji rad. To je jedini razlog. „Torlak“ najnormalnije funkcioniše, biće novih projekata, tako da tu ne vidim nikakav problem. Za razliku od perioda kada ste vi bili i kada ste na sve načine radili da uništite „Torlak“ i bili na samom pragu da ga uništite, „Torlak“ sada radi, proizvodi vakcine i ima dobru perspektivu da se vrati na put na kome je bio. Toliko o „Torlaku“ sada i toliko o „Torlaku“ u vašem vremenu.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, ministre Lončar.

(Zoran Živković: Replika.)

Kolega Orliću, da li ste tražili povredu Poslovnika? (Ne.) Isključite se.

Zoran Živković.

Izvolite.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Replika.

Prvo, vezano za „Torlak“ i neko moje vreme, mislim da ste puno pomešali. Puno ste pomešali. Ako se nešto meri mojim vremenom, što je naravno prepotentno, ja ne koristim takav izraz, ali u vreme dok sam ja imao deo odgovornosti u tadašnjoj vlasti (to je bilo do kraja 2003. godine) „Torlak“ je radio potpuno normalno, bez bilo kakvih... Proverite malo istoriju. Ako ne znate na drugi način, guglajte. To preporučujem svima. Ima dosta informacija koje mogu da se nađu na društvenim mrežama.

Što se tiče gluposti, gde vi merite vašu glupost i moju glupost, vi ste rekli da je moja veća. To je, naravno, iz pozicije onoga ko sam za sebe govori da je glup jedna potpuno logična ocena. Nemam nikakav problem sa tim.

Stvari od pre petnaest godina nisu praistorija. Stvari od pre petnaest, osamnaest, dvadeset godina su moderna istorija Srbije, i to ne može da se tako lako zaboravi, bilo da se radi o koketiranju sa kriminalcima, bilo da se radi ... (Isključen mikrofoni.)

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega Živkoviću, izričem vam opomenu.

(Zoran Živković: Zašto?)

Reč ima dr Zlatibor Lončar.

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Meni je drago da ste zainteresovani za te teme i za sve to. Ja bih vas molio samo, pošto vas interesuju te teme i vidim da volite o tome da pričate, da kažete sve što znate i što imate o ubistvu novinara Pantića u Jagodini, o crnom „mercedesu“, lažnim tablicama i ostalim stvarima, da ljudima u Srbiji bude sve jasnije.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

(Balša Božović: Poslovník.)

Imamo povredu Poslovníka.

Reč ima Marijan Rističević.

Izvolite, kolega Rističeviću.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, reklamiram član 107. Poslovníka, a to je dostojanstvo Narodne skupštine.

Gospodine predsedavajući, vi ste dopustili da moj kolega „poljoprivrednik u pokušaju“, Zoran Živković, govori o tome da je neko pod dejstvom psihoaktivnih supstanci objedinio dnevni red, ukoliko sam ja to dobro razumeo. Kolega Martinović neka me ispravi ako nije tako. To je nedopustivo. Ne sumnjam u njegove lekarske sposobnosti, u njegovo veštačenje s obzirom na to da on iz sopstvenog iskustva najbolje zna šta su psihoaktivne supstance. Mogao je to malo bolje proceniti, ali ovo što je uradio je nedopustivo.

Takođe je nedopustivo što ste dopustili da govori o JSO, veoma nedopustivo.

Ovo je zabava u Kuli posle navodnog pokušaja državnog udara: ovo su ministri unutrašnjih poslova, savezni Zoran Živković, poznatiji kao moj kolega poljoprivrednik i pored njega je Mihajlović, republički ministar unutrašnjih poslova. Dakle, obojica su se posle navodnog pokušaja državnog udara i te kako družili sa pripadnicima JSO. Čak su sa njima zaigrali i zapevali „Moji su drugovi žestoki momci“, što se naravno iz priloženih fotografija da primetiti.

Takođe, dopustili ste da se govori o JSO iako je posle navodnog pokušaja državnog udara premijer obišao bazu JSO, kao što je to uradio i čovek koji je zauzeo njegovo mesto. Evo i fotografija.

Ubuduće da vodite računa, psihoaktivne supstance su očigledno mom kolegi poljoprivredniku oduzele sive ćelije, koje se ne daju presaditi. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala. Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.)

Hvala puno svima. Određujem pauzu do 15.00 časova.

Nastavljamo sa radom u 15.00 časova. Hvala.

(Posle pauze – 15.00)

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Poštovani narodni poslanici, nastavljamo sa radom.

Reč ima dr Dušan Milisavljević.

Izvolite, doktore.

DUŠAN MILISAVLJEVIĆ: Poštovani predsedavajući, poštovani ministre Lončar, državni sekretari gospodine Vekiću i gospodine Vicko, poštovane sudije, gospodine Ivane Jovičiću i Aleksandre Pantiću, poštovane kolegice i kolege, meni je jako drago da imamo priliku da pričamo o jednom zakonskom rešenju koje će pomoći ljudima koji vode borbu protiv teških i neizlečivih bolesti.

Verovatno znate da sam ja lekar i da sam četvrti put u sazivu Parlamenta Srbije i da se nikada nisam javio da govorim o nečemu što nije bilo vezano sa sektorom zdravstva, socijale ili nauke i da sam uglavnom pričao o temama i zakonima iz zdravstva, sa ciljem i željom da pomognemo građanima Srbije koji imaju neki zdravstveni problem.

Sektor zdravstva je takav da, po meni, ne bi trebalo da bude tema dnevnopolitičkih prepucavanja. Shvatam da se u Parlamentu donose zakoni koji u jednom trenutku odgovaraju nekoj republičkoj vladi i da se u Parlamentu donose neki zakoni koji treba da se usklade s evropskim zakonodavstvom, brojni su načini i razlozi donošenja određenih zakona, ali ovi zakoni koji dolaze iz sektora zdravstva, pogotovu ovaj današnji, u interesu su bolesnih pacijenata. Ja to tako vidim i javno pričam o tome s obzirom na to da sam upoznat i da su moje kolege ugledni profesori, lekari zajedno sa ljudima iz Ministarstva davali doprinos da se ovo zakonsko rešenje donese.

Nameravao sam u prepodnevnom pokušaju obraćanja da dobijem reč i tad sam rešio da počnem to izlaganje jednom informacijom, a tako ću ga i završiti – da je 29. marta u Kliničkom centru Srbije jedan naš tridesettrogodišnji sugrađanin preminuo a da su njegovom dobrom voljom pre smrti spasena četiri ljudska života. Naime, 29. marta su urađene transplantacija srca, transplantacija jetre i transplantacija oba bubrega. Znači, on je spasao četiri ljudska života. Tu nema ničeg jačeg, sam čin donorstva i transplantacionog programa je, po meni, najjača i najhumanija stvar, svakako pored davanja krvi, i mislim da u tom pravcu treba u narednom periodu da idemo.

Kao lekar želim da vam kažem i da upoznam javnost da srpsko zdravstvo, što se tiče ovog problema, ima dobro obučene kadrove, ima dobre zdravstvene centre. Pošto dolazim iz Niša, mi imamo jako dobru kliniku, na kojoj mogu da se rade te transplantacije, međutim, ono što nemamo to je dovoljan broj donora. Mi smo bili među vodećim jugoslovenskim republikama kao bolnica iz Srbije, pogotovu Klinički centar Srbije, po broju urađenih transplantacija, ali je onda raspadom Jugoslavije to prestalo, počeli smo da padamo upravo zbog jednog nejasnog zakonskog rešenja, dok su naše komšijske republike, tada nezavisne republike Slovenija i Hrvatska, ušle na put ka Evropi i čak su promenom tog zakonskog rešenja znatno napredovale u procesu transplantacije, što je za pohvalu.

Ono što želim da kažem jeste da se građani Srbije dosta plaše, nažalost takav je Balkan, kada treba da se potpiše donorska kartica. U prošlosti, ja sam u susretu s brojnim svojim komšijama, pa i nekim pacijentima, u razgovoru s njima dobijao informaciju, na primer – doktore, strah me je da to potpišem, pu-pu-pu, daleko bilo, i tako... To je jedno sujeverje koje postoji i nešto što svi zajedno moramo da razbijamo i da budemo jedinstveni po tom pitanju.

Do današnjeg dana, potpisivanje donorske kartice, koju držim u ruci i koju sam kao lekar potpisao mnogo pre (svi organi, hvala Bogu, i danas funkcionišu, niko mi nije vadio nikakav organ), daje mi puno pravo da kažem da je transplantacioni program nešto što je sjajna stvar i što će pomoći ljudima koji imaju problem.

Ministar je rekao da u Srbiji postoji dve hiljade pacijenata koji imaju neizlečivu hroničnu bolest gde je jedini metod lečenja upravo transplantacija. Mislim da ovaj zakon ima dve hiljade razloga da bude usvojen, ne 250 poslanika, nego dve hiljade razloga, koji obavezuju svakog od nas da razmislimo pre nego što pritisnemo dugme za glasanje da li ćemo usvojiti ili ne. Rekao sam već, ja sam četvrti put u Parlamentu i svedok sam različitih političkih kombinacija i nekih različitih političkih analiza, kako nauditi nekome ko je s ove strane ili kako preći ovog iz opozicije, ali, ponavljam, ovde govorimo o dve hiljade naših sugrađana koji imaju neizlečivu bolest. Te dve hiljade pacijenata nas obavezuju da danas ne smemo biti tako uskostranački orijentisani, nego da treba, kao što nam kaže zakon i zakletva koju smo potpisali kao narodni poslanici, da zastupamo građane u Parlamentu. Mislim da je pritiskanje tastera „za“ pritiskanje tastera za te naše pacijente koji su teško bolesni i imaju šansu da prežive jedino ako se usvoji predlog zakona da imamo veći broj donora, kako bi mogli u jednom trenutku da dobiju željeni organ.

Ono što želim da kažem jeste da se o transplantaciji pričalo mnogo davno i u ranijim godinama. Spremio sam podatke za koje mislim da su jako važni da se spomenu i u ovom visokom domu. Još je 348. godine nove ere Jakopo u svojim spisima naveo da su Sveti Kozma i Damjan pokušali da zamene gangrenoznu nogu rimskom đakonu Justinijanu nogom nedavno sahranjenog Etiopljanina Mora. Znači, tada se, u takvom svetu, razmišljalo o transplantaciji. Znači, pre skoro 2.000 godina neki ljudi su

pokušavali da produže život nekom pacijentu. Iz godine u godinu, iz veka u vek išlo se ka poboljšanju i ka novim otkrićima u vezi sa transplantacijom. Presudni preokret u transplantacionom programu došao je od Aleksisa Karela, koji je 1912. godine dobio Nobelovu nagradu za razvoj tehnike vaskularne anastomoze, što je omogućavalo uspešnu transplantaciju nekog organa.

Svakako, s puno ponosa mogu da kažem da je u Srbiji prva transplantacija bubrega urađena 1973. godine u Gradskoj bolnici na Zvezdari. Tim lekara predvođenih prof. dr Vasilijem Jovanovićem i primarijusom Milanom Jovanovićem sproveo je i uradio ovaj težak, praktično pionirski, zahvat. To je bilo 1973. godine i srpska medicina, srpsko zdravstvo je od tada znatno napredovalo, ali bili smo suočeni sa jednom temom koja je praktično onemogućavala nas zdravstvene radnike, a i pacijente da produže život, da dobiju organ, jer nemamo dovoljno donora.

Resorno Ministarstvo zdravlja i RTS, kao i mnogi dobri, humani ljudi, spomenuću i „Hemofarm“ koji se priključio toj jedinstvenoj akciji „Produži život“... Lično sam i sam koristio društvene mreže Tviter i Fejsbuk da haštagom „Produži život“ i drugim haštagom „Najvažniji poziv u životu“ upravo skrenem pažnju na važnost donacije organa i na zakon o transplantaciji.

U prošlom sazivu sam jasno spominjao i to da je važno da promenimo zakonsko rešenje, da potencijalno budemo svi donori, zato što pokazujemo zrelost društva, zato što izlazimo iz nekog retrogradnog razmišljanja, zato što izlazimo iz jedne zaostale Srbije koja misli glavama 15. veka, da moramo progresivno da razmišljamo i štitimo interese naših pacijenata.

Kao lekar i kao političar, bio sam svedok životne borbe za jednu malu devojčicu. Imam pravo od strane rodbine da je pomenem, ali neću, verovatno ćete se svi setiti – prva devojčica koja je promenom Pravilnika Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje o trošku države išla na lečenje u Beč u *Allgemeines Krankenhaus*, jednu od najreferentnijih bolnica u svetu za transplantaciju organa. Lično sam je ispratio zajedno sa roditeljima na aerodrom, poželeo sreću. Od planirane transplantacije srca i pluća, na njenu sreću urađena je samo transplantacija srca. Ona je i dalje presrećna zato što živi novi život. To je nešto što je meni dalo dodatnu snagu da pričam upravo u ovom domu o problemima malih ljudi, koji su nevidljivi za sve nas ovde zato što smo mi ovde predstavnici građana ali ne vidimo, otprilike, po dubini neke ljude koji su u životnim problemima.

Ono što želim da iz njenog iskustva prenesem svima vama, a najviše građanima Srbije, jeste da nije bilo dovoljno što je Fond odobrio sredstva i što je ona došla u Beč u *Allgemeines Krankenhaus* bolnicu, zato što su tamo postojale liste čekanja, tj. gradacija tih pacijenata. Nije samo novac... Mnogi građani misle, skupljajući novac u brojnim SMS humanitarnim akcijama, preko društvenih mreža ili sredstava informisanja, da je to dovoljno za transplantaciju, kada skupite novac, da će njen ili njegov život biti spašen. Međutim, oni su tamo bili pacijenti drugog reda zato što mi

tada još uvek nismo bili članovi te zajednice razvijenih i umnih ljudi, koji su shvatili da to moraju da promene, da postanu deo jednog zajedničkog bloka koji se bori za ljudski život, a to je Evrotransplant.

Kada čujem nekog da kaže – pa oni će nama vaditi organe i mi ćemo biti tržište za tuđe organe... Pa svi naši pacijenti koji su otišli u Beč, i ta naša mala sugrađanka je dobila neko austrijsko srce, nekog austrijskog dečaka. Znači, moramo da razmišljamo humano i da shvatimo da našim građanima promenom ovog zakonskog rešenja omogućujemo da naša zemlja bude u redu sa razvijenim, normalnim, pristojnim, uređenim zdravstvenim sistemima, sa ljudima koji razmišljaju progresivno i da imaju ravnopravan status sa svim pacijentima iz Slovenije, Holandije, Nemačke, Španije ili neke druge zemlje koja je članica Evrotransplanta. Zato javno i jasno, kao lekar i kao narodni poslanik, podržavam ovaj predlog zakona.

U ime poslaničkog kluba Demokratske stranke pričam o ovome sa puno podrške mojih kolega narodnih poslanika da je ovo zakon koji će pomoći građanima koji imaju jedan životni problem. To je nešto što mi je drago, da u ovom trenutku imamo mogućnost da zakonskim rešenjem, ne prepucavanjima, ne nadmudrivanjima, pomognemo, kao što su rekli nama ljudi iz Ministarstva, dve hiljade pacijenata. Nije rešenje ovog problema samo za te dve hiljade pacijenata, rešenje je i za neke nerođene bebe koje će u jednom trenutku imati životni problem pa će im ovim zakonskim rešenjem biti omogućeno da produže život.

Mogu da kažem da je ovo jedna jako važna tema, koja ljudski pomaže i lekarima, pomaže i pacijentima, nešto što će omogućiti našim lekarima da budu rame uz rame sa svojim kolegama u svetu. Mi imamo dobre lekare, dobre medicinske sestre, čak i pristojne, referentne ... Ne mogu da pričam o nekim manjim zdravstvenim centrima, mogu da pričam o mom Kliničkom centru u Nišu, mogu da pričam o Kliničkom centru Srbije i Kliničkom centru Vojvodine. Mi imamo izuzetno dobre lekare, profesore, koji sa puno uspeha rade transplantacione intervencije. Žalosno je što godinama unazad nismo smogli hrabrosti da razbijemo tabue i uđemo u jedno ovakvo zakonsko rešenje, koje će dati našim pacijentima mogućnost da žive.

Rekao sam da ću početi i privesti kraju raspravu o ovom predlogu zakona rečenicom i informacijom da je 29. marta u Kliničkom centru Srbije od našeg tridesettrogodišnjeg sugrađanina koji je preminuo, a za života je ostavio svoju donorsku karticu, koju i ja imam, i bez straha sam je potpisao, mislim da je to nešto što je najhumanije... On je spasao četiri života. Spasao je četiri pacijenta: sa njegovog tela je transplantirano srce jednom, jetra drugom i druga dva pacijenta su dobila bubrege. Tako da nema ništa humanije nego kada omogućite nekom da produži život, da nastavi da živi, da bude u krugu svoje porodice.

Koleginica iz SPS-a, pošto je nefrolog, komentarisala je i cenu. I ekonomski aspekt toga može da se sagleda, mada ja uvek gledam onaj lekarski i humani, ali sam lekarski – kada izlečite jednog bubrežnog pacijenta, kada on ne mora da ide na dijalizu,

kada može slobodno da ide na godišnji odmor (jer svi pacijenti koji su na dijalizi na dva-tri dana moraju da idu na dijalizu), kada on može slobodno da živi posle transplantacije bubrega – vi ste napravili nešto što je jedan novi život za tu osobu a i za tu porodicu. Tako da je transplantacija nešto što ja, kao narodni poslanik i kao lekar, apsolutno podržavam.

Jedan kraći osvrt i na ovaj Predlog zakona o psihoaktivnim supstancama. Opet kao lekar – ne mogu drugačije, uvek kažem kao lekar, mada mi svi kažu ti si političar, ja kažem ja sam lekar sa mogućnošću da ovaj politički mikrofon koristim da pričam u ime bolesnih pacijenata – želim da kažem da podržavam svaki napor bilo kog resornog ministarstva koje se bori protiv droge, koja je opasno zlo.

Neko je rekao da su ti ljudi koji prodaju drogu hijene. Apsolutno se slažem da ljudi koji uništavaju ljudske živote, unakazuju porodice, unesrećuju porodice samo zbog nekog ličnog prihoda i profita, moraju da budu na udaru države. Lično sam primetio više policijskih akcija i u mom Nišu, sa težnjom da se u javnim objektima proverava praktično bezbednost tih objekata, tj. da li neko ima pored sebe u torbi ili u džepu nešto. Znači, podrška tome.

Ono što želim još da dodam kao predlog u vezi s ovim jeste sledeće – dugo smo pričali o školskim policajcima i mislim da je potrebno da se policajcima da veće ovlašćenje, tj. da se više uvežu, jer ako imamo školske policajce u osnovnoj i srednjoj školi, oni najbolje znaju da li i ko to rastura ili daje deci, odnosno prodaje drogu. Mislim da tome treba da damo više značaja.

I, malo kroz šalu, moje kolege iz Skupštine su na nekim društvenim mrežama objavile da sam bio na Egzitu, šalile su se – pa je li tamo bilo puno droge i svega toga? Lično, nisam video ništa, mislim da je bezbednost ovog muzičkog festivala bila dobra i da sam bio pretresen više nego što sam pretresen kao narodni poslanik u samoj Skupštini Srbije. Muzički festival koji je sjajan, a pored ovog festivala idem i na Nišvil u Nišu, mislim da su to neke stvari koje su dobre za Srbiju, tako da puna podrška organizatorima.

Još samo jedan odgovor, malo sam skrenuo s teme. Neko od kolega je pričao o sumnji u trgovinu organima. Znači, proces koji lekari rade... Ja ne znam nijednog lekara koji bi mogao tako nešto da uradi. Proces praćenja, odlučivanja o pacijentu, o uzimanju organa toliko je širok... Ako je neko pročitao Predlog zakona, upoređivao, ja sam čitao i zakonsko rešenje iz Hrvatske i zakonsko rešenje iz Nemačke i zakon iz Španije, znači, ovo je dobro zakonski urađeno i predloženo, tako da ne bi trebalo da bude nikakve sumnje da će se neka zloupotreba uraditi.

Drage kolege narodni poslanici i prvenstveno građani Srbije, mislim da ne treba da budete... Znači, šaljemo jednu poruku da je ovo dobar predlog zakona, koji će pomoći bolesnim pacijentima, našim sugrađanima, možda u jednom trenutku nekom vašem rođaku koji će se nažalost suočiti sa teškom i neizlečivom bolešću. Ovo je jedno zakonsko rešenje koje spasava ljudske živote. Kažem, ovo nije politički zakon, mada

jeste svakako zakon koji se usvaja u političkom telu. Ovo je jedan zakon koji ima dve hiljade razloga, naših bolesnih sugrađana koji danas gledaju ovu sednicu, da bude usvojen u parlamentu.

Naglašavam da ću sa radošću pritisnuti zeleno dugme i pozivam sve kolege, kao lekar, da shvate da je ovo zakonsko rešenje za bolesne pacijente, a ne za SNS, SPS, DS ili bilo koju drugu stranku. Ovo je zakon za bolesne pacijente. Hvala vam puno.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala vama, dr Milisavljeviću.

Reč ima narodni poslanik Dušan Pavlović.

Izvolite.

DUŠAN PAVLOVIĆ: Zahvaljujem.

Poštovani građani Srbije, poštovani gosti, ja ću da govorim samo o jednom zakonu pošto nema previše vremena da se sve ovo obuhvati, radi se o Zakonu o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama. Fokusiraću se samo na jednu stvar, koja se verovatno najviše očekivala od ovog zakona, a to je ideja da se ovim zakonom, kao jednim od dva važna zakona kojima je to moguće uraditi, omogućiti ljudima da se leče kanabisovim uljem.

Kao što znate, o ovom zakonu se priča već duže vreme, radna grupa za izradu ovog zakona je osnovana, mislim, krajem 2014. godine, dakle dosta dugo je radila radna grupa, tri i po – četiri godine. Zakon je izazvao veliku pažnju javnosti, veoma dugo se o njemu priča u javnosti; zapravo, da budem precizan, radi se o izmenama i dopunama postojećeg zakona iz 2010. godine. O njemu se jako dugo priča upravo zbog toga što su očekivanja bila velika. Veliki broj ljudi je očekivao da se ovim zakonom konačno omogućiti ljudima koji prolaze kroz teške patnje u različitim vrstama bolesti, kojima bi moglo da bude bolje ili lakše kada bi koristili kanabisovo ulje. Nažalost, to se ovim zakonom nije desilo. Veliki broj ljudi je još jednom razočaran ovim.

Da bi se videlo koliko su očekivanja bila velika, ako odete na Jutjub i ukucate „kanabisovo ulje, pacijenti, svedočenja“, videćete ogroman broj klipova, svedočenja živih ljudi, naših savremenika, građana ove zemlje, koji svedoče o tome na koji način im je kanabisovo ulje pomoglo u lakšem izdržavanju bolesti od kojih boluju.

Zakonsko obrazloženje se dotiče ovog problema i ja ću da ga pročitam javnosti pošto mislim da treba da zna. Dakle, u obrazloženju se navodi zbog čega zakon nije odobrio upotrebu kanabisovog ulja u medicinske svrhe. Da bude još jednom veoma jasno, govorim ovde isključivo o upotrebi kanabisovog ulja u medicinske svrhe. Kaže ovako: „Nisu prihvaćeni predlozi za legalizaciju ulja kanabisa u medicinske svrhe s obzirom da je stav stručne javnosti da ne postoje kliničke studije na ljudima koje bi potvrdile ove stavove, kao i na činjenicu da postoje registrovani lekovi na bazi kanabisa, zbog čega nema osnova uvoditi legalizaciju ulja kanabisa za medicinsku upotrebu“. To je, dakle, zvanično obrazloženje.

Mene buni jedna stvar i voleo bih da mi neko od gostiju to objasni. Ako ne postoje stavovi stručne javnosti o tome da je dozvoljeno ili preporučljivo upotrebljavati

bilo šta na nivou i na osnovi kanabisovog ulja, bilo kakav lek koji bi sadržao nešto od onoga što može da uradi i kanabisovo ulje, zbog čega su registrovani lekovi koji imaju sintetičke psihoaktivne supstance koje se takođe nalaze u kanabisovom ulju?

Znate šta, ako je kanabisovo ulje nedozvoljivo, onda ni lekovi koji sadrže sintetičke psihoaktivne supstance koje se takođe nalaze u kanabisovom ulju ne bi smeli da budu dozvoljeni i da se prodaju. Međutim, imamo najmanje tri leka koja se prodaju i koja imaju tzv. sintetički dobijeni THC – to je psihoaktivna supstanca koja se nalazi u kanabisovom ulju, zbog čega je inače kanabisovo ulje najveći problem za veliki broj ljudi da prihvate i odobre njegovu upotrebu – kao što su dronabinol, nabilon, sativeks. Dakle, to su sve lekovi koji su u slobodnoj upotrebi, koji mogu da se kupe na recept a sadrže sintetički dobijen THC. Ako neko može da odgovori, ja bih molio da odgovori zbog čega je to tako. Ako može sintetički, zašto ne može prirodno?

U obrazloženju se kaže da ne postoje stavovi stručne javnosti o tome da ovaj lek može da se upotrebljava. Da li može neko od prisutnih gostiju da kaže koji su to stavovi stručne javnosti? Da li postoji neki dokument, neka studija koju su potpisali ljudi u Srbiji koji se bave ovom problematikom, koja kaže da kanabisovo ulje nije dobro rešenje za ljude koji prolaze kroz teške patnje zbog svojih bolesti? Ja je nisam video, ali moguće da nisam naišao na nju, tako da bi bilo dobro da nam kažete to. I ne samo da bi bilo dobro, trebalo je zapravo da pošaljete u ovu skupštinu takvu studiju ili takav stav, tako da onda i mi i cela javnost možemo da znamo zbog čega je to problem.

Ako nema takve vrste studije ili zaključaka u jednoj zemlji, ja to mogu da razumem, mi trošimo mnogo para iz budžeta na raznorazne stvari koje možda nisu od velikog prioriteta pa nemamo dovoljno novaca da platimo stručnjake koji će da naprave određene vrste istraživanja u našoj zemlji i dokažu bilo šta, da je kanabisovo ulje upotrebljivo ili ne, onda možete da se pozovete na neke strane studije, a njih ima jako puno. Ja ću sada da citiram jednu od tih studija, koja je sintetička studija ili studija sažetaka, koja pokazuje kakvo je trenutno stanje u naučnoj zajednici u celom svetu povodom ovog pitanja. Govorim sada o naučnim dokazima o tome kakav tretman ili kakve efekte proizvodi kanabisovo ulje u medicinske svrhe.

Postoji studija Nacionalne akademije za nauku, inženjeriju i medicinu, koja se bavi zdravstvenim efektima kanabisa i kanabinoida, koja je obuhvatila pregled oko sto naučnih radova u poslednjih desetak godina na ovu temu. Naime, 16 naučnika je dobilo zaduženje da sve ove radove pročita i dođe do neke vrste pregleda o tome kako medicinska nauka procenjuje stanje stvari trenutno u svetu. Kaže ovako – čvrsti dokazi, dakle statistički čvrsti dokazi, postoje za tvrdnju da kanabisovo ulje ublažava hronične bolove kod bilo koga. Dakle, zamislite bilo kakav hronični bol koji imate – kanabisovo ulje može da vam pomogne. Potom, čvrsti dokazi da kanabisovo ulje olakšava ili uklanjanje mučninu i povraćanje tokom hemioterapije. I, konačno, jedna od najvažnijih stvari, jer je ta zajednica u Srbiji možda najglasnija do sada – pomaže kod spazma kod multiple skleroze.

Razgovarao sam sa nekoliko ljudi koji boluju od multiple skleroze, koji koriste kanabisovo ulje, koji su, recimo, imali dijagnozu 90% nepokretnosti, koji sada šetaju ulicama, funkcionišu u svakodnevnom životu isto kao vi i ja. Postoje neki umereni dokazi o tome šta kanabisovo ulje može da uradi, kaže: povećanje apetita, pomoć kod Turetovog sindroma, smanjenje anksioznosti, takođe pomaže kod posttraumatskog stresnog poremećaja. Postoje neki ograničeni dokazi za neke bolesti, ali to sad nije važno.

Dakle, ovo je stanje discipline ili konsenzus koji postoji u svetskoj medicinskoj nauci. Nije mi sasvim jasno zbog čega kod nas nije urađena nijedna slična studija i zbog čega se ljudi koji su radili ove dopune Zakona nisu pozvali na to, zašto je nisu pročitali. Postoje neke ranije studije, ovo je najrecentnija, publikovana je 2017. godine, dakle pre malo više od godinu dana.

U nekim drugim zemljama je kanabisovo ulje za medicinske potrebe već legalizovano. Mnoge od tih zemalja su legalizovale davno, pre više od deset godina, neke su legalizovale nedavno. Postoje i neke zemlje koje su nama susedi koje su to uradile. Pročitaću, da bi gledaoci, odnosno birači znali da ovo nije nikakva stvar o kojoj se priča tek tako, nego da su mnoge ozbiljne zemlje već usvojile stav da kanabisovo ulje nije nikakva droga, nego da može da pomogne ljudima koji boluju od strašnih bolova. To su: Kanada, Nemačka, Hrvatska, Čile, Kipar, Češka Republika, Finska, Grčka, Izrael, Italija, Luksemburg, Makedonija, Holandija, Poljska, Španija, Peru, Rumunija, Australija, Argentina, Danska, Urugvaj i oko dvadeset federalnih jedinica SAD. Neke od ovih zemalja su potpuno legalizovale upotrebu kanabisovog ulja, čak i za rekreativne svrhe, ali neću o tome da govorim, govorim isključivo o medicinskim potrebama.

Šta je problem kod nas, koji izaziva sadašnja zdravstvena politika koja se odnosi na upotrebu kanabisovog ulja? Sprečavanje ljudi da koriste to po receptu lekara dovelo je do velikog crnog tržišta na kome se kanabisovo ulje sada prodaje. Ljudi koji prolaze kroz teške bolove kupuju ovo ulje na crno, bez obzira na to šta piše u zakonu. Mnogi od njih sa kojima sam razgovarao i čije sam ispovesti slušao kažu veoma jasno – apsolutno me ne interesuje šta piše u Krivičnom zakonu i kakva je kazna propisana za to, jer između toga da umirem od bolova ili da pravim krivično delo i da mi bude bolje biram ovo drugo. Veliki broj ljudi zapravo već kupuje kanabisovo ulje na crno, njegova cena je dosta velika, a velika mu je upravo zbog toga što predstavlja krivično delo i što se nalazi na listi teških droga, izjednačeno sa statusom kokaina i heroina. Dakle, ono što ljudima može da pomogne kao lek tretirate na isti način kao što tretirate upotrebu heroina i kokaina i tako od ljudi koji to kupuju da bi olakšali svoj život pravite kriminalce.

Daću vam jedan primer, koji je možda najpoznatiji: u Leskovcu je pre godinu i po ili dve suprug žene koja boluje od multiple skleroze, koji imaju troje male dece, kupovao na crno bočicu kanabisovog ulja; policija ga je uhapsila zbog toga, dobio je

meru zatvora i tako je bolesnu ženu, koja boluje od multiple skleroze, ostavio sa troje male dece kod kuće.

Ne znam šta vi mislite o tome, ja mislim da je ovo toliko besmisleno koliko nešto može da bude besmisleno. Dakle, napravili ste veći broj kriminalaca na tržištu nego što bi trebalo da ih bude; podigli ste cenu kanabisovog ulja time što se ono prodaje na crno; država ostaje bez određenih sredstava u vidu poreza koji bi mogla da dobije kada bi legalizovala prodaju kanabisovog ulja; i, naravno, jednom delu policijskih snaga koji sada mora da juri i nadgleda sve te ljude vezali ste ruke tako da ne mogu da jure neke kriminalce koji su mnogo, mnogo opasniji.

Ono što je najvažnije, kada se nešto prodaje na crno vi zapravo ne znate šta kupujete, tj. ne znate šta se prodaje, tako da u toj bočici, koja na crnom tržištu u Srbiji dostiže cenu i do 300 evra, može da se nađe bilo šta. Pošto je na crno, niti znate ko vam šta prodaje, niti znate koga možete da jurite ako ustanovite da vam je prodao mačku u džaku.

Kada bi se te stvari legalizovale, pogledajte kolike bi koristi bile za društvo. Prvo, veliki broj ljudi koji kupuju to zbog zdravstvenih potreba više ne biste proglašavali kriminalcima, niti bi oni imali grižu savesti kada to rade jer znaju da ne rade ništa što je protivno interesu društva. Drugo, kada bi se legalizovalo, prodaja i proizvodnja bi naravno bile kontrolisane, pošto država nema šta drugo da radi nego da kontroliše i nadgleda takvu vrstu proizvodnje, tako da biste tačno znali kakav je sastav i šta je ono što kupujete i znali biste koga treba da jurite ako vam je prodao mačku u džaku. Sada to ne možete. Konačno, kada biste legalizovali tržište kanabisovog ulja kao u svim ovim zemljama koje sam vam pročitao, cena bi morala da padne zbog toga što bi onda trošak prodaje bio manji, a takođe biste imali jedan deo prihoda od prodaje koje sada država gubi zbog toga što se ono prodaje na crno. Ovo su sve aspekti ovog problema o kojima u obrazloženju ovog zakona nisam ništa našao.

Konačno, pravo na lečenje je takođe ljudsko pravo; ljudi sami treba da odlučuju kako mogu da se leče, imaju na to pravo, to im garantuje Ustav Srbije, čl. 68, 23. i 43. Sprečavanje ljudi da legalno upotrebljavaju ovo sredstvo jeste neka vrsta povrede Ustava Srbije, koja se često dešava kako u ovoj skupštini tako i u mnogim zakonima.

Ja vas molim, kako u ime blagostanja ljudi koji pate od raznoraznih vrsta bolesti tako i u ime poštovanja ljudskih prava u ovoj zemlji, omogućite konačno ovim ljudima da dođu do leka koji im odgovara, koji su sami izabrali i da na taj način mogu da olakšaju patnje koje imaju i kroz koje prolaze. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala vam.

Reč ima ministar dr Zlatibor Lončar.

Izvolite, ministre.

ZLATIBOR LONČAR: Vi ste, mislim, u 60% onoga što ste rekli apsolutno u pravu. Postoje studije koje se rade u svetu. Mi ne možemo kao država da utičemo da li

će te studije da se rade u Srbiji ili neće da se rade. Vi znate da to zavisi od onoga ko je zainteresovan za to, da ispuni neophodne uslove i to može da se radi.

Da razjasnimo, da svi ljudi ovde i gledaoci znaju – kanabis, ulje od kanabisa, lekovi na bazi kanabisa ne mogu da izleče bilo koji karcinom ili neku drugu malignu bolest, što ste lepo naveli. Oni pomažu, olakšavaju muke. Znači, samo da razjasnimo tu stvar.

(Milorad Mirčić: Ne mogu ovo da slušam.)

Recite, da li ste nešto rekli ili ...?

(Milorad Mirčić: Za sebe.)

Za sebe, dobro. Recite slobodno.

(Predsedavajući: Molim vas, ministre, nastavite.)

To su dejstva kanabisa i tu se apsolutno slažemo. Mi smo...

Molim vas, hoćemo da pričamo ili ...?

(Milorad Mirčić: Ne mogu da ga slušam.)

PREDSEDAVAJUĆI: Molim narodne poslanike da se uzdrže od dobacivanja, da saslušamo ministra.

Izvolite, ministre. Izvinite, molim vas, i nastavite sa vašim odgovorom.

Ne morate da slušate, slobodna zemlja i slobodni parlament.

Izvolite, ministre.

ZLATIBOR LONČAR: Tako da mislim da taj deo svima treba da bude jasan.

Druga stvar, mi smo krenuli, verovatno znate, u proceduru legalizacije kanabisa. Sastali su se ljudi koji se bave time, koji se bave svim tim stvarima; mi smo samo ušli u jedan problem i čim se nađe rešenje za taj problem, lekovi, odnosno ulje na bazi kanabisa nema nikakvih problema da budu ovde. Šta je problem? Problem je što mi ne možemo da garantujemo, iz svega onoga što je nama ponuđeno da se uveze ovde, da će u tom preparatu koji dolazi ovde biti tačno one koncentracije kanabisa koje su napisane, jer niko od tih koji su ponudili ne garantuje za to. Analize koje su urađene... U svakoj toj supstanci imate različitu koncentraciju kanabisa. Da li stvarno mislite da država može da preuzme na sebe da je neko dobio to ulje sa manjom a neko sa većom koncentracijom i dođe do nekih neželjenih efekata, recimo, sa tom višom koncentracijom, a država je dozvolila da to ide? Znači, to je jedini problem koji postoji vezano za legalizaciju toga.

Zašto su ovi drugi lekovi koje ste naveli registrovani i uredno mogu da se koriste? Zato što može da se garantuje koncentracija kanabisa u njima.

Ono što smo mi predložili tim ljudima – taj proces morao bi da se radi od početka do kraja, da bude ispraćen i nema nikakvih problema. Znači, to je suština – da imamo kao država garanciju da se ta koncentracija koja piše i nalazi u tom ulju. Ko god to dostavi, donese, garantuje, u najkraćem mogućem roku će biti registrovan.

Znači, nemojte da predstavljamo ljudima da je to sad neko političko pitanje – hoćemo, nećemo, to pomaže, ne pomaže i slično. Razjasnili smo sve, i šta pomaže i šta

ne pomaže. Pomaže kod ljudi koji su u terminalnim fazama, u teškim i nekim drugim stanjima; olakšava im probleme, olakšava im muke. Naravno da se svako od nas bori za te ljude. Ti ljudi sada ovo gledaju i slušaju šta mi pričamo i treba da znaju koji je problem. A da preuzme država na sebe i kaže neka ulazi to, sutra će da kažu – pa vi ste dali dozvolu za to kao država, ovaj je popio više, ovaj je popio manje, ovome se desilo ovo, onome se desilo ono. Mi ne možemo tako neozbiljno da radimo. Znači, evo, ja vam sad kažem, i za vas i za sve one koji su zainteresovani za to – a što bismo mi imali problem da se to pojavi kod nas na tržištu, ali ako može da bude kontrolisano, da se ispoštuju zakonski okviri.

Šta su uradile druge zemlje? To niste hteli da kažete. Druge zemlje, da bi to sprečile, uzele su taj proces i rade ga od početka do kraja. Oni su svoju farmaceutsku industriju, jedan deo, stavili za to; oni uzgajaju to u strogo kontrolisanim uslovima, prave i dobijaju tu koncentraciju.

Ali nemamo ništa protiv. Pa ne može to država da uzme da radi. Znači, hajde samo da budemo objektivni i da kažemo ljudima kako stvarno stoje stvari. Ne postoji nikakva prepreka za to, samo moraju da se ispune zakonski uslovi.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, ministre Lončar.

Reč ima narodni poslanik Dušan Pavlović.

Izvolite.

DUŠAN PAVLOVIĆ: Zahvaljujem.

Ministre, recimo, kada hoćete da vidite koliki je procenat šećera u nekom voćnom soku ili nekom kolaču, šta uradite? Okrenete deklaraciju i tamo piše koliko grama šećera u njemu ima. Kompanije ili proizvođači ne rade to zbog toga što hoće, nego zato što moraju, država ih je naterala da to rade.

Isto je i sa kanabisovim uljem, kao prirodnim uljem. Ono što je problematično, to je nivo THC-a, psihoaktivne supstance, koji može biti 1%, 2%, 5%, 15%. Vi kažete onome ko to proizvodi i hoće da uveze u Srbiju koliko procenata dozvoljavate, on to napiše na deklaraciju i tako se to uvozi. Tako se radi sa svim proizvodima koje uvozimo iz drugih država i sa svim proizvodima koji se proizvode u ovoj zemlji. To je jedna od najvažnijih funkcija države, da kontroliše da li se igrači na tržištu ponašaju onako kako su propisana pravila. Kao što kažnjavamo bilo koje druge proizvođače koji u deklaraciji proizvoda ne kažu tačnu količinu, recimo, šećera, masti, soli ili bilo čega drugog, tako isto može da kaznite ili da ne uvozite od onoga ko neće da vam napiše na deklaraciji koliki je procenat THC-a u kanabisovom ulju.

Znate šta, ako su sve ove zemlje ili počele to da proizvode ili uvoze iz drugih zemalja, možemo i mi, i jedno i drugo. Niko ne kaže da treba država to da proizvodi, samo treba da iz Krivičnog zakona izbacite odredbu da je kupovina i proizvodnja kanabisovog ulja za medicinske svrhe krivično delo i da u ovom zakonu napišete da je to moguće. To je sve što treba da uradite kao ministar. I, naravno, da imate državni

aparatus (administraciju, policiju) koji će da nadgleda da li se to zaista sprovodi u delo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, reklamiram član 107, povreda dostojanstva.

Gospodine predsedniče, morate da imate meru. Ja ne ulazim u privatni život kolega poslanika. Kolega Rančić je specijalista te vrste. Nisam taj koji treba da procenjuje ko šta koristi, ali ovde je očigledno zalaganje za psihoaktivne supstance. Ovde fali još samo da neko razmerava na gram.

Dakle, ovde se reklamira kanabis, koliko ja vidim, veoma aktivno. Ovo je Narodna skupština, ovo su narodni poslanici. Da li ovlašćeni predstavnik kanabisa i pored njega, verovatno, predstavnik apaurina to koriste ili ne, to je njihovo privatno pravo i u to neću da ulazim. Naravno, ako diluju, onda je kažnjivo, i ako ih uhvate, ali ja nisam ni policija ni tužilaštvo.

Ovde se preterano, po meni, reklamira kanabis, a da pritom naši gledaoci nisu baš najstručniji, ne mogu proceniti da li se reklamira droga ili se reklamira konoplja u pojedine industrijske svrhe, u poljoprivredne svrhe, od koje se pravi određena tkanina i drugi proizvodi. Dakle, tu jasno mora da se povuče granica. Očigledno je da on ne reklamira kudelj, kanabis u poljoprivredne svrhe, već reklamira to u neke svrhe za koje obični građani misle da je droga. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Rističeviću. Smatram da nisam povredio Poslovnik. Kolega Pavlović, liberal, iznosi takve stavove, ima pravo.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje?

(Marijan Rističević: Ne.)

Hvala vam puno.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Branka Stamenković.

Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Povreda Poslovnika, član 103, st. 7. i 8.

Prethodni govornik se javio po Poslovniku i onda uopšte nije govorio o povredi Poslovnika nego je ušao u repliku. Član 103. to zabranjuje i stav 8. nalaže predsedavajućem, u ovom slučaju vama, da kazni takvog poslanika tako što će njegovoj poslaničkoj grupi oduzeti dva minuta od vremena poslaničke grupe koje je na raspolaganju za raspravu. Ja vas molim da to sada učinite. A ubuduće, pošto imate jednog serijskog prekršioca ovog člana i ovih stavova, ja vas molim da svaki sledeći put, čim krene u taj prestup, da ga prekinete, da mu isključite mikrofons, a ne da ga puštate da unižava dostojanstvo Narodne skupštine. I, da zlo bude grđe, stalno se javlja

po povredi člana 107, urušavanje dostojanstva Narodne skupštine, a on je šetajuće urušavanje Narodne skupštine.

Molim vas, reagujte na to sledeći put isključivanjem mikrofona, a ne retroaktivno, kako vas sada molim u ovom slučaju, kad ste ga već pustili da prekrši član 103. stav 7. i sada morate po stavu 8. još i da ga kaznite.

Hvala unapred.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala vama.

Naravno, neću ga kazniti zato što, kao i kolega Pavlović, ima pravo da iznese svoj stav i da ukaže na povredu Poslovnika od strane predsedavajućeg.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje, kolegice Stamenković?

(Branka Stamenković: Da.)

Hvala.

Reč ima ministar dr Zlatibor Lončar.

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Zbog zainteresovane javnosti, zbog pacijenata koji misle da je to potrebno, neophodno i slično, želim samo da kažem jednu stvar. Svako ko ispuni zakonske uslove koji postoje u Agenciji za lekove... Ne postoji nikakav problem, kada se ispoštuju zakonski uslovi, kada to bude u tim koncentracijama da može da pomaže, da se registruje kao lek i da ima tačnu dijagnozu za koju se primenjuje, ali ja nažalost moram da vas obavestim da nijedan zahtev nikada nije stigao u Agenciju, zvaničan zahtev nije stigao za registraciju.

(Dušan Pavlović: To je krivično delo.)

Ne, ne, nemojte mešati. Pokušavamo da pričamo o činjenicama. Znači, vi imate pravo u ALIMS-u, postoji zakon, postoji tačno šta morate da ispunite, ispunjavate to, podnesete zahtev i to se rešava.

Ne postoji niko ko je ispunio zakonske uslove a da mu je odbijen zahtev.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, ministre.

Pravo na repliku, narodni poslanik Dušan Pavlović.

Izvolite.

DUŠAN PAVLOVIĆ: Ministre, po Krivičnom zakonu je prodaja kanabisovog ulja krivično delo. Zašto bi bilo ko normalan dolazio i podnosio zahtev Agenciji za lekove? Pa ne može, zato što zna da će biti odbijen pošto je krivično delo. Kada se promeni Krivični zakonik i to ne bude krivično delo, onda će se ljudi javljati.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala vam.

Reč ima narodni poslanik Marijan Ristićević, povreda Poslovnika.

MARIJAN RISTIĆEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, član 106. st. 2. i 3, vezano za član 108.

Profesor Pavlović je poznat po tome što je malo liberalniji nego što vi kažete; posle puštanja pornića došlo je reklamiranje narkotika. Ja pitam, pošto je sam rekao da

je to kažnjivo Krivičnim zakonikom – da li on samim tim što sam kaže da je to zakonom zabranjeno reklamira narkotike ili ne?

Oni traže da se meni oduzme vreme samo zato što upozoravam i gledaoce i vas kao predsedavajućeg da u ovom trenutku prof. Pavlović, sasvim neovlašćeno, postupa kao ovlašćeno lice kanabisa. Dakle, predstavlja, želi da to predstavi kao lek. U ovom trenutku to je narkotik, zakonom je zabranjen i ja smatram da se ovde vrši reklamiranje narkotika. I pritom non-stop dobacuje ministru zdravlja. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Rističeviću. Opet smo došli na isto, mislim da nisam povredio Poslovnik. Naravno, vi imate konzervativniji stav, on liberalniji.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Da.) Hvala.

Reč ima narodni poslanik Branka Stamenković, povreda Poslovnika.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Član 109: „Opomena se izriče narodnom poslaniku ako drugim postupcima narušava red na sednici ili postupa protivno odredbama ovog poslovnika.“

Sad ja, predsedavajući, pravo da vam kažem, imam dilemu da li da vas zamolim da po ovom članu 109. izreknete opomenu prethodnom govorniku ili samom sebi. Lepo sam vas zamolila pri prethodnom javljanju da sledeći put kada ovaj serijski prekršilac Poslovnika počne da krši Poslovnik, da mu isključite mikrofona, da mu oduzmete reč. To imate kao pravo po ovom poslovniku. Ne razumem logiku po kojoj vi koji treba da se starate o redu na sednici, i to možete da uradite jednostavnim stiskanjem tastera, uporno dozvoljavate serijskom prekršiocu i unižavaocu dostojanstva Skupštine da puna dva minuta krši Poslovnik, a onda se, kao bajagi, pravite puf pike ne važi, ništa nije bilo.

Ja vas molim da po ovom članu 109. konačno, prvi put u ove dve godine od kad radi ovaj Jedanaesti saziv, ovom serijskom prekršiocu Poslovnika izreknete prvu opomenu ikad, te da mu na Administrativnom odboru uzmemo makar 10% od plate. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Koleginice Stamenković, prvo, mislim da nisam prekršio Poslovnik. Ja nisam taj koji će izreći opomenu zbog toga što je neko izneo svoj stav i svoje mišljenje. Mislim da smo imali jednu korektnu debatu. I kolega Pavlović iz vašeg poslaničkog kluba je imao i te kako mogućnost da iskaže svoj stav i tu ne možete ništa da zamerite meni.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.) Hvala vam. (Branimir Rančić: Poslovnik.)

Reč ima narodni poslanik Branimir Rančić, povreda Poslovnika.

Doktore Rančiću, izvolite.

BRANIMIR RANČIĆ: S obzirom na to da sam prozvan kao lekar neuropsihijatar, uvaženom kolegi prekoputa ...

(Predsedavajući: Morate da navedete član, molim vas.)

Član 107. stav 2. S obzirom na to da kolega Pavlović ne dolazi iz medicinskih krugova, iz medicinske struke (mislim da je završio školu za dizajn u Mađarskoj), mislim da ne bi trebalo da ulazi u ove vode kada su u pitanju psihoaktivne supstance.

Moram nešto da vam kažem, kolega. Da bismo mogli da diskutujemo o psihoaktivnim supstancama, vi morate da znate kakva je podela psihoaktivnih supstanci. Ja vama to ne zameram jer, kažem, dolazite iz drugog miljea, ne iz ovog.

Znači, moram da vam kažem sledeće: sve psihoaktivne supstance, a videćete da indijska konoplja i kanabis ulaze u psihoaktivne supstance, dele se, prvo, na tzv. depresore – tu ulaze alkohol, narkotici, a u narkotike spadaju opijum i njegovi derivati morfin i heroin, sintetski analgetici (metadon); drugo, hipnotici, sedativi i mali trankilansi (znači, barbiturati i meproamat). To je možda za vas špansko selo, ali ne bi bilo naodmet da čujete. Pod dva, to su psihostimulansi gde spadaju kokain, amfetamin (ili, vi ga možda bolje poznajete kao spid), ekstazi, krek (vi znate kako se upotrebljava krek) i kanabis ili indijska konoplja...

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, dr Jančiću, isteklo je vreme.

(Branimir Jančić: Prema tome, ne možete da ulazite u diskusiju zato što ne znate.)

Ovo je replika. U redu, idemo dalje, zatvaramo krug.

Reč ima Boško Obradović.

Izvolite.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Poštovani predsedavajući, poštovani gospodine ministre sa širokim krugom saradnika, ja bih želeo da nakratko, mada mi je to neprijatno, pokvarim ovu idilu koja postoji u Narodnoj skupštini Republike Srbije po pitanju ovih vaših predloženih zakona jer smatram da se ovim zakonom otvara čitav set bioetičkih tema i dilema koje će uskoro postati više nego aktuelne, koliko vidim, u Domu Narodne skupštine Republike Srbije.

Vi znate, gospodine ministre, uvek smo imali živu i, rekao bih, zdravu polemiku o raznim pitanjima, da se nikada nisam libio da pohvalim sve dobro što je dolazilo od strane vašeg ministarstva, kao i da polemishem o onome što smatram da nije bilo dobro. Tako i ovde mogu da kažem, u ovom zanatskom delu uređivanja zakona i dovođenja u red jedne materije koja devet godina nije dovedena u red, a postavlja se pitanje zašto kada ste već šest godina na vlasti, vi ste nešto pomerili, uradili i sredili.

Inače, tako smo pre godinu dana sredili ono što se tiče transfuziologije, odnosno transfuzije krvi u srpskom zdravstvenom sistemu, pa to ne funkcioniše, tako da možemo i o tome detaljnije jer očito je da mi nešto zakonski uredimo, a to u praksi uvek ima ogromne probleme da uopšte bude primenjeno ili se primenjuje pogrešno.

Ovde bih želeo da skrenem vašu pažnju da u naše zakonodavstvo s ovim zakonom ulazi čitav set tema koje se tiču bioetičkih tema i dilema, počevši od zakona o rodnoj ravnopravnosti koji nam se najavljuje, koji bi trebalo da omogući da neko ko se pre podne oseća kao žena, popodne kao muškarac, a uveče opet kao žena ima tu

moгуćnost da se oseća kako god hoće. Zatim, postoji najava zakona o istopolnim zajednicama itd. A vi dobro znate da je u pripremi i prednacrt građanskog zakonika koji tretira neke sporne bioetičke teme kao što su eutanazija, kloniranje; zatim, fizičko kažnjavanje dece se zabranjuje, sve je veći broj oduzete dece... Evo, pre neki dan smo imali, gospodine ministre, neverovatan podatak u „Novostima“ da je roditeljima u poslednjih pet godina oduzeto 5.668 dece u Srbiji.

Zašto sve ovo pominjem? Dolazim na vašu temu. Zato što je sve ovo tema koja govori o tome da iako Vlada, spolja gledano, ima borbu protiv bele kuge, želju za natalitetom i ne znam šta sve drugo – što smo mi vrlo otvoreno podržali jer to je naša politika od osnivanja Dveri i drago nam je da je Vlada posle šest godina shvatila da su Dveri bile apsolutno u pravu kada su govorile o porodičnoj politici – s druge strane imamo čitav set, rekao bih, antiporodičnog zakonodavstva ili bioetički krajnje spornog i problematičnog zakonodavstva.

Onda da se ne vraćam, recimo, na temu vakcina i „Torlaka“, bilo je danas ovde reći, ali morate da razumete sve nas roditelje kojima su bioetičke teme važne, sve nas verujuće ljude kojima su bioetičke teme važne. Nama nije važno šta kaže EU ili Brisel, nama je važno šta kaže učenje naše vere, naše crkve. Za nas su bioetičke teme veoma osetljive.

Želeo bih da u ime mnogih roditelja apelujem na vas. Kada vidite protivljenje tzv. vakcinaciji, treba da znate da to nije protivljenje obaveznoj vakcinaciji, jer je to jedna civilizacijska i dobra tekovina, već protivljenje sumnjivim vakcinama čije se poreklo ne zna, koje nisu napravljene u Srbiji, čime smo ugrozili zdravstvenu bezbednost Srbije jer ne pravimo više domaće vakcine itd.

Hoću da vam kažem da je to čitav jedan spektar tema koje jednostavno brinu savremene srpske roditelje. Možda neko preteruje u toj brizi, možda je neko sklon teorijama zavere, možda ima raznih izvitoperenja, ali nemojte negirati osnovnu brigu koja stoji iza svega toga. Znači, ljudi imaju određene moralne dileme. To je nešto što morate da imate u vidu kada predlažete određene zakone.

Konkretno, kada govorite o zakonu o presađivanju ljudskih organa, morate da budete svesni jedne činjenice koja nesumnjivo postoji, a to je trgovina ljudskim organima. Navešću vam jedan konkretan i bolan primer, a to je tzv. fetalna terapija, koja se zasniva na odstranjivanju i upotrebi tkiva i organa ljudskih embriona abortiranih u različitim fazama razvoja radi pokušaja lečenja različitih bolesti i podmlađivanja organizma, primera radi. Mene bi zanimalo da li to postoji u Srbiji, da li u Srbiji postoji fetalna terapija, da li neko zloupotrebljava abortiranu decu i od toga pravi ne znam kakve pomade za nekog pametnjakovića koji želi na taj „genijalan“ način da se podmlađuje.

Dakle, vrlo su osetljive stvari, ja navodim samo primere a doći ću do suštine onoga što je problem kod ovog zakona.

Hoću da vam prikazem čitavu lepezu bioetičkih tema i dilema koje postaju sve aktuelnije u Srbiji, jer očito je da prednacrt građanskog zakonika i određeni zakoni koji dolaze u proceduru sve više nasrću na porodični moral, na tradicionalne vrednosti, na versko učenje, koje je nama verujućim ljudima veoma bitno, što nemate pravo da nam negirate.

Primer radi, učenje naše crkve, mogu da vam citiram nekoliko rečenica, a potiče iz socijalne doktrine Ruske pravoslavne crkve, koja je vrlo detaljno i temeljno obradila sve bioetičke teme, na najvišem duhovnom i naučnom nivou, recimo, evo šta kaže o ovoj aktuelnoj temi o kojoj danas raspravljamo. Kaže: „Savremena transplantologija (teorija i praksa presađivanja organa i tkiva) dozvoljava pružanje delotvorne pomoći mnogim bolesnicima koji bi bez toga bili osuđeni na neizbežnu smrt ili na tešku invalidnost. U isti mah, razvoj ove oblasti medicine usled povećanja potrebe za neophodnim organima rađa određene moralne probleme i može da bude opasan po društvo.“ Dakle, može da bude, ne znači da će da bude, ali može da bude, kao što postoji trgovina organima, kao što postoji kriminal u toj oblasti. Svi znamo da to postoji na svetskom nivou i ne možemo se praviti ludi da to ne postoji. To postoji, kriminalna trgovina ljudskim organima. Znači, opravdane sumnje da se ne dođe u jednu takvu situaciju u našoj državi morate prosto da razumete.

Kaže dalje socijalna doktrina Ruske pravoslavne crkve: „Nesavesno propagiranje donatorstva i komercijalizacija transplantacione prakse stvaraju preduslove za trgovinu delovima ljudskog tela, što ugrožava život i zdravlje ljudi“. Dveri smatraju da se organi čovekovog tela ne mogu smatrati objektima kupovine i prodaje. „Presađivanje organa živog davaoca može se zasnivati samo na dobrovoljnom samopožrtvovanju radi spasavanja života drugog čoveka“, i to je hrišćanski i apsolutno prihvatljivo. Znači, dati život za drugoga, dati organ za drugoga potpuno je hrišćanska postavka stvari. „U tom slučaju, saglasnost za eksplantaciju, odnosno odstranjenje organa postaje čin ispoljavanja ljubavi i saosećanja“. Tu ništa nije sporno. „Potencijalni davalac, međutim, mora da bude u potpunosti obavešten o mogućim posledicama eksplantacije organa po njegovo zdravlje. Moralno je nedopustiva eksplantacija koja direktno ugrožava život davaoca.“

„Najraširenija je praksa“, tu dolazimo do brojnih problema u vezi s vašim predlogom zakona, „uzimanja organa od tek preminulih ljudi. U takvim slučajevima mora biti isključena svaka nejasnoća u pogledu određivanja trenutka smrti. Neprihvatljivo je skraćivanje života jednog čoveka, kao i odustajanje od postupaka koji održavaju život, radi produžavanja života drugog čoveka.“

I, ono što mislim da je problem sa čitavim vašim konceptom ovog zakona, „darivanje ili zaveštanje takve vrste ne može se smatrati čovekovom obavezom“. Dakle, ne može se smatrati čovekovom obavezom, što vi na jedan indirektan način uvodite ovim zakonom. „Zbog toga je dobrovoljna saglasnost data za života uslov zakonitosti i moralne prihvatljivosti eksplantacije“. To je stav Dveri. Dobrovoljno davanje organa za

života, tj. potpisivanje kartice za života je moralno prihvatljivo. Sve drugo ostavlja prostor za ozbiljne manipulacije i sumnju u taj postupak.

„U slučaju da lekarima nije poznata izražena volja samrtnika ili već umrlog čoveka, oni treba da je saznaju obrativši se, ako je neophodno, njegovim srodnicima.“ Takozvanu prezumpciju (pretpostavku) o saglasnosti potencijalnog davaoca za odstranjivanje organa ili tkiva njegovog tela koja je predviđena zakonodavstvom niza zemalja smatramo nedopustivim narušavanjem ljudske slobode.

Dakle, vi ste ovde negde stali na pola puta. Niste išli u potpunu pretpostavljenu saglasnost, a bilo je to u prvim nacrtima zakona ako se ne varam. Znači, svi mi smo obavezni davaoci svojih organa, pa moramo da nađemo negde nekoga u državi, pa da se tome suprotstavimo, pa da, ne znam, potpišemo da ne može itd. To je opasan korak u kome država totalitarno interveniše u pravo na privatnost i počinje da propisuje i praktično država postaje vlasnik mojih, odnosno ljudskih organa; ja moram da jurim državu da nekako izađem iz tog sistema dobrovoljnog davalatstva organa. Verujte, stvari su vrlo osetljive i nisu uopšte za igru.

Vi ste stali na tom putu pa ste vratili najbliže srodnike, koji ipak moraju da se pitaju u slučaju preminulog lica za davanje njegovih organa ako ih ono nije zaveštalo za života. Dakle, stali ste na pola puta, ali ste otvorili Pandorinu kutiju gde država praktično sada sve nas obavezuje da smo mi dobrovoljni davaoci sopstvenih organa i da moramo sada da izlazimo, da tako kažem, da se branimo od države, da zahtevamo – ne, to su moji organi, čekajte da vidim itd.

Zašto nismo ostali na tom dobrovoljnom davalatstvu organa, koje je jedna potpuno hrišćanski utemeljena, moralna stvar? Ko hoće, neka izvoli. Evo, doktor je potpisao, ima karticu, svaka čast. Svako drugi ko želi, njegovo je pravo i sloboda, a ne da država to nameće i da time otvara Pandorinu kutiju sumnji šta može da stoji iza toga.

Kao i iza fetalne terapije, odnosno potencijalno veoma kriminalne delatnosti trgovine ljudskim embrionima abortirane dece. Nemojte mi samo reći da je to sad teorija zavere i da se to ne radi nigde u svetu, jer je ovo fin i civilizovan svet. To cveta, gospodine ministre. Za Srbiju sam vas pitao da vi garantujete da toga nema u Srbiji. Ja vam pričam za zapadni svet, a vi garantujte da nema trgovine ljudskim embrionima abortirane dece u Srbiji i stanite iza toga.

Ovde smo čitavim nizom vrlo konstruktivnih amandmana – vi ćete, siguran sam, obratiti pažnju na njih – predložili određene stvari za koje mislimo da poboljšavaju postojeći tekst zakona. Molim vas da obratite pažnju na njih jer smo bili veoma konstruktivni.

Pre svega, tražili smo pooštavanje kazni, duplo, na svakom mestu u zakonu, za svakog kome bi pala na pamet bilo kakva zloupotreba u ovoj oblasti. Dakle, pošto poverenje u sistem čini osnovu dobrovoljnog davalatstva, i sama sumnja može da sruši ceo sistem, što se dešavalo u zemljama EU i bilo praćeno katastrofalnim padom

davalaštva. Zbog sumnje u ozbiljan crni biznis, sa visokim profitima, kaznena i prekršajna politika mora biti stroža, mišljenje je Dveri. Imate predlog amandmana.

Naš je dodatak ovome što vi radite da živi davaoci treba da imaju prioritet na listi čekanja i u drugim oblicima pružanja zdravstvene zaštite. Znači, ko je za života davalac, mora negde da ima neku privilegiju u ovom zdravstvenom sistemu. Imate amandman i na tu temu.

Na jednom mestu ispravljamo, u članu 25. stav 4, gde tražimo da pismeni pristanak za prikupljanje ćelija – odnosi se na prvi zakon – mogu da daju i otac i majka, ukoliko je drugi roditelj nepoznat ili je umro, a ne samo majka kao što je predloženo u vašem predlogu zakona, pa obratite pažnju na član 25.

Smatramo da inspekcijski nadzor nad obavljanjem delatnosti u oblasti ljudskih organa mora da se obavlja češće, najmanje jednom godišnje, da bi se zbog osetljivosti materije steklo poverenje u delatnost iz ove oblasti, i to smo predložili.

Jedna osetljiva tema na kojoj želim da zadržim vašu pažnju, a to su umrla lica, bilo maloletna ili lišena poslovne sposobnosti, gde vi predviđate da za uzimanje njihovih organa saglasnost daje etički odbor zdravstvene ustanove, koji se obrazuje u skladu sa zakonom kojim se uređuje zdravstvena zaštita. Mi to menjamo i predlažemo da to može, ali uz obaveznu prethodnu saglasnost organa starateljstva.

Ako se podrazumeva, voleo bih da to uđe u zakon. Evo, član 23. Mi smo lepo dodali da bi to bilo jasno.

O čemu se radi? Za uzimanje ljudskih organa od umrlog maloletnog lica bez roditeljskog staranja, kao i za uzimanje ljudskih organa od umrlog punoletnog lica kome je delimično ili potpuno oduzeta poslovna sposobnost, neophodna je obavezna saglasnost zakonski određenog staratelja kako bi se sprečila zloupotreba i neovlašćeno korišćenje organa. Prosta stvar.

Nedopustivo je da samo etička komisija zdravstvene ustanove odlučuje o doniranju organa ovih umrlih lica, a da se iz procesa donošenja odluke isključi lice ili lica koja su se za života pokojnika starala o njemu. U slučaju punoletnih lica, to su najčešće roditelji dece ometene u razvoju ili dece sa invaliditetom, među kojima ima onih koji i nakon punoletstva dece dobijaju starateljstvo nad njima, kao i deca koja zbog zdravstvenih problema roditelja dobijaju starateljstvo nad njima, bilo da su te osobe delimično ili potpuno lišene poslovne sposobnosti. I u jednom i u drugom slučaju reč je o najbližem krvnom srodstvu ili osobama koje su bliske osobi o kojoj su se starale. Izopštiti staratelja iz procesa davanja saglasnosti za doniranje organa lica nad kojima je vršeno staranje gruba je etička greška.

Ovim amandmanom se taj propust ispravlja. Ako ste vi to već predvideli na nekom drugom mestu u zakonu, ja vas molim da mi na to ukažete, a ako niste, ja vas molim da prihvatite ovaj amandman.

Dakle, kako smo mi ovim zapravo želeli da pomognemo u poboljšanju zakonskih rešenja? Pre svega, da vratimo temu na dobrovoljnost davalaštva; znači, da ne bude naša

obaveza da mi jurimo državu da nismo dobrovoljni davaoci, nego da država čeka one koji hoće da budu dobrovoljni davaoci. Druga stvar, da se izuzetno pooštri sistem kaznenih i prekršajnih mera za svakog kome bi palo na pamet da se bavi trgovinom ljudskim organima i drugim manipulacijama, posebno za zdravstvene radnike, naravno. I treća stvar, malo više privilegija za davaoce organa u zdravstvenom sistemu Srbije. I van sistema naravno, ne samo u zdravstvenom sistemu nego i van sistema. Prosto, ti ljudi su spremni na određenu žrtvu, humani su, to treba nagraditi. Ali treba ostaviti kao dobrovoljno i onda nemamo nikakvih problema, skroz smo u okviru hrišćanske etike, barem za nas verujuće ljude, i tu ne vidimo nikakav problem.

Gde mi vidimo veliki problem? To je Zakon o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama. Ne zato što je on loš, vi ste tu uradili neke dobre stvari koje se tiču lečenja i rehabilitacije narkomana. Posebno je dobro ovo što će se sada brže ulaziti u trag novim psihoaktivnim supstancama, kao što vidimo, koje ubijaju našu decu gotovo svakodnevno. Ali ono što vi, gospodine ministre, ne možete da rešite ovim zakonom jeste centralni problem ove države kada je u pitanju trgovina drogom, a to je nemogućnost da se uđe u trag trgovcima drogom i da oni završe na višegodišnjoj robiji i da više nikome ne padne na pamet da se time bavi.

Dakle, problem je, zbog čega će ovaj zakon ostati takođe mrtvo slovo na papiru, u policiji, tužilaštvu, sudstvu i medijima, koji zapravo štite tu vrstu promocije narkotika i štite, naravno, i trgovce drogom.

Imate Udruženje „Sveti Sava“ iz Lazarevca koje javno napiše, po imenu i prezimenu, ko su ljudi koji trguju drogom u Lazarevcu. I svi znamo da oni trguju drogom u Lazarevcu. I kod mene u Čačku, i kod Dragana Vesovića u Kraljevu znamo svi ko trguje drogom. Jedino policija ne zna, jedino tužilaštvo ne zna. A čak i kad se policija osmeli da nekoga uhapsi, čak i kad se tužilaštvo osmeli da nekoga krivično goni, onda su tu sudije, koje vrlo elegantno daju minorne kazne i tako trgovac drogom najnormalnije nastavlja da se bavi svojim poslom.

Kad bismo, recimo, streljali desetak trgovaca drogom, to bi bila izuzetno dragocena poruka onima koji trguju drogom. Mislim da bi se stepen trgovine drogom naglo smanjio u Srbiji. Samo pet do deset trgovaca drogom da streljamo ili javno obesimo na Terazijama. Možda deluje surovo, a nije surovo kad oni našoj deci prodaju drogu? To nije surovo? Koliko je naše dece, po ovim vašim statistikama, umrlo zato što im je neko to prodavao? A on se i dalje šeta ovim ulicama i ugledni je građanin, možda je čak i donator crkve. Možda je čak i donator crkve. Možda je političar, možda je otkud znam ko od uglednih ljudi u ovom društvu, ali neka deca su zbog toga nastradala. Neko mora njima da stane na put. Znači, verujte, smrtna kazna je mala kazna za trgovce drogom. Meni je svedjedno koja vrsta smrtna kazna, ali je mala kazna.

Dok ne bude drakonska kaznena politika, ovi vaši zakoni će biti mrtvo slovo na papiru. Znači, trguješ drogom, uhvaćen si kao trgovac drogom, još više kao organizator kriminalne grupe koja trguje drogom – pa nećeš izaći iz zatvora nikada, ako već naše

krivično zakonodavstvo ne predviđa smrtnu kaznu. To je jedina ozbiljna poruka trgovcima drogom. Sve ostalo, da izađe za godinu dana... Pa znate koliko je on zaradio, šta je njemu problem da godinu dana bude u zatvoru, još o državnom trošku? Bar da kopa neki kanal, bar da radi u nekom rudniku. Ne, on čovek uživa, gleda TV, a obogatio se trgovinom drogom. Izlazi posle godinu dana, gospodin čovek i u društvu faca, onda ima legalne poslove i – idemo dalje.

Čekajte, kako mislite ovim zakonom da rešite taj problem? Pa ne rešava se to Zakonom o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama, nego hrabrijom policijom, hrabrijim tužilaštvom, nekorumpiranim sudstvom, slobodnim medijima i udruženjima građana poput „Svetog Save“ iz Lazarevca, koji su se osmelili da kao pojedinci, kao građani izađu na crtu trgovcima drogom. Znae koliko je to hrabrost? Policija ne sme, a građanin sme. E to je za orden predsednika Srbije, ono što su uradili ljudi iz društva „Sveti Sava“ iz Lazarevca – da se umesto države i onih koji primaju platu za to, policije, tužilaštva, sudstva, oni sukobe javno sa trgovcima drogom u svom mestu. To je veličanstvena hrabrost.

Dakle, moja poruka je tu vrlo jednostavna: nemojte da ovo završi kao zakon koji smo takođe podržavali, a tiče se transfuziologije krvi. Niti je zaživeo u sva četiri sedišta koja smo predvideli, niti je napravljen centralni informacioni sistem u Beogradu, niti ste analizu krvi za virusologiju uradili kako treba. Znači, vi donesete dobar zakon, primena je loša i onda imamo problem. Zato, molim vas da obratite pažnju i na primenu zakona, a ne samo – zakonodavstvo na papiru. Hvala na pažnji.

PREDSEDNIK: Hvala.

Ministre, izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Što se tiče Zakona o transfuziji, samo moram na jedan detalj da vas podsetim: tada kada smo ga donosili planirano je da u potpunosti zaživi, da se do tada urade sve neophodne mere (koje se rade, mogu da se provere i da se vide), od 1. januara 2019. godine.

Prebacuju se ti centri i šta je suština, kada već pričamo o tom zakonu, da vas podsetim – sa Zakonom o transfuziji od prvog januara imaćemo četiri centra i dobićemo mnogo bolju kontrolu krvi. To je suština. Nećemo imati taj prozor od 15 dana, kada je moguće da imate davaoca krvi koji je zaražen HIV-om ili nečim drugim a da je 15 dana vreme koje je potrebno da se to otkrije. Iz tog razloga ide u četiri centra, jer je to izuzetno skupa analiza, da bi se uradila tu, da bismo imali kontrolu da krv stiže tamo gde treba. A ne da neko, zato što je sebičan, neće da da drugom, nego – možda će meni zatrebati, ne dam kome sad treba, nego možda će meni zatrebati. Onda smo imali ogromne količine krvi koje su bačene iz tog razloga. Nismo imali jedinstveni sistem, da pratimo gde koliko krvi ima i svako je prijavljivao onako kako je hteo. Od 1. januara 2019. godine to ide dinamikom kojom treba i zaživeće. To je razlog, samo da podsetim.

Što se tiče transplantacije, zašto smo sada krenuli sa tim da ljudi koji neće, dovoljno je da napišu na jednom papiru – ne želim to, moji podaci su ti i ti, da pošalju

u Upravu za biomedicinu ili odu i daju usmenu izjavu? Neko je pričao da treba da se ide kod notara, da treba da se ide negde, da imaju nekih troškova. Apsolutno to ne postoji. Zašto idemo na ovo? Idemo zato što ovim zakonom pravimo sistem gde nije moguće da dođe do zloupotrebe. Nije moguće. Znači, napravljen je takav sistem da ne možete da izvedete nikakvu zloupotrebu a da se to ne vidi u sistemu i da se to ne primeti. Znači, iz tog razloga.

Sada imamo problem. Ako mislite da je lako izaći ispred te dve hiljade i više ljudi kojima je to jedini izlaz i one koji nas sada slušaju i gledaju, imajte samo na umu njih i njihove porodice, kojima je to jedini spas za njih i njihovu decu da ostanu sa njima, jer ako nema donora, njih neće biti. To je suština priče.

Mi mislimo da je sistem tako napravljen da ne možete da izvedete zloupotrebu a da se ona ne vidi. Sami znate, Srbija je takva, ne možete ovde da uradite ništa a da se ne zna, a kamoli nešto u nekom procesu gde ima dvadeset, trideset, četrdeset, pedeset ljudi koji moraju da učestvuju u tome, da vi neki organ uzmete, da neki organ prodate.

Prvo moramo da kažemo, sve ovo se radi na dobrovoljnoj bazi. Organ ne može da se plati, ni u Srbiji, niti u bilo kojoj od ovih zemalja koje su razvijene.

Mi zakon nismo radili po ugledu na nešto, radili smo ga da osiguramo sebe, naše građane i naš sistem. Nemojte sada da budemo takvi... Sad, uzeli smo primere iz drugih zakona, nemam nikakav problem da kažem, od ljudi koji imaju iskustvo, ali nemojte sada da kažemo – e nećemo te zakone, a sutra kada se neko razboli, onda kažete – pustite me, sada mi dozvolite da idem u tu zemlju da se lečim. Znate, to nije korektno.

Znači, to su stvari o kojima smo vodili računa. Najiskrenije mislim da sa ovim zakonom, poštovanjem ovih procedura, bez kojih nismo ulazili u ovakvu priču, nećemo imati problem. Problem je svest.

Pominjali ste crkvu. Mi imamo saglasnost crkve za sve ovo. Tražili smo i od crkve saglasnost, i dobili, za sve ovo. Dobro smo ih upoznali, pričali s njima i dobili napismeno saglasnost za ovo od crkve. Želim da to znate vi, da znaju svi građani.

Zato se i malo duže čekalo, jer nije lako menjati svest ljudima. Zato smo hteli što širi konsenzus. Nije naivna, nije jednostavna stvar. Umiru desetine ljudi godišnje samo u Srbiji zato što ne dočekaju organ. Morali smo nešto da uradimo. Uvek će biti različitih mišljenja, mogli ste ovako, mogli smo ovako, mogli smo onako, ali mislim da je bitno da radimo, jer ako ne radimo ništa, ako ćemo da se povučemo i pustimo da pričamo neke teme koje nemaju veze s mozgom...

Meni je danas drago zbog jedne stvari – da su građani mogli da vide kako se neko ophodi prema onome što nekome znači život, o čemu je pričao, kako je pričao i kako je išao na neko samoreklamerstvo, da dobije prostor u medijima i slično. Onda se čude što su na nivou statističke greške. Pa, eto, iz tog razloga su na nivou statističke greške, i svaki dan će im biti sve manja i manja podrška. Jer, jednostavno, kada se radi o bitnim stvarima, oni gledaju kako će oni da dođu do izražaja, kako će nekog, misle, da vređaju, ili nešto. Znači, to je suština te priče.

Što se tiče droge, ne znam da li se ikada više radilo, više pričalo. Mislim da je bitno da se što više priča o tome. Ono što je naš cilj... Mislim da je prilično kasno kada dođe do toga da je neko uzeo drogu. Naš plan je da radimo sa decom od pet godina, da ne dođu i da ne uzmu, da odole iskušenju narko-dilera i svih tih koji dođu; da ne uzmu, to nam je prevashodni cilj, da podignemo njihovu svest tako da mogu da se odbrane od njih.

Da li vi vidite, ne pamtim, ne znam, možda nisam pratio dovoljno, ali svakog dana kilogrami i kilogrami, ili ne znam ni ja, desetine kilograma droge se oduzmu. To se oduzme, ali nje ima i dalje, jer jedan ode u zatvor, jedan padne, jednom oduzmu, ali to je očigledno takav biznis gde oni ne odustaju i pored svega toga. Jedna od prvih stvari o kojima smo pričali sada na ovom vladinom savetu za drogu jeste da ćemo ići s predlogom da se podignu kazne (ali to je Krivični zakonik, ili šta već) i da ćemo mi kao Komisija tražiti da uđe u proceduru da podnosimo predlog da to budu najoštrije kazne.

Nemam nikakav problem... Ni za koga ko to prodaje i ko će za par hiljada dinara da ubije dete nemam nikakve milosti, nemam nikakvog razumevanja, želim da bude doživotno u zatvoru. Bolje da on bude doživotno u zatvoru, nego da jedno dete bude mrtvo. Ono što im kažem – neka se bave nekim drugim stvarima, disaću im za vratom, neću im dati mira, zbog te dece.

Borimo se za decu, za natalitet... Neko dobije dete lakše, neko dobije dete teže, prođe Tantalove muke, pa ga onda odgajate, pa ga školujete, pa onda dođe taj neki period i neko ga tamo na nekom splavu ili negde, za par hiljada dinara, ubije. Neko ga ubije. Jeste, znate.

Ali, vidite, uvek imate one koji imaju naknadnu pamet i sve znaju. Sreća da su oni na tom mestu i da imaju tu podršku kakvu imaju, i tako i prolaze. Mi ćemo nastaviti da se borimo, a njima ostaje samo da pričaju i da žale za prošlim vremenima kada su oni sarađivali sa svima njima, ili šta su već radili.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Ana Karadžić.

Izvolite.

ANA KARADŽIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Poštovana predsednice, ministre sa saradnicima, predstavnici Visokog saveta sudstva, dame i gospodo narodni poslanici, pred nama se nalaze veoma važni zakoni iz oblasti zdravstva i pre svega bih da naglasim da će Poslanička grupa PS – NSS – USS u danu za glasanje podržati predloge zakona koji su danas na dnevnom redu.

Sama činjenica da su ovi zakoni danas pred nama govori da smo se razvili i napredovali kao društvo, pogotovo što i veći deo opozicije, pogotovo oni koji su iz struke, takođe podržava ove zakone i kaže da su oni dobri i da će imati rezultata.

Neki hvale jedan sistem koji smo imali dosad, a to su donorske kartice. Oni kažu da sve ovo što je danas na dnevnom redu može biti samo zloupotreba. Ne slažem se s

tim i smatram da svi treba da se složimo kada govorimo o ovoj temi, koja uopšte ne treba biti politizovana. Mi kažemo, u stvari, ovi zakoni koji su pred nama kažu da smo probali jedan sistem, za koji smo videli da ne funkcioniše. Mi smo probali i videli da je godišnje, kao što je rečeno danas, nekih 15 donorskih kartica potpisano, a da 30 mladih ljudi godišnje umre. To nam govori da zakoni koji su pred nama zaista treba da daju neke rezultate, jer menjamo ono što je do sada bilo i krećemo se u nekom drugom pravcu.

Pred nama su Predlog zakona o ljudskim ćelijama i tkivima i Predlog zakona o presađivanju ljudskih organa. I jedan i drugi jasno i precizno propisuju uslove pod kojima će se obavljati određeni poslovi (poslovi donorstva, darivanja, dobijanja, testiranja itd.) i preciziraju zdravstvene ustanove koje će moći da konkurišu kako bi se bavile ovim poslovima kako iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva, tako i presađivanjem organa, koje mogu biti takođe i banke istih tih ćelija. Registar davalaca matičnih ćelija se takođe definiše. Kroz ovaj registar se takođe može doći do nesrodnih davalaca i obezbediti ćelije za presađivanje.

Ovaj zakon štiti i one koji ne žele da budu donori. Oni kao punoletni građani mogu da potpišu zabranu pismenim putem ili da kažu usmenim putem da ne žele da budu donori. Ili, njihove porodice nakon smrti, ukoliko se radi o umrlom licu, takođe mogu da spreče doniranje organa, što znači da mi u ovom zakonu imamo mnogo načina da sprečimo zloupotrebu. Takođe, nadzorom, zatim prekršajnim i krivičnim kaznama itd. Ali, takođe, na ovaj način obezbeđuje se kontinuitet u radu. Imamo lekare koji se dodatno usavršavaju i povećan broj donora.

Pred nama je zakon o presađivanju ljudskih organa. Predlogom ovog zakona činimo promenu za naše društvo, jer će svaki građanin biti potencijalni davalac organa. Smatram da donošenjem ovog zakona zaista postajemo humaniji. Prema podacima iz ove godine koji su izneti, oko dve hiljade ljudi čeka transplantaciju: neki jetre, neki srca, preko hiljadu njih čeka transplantaciju bubrega. Ne mogu ni da zamislim kako izgleda jedan dan u životu tih pacijenata koji idu na dijalizu. To se sve vrti, u nekom začaranom krugu se nalaze, iščekuju taj poziv, koji možda nikada neće dobiti. Sada, ovim novim zakonom koji je danas pred nama, i za koji se zaista nadam da ćemo ga usvojiti u danu za glasanje, oni dobijaju neku novu šansu i novu nadu da se njihov život produži.

Srbiji je potrebno, prema statistici, najmanje deset donora na milion stanovnika, a rekli smo da je bilo oko 15 donorskih kartica godišnje, a kasnijih godina je bilo i manje. Zato bih još jednom istakla da 30 mladih ljudi godišnje umre i da ovaj zakon zaista jeste neka promena u odnosu na ono što smo imali i daje šansu da probamo da promenimo stvari. U Srbiji ima puno stručnjaka; mi se bavimo jednim ozbiljnim poslom, imamo i nove centre gde se vrše transplantacije i na ovaj način, usvajanjem ovog zakona zaista možemo da promenimo nešto nabolje.

Pošto je ova tema veoma bitna, dosta kolega je diskutovalo samo o njoj, ja bih samo kratko rekla nešto i o izboru kandidata na mesto sudija. To su veoma važne

funkcije, od njih zavisi budućnost naše zemlje, na neki način oblikujemo i stvaramo jedno okruženje za nas. Ovde se nalaze biografije ispred nas, ali ja ne bih previše komentarisala biografije, već bih rekla samo da su predloženi mladi ljudi, za koje smatram da će uneti novine, da će se povećati efikasnost, a pre svega, ono što je najvažnije za sve nas, to je nezavisnost sudstva.

Takođe, način i kriterijumi koji su korišćeni pri izboru jako su značajni. Ovde se vidi da su uglavnom svi ili iz sudova ili sa Pravosudne akademije, što govori da je odluka koja je pred nama pravedna i ispravna i da su to ljudi koji imaju dosta iskustva u tim poslovima.

Ovu temu ne treba politizovati. Ja se sigurno neću vraćati na temu 2009. godine i seću sudija, kada je otpušteno preko 730, odnosno sklonjeno sa funkcije 730 sudija zato što nisu bili politički podobni. Smatram da mi danas ne radimo na taj način; smatram da je sudstvo sve više nezavisno.

Neću se vraćati na te ružne teme, želim da podsetim na nešto pozitivno što smo uradili dosad, a to je izglasavanje zakona kojim smo usvojili da se uloži dvadeset miliona evra u Palatu pravde, koja nije rekonstruisana četrdeset godina; u izgradnju Tužilaštva za organizovani kriminal jedanaest miliona evra; za rekonstrukciju Vojnotehničkog instituta za potrebe pravosudnih organa deset miliona evra. Kao što vidimo danas i u zdravstvu i u sudstvu, pozitivne promene se dešavaju. Mi zaista želimo to da podržimo i zbog toga ćemo u danu za glasanje podržati sve zakone koji su danas pred nama. Hvala.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Reč ima Tatjana Macura.

TATJANA MACURA: Zahvaljujem, predsedavajuća.

Ministar je izašao iz sale, tako da mi je žao što neće čuti uvodni deo. Dakle, kada su došla ova tri medicinska zakona o kojima se dominantno danas govori u Narodnoj skupštini, ja sam iskreno očekivala da će to biti zakoni za 22. vek. Ispostavilo se da je najmanje jedan od njih u stvari zakon tehničke prirode, koji menja u suštini zakon koji je aktuelan. Radi se o prvom zakonu, to je zakon o ljudskim ćelijama i tkivima.

Moraću da ispričam jednu ličnu situaciju koju sam imala, u korist ovog zakona. Jako mi je žao što ovaj zakon, nažalost, nije mnogo bolji odnosno napredniji nego ovaj koji je došao ispred nas danas.

Dakle, ja sam u februaru 2017. godine imala prvi put priliku da se upoznam s ovim zakonom, i to tako što sam se, nažalost, u inostranstvu povredila; povredila sam nogu i onda sam transportovana u Beograd. U Beogradu sam primljena u hitnu službu; ortopedija koja je tog dana bila dežurna je Ortopedija na Banjici. Imala sam neverovatnu sreću, dakle sasvim slučajno se dogodilo da me je primio lekar koji se na Institutu na Banjici bavi upravo upotrebom matičnih ćelija u terapijske svrhe. Znatizeljna, kakva jesam... Dakle, dok je trajao pregled, dok su mi snimili nogu, dok smo razgovarali o tome šta i kako dalje, doktor je sa mnom podelio informaciju da radi na ovom naučnom

projektu. Mogu da vam kažem da je bila izuzetno zanimljiva sadržina tog projekta, tako da me je i dalje zainteresovalo šta se s tim projektom dešava. Naime, u pitanju je saradnja između Instituta za molekularnu genetiku i genetičko inženjerstvo u Srbiji... Sam projekat je bio, i dan-danas je, pod pokroviteljstvom Ministarstva prosvete, a upravo je Ministarstvo zdravlja, zbog toga što je bila neminovna saradnja s Ortopedijom na Banjici, pružilo podršku ovom projektu.

Imala sam prilike, kako ovaj IZIS već funkcioniše, da zakazujem pregled; nažalost, on u praksi nije baš onakav kakvog smo očekivali, pa kada zakažete pregled npr. u osam, vi ipak čekate ceo dan... Tako sam ja u nekom čekanju, na kontroli, upoznala jednu pacijentkinju na kojoj je primenjivana ova metoda. U pitanju je jedna starija gospođa, koja je na Institutu Banjica čekala praktično transplantaciju, ili kako se već terminološki i pravilno kaže, čekala je da joj se ugrade veštačka kolena. Nas dve smo sedele u čekaonici, ona mi je ispričala tok te procedure, kako je išla, na koji način je primenjena terapija matičnim ćelijama; zatim je ispričala koliko je to vrlo jednostavna procedura, da je vreme zadržavanja samo jedan dan. To je bila njena kontrola, dakle u pitanju je 2017. godina, ona je pacijentkinja koja je tretirana 2015. godine. Nakon par sati našeg razgovora i razmene iskustava što se njenog slučaja tiče, ona je najnormalnije ustala sa stolice – dakle to je pacijentkinja koja je čekala da joj se ugrade veštačka kolena – i otišla na kontrolu kod doktora, bez bilo kakvog medicinskog pomagala u smislu štapa, štaka ili bilo čega sličnog.

Ja sam tada bila impresionirana rezultatima upotrebe matičnih ćelija u terapijske svrhe. Iskreno, očekivala sam da će, kada dođe ovaj zakon na izmenu i dopunu... Posle sam se i upoznala s tim šta je sve potrebno izmeniti u ovom zakonu kako bi on bio primenjivan i u ovoj oblasti. Bila sam iskreno razočarana time što nisam u maju, kada je ovaj zakon stigao u skupštinsku proceduru, dobila zakon za 22. vek jer smatram da postoji potencijal da se ovo razvije u Srbiji, da mi praktično postanemo lider u regionu u oblasti primene matičnih ćelija.

Moram malo da opišem i ovaj projekat. Mislim da nije loše da se upoznaju i građani kako to može da funkcioniše, a u isto vreme i da vas podsetim da možemo ovo da uradimo zajedničkim snagama u smislu da, ako naiđemo na dobru volju narodnih poslanika, Ministarstva zdravlja, možemo da radimo na tome da ovaj zakon u nekom momentu postane zakon za 22. vek.

Dakle, ovde se radi o umnožavanju matičnih ćelija koje se uzimaju iz masnog tkiva pacijenta, u pitanju su mezenhimske ćelije. Zbog toga ovo u ovom zakonu nije, između ostalog, prepoznato, iz prostog razloga što se ne radi o intervenciji koja se obavlja u istom trenutku, kao što je na primer slučaj kada imate autologne transplantacije tkiva pa onda u istoj proceduri menjate tetivu ili šta je već neophodno. Ovde je potrebno da prođe jedan vremenski period i zbog toga se ovaj proces naziva umnožavanje matičnih ćelija. Zato je bila potrebna, između ostalog, izmena zakona o ćelijama i tkivima.

Koje bi bile prednosti da smo izmenili, a u pitanju je samo primena matičnih ćelija u ortopediji, i to samo na kukovima i kolenima, jer se samo na tome i radio ovaj naučni projekat? Ta intervencija bi koštala između 10–20% manje nego intervencija ugradnje veštačkih kukova ili veštačkih kolena, tamo gde ima prostora za to. Nisu sve situacije, dakle nisu svi pacijenti...

Drago mi je što se slažete, ja sam zaista bila impresionirana ovim što sam tada imala prilike da vidim, pa mi je drago što je prilika da se i građani upoznaju sa tim.

Dakle, nije za sve pacijente nužno da moraju da imaju ugrađena kolena ili kukove; to može da se uradi na drugačiji, manje invazivan i mnogo lakši način za pacijenta. Pritom je jednostavnije i za sam zdravstveni sistem u Srbiji u smislu da pacijenti ne zauzimaju krevet nepotrebno i mogu da ga oslobode za nekog pacijenta koji je teži i za koga je krevet potrebniji.

Druga stvar – već sam navela da je on nešto povoljniji nego što je rad na ugradnji veštačkih kukova ili kolena – ubrzava se i protok ljudi na listama čekanja. Znam da se čeka i po dve-tri godine, a nekad se to i produži jer ima hitnijih pacijenata i slično; dakle, niz je nekih okolnosti zbog kojih se te liste čekanja često i produže.

Ušteda je i u samom procesu rehabilitacije. Praktično su pacijenti odmah pripremljeni i mogu da se vrate u svoje, da kažem, normalne okolnosti, da vode kvalitetniji život nego što su vodili. Samim tim i procedura nakon svih tih intervencija, u smislu da moraju da odlaze na različite fizikalne terapije kod fizioterapeuta i slično, ili u procesima rehabilitacije po banjama i slično... Dakle, oslobađa se nekakav prostor za pacijente kojima to može više da znači zato što pacijenti koji imaju prilike da se na ovaj način leče mogu biti tako sanirani.

Još jedna stvar, koja nije mala prednost ako bi se ovo uvelo, to je da bi nam ostale i značajne količine krvi, koja je u nestašici, koje bismo mogli da upotrebimo za neke druge intervencije.

Prednost je, između ostalog, što ovo može da se koristi i kod onih pacijenata kod kojih nemamo ortopedsku pomagala u smislu nekih drugih zglobova, kao što su, ja čak i ne znam tačno sve, lakat, skočni zglob, šaka, stopalo, ručni zglob. Tu nema mogućnosti ugradnje veštačkih zglobova i samim tim bi primena terapije matičnim ćelijama na ovim mestima bila mnogo prihvatljivija i svrsishodnija. Između ostalog, i na onim pacijentima kod kojih iz nekih drugih objektivnih okolnosti nije moguće izvršiti transplantaciju: ukoliko su oni srčani bolesnici, bubrežni bolesnici, ako su na insulinu i slično.

Prednost je, takođe, što svaki hirurrg može da uradi ovu intervenciju, nije potrebna nikakva posebna specijalizacija.

Za ministra zdravlja – informišući se o ovoj temi, znam da ste obavljali intervencije transplantacije jetre, ako sam dobro ispratila, i da vam je to jedna od specijalnosti. Sigurno onda znate koliko je manje potrebno znanja da bi se ubrizgalo ili uzelo masno tkivo iz kojeg bi se mogle izvući matične ćelije.

Dakle, niz nekih prednosti smo imali i pritom to radimo u Srbiji od 2015. godine, ovaj projekat je uspešan. Odlazeći na kontrole, redovno viđam pacijente koji kod tog istog lekara dolaze na kontrole. Njih nema mnogo, to je mali uzorak, petnaestak pacijenata, čini mi se, i svi se oni osećaju dobro. Očigledno je da terapija radi. Imamo prostora, imamo stručnjake, imamo mogućnosti da se ovom temom daleko više i ozbiljnije bavimo nego što to radimo danas.

Kada sam se bavila ovim zakonom, između ostalog, morala sam i da se informišem šta je sve potrebno menjati da bi... Ja sam želela da to bude moj predlog ispred Pokreta centra, međutim, problem je u tome što je potrebno menjati najmanje dva zakona. Jedan je ovaj koji danas menjamo i mi ga, nažalost, menjamo u onim okolnostima u kojima je najpotrebnije, a to su tehničke okolnosti; dakle menjamo nešto što je bilo neminovno da se menja, jer se u praksi pokazalo da nije dobro. I bilo je neophodno da se menja Zakon o zdravstvenoj zaštiti da bi se jedna druga grupa naučnika i profesionalaca u našoj zemlji prepoznala kao zdravstveni radnici, a to su genetičari, odnosno mikrobiolozi, koji bi mogli da ostanu u ovoj zemlji i da se bave upravo ovom temom.

Dakle, široka je lepeza prednosti uzimanja i proizvodnje matičnih ćelija iz masnog tkiva čoveka. Nisam lekar, ali mogu da kažem da bi ovo za mene bio jedan strahovit biznis-plan i mislim da bismo mogli Srbiju da stavimo na centralno mesto u Evropi po pitanju primene terapije matičnim ćelijama.

Može da se napravi takva izmena u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti da mogu da se prepoznaju genetičke laboratorije koje bi mogle da rade na teritoriji čitave zemlje, jer je tu problematično, između ostalog, i vreme transporta matičnih ćelija od pacijenta odnosno od laboratorije do mesta gde će one biti primenjene, jako veliki procenat se gubi iz sata u sat, pa je pitanje da li bi transport uopšte bio izvodljiv npr. od Beograda do Vranja.

Volela bih da vidim da li će to možda u nekoj bližoj budućnosti moći da se reši. Čak i da država podrži mlade genetičare, u smislu da nam ostane pamet u državi i da razvijemo jednu granu i da od te grane možemo da na adekvatan način lečimo naše pacijente i da je proširimo čak i na zemlje u okruženju. Mislim da u tom smislu možemo postati lideri u regionu. Srbija je nadaleko poznata po povoljnim i kvalitetnim uslugama u oblasti medicine. Nije tajna da ovde dolaze poznati sportisti da se operišu, nije tajna da dolaze, najčešće, pripadnice lepšeg pola na kozmetičke tretmane i slično. Dakle, to nije tajna i to može da se razradi. Ako su te grane uspele, ne vidim razlog da država ne bi mogla čak da pomogne mladim genetičarima da otvaraju ovakve laboratorije jer, očigledno, stručnjake u medicini u smislu lekara imamo. Na taj način možemo da ih dodatno motivišemo da ostaju u ovoj zemlji; to je jedan od načina kako možemo da ih motivišemo ovde.

Ovo je isto tako novina u svetu, nije ovo novina samo kod nas. To je prepoznala Evropska unija pa je raspisala nekakvu regulativu u 2007. godini, zove se *hospital*

exemption, i upravo se govori o ovoj situaciji koju sam ja opisala, da to nije analogna transplantacija u okviru jednog medicinskog zahvata, već da mora da se radi na umnožavanju pa da to budu dva odvojena procesa. Ali pošto nije invazivni proces i pošto se ne radi o dva različita donora, odnosno o jednom donoru i primaocu, već je donor i primalac u isto vreme, mislim da ne bi bilo zgoreg i da nema bojazni da se može ova klauzula u nekom trenutku zloupotребiti. Godine 2012. je samo šest zemalja koristilo ovo, u ovom trenutku to je jedanaest zemalja. Dakle, ovo se prilično širi; čuju ljudi da se to primenjuje, radi i koristi i da nema velike bojazni od zloupotreba.

Neću se osvrutati na detalje o zakonu. Apelujem na vas, ministre, da se stopira trošenje amandmanskog vremena na besmislene amandmane. Ja nisam govorila o tehničkim problemima u okviru ovog zakona smatrajući da je načelna rasprava upravo za ovo, ali bih volela da nekako dođemo u situaciju u kojoj možemo da se zdravorazumski dogovorimo da poboljšamo i tehnički ovaj zakon. To znači da se u onom vremenu koje je namenjeno za amandmane dogovorimo i da raspravljamo o tehničkim stvarima, odnosno zamerkama koje smo mi usput našli, bez obzira na to o kojoj se poslaničkoj grupi radi.

Što se tiče zakona o transplantaciji organa, najpoznatiji stručnjak je Dušan Šćepanović, profesor doktor iz Klinike u Tiršovoj. Ja ću na početku da citiram, i mi ćemo podržati ovaj zakon, on ima jedan sjajan citat izvučen iz Helsinške deklaracije i često ga koristi, koji kaže – civilizacijski i kulturološki nivo razvijenosti jedne evropske zemlje i njenog zdravstvenog sistema se meri brojem transplantacija koje su urađene sa preminulog.

U januaru 2017. godine vi ste, ministre, izašli u javnost sa informacijom da smo mi potpisali sporazum s evropskom organizacijom koja se zove Evrotransplant. Međutim, posle nekog vremena, već do kraja godine, otkrilo se da mi nismo uspeli, u stvari, da uđemo u tu organizaciju. Jedna od zamerki je upravo to što nemamo dovoljan broj donora da bismo uopšte stekli uslov da se pridružimo ovoj sjajnoj i plemenitoj zajednici. Poražavajući je i podatak da smo mi 2013. godine imali nešto malo manje od šest donora na milion stanovnika, a da danas imamo negde ispod dva donora na milion stanovnika i da je potrebno podići svest u javnosti da se motivišu ljudi da bez bojazni doniraju svoje organe.

Ne slažem se sa kolegama koje su ovde govorile o teorijama zavere. Ovo uspešno radi u mnogim zemljama u svetu i u okruženju, u Hrvatskoj to funkcioniše sasvim u redu. Dakle, ja ne vidim bojazan u tome, niti moja poslanička grupa. Mi ćemo podržati ovaj zakon sa željom da poruke koje idu u javnost vezano za ovaj zakon ne budu korišćene s vremena na vreme za tabloidna prepucavanja šta sve može, ne daj bože, da se desi, da ne nabrajam kakvi su sve naslovi vezani za ovu temu. Zaista bih volela da se nastavi sa promocijom ovoga.

Mislim da je dobro što će se ići na pretpostavljenu saglasnost, u odnosu na to da su do sada morali da daju saglasnost pisanim putem, zato što je to, prvo, spor proces...

Moj brat je napisao zahtev tada kada je promovisano, proces zaista dugo traje: morate da pošaljete zahtev, pa vam onda neko taj zahtev vrati, ili obrnuto, i onda dobijete karticu... To je zaista bilo prekomplikovano i demotivišuće za ljude koji zaista žele to da urade.

Mislim da će pretpostavljena saglasnost imati smisla ukoliko Ministarstvo zdravlja, na čijem ste vi čelu, uloži sve napore da se prestane sa manipulacijom informacijama na ovaj način na koji se to danas radi. Ljudi se opravdano plaše jer nemaju ništa da im odagna taj strah. Nemaju reč Ministarstva zdravlja, nemaju reč stručnjaka, jednostavno, jedina informacija koju imaju je – zloupotreba. Dakle, Ministarstvo zdravlja mora da radi na tome da se građani blagovremeno, pravovremeno i istinito informišu o tome koje su prednosti, da se podigne svest javnosti o tome da je neophodno da imamo veći broj donora organa.

Svakako će ovo, čini mi se, biti bolje od prethodnog rešenja jer dosad imamo samo nešto manje od 150.000 registrovanih donora. Ja se iskreno nadam da će usvajanje ovog zakona podići broj donora i da ćemo u nekom trenutku konačno ući u mrežu Evrotransplant. Hvala.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Ministre Lončar, izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Prvo želim dam vam se zahvalim što ste na ovakav način sagledali i probleme i predloge zakona. Da je više takvih koji na ovakav način sagledaju i uđu u suštinu...

Mogli ste da vidite šta sve morate da uradite da biste jednu krajnje jednostavnu stvar, kada pogledate jednu intervenciju koja ima mnogo prednosti, samo legalizovali – koliko zakona morate da promenite, koliko podzakonskih akata, statuta, od same bolnice, preko specijalizacije, fakulteta, ministarstva, države, da bi to funkcionisalo po najjednostavnijem principu, da ima svoju svrhu, da smanjite liste čekanja, da to ne bude invazivna metoda, da to bude minimalno invazivna metoda, da bude dobar efekat... Vidite koliko treba da se uradi.

Mi sada radimo ovo, ali ostaje – nama je jedan od sledećih zakona Zakon o zdravstvenoj zaštiti – da sve to promenimo, da sve to ukomponujemo da bi to dalo efekta, da dođemo u fazu da možemo to što vi predlažete, da budemo lideri u regionu i ostalo. Sve to je vidljivo i sve to može. To je ono što ja vama pričam, biće za dve-tri godine, da stignemo sve ove prateće stvari da uradimo, da do tada imamo dovoljno iskustva i da imamo ceo sistem koji je regulisan i za naše građane, prevashodno njima da pomognemo, a onda i drugim građanima, i da se obnavlja sistem u Srbiji.

Mislim da vam je tek sada jasnije kakav je ovo sistem i šta sve treba da se uradi za jedan mali korak, da bi se išlo dalje. Ljudi to gledaju s jedne strane, svakome je njegov problem najveći i želi da bude rešen odmah; ako njegov problem nije rešen, svi ostali problemi su nebitni, ne rešava se i sve je najgore. Mi to razumemo, ali se trudimo da sve te stvari popravimo. Jedino što treba to je, kada neko ovako uđe, da ima vremena

da se pozabavi ovim stvarima; ne daj bože da ima lično, da je morao da se upozna sa svim tim, e onda tek naiđete na neko razumevanje.

Što se tiče promocije i svega, ne postoji bolja promocija od toga kada vi i vama slični to kažete. Šta god kažemo mi iz Ministarstva... Na kraju, za ljude koje odredimo za republičke stručne komisije oni sve to prevedu na teren politike i kažu – ne, oni to pričaju politički, lažu nas, ovo, ono i slično. Na medije tek ne možete da utičete, oni pišu šta god hoće, niti se trudimo, jer ako vi kažete pa nemojte ovo, ajd stavite ono, uvek će da bude obrnuto. Jednostavno, naš jedini cilj je da krajnji građanin, koji dođe u tu situaciju, da on oseti, to je nama najbitnije. Kada ima reč onih koji su nešto prošli, koji su videli, to je za nas najbolja promocija. Tako da ćemo mi nastaviti u tome. Ne očekujte od nas da izlazimo, jer i da kažete – znate, ovo treba ovako, ovo je ovako, ovo su prednosti, imaćete njih pet glasnijih, koji su jači u medijima, koji će hteti da to sve obesmisle. Tako da je nama ostao jedan jedini način – da radimo ovako, da menjamo zakone i da dođemo bukvalno do svakog građanina, da oni osete, da vide da se to menja. I onda ne može niko ništa, ni mediji, ni bilo šta, mogu samo da pričaju. Ali, kao što vidite, oni ne pričaju o temi, pričaju o nekim stvarima koje njih žuljaju. Na kraju, građani sve to vide.

PRESEDNIK: Hvala.

Reč ima Darko Laketić.

Izvolite.

DARKO LAKETIĆ: Poštovana predsednice, poštovane kolege narodni poslanici, uvaženi ministre sa saradnicima, poslanici Srpske napredne stranke izražavaju zadovoljstvo zato što su zdravstveni zakoni ponovo u skupštinskim klupama. Kada govorimo o zdravlju, zdravstvu, zdravstvenim zakonima, nekako počnemo da razmišljamo ne samo kao narodni poslanici i ljudi koji se bave politikom već, svakako, duboko ljudski.

Ovaj današnji set predloga zdravstvenih zakona doživljavam i vidim kao iskrenu želju Ministarstva zdravlja da se sve one zakonske definicije koje se nisu u praksi pokazale dobrim, u nekom ranijem periodu, zamene boljim i optimalnijim. Naime, pomenuću nekoliko značajnih ne samo detalja već krupnih stvari koje se nalaze u ovim predlozima zakona.

Što se tiče zakona koji je prvi na dnevnom redu, to je zakon o transplantaciji ćelija i tkiva, pre svega mogu reći da jedno od najbitnijih zakonskih rešenja definitivno predstavlja i definisanje uslova za delatnosti koje će zdravstvene ustanove obavljati, a govorim o delatnosti transplantacije ćelija i tkiva. Naime, putem ovog predloga zakona definisano je da će se određene ustanove baviti delatnošću koja se tiče pre svega donatorstva, odnosno doniranja ćelija i tkiva, zatim testiranja ćelija i tkiva i, što je vrlo bitno, distribucijom, dok će se druge zdravstvene ustanove (naravno, koje ispunjavaju sve zakonom propisane uslove) baviti skladištenjem, odnosno biće banke ćelija i tkiva. Ovo je naročito bitno zato što se na ovaj način prvi put jasno definiše posao, dakle

delatnost kojom će se određene ustanove baviti. Ovo je naročito bitno zato što smo u dosadašnjem zakonskom aktu, važećem zakonu imali koliziju upravo tih zakonskih članova koji su definisali bavljenje ovom problematikom.

Osim ove vrlo bitne stvari koja se rešava, pomenuću definisanje registra davalaca matičnih ćelija hematopoeze. Naime, smatram da će uspostavljanjem ovog registra davalaca matičnih ćelija hematopoeze najveći benefit, najveću korist imati pacijenti koji nemaju srodne davaoce matičnih ćelija. Postoje pacijenti koji nemaju srodne davaoce matičnih ćelija i čekaju adekvatnog davaoca, koji će po odgovarajućoj HLA tipizaciji odgovarati u jednom trenutku. Postojanjem ovakvog registra, takvi pacijenti će brže dolaziti do matičnih ćelija, takvi pacijenti će brže dolaziti do izlečenja. To je suštinska stvar i zato pozdravljam apsolutno i ovaj drugi aspekt ovog predloga zakona.

Takođe, naglasio bih značaj pojednostavljene procedure dobijanja odgovarajućih dozvola; govorim sada o zdravstvenim ustanovama koje će aplicirati za odgovarajuće dozvole.

Takođe, apostrofirao bih i onaj deo zakona koji govori o tome koliko treba simplifikovati, pojednostaviti i sam proces davalastva ćelija i tkiva. Vidim da je taj predlog napravljen u skladu sa predlogom koji se tiče transplantacije organa, a to je taj princip pretpostavljene saglasnosti, gde se svaka odrasla osoba, odnosno punoletna osoba u našoj zemlji može izjasniti da ne želi da donira svoje ćelije i tkiva, svaka punoletna osoba može se izjasniti da želi, ali je suštinska stvar da pre svega na osnovu zakonske regulative koja je dala svoje rezultate, a primenjena je u inostranstvu, mislim da su je ovde primenili ti instituti, odnosno da praktično su najbliži krvni srodnici donose tu definitivnu odluku korišćenja ćelija i tkiva.

Osim ovih novina, rekao bih da je paralelno s ovim zakonskim rešenjima koja sam pomenuo neophodno ustanoviti valjan inspekcijski nadzor. Upravo je inspekcijski nadzor jedna od stavki koje su u zakonu jako dobro definisane. Naime, tu bih pohvalio činjenicu da se Uprava za biomedicinu definiše kao titular, nosilac svega ovoga. Uprava za biomedicinu mora da bude ne samo nosilac i koordinator čitave procedure transplantacije već i nosilac inspekcijskog nadzora.

Pored ovog zakona, imamo i Predlog zakona o transplantaciji organa. Predlog zakona o transplantaciji organa je zaista bio neophodan, odnosno sam nov zakon. Zašto je to tako? Mi smo dosad imali na snazi institut informisane saglasnosti. O čemu se tu radilo? Svaka punoletna osoba je mogla svojevoljno da potpiše putem određenih administrativnih obrazaca saglasnost da će post mortem, odnosno u slučaju moždane smrti, biti saglasna da se njeni organi koriste. Međutim, i sa dobijanjem donatorske kartice, koja je bila nastavak te administrativne procedure, to nije bio dovoljan dokaz da se organi koriste u procesu transplantacije. Tada je opet čitava ta procedura bila uslovljena time da najbliži srodnici daju saglasnost, pa se postavlja pitanje čemu onda donatorske kartice, čemu onda administrativna procedura, čemu troškovi.

Mislim da su upravo pravni instituti koji se nalaze u ovom predlogu zakona ključ toga da konačno povećamo broj kadaveričnih transplantacija. Mislim da sva ona zakonska rešenja koja su neke druge zemlje uvele kao zakonske institute u svoju zakonodavnu zdravstvenu praksu moramo iskoristiti na najbolji mogući način.

Upravo ovim zakonskim predlogom mi ćemo dobiti mogućnost da ukoliko punoletna, odrasla osoba ne želi da donira organe, može se usmeno ili pismeno izjasniti da ne želi i da na kraju konačan sud daju najbliži krvni srodnici, odnosno staratelj ili roditelj u slučaju maloletne osobe. Zemlje koje imaju najveći broj kadaveričnih transplantacija (Španija, Austrija, Belgija) imaju ovakav institut u svom zdravstvenom zakonodavstvu. Zato sam ubeđen da ćemo uz ovakav zakonodavni okvir i uz adekvatnu promociju transplantacije, koja je, mislim, suštinska stvar pored zakonodavnog okvira, imati rezultat.

Osim ovih novina, pomenio bih da su u ovom zakonu takođe definisani uslovi koje zdravstvene ustanove treba da ispune da bi se bavile ovom delatnošću: s jedne strane, ustanove koje se bave delatnošću doniranja, testiranja, eksplantacije, distribucije organa i, s druge strane, tzv. donor bolnice. Smatram da danas u Srbiji svaka jedinica intenzivne nege može da bude donor bolnica i to je, po meni, princip da dođemo do rezultata.

Osim toga, mislim da vrlo bitna stvar koja je definisana zakonom, a koju treba dodatno razraditi podzakonskim aktima, jeste definisanje republičkog programa za presađivanje ljudskih organa. Zašto je ovaj program bitan? Zato što će se putem njega definitivno vršiti organizacija (organizacija timova, organizacija finansiranja), koordinacija – ne samo između Uprave za biomedicinu i transplantacionih timova već i Uprave za biomedicinu s jedne strane, naše uprave, i uprava za biomedicinu i sličnih institucija u drugim zemljama. Jedino na taj način će se uspostaviti adekvatna koordinacija i saradnja, koja će rezultirati povećanjem kadaveričnih transplantacija i smanjenjem lista čekanja za organe.

Takođe, vrlo bitna stvar, koja je značajna ne samo zbog toga što će uneti mir u javnost već i zbog toga što ćemo imati jasne podatke koliko i kojih organa imamo na raspolaganju, koliko ima potencijalnih pacijenata koji čekaju te organe, to je jedinstveni informacioni sistem pomoću koga ćemo imati sve podatke na dlanu. Ono što je vrlo bitno, to je princip praćenja organa, od trenutka doniranja i eksplantacije do trenutka transplantacije samog organa. Ovo je bitno ne samo zbog statistike već zbog toga što moramo pratiti (to je tzv. princip sledivosti koji se ovde pominje) put doniranja svakog organa ponaosob.

Donošenje programa promocije. Program promocije, kao što sam i naglasio u svom izlaganju, možda je i najznačajnija stvar. Mi ćemo ovim zakonom dobiti zakonodavni okvir, taj ram, te margine u okviru kojih ćemo se kretati, ali program promocije transplantacije je suštinski značajan. Zašto to kažem? Naš narod, kao uostalom i svi narodi, ima svoje specifičnosti, ima svoje posebno, specifično poimanje

smrti i odnos prema preminulom čoveku, prema svakom ogranu ponaosob posebno. Mi moramo putem programa promocije razbiti određene predrasude; moramo promovisati transplantaciju kao najplemenitiju stvar koju čovek može učiniti (govorim sad o donorstvu organa) i isključivo na principu promocije transplantacije možemo ostvariti rezultat.

Ovde bih opet naglasio jasan inspekcijski nadzor. Donatorstvo, odnosno transplantacija organa predstavlja još osetljiviji teren nego što je to transplantacija ćelija i tkiva. Iz tih razloga mislim da je značajno kadrovsko ojačanje Uprave za biomedicinu. Takođe mislim da značajna finansijska sredstva treba izdvojiti za Upravu za biomedicinu i opredeliti kadrove koji će se isključivo baviti upravo inspekcijskim nadzorom u ovoj oblasti. Ne mislim samo na inspekcijski nadzor koji će se vršiti u tom smislu da li određene zdravstvene ustanove ispunjavaju ili ne ispunjavaju uslove koji su zakonom propisani, već ono o čemu sam i ranije pričao, a to je taj princip sledivosti, dakle praćenja toka i praćenja puta svakog organa ponaosob.

Što se pak tiče zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama, mogu reći da je ovaj zakon prošao javnu raspravu i u toku te javne rasprave najveći broj primedaba se odnosio na samo uzgajanje industrijske konoplje i na korišćenje ulja kanabisa u medicinske svrhe. Što se tiče ove prve problematike, to je koncentracija aktivne supstance (to je tetrahidrokanabinol) u industrijskoj konoplji, sve ove primedbe su usvojene. Već i ranijim, odnosno važećim zakonom mi smo imali tačno definisan procenat aktivne supstance u industrijskoj konoplji. Da ove primedbe nisu usvojene, privreda bi imala sigurno posledice, tako da mi imamo jednu čistu priču apropo toga. Čista priča je i apropo ovih drugih stvari koje sam čuo za vreme današnje rasprave.

Pre svega, s medicinskog aspekta gledano, govorim o stavu medicinske i stručne javnosti, prihvatanje korišćenja ulja kanabisa jednostavno nije put. Zašto? Zato što ulje kanabisa ne leči bolest, nego kupira određene simptome; zato što već postoje lekovi koji su spravljani na bazi aktivne supstance kanabisa, koji se koriste upravo u te svrhe eliminacije tih simptoma, poput mučnine, kašlja itd. Tako da svaka priča u tom smeru mora se zasnivati isključivo na stručnim argumentima i dokazima i mislim da kao odgovorni ljudi moramo samo njih i prihvatiti.

Osim ovih novina i ovih promena, vrlo je bitan deo zakona koji govori o uvođenju sistema za rana upozoravanja o novim psihoaktivnim supstancama. Upravo taj sistem će doprineti tome da sve nove psihoaktivne supstance koje budu ulazile u zemlju i koje se budu, nažalost, koristile u populaciji vrlo brzo budu analizirane, da se vrlo brzo definišu njihova štetna svojstva i vrlo brzo utvrde mere koje će ići u prilog tome da zaustavimo tu pošast.

Zatim, uspostavljanje nacionalne kontakt tačke za prenos uzoraka zaplenjene droge predstavlja jednu vrlo bitnu stvar, koja je značajna u međunarodnim razmerama zato što će efikasna koordinacija u oblasti krivičnih istraga na međunarodnom nivou biti moguća zahvaljujući ovoj tzv. kontakt tački.

Zatim, uvođenje uslova koji bi omogućili funkcionisanje nacionalnog sistema za prikupljanje podataka o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama takođe je jedan vrlo bitan deo zakona.

Na kraju, šta suštinski smatram da će ovi zakoni generalno promeniti? Smatram da će se pre svega uvesti jedan sasvim novi, viši nivo bezbednosti u transplantaciji ćelija i tkiva. Smatram da ćemo povećati, naravno u skladu s adekvatnim programom promocije transplantacije, broj kadaveričnih transplantacija. Smatram da ćemo zajedno sa svim ovim potezima, akcijama, delovanjima uspeti da smanjimo broj pacijenata koji čekaju određene organe. Ono što je najbitnije, smatram da ćemo na ovaj način, adekvatnim zakonskim okvirom, sistemskim rešenjima, vratiti poverenje građana u najplemenitiji deo medicine, a to je doniranje organa, odnosno transplantacija. Zato, poštovana predsednice, smatram da su ovo upravo oni zakoni na koje ćemo svi mi ovde biti ponosni i sutra kada ne budemo narodni poslanici. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Prelazimo na listu poslanika. Prvi govornik je Muamer Zukorlić.

Ljupka Mihajlovska.

Izvolite.

(Dušan Milisavljević: Javljam se za reč.)

Šta kažete? Jeste li se vi javili?

(Dušan Milisavljević: Kao ovlašćeni. Niste pitali.)

Dobro, zahvaljujem. Nisam dužna da pitam posle svakog govora da li će još neko, još neko, pošto je – izvinjavam se, samo da objasnim – rasprava otvorena jutros u 10.45, tako da nisam dužna da podstičem poslanike da učestvuju. Ali javite se vi pa će posle vas Ljupka Mihajlovska.

Izvinjavam se, zamenik generalnog sekretara je rekao, onda govorite posle liste, a to je sutra u popodnevним časovima.

Izvinjavam se.

Ljupka Mihajlovska.

Izvolite.

LJUPKA MIHAJLOVSKA: Hvala. Rešili smo nedoumicu.

Osvrnuću se pre svega na Predlog zakona o izmenama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama. Moja prva primedba biće, u stvari, zašto se ovde danas sa nama ne nalazi ministar policije kada govorimo o ovoj temi. Vama svaka čast, ministre, naravno, ali svi znamo, samo onaj ko ne želi to da vidi ne zna, da ključni problem kada je u pitanju upotreba narkotika u Srbiji leži u policiji.

Vi ovde u obrazloženju zakona, između ostalog, navodite: „Neophodno je poboljšati uslove za skladištenje trajno oduzetih količina opojnih droga i u potpunosti pokrenuti sistem za uništavanje oduzete droge.“ Kao neki prosečan čitalac, dolazim do zaključka da mi nemamo razvijen sistem za uništavanje zaplenjene droge. Onda mi se logično, opet kao prosečnom čitaocu, nameće pitanje šta se radi sa drogom koju

zaplenimo. Da li se ona distribuira na ulicama našeg grada i završava, nažalost, u telima naše omladine? Ko tu drogu distribuira i da li zapravo oni koji su je zaplenili, odnosno službena lica učestvuju u ovome?

Ono što sam očekivala nadajući se da se izmene i dopune Zakona u ovom trenutku donose, odnosno predlažu zbog nemilih događaja kojih smo svi bili svedoci u proteklom periodu, a tiču se znatnog broja mladih ljudi koji su preminuli od preteranog konzumiranja raznih vrsta droga... Međutim, u obrazloženju stoji da je javna rasprava završena još početkom prošle godine, tako da se ovim zakonom vrše samo neke tehničke izmene, ali suštine nema. Nema sankcija, oštrijih sankcija za službena lica u policiji i drugim snagama bezbednosti koja mogu da učestvuju u akcijama trgovine drogom. Ne postoje te sankcije ni u Krivičnom zakoniku. Jednostavno, da se slikovito izrazim, mora da postoji poseban „krug pakla“ za ljude koji rade u policiji i drugim snagama bezbednosti ako zloupotrebljavaju svoj položaj dilujući drogu i na taj način dovodeći određene ljude u smrtnu opasnost.

Često se pominje Grupa za monitoring droga i zavisnosti od droga i sve vreme provejava u obrazloženju koliko je značajno da ona funkcioniše. Koliko sam shvatila, ona trenutno ima tri zaposlena lica i planira se da se od 2019. zaposle još dve osobe, što je opet evropska preporuka, i ispada kao da će se svi problemi koje mi sa drogom imamo rešiti kada se ovih pet ljudi angažuje.

Međutim, suštine u zakonu nema. Nema suštinskog načina da se reši problem lečenja ljudi, jer složićemo se da je ovo bolest. Pošto ne osuđujemo ljude koji obole od raka, ne možemo da osudimo ni ljude koji su oboleli od ove pošasti. Dakle, nema pomena o resocijalizaciji. Vi ćete...

Takođe, našla sam juče na sajtu „Insajdera“ da postoji aparat za detekciju novih droga koji je donirala Evropska unija, a mi ga ne koristimo. Ne znam da li je to tačan podatak, nadam se da ćete mi vi razjasniti šta se dešava sa tim aparatom.

Vi ćete verovatno mene vratiti na strategiju koja se bavi borbom protiv droge. Međutim, i ta strategija je vrlo diskutabilna s obzirom na to, biću iskrena, u obrazloženju stoji, da mi nemamo skoro nikakvu statistiku kada je reč o rasprostranjenosti upotrebe psihoaktivnih supstanci. Dakle, strategija je imala neki akcioni plan, koji je istekao. Planirano je da se donese novi u prvom kvartalu 2018. godine. Mi smo u trećem kvartalu a, koliko sam shvatila, nije donet novi akcioni plan. Međutim, dovodim u pitanje kvalitet te strategije kada se ona praktično ne zasniva na nekim pouzdanim podacima.

Kažete u obrazloženju: „... do sada nije sprovedena evaluacija preventivnih programa koji su ranije sprovedeni u pojedinačnim ustanovama“. Kaže: „Polazna vrednost za broj lečenih zavisnika ne može se sa sigurnošću utvrditi jer trenutno ne postoji sistem za prikupljanje podataka na nacionalnom nivou“. Mi nemamo informacije o programima koji se sprovode pa dajemo kao neku ciljnu vrednost da uvedemo nove. Dakle, nismo evaluirali ni one koje smo imali, a hoćemo da uvedemo nove.

Ne znam, meni je uvek bilo fascinantno kako u sezoni možemo da utvrdimo broj obolelih od gripa, a ne možemo da imamo podatak o broju ljudi koji se leče od bolesti zavisnosti.

Sve u svemu, ne znam šta će ovaj zakon doneti. Zaključak do kog smo došli jeste da nemamo podatke. Ja sam stvarno pokušala na sve moguće načine da dođem do nekih relevantnih podataka i jedino što sam našla jeste istraživanje „Batuta“ iz 2014. godine.

Vođenje statistike, doduše, nije manjkavost samo u ovoj oblasti, to nam se inače zamera, i međunarodne institucije, kako smo veoma oskudni sa statistikom u većini oblasti. Tako da ne znam na osnovu čega ćemo ovde raspravljati, osim da se držimo tih tehničkih izmena Zakona i da se eventualno oslonimo na primere iz neposrednog okruženja, na ono što nalazimo u medijima. Tu pre svega ne mislim na mlade ljude koji su podlegli ovoj užasnoj stvari, nego mislim na javne ličnosti koje se maltene hvale da konzumiraju drogu. Čak i da se ne hvale, svojom pojavom i svojim izgledom to prilično dobro ilustruju. Neki su, nažalost, i najmoćniji ljudi u državi, i po finansijskoj moći i po vezi sa uticajnim ljudima iz vrha vlasti. Ja se stvarno pitam kada ćemo pristupiti ozbiljno ovom problemu. Da li ćemo čekati da deca javnih ličnosti ili političara počnu da umiru ili nam ni to neće biti dovoljan pokazatelj?

Molim da se stvarno država ozbiljno zauzme za rešavanje ovog velikog problema. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Ministar Lončar.

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Zahvaljujem se na ovom vašem zapažanju. Ono što je bitno da vam kažem, ovo što će ići u ovim zakonima, posebno u zakonu koji ste vi pominjali, o psihoaktivnim supstancama, jeste preduslov da bismo dobili sve ono o čemu ste vi pričali da nam nedostaje. Eto, to je suština, zato smo sve ovo uradili – da bismo imali valjane podatke, da bismo imali informacioni sistem, da bismo imali sve.

Moram da vam kažem da smo mi zatekli jedan sistem gde niste imali uvezanu jednu bolnicu, dom zdravlja, u istom mestu, u istom dvorištu. Oni su imali različite sisteme, koji nisu bili kompatibilni i niste mogli da uvežete te podatke, gde će vam izaći jedinstveno, hoćemo da ukucamo tu dijagnozu, imamo toliko pacijenata, toliko se javljaju. Znači, od te situacije... A da ne pričamo o psihoaktivnim supstancama i svemu onome što je bilo.

Naravno, kada krene nešto da se radi, onda ljudi vide krenulo je da se radi, onda oni hoće još više, i to ide. Meni je drago da ste vi to videli i prepoznali – e pa ovi su krenuli nešto da rade, nešto će i uraditi, nešto će napraviti, krenulo je to.

Da vam pojasnim, ovo je preduslov da bismo krenuli sa tim, da bismo imali i podatke koliko njih se javilo, koliko njih koristi neke psihoaktivne supstance, koji koriste neke droge, koji koriste nešto treće, nešto četvrto, alkohol i slične stvari. Vi morate u jednom momentu da napravite presek da biste znali gde idete.

Druga stvar, bitna vam je ova stvar saradnje sa međunarodnim... Pitali ste se gde je droga. Pa mi iz tog razloga što je ta droga bila po policijskim stanicama, sudovima, krajnje nebezbedna i rizična za ljude koji dolaze u kontakt s njom, mi tek sad regulišemo to. Sad, da mi kažete – e znate nije bilo tako...

Mislite da možemo sve zakone da donesemo u godinu, dve, tri dana, iz svih oblasti koje nas muče i koje smo zatekli. Ja vam kažem da je to nemoguće. Ali barem radimo, barem se borimo, bar gledamo da svaki put bude sve više i više tih zakona i pokušavamo neki prioritet da nađemo. Samo iz zdravstva, morali bismo da budemo godinu dana ovde u Skupštini, da ne izlazimo uopšte, da bismo sve stavili onako kako bi svi želeli da bude, i opet ne bi bili zadovoljni.

Moramo da regulišemo gde se odlažu te psihoaktivne supstance, kako se one čuvaju. Dosad nismo imali mogućnost da tu psihoaktivnu supstancu, drogu prebacimo u neku drugu laboratoriju u inostranstvu a da je to zakonski regulisano. A da ne pričamo o drugim stvarima. Vladina komisija je morala da sprovodi transport i spaljivanje te droge. Pa setite se samo koliko smo u onoj termoelektrani spalili tona droge koja je stajala, koja je zbog nekih zakona morala da bude tu, niste smeli da je dirate. To je bilo tako. Tone i tone, sećate se sigurno onih slika. Hoćemo to da rešimo, da to ne bude neki rizik, da neko ne dođe u dodir s tim, da neko to ne uzme, da neko to ne ukrade, da neko to ne proda, da neke stvari uredimo. Znači, to su činjenice koje su bile do juče.

Sada, ovo je uslov – da se uvede sistem, da bismo mogli onda da funkcionišemo, da zna svako kako će po tome da funkcioniše. Da li će to da bude dovoljno, da li ćemo da iskorenimo drogu, psihoaktivne supstance? Naravno da nećemo, ali nećemo im dati mira i neće im biti jednostavno da sprovode to što su pokušavali da rade do sada.

Naravno da ćemo se zalagati za povećanje kaznene politike, jer pre svega nam je stalo do naše dece, a ne do dilera. To je suština ovoga. Ako uspemo u ovome, onda kada to uradimo samo treba da se pridržavamo toga i da sprovodimo, jer onda ćemo tek imati otvoren put da uradimo sve te stvari sistemski, koje dosad nisu išle tako.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Vesna Ivković.

Nije tu.

Reč ima narodni poslanik Marinika Tepić.

Reč ima narodni poslanik Ljubica Mrdaković Todorović.

LJUBICA MRDAKOVIĆ TODOROVIĆ: Hvala, predsednice.

Poštovani gospodine ministre sa saradnicima, poštovani saradnici Uprave za biomedicinu, koleginice i kolege narodni poslanici, kao lekar sa dugogodišnjim radnim iskustvom, želim da kažem da su predloženi zdravstveni zakoni koji su na današnjem dnevnom redu sednice jako dobro koncipirani, vrlo temeljno pripremljeni, krajnje neophodni, više nego primenljivi u bližoj perspektivi i iznad svega plemeniti, odnosno humanog karaktera.

Želim da u svom izlaganju, zarad javnosti, kažem šta znači termin transplantacione medicine i šta ga kvalifikuje kao vrh medicinske nauke. Transplantaciona medicina je vrlo značajan, savremen metod lečenja, koji je za mnoge pacijente jedini terapijski put do ozdravljenja, a često i do očuvanja njihovog života. Transplantacija je oblik lečenja nefunkcionalnog organa ili uništenog tkiva presađivanjem zdravog odgovarajućeg organa donora hirurškom intervencijom.

Ovaj način lečenja se u svetu sve češće primenjuje u poslednjih četrdeset godina. Transplantacija bubrega je najčešće izvođena operacija. Kada govorimo o transplantaciji bubrega, treba istaći da je ona četiri puta jeftiniji način lečenja od hemodijalize. Transplantacije srca, jetre, pluća takođe se danas u svetu redovno izvode. Razvojem medicine i drugi vitalni organi, uključujući pankreas i mokraćnu bešiku, mogu se transplantirati. Takođe, tkiva poput rožnjače, srčanih zalistaka, koštane srži mogu da se doniraju. Najnovije je da se sada u svetu radi transplantacija ćelija Langerhansovih ostrvaca za lečenje dijabetesa tipa jedan, ali se ta tehnika još uvek razvija na Univerzitetu za bioinženjering u Torontu, u Kanadi.

Kada govorimo o transplantaciji i načinima transplantacije, želim da kažem da može biti sa kadavera, osobe koja je doživela, nažalost, moždanu smrt ali ima očuvane sve druge vitalne funkcije, i od živog davaoca.

Model pretpostavljenog pristanka sa mogućnošću aktivnog isključenja javnost je najbolje prihvatila u većini zemalja i u zemljama sa tim modelom stopa doniranja je znatno uvećana. Naravno, traži se dozvola za doniranje organa od porodice.

Smatram da je transplantaciona medicina polje medicine koje zahteva učestvovanje čitavog društva jer građani su pokretačka snaga i glavni dobročinitelji. Transplantaciona medicina zahteva podršku i obaveštenost javnosti. Zdravstveni radnici u čitavom tom procesu imaju ulogu servisa koji povezuje donore i primaoca. Mnogim osobama u Srbiji potrebna je transplantacija organa, ćelija i tkiva kako bi nastavile život; među njima je i nemali broj dece. Nažalost, samo mali broj njih ima sreću da mu neko od srodnika odgovara i da može da se uradi transplantacija. Svi ostali su upućeni na kadaveričnu transplantaciju.

Kod nas je broj kadaveričnih transplantacija nezadovoljavajući, da ne kažem poražavajući, i naša zemlja se nalazi na začelju liste u Evropi po broju donora organa. Koji su razlozi ovako slabog odziva zaveštanju organa? Brojni su. Značajno je reći da nisu u pitanju toliko religijski razlozi koliko je reč o zabludama i predrasudama. Nedovoljna informisanost, nepokazivanje empatije i brojne druge zablude, među kojima su i priče o mogućoj korupciji, nedovoljno znanja o moždanoj smrti i sujeverje najčešći su razlozi za odustajanje od potencijalnog donorstva.

Predlozi zakona, i jedan i drugi, i o presađivanju organa i o ćelijama i tkivima, jasno definišu procedure darivanja, odnosno uzimanja organa kadavera za transplantaciju i u skladu su sa najsavremenijim svetskim profesionalnim standardima, stručnim smernicama i etičkim načelima. U potpunosti su primenjeni standardi

medicinske nauke i prakse kao i osnovi kvaliteta bezbednosti ljudskih organa za transplantaciju. Zato je jako značajno ne samo usvajanje predloženih zakona već i njihova promocija, tj. kontinuirano, snažno edukovanje građana jer se radi o jako značajnoj životnoj temi.

Svaki budući potencijalni donor, tj. davalac, mora da razmišlja o prolaznosti života i mogućnosti da će njemu samom, ili nama ili nekoj nama bliskoj osobi možda zatrebati u budućnosti transplantacija. To vam je načelo solidarnosti i reciprociteta. Zato moramo da usadimo u našu svest da je doniranje tj. darivanje organa odraz najveće ljudske plemenitosti, koja se ne može meriti ni s jednim drugim činom niti osobinom.

Navešću jedan primer iz nama bliskog okruženja u prilog svemu što sam govorila. Naime, na Univerzitetској dečјој klinici Tiršova prvi put u svetu urađena je transplantacija materice, gde su davalac i primalac organa bile genetički identične jednojajčane bliznakinje. U Evropi je ovo tek dvanaesta transplantacija ove vrste, ali je naša beogradska priča jedinstvena upravo po pacijentkinjama koje imaju 37 godina i jednojajčane su, tj. monozigotne, bliznakinje. To znači da sestra kojoj je presađena materica neće morati da uzima lekove koji sprečavaju odbacivanje presađenog organa. Jedina razlika između bliznakinja je u tome što je jedna rođena bez materice; druga je rodila troje dece i odlučila da više neće da rađa i da svoju matericu želi da ustupi sestri. Ovako realizovana transplantacija je od ogromnog značaja za medicinsku nauku i uliva nadu svim ženama koje ne žele da se odreknu materinstva a imaju slične probleme, koji jedino mogu da se prevaziđu transplantacijom organa.

Htela bih da pročitam i današnje saopštenje VMA o transplantaciji matičnih ćelija od nesrodnog davaoca. „Vojnomedicinska akademija ove godine će obeležiti 45 godina od prve alogene transplantacije kostne srži srodnog davaoca, što je bio pionirski poduhvat na prostoru Balkana. Dosad je na VMA urađeno preko 1.200 transplantacija, a svake godine se radi na osavremenjavanju ovog oblika lečenja.“

Zbog vremena, preći ću na sledeći zakon, a to su izmene i dopune Zakona o psihoaktivnim supstancama. Želim da kažem da posledice zloupotrebe psihoaktivnih kontrolisanih supstanci pogađaju sve društvene slojeve u svim zemljama sveta, direktno se odražavajući na zdravlje i život ljudi, podstičući nasilnički kriminal, maloletničku delinkvenciju, prostituciju, prosjačenje, imovinske delikte, kao i različita druga devijantna ponašanja. Svake godine, nažalost, 200.000 ljudi umre od posledica korišćenja droga.

Da bismo se uspešno borili protiv droga, neophodna je koordinacija svih nadležnih službi, kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou. Znači, neophodan je multidisciplinarni pristup ovom problemu.

Veoma je važno podizanje svesti građana o štetnim efektima droga i mobilisanje celokupnog društva za uključivanje u aktivnosti na suzbijanju korišćenja raznih vrsta opijata i psihoaktivnih supstanci. Aktivnosti treba posebno usmeriti na mlade ljude, koji

često nisu ni svesni brojnih opasnosti od korišćenja droga. Osim neposrednog uticaja na zdravlje, bivaju ugroženi i psihološki i emocionalni razvoj korisnika.

Zloupotreba sintetičkih droga u Srbiji je relativno nova pojava, koja je u velikoj meri povezana s novim trendovima u ponašanju mladih ljudi u slobodno vreme. Korišćenje psihoaktivnih kontrolisanih supstanci, tj. droga, nije samo zdravstvena pretnja već i veliki socijalno-ekonomski problem širom sveta i svi mi zajedno moramo dati svoj doprinos u borbi protiv ovog zla po čovečanstvo u celini.

Na kraju, želela bih da nešto kažem i o kanabisu. To ne kažem ja, to kaže nauka, to kaže struka. Znači, postoje već registrovani lekovi koji su, uvažavajući zakonsku proceduru pojedinih zemalja, stavljeni u medicinsku upotrebu. Na primer, dronabinol, to je sintetski TSH, za lečenje značajnog gubitka težine kod osoba sa HIV-om/AIDS-om, kod takvih pacijenata, kao i za tretman sporednih efekata hemoterapija kod onkoloških pacijenata kada drugi lekovi ne pomažu. Takođe, postoji upotreba nabilona, sintetske supstance slične THC-u, za lečenje mučnine i povraćanje kod pacijenata na hemoterapiji koji ne reaguju na uobičajene lekove iz grupe antiemetika. Treći lek na bazi kanabisa je sativex, sprej koji sadrži prirodne tetrahidrokanabinole za simptomatsko ublažavanje motornog poremećaja, odnosno spasticiteta kod osoba koje boluju od toga i kod kojih druga terapija nije dala željene rezultate.

Na kraju želim da kažem da ćemo mi iz Srpske napredne stranke zdušno podržati ove predloge zakona u danu za glasanje i glasati za njih. I, kao što reče predsednik Odbora za zdravlje i porodicu, i onda kada ne budemo poslanici, bićemo ponosni na usvojene zakone. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Ana Stevanović.

Reč ima narodni poslanik Danijela Stojadinović.

Reč ima narodni poslanik Borisav Kovačević. Da li je tu?

Reč ima narodni poslanik Dušan Pavlović.

Reč ima narodni poslanik Marijan Ristićević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIĆEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, meni je žao što moje kolege poslanici koji su danas veoma čudno izgledali i veoma se čudno smejujlili nisu prisutni, što prof. Pavlović nije tu da mu objasnim razliku između industrijske konoplje i one druge konoplje, za koju je on ovde izvršio propagiranje i reklamiranje.

Dakle, industrijska konoplja je do 0,3%. Kad su sušne godine, uništava se u poljoprivrednim usevima iako nije narkotik, ali čim pređe 0,3% THC-a ona se uništava iako daje veoma solidne prinose i veće prihode po hektaru kad se gaji. Industrijska konoplja ima više hiljada namena u industriji i u preradi dostiže deset puta veću vrednost od one koju ima u poljoprivrednim usevima.

Da bih ostavio vreme kolegama, ja ću reći da ću podržati sve zakone. Naravno, i sudije. Sudijama želim da preporučim, da znaju, da one treba da štite i da kažnjavaju

– da štite one koji nisu krivi, a da kažnjavaju one koji su krivi – ne samo da bi kaznile delo, već da se novo delo ne bi počinilo. Moj savet im je da ubuduće vode računa da one nisu nezavisne, božanski nezavisne, da nisu nezavisne od zakona već su nezavisne od kriminala. Nadam se da će i sudije privrednih sudova i ove druge sudije tako postupati. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala lepo.

Reč ima Predrag Jelenković.

PREDRAG JELENKOVIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Uvaženi ministre sa saradnicima, uvažene sudije, koleginice i kolege, kolega dr Bačevac je govorio dosta o zakonu, a ja bih nešto da kažem o Kliničkom centru u Nišu koji se ubraja u jedan od najboljih donorskih centara za transplantaciju. Klinički centar Niš je prema statističkim podacima trenutno jedan od najboljih donorskih centara od ukupno njih 14 u zemlji, jer se čitav tim lekara koji se time bave godinama unazad svojski trudi da pronađe potencijalne recipijente, odnosno pacijente koji ispunjavaju uslove za transplantaciju jetre konkretno. Ujedno, i savetodavno pomažu kolegama iz ostalih zdravstvenih centara u regionu čiji pacijenti gravitiraju ka ovoj zdravstvenoj ustanovi.

U Srbiji trenutno samo tri zdravstvena centra rade transplantaciju jetre, a to su Klinički centar Srbije, Klinički centar Vojvodine i Vojnomedicinska akademija. Iako za sada u Niškom kliničkom centru ne postoje u potpunosti svi uslovi da se obavljaju transplantacije jetre, kada se sagledaju podaci i brojke u poslednjih nekoliko godina, Klinički centar u Nišu je u potpunosti ispunio ulogu u prepoznavanju pacijenata sa obolelom jetrom sa juga i jugoistoka Srbije i, što je bitnije, njihovu pripremu za transplantaciju. U prethodnom periodu na listi Niškog kliničkog centra nalazilo se gotovo dvadesetak pacijenata koji spadaju u kandidate za prijem novog organa, od kojih su neki već transplantirani, a za neke je u toku priprema.

Ono što je zaista važno, novi uslovi rada, nova zgrada sa najmodernijom opremom i aparatima i ljudstvo pre svega čine da situacija bude sve bolja, te u novoj zgradi postoje i posebne sobe namenjene za pacijente koji se pripremaju za eksplantaciju, odnosno transplantaciju, a saradnja sa koordinatorima za transplantaciju iz ostalih zdravstvenih centara je sve bolja.

Kada je reč o transplantacijama bubrega, duže vreme unazad Klinički centar Niš je pri vrhu liste u zemlji. U toku prošle godine ovde je urađeno osam srodničkih transplantacija i četiri kadaverične, a tokom ove još nekoliko, zapravo, koliko sam ja upoznat, još dve srodničke i jedna kadaverična, što predstavlja zaista bitan uspeh. Od 2007. godine kada su transplantacije počele da se rade u Nišu preko 110 pacijenata je dobilo novi bubrež.

Koliko je bitno da se sam zakon unapređuje, ali i da se svest sugrađana, to smo danas više puta čuli, konstantno podiže i da se utiče na javnost, i koliko je bitna i saradnja ustanova, govori i onaj primer iz 2015. godine, neko je danas pomenuo, kada

je u Klinički centar iz Knjaževca dovezena šezdesetšestogodišnja žena sa teškim povredama, kojoj lekari nisu mogli da pomognu i očekivali su da će nastupiti moždana smrt. Tada su alarmirani svi i svi transplantacioni timovi iz čitave zemlje ponovo su, zahvaljujući pre svega porodici donora, a potom i spremnosti lekara Kliničkog centra Niš, izveli pravu filmsku akciju, kada su spasena čak četiri života. U zajedničkoj akciji učestvovalo je oko 200 lekara, medicinskih sestara i nemedicinskog osoblja. Iz Niša se krv slala u Beograd kako bi se uradila tipizacija tkiva i pronašla osoba koja ima najviše podudaranja i time najmanje šansi da odbaci presađeno srce. Koliko je bitan zajednički pristup, pokazuje i to da je za jetru transplantacioni tim iz Novog Sada u Niš došao helikopterom, dok su bubrezi presađeni odmah u Niškom kliničkom centru.

Ono što treba istaći jeste da je u toku i privodi se kraju renoviranje stare zgrade hirurgije u Nišu, u kojoj se nekada nalazio stari urgentni centar. U tom prostoru će biti smeštene ambulate mnogih klinika, dnevna bolnica, odnosno poliklinika, što će značajno uticati na brzinu i kvalitet rada i komfor pacijenata.

Pored nove zgrade Kliničkog centra, uveliko se prave planovi i uskoro počinje izgradnja helidroma. Sredstva su obezbeđena od Direktorata civilnog vazduhoplovstva, a ugovor je potpisan krajem decembra 2017. godine, tako da će, ukoliko se ne varam, Niški klinički centar biti prva civilna zdravstvena ustanova koja poseduje mesto za sletanje helikoptera.

Ima još puno aktivnosti na kojima uveliko rade ljudi iz uprave Kliničkog centra, naravno u dogovoru sa ministrom, ljudima iz Ministarstva i uz pomoć Vlade Srbije.

Ono što je važno jeste da je preseljena i Pulmološka klinika iz bolnice koja se nalazila van Niša, udaljena 12 kilometara. Uveliko se prave planovi i za preseljenje Onkološke klinike iz istog mesta, što je od izuzetnog značaja za pacijente. Završava se „topla veza“ između Ginekologije i Dečje interne klinike, tako da novorođenčad koja moraju da budu lečena više neće morati da se izlažu atmosferskim prilikama i prebacuju sa klinike na kliniku. Kada već pominjem najmlađe, uskoro bi trebalo da Klinički centar Niš formira prvi dečji urgentni centar u Srbiji u kome će biti zbrinjavani svi pacijenti iz regiona mlađi od 18 godina.

U danu za glasanje Socijaldemokratska partija Srbije će podržati set ovih zakona kao i set zakona iz oblasti pravosuđa.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Branka Stamenković. (Nije tu.)

Svetlana Nikolić Pavlović, da li je tu?

Izvolite.

SVETLANA NIKOLIĆ PAVLOVIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Uvaženi ministre sa saradnicima, dragi gosti iz Uprave za biomedicinu, poštovane sudije, kolegice i kolege narodni poslanici, pred nama je set od tri veoma važna zakona iz oblasti zdravstva: predlozi zakona o ljudskim ćelijama i tkivima, o presađivanju ljudskih organa i o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama. Ovom

prilikom želim da izrazim posebno zadovoljstvo, kao dugogodišnji zdravstveni radnik i kao narodni poslanik, što sam u prilici da učestvujem u donošenju ovako važnih zakona.

Novi zakon o primeni ljudskih ćelija i tkiva na precizan i jasan način definiše koje zdravstvene ustanove mogu podneti zahtev za obavljanje poslova iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva, kao i koje mogu biti banke ljudskih tkiva, uključujući i sve uslove koje moraju da ispune da bi dobile dozvolu.

Pored toga, da bi se oblast primene ljudskih ćelija i tkiva razvila po najvišim standardima medicinske nauke i prakse u Republici Srbiji, neophodno je definisati registar davalaca matičnih ćelija hematopoeze, koji omogućava pronalaženje nesrodnih davalaca i obezbeđivanje ćelija za presađivanje. Postojeći zakon nije jasno definisao postojanje registra kao organizacione celine, kao ni odgovornosti i obavezne poslove registra, što je osnov za rad u skladu sa najvišim standardima iz ove oblasti. Novi zakon uređuje aktivnosti u ovoj oblasti, što doprinosi razvoju i unapređenju rada sa nacionalnim davaocima, te bržem ostvarivanju zdravstvene zaštite u ovoj oblasti kao i unapređenju međunarodne saradnje.

Novi zakon je propisao pojednostavljenu proceduru izdavanja dozvole zdravstvenim ustanovama za obavljanje poslova iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva, kao i uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema u pomenutoj oblasti u cilju uspostavljanja i održavanja sistema sledivosti.

Jedna od novina ovog zakona je i pojednostavljenje postupka davanja pristanka za primenu ljudskih tkiva. Izbegavajući nepotrebne finansijske troškove vođenja registra, odnosno uvođenjem zabrane o darivanju, zakon je pružio mogućnost svakom punoletnom građaninu Republike Srbije da zabrani, u pismenom ili usmenom obliku, darivanje svojih tkiva, kao i mogućnost članovima porodice da to učine u trenutku smrti ukoliko se umrlo lice za života nije izjasnilo u vezi s tim, dok je u pogledu maloletnih građana predviđen neophodan informisani pristanak zakonskih zastupnika ili staratelja.

Formiranjem inspeksijskog nadzora u okviru Uprave za biomedicinu obezbeđuje se kontinuiranost stručnog nadzora u oblasti biomedicine, koja je specifična zbog svakodnevnih uvođenja novih metoda u procesu rada, te se nameće potreba za nadzorom od strane stručnjaka sa najvećim iskustvom u praksi, koji prate savremena dostignuća nauke u ovoj oblasti.

Donošenjem novog zakona stvoriće se uslovi za promociju davalatstva i podizanje svesti građana o značaju davanja, kao i organizovanje poslova u oblasti ljudskih ćelija i tkiva, čime će se u svim etapama, uz poštovanje principa sledivosti, zaključno sa najcelishodnijom primenom u svrhu lečenja, unaprediti kvalitet pružene zdravstvene zaštite u skladu sa savremenim standardima medicinske nauke u praksi, odnosno sa propisima EU u ovoj oblasti.

Budući da se sva nova rešenja predložena ovim zakonom odnose na materiju koja se nije mogla urediti drugim pravnim aktom, a imajući u vidu i obim predloženih

izmena, donošenje novog zakona o primeni ljudskih ćelija i tkiva predstavlja jedinu mogućnost.

Što se tiče drugog predloga zakona, o presađivanju ljudskih organa, donošenjem novog zakona obezbediće se jasna podela zdravstvenih ustanova koje će obavljati poslove presađivanja, odnosno eksplantacije organa i donor bolnica, kao i jasna podela poslova i obaveza koje obavlja jedna odnosno druga gorepomenuta zdravstvena ustanova.

Propisano je donošenje programa transplantacije, koji će biti jedinstven na teritoriji Republike Srbije i definisaće jasne procedure i postupke u vezi s organizacijom timova i finansiranjem celokupnog postupka presađivanja. Pojednostavljeno je izdavanje odobrenja zdravstvenim ustanovama za obavljanje delatnosti presađivanja ljudskih organa. Predviđa se uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema u oblasti presađivanja organa, sistem sledivosti; pojednostavljenje postupka davanja pristanka za presađivanje organa. Izbegavajući nepotrebne finansijske troškove vođenja registra, odnosno uvođenjem zabrane o darivanju organa davaoca organa, zakon je pružio mogućnost svakom punoletnom građaninu Republike Srbije da zabrani, u pismenom ili usmenom obliku, darivanje svojih organa, kao i mogućnost članovima porodice da to učine ukoliko se umrlo lice za života nije izjasnilo u vezi s tim. U pogledu maloletnih građana, neophodan je informisani pristanak zakonskih zastupnika ili staratelja.

Predviđa se donošenje programa promocije, koji će na adekvatan način uticati na promenu svesti građana u vezi sa darivanjem organa; jasna uloga i zadaci Uprave za biomedicinu kao kompetentnog tela u oblasti biomedicine na nivou cele Republike Srbije; jasan inspekcijski nadzor nad radom zdravstvenih ustanova iz oblasti presađivanja organa. Kako je u pitanju vrlo osetljiva oblast, neophodno je pre svega imati edukovane inspektore, koji će svojim postojanjem i delovanjem osigurati održivost visokog nivoa kvaliteta u ovoj oblasti. Na kraju, potpuno usklađivanje sa direktivama EU.

Na kraju želim još jednom da istaknem posebno zadovoljstvo zbog toga što sam u prilici da kao pripadnik vladajuće većine u ovom visokom domu u danu za glasanje podržim ove predloge zakona i glasam za njihovo donošenje. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Reč ima Marjana Maraš.

Reč ima Branislav Mihajlović.

Reč ima Milovan Krivokapić.

Izvolite.

MILOVAN KRIVOKAPIĆ: Poštovani predsedavajući, uvaženi ministre sa saradnicima, poštovani predstavnici Visokog saveta sudstva, sudije, drage koleginice i kolege, danas ću diskutovati o Predlogu zakona o ljudskim ćelijama i tkivima i Predlogu zakona o presađivanju ljudskih organa.

Ovi zakoni o kojima smo danas diskutovali i o kojima ću reći par reči šalju poruku građanima Srbije da je zdravstvo Republike Srbije, na čelu sa ministrom Lončarom i njegovim saradnicima, na pravom putu i grabi krupnim koracima napred. To je jedina prava istina i realnost, od koje ne može niko da pobjegne.

Reći ću par reči o ljudskim ćelijama i tkivima. Oblast ljudskih ćelija i tkiva dosad je bila uređena Zakonom o transplantaciji ćelija i tkiva iz 2009. godine. Međutim, primenom ovog zakona u prethodnom periodu utvrđena je potreba da se poboljšaju i preciziraju uslovi, organizacija i poslovi u oblasti ćelija i tkiva za primenu kod ljudi, kao i nadzor nad obavljanjem poslova u pomenutoj oblasti na teritoriji Republike Srbije.

Pre svega bih rekao da su razlozi za donošenje Predloga zakona o ljudskim ćelijama i tkivima sadržani u potrebi da se oblast ljudskih ćelija i tkiva kod ljudi zasnuje na najvišim standardima medicinske nauke i prakse s obzirom na to da se upravo ova oblast medicine intenzivno razvija i nudi velike mogućnosti za lečenje, kao i da se zdravstvenim ustanovama koje obavljaju ove poslove omoguće bolji uslovi za njihovo obavljanje, u skladu sa savremenim dostignućima u ovoj oblasti.

Naime, važeći zakon, uređujući ovu oblast transplantacije ćelija i tkiva, nije prepoznao značaj definisanja i uređenja delatnosti u oblasti ćelija i tkiva za primenu kod ljudi, kao i uslove pod kojima se ta delatnost može obavljati, a u koju spadaju delatnost darivanja, dobijanja, testiranja, obrade, očuvanja, skladištenja, distribucije i primene ljudskih ćelija i tkiva od živog ili od umrlog lica kod ljudi, što je prouzrokovalo lošu dugogodišnju praksu da se u zdravstvenim ustanovama sprovode postupci u ovoj oblasti, ali bez definisanja uslova na nacionalnom nivou kako će se oni obavljati. Dakle, jasnim definisanjem i preciziranjem uslova u ovoj oblasti u pogledu obavljanja delatnosti, prostora, opreme i kadra, ostala bi iza nas dugogodišnja loša praksa.

Sagledavajući i analizirajući ovaj predlog zakona, možemo da kažemo da je osnovni cilj donošenja novog zakona o primeni ljudskih ćelija upravo uspostavljanje visokog nivoa bezbednosti i sigurnosti u oblasti ljudskih ćelija i tkiva. Da bi se uspostavio visok nivo bezbednosti i sigurnosti u oblasti ćelija i tkiva, novi zakon je na jasan i nedvosmislen način, a u skladu sa direktivama EU, definisao ulogu zdravstvenih ustanova u ovoj oblasti precizirajući osnovnu delatnost banke ćelija i tkiva, definišući je kao zdravstvenu ustanovu ili organizacionu jedinicu zdravstvene ustanove na tercijarnom nivou zdravstvene zaštite iz plana mreže zdravstvenih ustanova koji donosi Vlada, koja obavlja minimum delatnosti obrade, očuvanja, skladištenja i distribucije ćelija i tkiva, s tim da može obavljati i delatnost dobijanja i testiranja ćelija i tkiva, kao i delatnost uvoza i izvoza ćelija i tkiva.

U cilju obezbeđivanja visokog nivoa kvaliteta u ovoj oblasti, neophodno je precizirati pravila i standarde koji će biti jedinstveni na teritoriji Republike Srbije i obezbediti isti nivo zdravstvene zaštite za sve građane Republike Srbije.

Rešenja predložena u Nacrtu zakona o presađivanju ljudskih organa u svrhu lečenja uticaće pre svega: na građane, jer je novi zakon pojednostavio postupak davanja

pristanka za darivanje tkiva; na pacijente koji se nalaze na listama čekanja za presađivanje pojedinih tkiva, i to zbog kraćeg vremena čekanja; zatim na pacijente koji čekaju presađivanje matičnih ćelija hematopoeze, jer je povećanjem broja davalaca u nacionalnom registru davalac brže dostupan; na društvo u celini jer će se uspostavljanjem jasnog i transparentnog sistema u oblasti ćelija i tkiva povećati poverenje u ovoj oblasti; na povećanje broja davalaca u nacionalnom registru (što je značajno zbog toga što je davalac brže dostupan); na Upravu za biomedicinu, kao nadležni organ u oblasti biomedicine čija su uloga i zadaci jasno definisani ovim zakonom, kao i vršenje nadzora nad sprovođenjem ovog zakona i inspekcijskog nadzora.

Što se tiče Zakona o presađivanju ljudskih organa, transplantacija ljudskih organa i tkiva u terapijske svrhe praktikuje se već više od pola veka, kada se počelo sa transplantacijom rožnjače, i vremenom se razvijala u nezamenljiv medicinski postupak u cilju spasavanja i produženja ljudskog života. Transplantacija ili presađivanje organa je u celom svetu i kod nas prihvaćena kao uspešan način lečenja bolesnika kod kojih je iz nekog razloga došlo do nepovratnog otkazivanja funkcije za život neophodnog organa.

Međutim, bez obzira na sva dostignuća ovog posebnog medicinskog postupka, transplantaciju još uvek prate brojna sporna pitanja i dileme, što je ukazivalo na to da ona nije do kraja definisana pravnim i etičkim normama i upravo zbog toga su se stvorili razlozi za donošenje ovog Predloga zakona o presađivanju ljudskih organa.

Moram da navedem da je oblast transplantacije organa dosad bila uređena Zakonom o transplantaciji organa, od 3. septembra 2009. godine, ali, kao što rekoh, u prethodnom periodu je kroz primenu ovog zakona iz 2009. godine utvrđena potreba da se poboljšaju i preciziraju uslovi, organizacija i delatnost u oblasti presađivanja ljudskih organa u svrhu lečenja, kao i nadzor nad obavljanjem delatnosti u pomenutoj oblasti na teritoriji Republike Srbije.

Sa problemima u sistemu rada službe transplantacione medicine danas se suočavaju i mnoge razvijene zemlje. Novim zakonskim rešenjima predlaže se uvođenje strožih odredbi o nadzoru i kontroli raspodele organa onima kojima su medicinski najneophodniji, s ciljem da se podstaknu potencijalni donatori.

Moram da naglasim jednu stvar, a to je da je doniranje organa znak humanosti, solidarnosti i plemenitosti, kojim jedna osoba iskazuje svoju želju i nameru da nakon smrti donira bilo koji deo tela radi transplantacije, kako bi se pomoglo teškim bolesnicima. Jako je važno da prvenstveno izgradimo svest o važnosti transplantacije i plemenitosti donorstva, prvo unutar svoje porodice, a onda i životne zajednice. Transplantacija koristi bolesnicima sa teškim oboljenjima vitalnih organa, kojima izgledi za život nisu veći od nekoliko nedelja ili meseci. Ima mnogo onih koji očekuju našu velikodušnost i plemenitost, a svako od nas može se naći u takvom položaju. Još

jedna činjenica koju bih posebno istakao jeste da istraživanja pokazuju da je mnogo veća šansa da budemo primaoci organa nego donori.

Psihoaktivne supstance su supstance koje svojim delovanjem na nervni sistem izazivaju promene u raspoloženju, ponašanju ili mišljenju. Upravo zbog brojnih neželjenih i štetnih dejstava, proizvodnja i promet ovih supstanci su ili vanzakonite aktivnosti, npr. proizvodnja opijuma, kokaina i slično, ili su strogo kontrolisani od strane države (za lekove, kao što su amfetamini, morfin i drugo). Stalno moramo da imamo na umu da svaka supstanca može biti lek i otrov. Zato stručnjaci na osnovu vrlo preciznih metoda utvrđuju šta je lek, koja je to doza koja se može dati pacijentu, kome se sme dati.

Narkomaniju danas treba razumeti kao politoksikomaniju, a zavisnike kao politoksikomane, znači osobe koje uzimaju svaku supstancu koja može da izmeni svesnost sebe ka sebi i svesnost sebe ka drugima i ukupnom okruženju.

Kada se pomenu psihoaktivne supstance, najčešće se ima na umu i zavisnost od njih. Svakom pacijentu je njegov problem najteži i lekar mora da ima pojedinačni pristup i da na osnovu znanja i iskustva ustanovi da li je kod bolesnika koga leči problem psihološke ili biološke prirode; drugim rečima, ako je u pitanju zavisnik, da li je to slaba osoba ili je genetika uradila svoje. To određuje i sam medicinski pristup i kako pomoći toj osobi.

Upotreba psihoaktivnih supstanci mora da bude kontrolisana, da ne bi postala patološka. Odmah dolazimo do toga da naša medicinska saznanja iz ove oblasti ujedinjena sa praksom i mogućnostima zajedno dovode do najboljeg rešenja za zajednicu i pojedinca, uzimajući u obzir potrebe i prava oba.

Politoksikomanija je suština aktuelne narkomanije u subpopulaciji generacija mladih. Pomeraju se donje granice prvog kontakta sa psihoaktivnim supstancama sve do dečjeg uzrasta (12 godina), a danas bogami i do desete godine života kao doba prvog kontakta s ovim zlom.

Imajući u vidu činjenicu da je od donošenja Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama proteklo osam godina i da se pojavila potreba za drugačijim sistemskim rešenjima u odnosu na osnovni zakon, koja je proistekla iz potrebe za usklađivanjem sa EU propisima, donošenjem izmena i dopuna ovog zakona obezbediće se pravni okvir za donošenje podzakonskih propisa koji će bliže odrediti način funkcionisanja novih institucija koje se uvode ovim izmenama i dopunama. Rešenja predložena ovim zakonom uticaće na sve relevantne institucije i ustanove koje su nadležne za psihoaktivne kontrolisane supstance. Na nov način će se urediti sistem za praćenje situacije što se tiče psihoaktivnih supstanci.

Nema podele na lake i teške droge. Brojne zabune su unete i u stručnu javnost, kao što je medicinska, i u profesije kao što su socijalni radnici, pedagozi, defektolozi, psiholozi itd. Postoji ta podela na lake i teške. Stručna i naučna rasprava na ovu temu je izlišna; ako je jedna supstanca psihoaktivna i nazvana drogom, ona je droga, ona se

može zloupotребiti, bilo da je to heroin, kokain ili marihuana ili bilo koja od sintetskih droga. To je upravo vezano za diskusiju koju je vodio gospodin Ristićević sa Pavlovićem.

Na kraju slobodno mogu da kažem da će se pozitivni efekti odraziti na sve subjekte koji se bave pitanjima smanjenja potražnje i ponude psihoaktivnih supstanci. Pozitivni efekti će se pre svega odraziti na unapređenje programa za prevenciju, lečenje i rehabilitaciju zavisnika; smanjiće se štetni efekti povećane zloupotrebe novih psihoaktivnih supstanci. Uspostavljanjem centra za monitoring droga obezbediće se sagledavanje situacije u oblasti ponude i potražnje psihoaktivnih supstanci.

Srpska napredna stranka će zakone podržati, a i ja takođe. Hvala najlepše.

PREDSEDNİK: Reč ima narodni poslanik Milan Knežević.

MILAN KNEŽEVIĆ: Poštovana predsednice, uvaženi ministre sa saradnicima, koleginice i kolege narodni poslanici, mi danas razmatramo u ovoj skupštinskoj debati tri zakona vezana za zdravstvo. Samo bih hteo da podsetim kolege narodne poslanike da smo mi u ovom sazivu do sada, možda ću da pogrešim za jedan zakon, oko sedam zakona izdiskutovali i doneli. Kad dodam ova tri, to je već deset zakona iz oblasti zdravstva, koji čine set zdravstvenih zakona.

Zašto ovo pominjem i sabiram? Zato što mi ovde ocenjujemo i analiziramo donete zakone, ali kao poslanici treba na odgovarajući način i da procenimo kako radi neko ministarstvo. Bez ikakve skromnosti prema ministru i Ministarstvu, za mene je to značajan efekat, deset zakona, počev od vantelesne oplodnje, o DNK registru, dokumentaciji i ova tri zakona. To je u zakonodavnom smislu, da ne pominjem one rutinske, svakodnevne stvari koje obavljaju ministar i Ministarstvo. Mislim da su pokazali izuzetnu posvećenost, rad i trud i da je red pohvaliti rad Ministarstva, na čelu sa ministrom Lončarom. Jer ako uzmemo u obzir pauze u izbornoj kampanji, da pomenem i to, pa 15-16 meseci rada, deset zakona, to je veoma posvećen rad i trud. Pritom, zakoni su krajnje doktrinarno medicinski urađeni stručno, tako da to pokazuje posvećenost i aktivan rad Ministarstva zdravlja za uređenje oblasti zdravlja na dobrobit naših građana.

Sada sam se u trenutku setio komentara jedne opozicione poslanice. Mi smo i na Odboru rekli da su ovi zdravstveni zakoni strogo apolitični, bave se strukom, bave se organizacionim pitanjima struke, nauke i unapređuju ovu oblast na koju se odnose, a to su transplantacija ćelija i tkiva, kao i psihoaktivne supstance. Uopšte na Odboru za zdravlje nije bilo bilo kakve političke konotacije ili nečeg drugog, bili smo jednoglasni, jer je ovo doktrinarno, stručno razrešeno po najsavremenijim dostignućima medicinske nauke i medicinske doktrine.

A od celog zakona jedna poslanica komentariše kako ovaj zakon daje koncentraciju moći u ruke ministru, koji je zadužen za sve i svašta, moć u ruke ministru za transplantaciju ćelija i tkiva. To meni tako malo, da ne upotrebim izraz, smešno deluje. I navodi – obrasci, uništenje... Pa ko će to da uradi? Sve te zahteve, obrasce za

podnošenje, bilo kakva odobrenja ili sl., logično je da to treba da potpiše ministar. I donošenje podzakonskih akata. Tu nema koncentracije moći u jednom stručno-doktrinarnom rutinskom radu.

Drugi komentar bio je o mogućnosti za koruptivno delovanje zato što se pita Ministarstvo da se postavi direktor Uprave za biomedicinu. Koruptivno delovanje, pa to je i ministar delom otvorio – ovo su tako timski rašireni poslovi gde su u svaki transplantacioni proces ćelija ili tkiva uključene desetine ljudi, stručnjaka, doktora medicine, biologa. Tako da kroz čitanje zakona i kroz samu stručno-metodološku organizaciju ovog posla stvarno nema teoretske mogućnosti za neko koruptivno delovanje. Morao sam da prokomentarišem jer su to neke marginalne stvari (ovo je blaga reč), čak više zlonamerne; ovo je više zlonamerno, što bi rekao naš narod – traženje dlake u jajetu.

Što se tiče ovih zakona, komentarisao bih zakon o transplantaciji ćelija i tkiva. Dosta je mojih kolega sve reklo, tako da se ne bih u neke detalje upuštao. Po mom mišljenju, novi zakon razrešava i donosi neke novine. Jedna od novina je to što je jasno definisan registar davalaca matičnih ćelija hematopoeze, koji omogućava nalaženje nesrodnih davalaca i samim tim obezbeđivanje ćelija za presađivanje. Registar je definisan zakonom kao organizaciona celina, kao i poslovi i obaveze registra, u skladu sa najvišim standardima, što omogućava razvoj i unapređenje rada sa nacionalnim davaocima.

Želim da pomenem da je Republički registar davalaca matičnih ćelija hematopoeze organizaciona jedinica Instituta za transfuziju krvi Srbije, to je definisano u članu 17. Tu su jasno i precizno navedeni svi poslovi koje obavlja. Radi gledalaca, treba reći da je 2005. godine taj registar formiran u Institutu za transfuziju krvi, u saradnji sa Ministarstvom, a od 2012. godine je postao i deo Svetskog registra, koji objedinjuje podatke o davaocima iz preko sto nacionalnih registara. Međutim, pošto u prethodnom zakonu nije bio prepoznat, ovim novim zakonom se tačno definišu i preciziraju svi poslovi koji spadaju u njegovu nadležnost, tako da je to jedna novina.

Treća stvar kao novina jeste što se na precizan i jasan način definiše koje zdravstvene ustanove mogu podneti zahtev za obavljanje poslova iz oblasti ćelija i tkiva, i koje mogu biti banke ljudskih ćelija i tkiva i koje uslove moraju da ispune da dobiju dozvolu.

Treba pomenuti, opet radi gledalaca, da trenutno u našoj Republici Srbiji transplantaciju matičnih ćelija hematopoeze obavlja pet zdravstvenih ustanova. Ja ću ih pročitati zbog gledalaca jer su to državne ustanove: Institut za majku i dete Beograd – „Dr Vukan Čupić“, VMA, Klinički centar Srbije, Klinički centar Vojvodine, Institut za onkologiju Vojvodine. Transplantaciju tkiva obavlja pet zdravstvenih ustanova, i to dve u državnoj svojini: Klinika za oftalmologiju i Institut za ortopedsko-hirurške bolesti Banjica; ove tri privatne bolnice neću da čitam, smatram da ne treba da ih reklamiram.

Četvrta stvar, nova, propisano je donošenje programa za presađivanje organa, u koji su uključene i ljudske ćelije, koji će biti jedinstven na celoj teritoriji Republike Srbije i preciziraće jasne procedure i postupke u vezi s organizacijom.

Peta značajna stvar jeste pojednostavljivanje postupka davanja pristanka za primenu ljudskih tkiva izbegavanjem nepotrebnih finansijskih i drugih troškove vođenja registra.

Sedma novina, jasno su zakonski precizirani uloga i zadaci Uprave za biomedicinu koja je kompetentno telo u oblasti biomedicine na nivou celokupne države. Članovima 45–50. propisano je postojanje organizacione jedinice iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva u Upravi za biomedicinu. Kao organizaciona jedinica Uprave za biomedicinu, u suštini, ona obavlja poslove državne uprave i nadzora nad sprovođenjem ovog zakona, kao i podzakonskih akata.

Uprava za biomedicinu ima i ulogu inspekcijskog nadzora nad radom zdravstvenih ustanova koje se bavi poslom transplantacije, tako da je osnovna stvar ono što je rekao i kolega Laketić vezano za ovo – zbog toga što se daje veliki značaj ulozi Uprave za biomedicinu, sigurno je potrebno kadrovski je ojačati, jer i u zakonu se predviđa da to budu iskusni stručnjaci koji su bar dve godine u oblasti u kojoj vode nadzor. Tu je sigurno potrebno vreme za odgovarajuću edukaciju, koju mi imamo u već pomenutim ustanovama koje se bave transplantacijom, jer to nije počelo juče već imamo tradiciju transplantacije organa od pola veka i više.

Osma stvar je, da pomenemo, usklađivanje termina, gde su bile reakcije, zato što smo pojedine termine morali da harmonizujemo, naše domaće pravo s pravom EU, što je logično. I pravni i medicinski izrazi, to su osetljive teme, potrebna je harmonizacija termina pošto smo u pretpristupnim pregovorima sa EU.

Na kraju, ono što je veoma bitno i što sam i na Odboru komentarisao jeste da se ovim zakonom stvaraju uslovi za promociju davalашtva i podizanje svesti građana. To Ministarstvo sigurno treba da reši odgovarajućim programima, što je i predviđeno zakonom, a zabranjeno je reklamiranje; treba da se predvide odgovarajući programi informisanja naših ljudi.

Postavljeno je i pitanje na Odboru od drugih poslanika, zaboravio sam kojeg poslanika, kakav stav imaju Katolička i Pravoslavna crkva prema davanju tkiva i organa kod presađivanja. Tu nam je vršilac dužnosti direktora odgovorno rekla da i Katolička i Pravoslavna crkva apsolutno imaju... I zakon i davalашtvo ima saglasnost. Znači, taj deo je zbog osetljivosti i jedne i druge religije jasan, ali je potrebno sada malo više edukovati naše obične ljude, građane da budu davaoci, mada i jesu, i da shvate da to znači nečiji život, produženje života i da su ovi zakoni stvarno duboko humani, kao i svi zakoni koji se donose u medicini. U medicini su svi zakoni duboko humani, posvećeni bolesnom čoveku radi produžetka života i izlečenja.

Naravno, u danu za glasanje podržaću i ja, kao i moje kolege iz Srpske napredne stranke, sve ove zakone. Hvala vam.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Đorđe Vukadinović.

Izvolite.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Zahvaljujem.

Gospodine ministre, nekoliko puta smo već ovde razgovarali, bio sam već u jednom trenutku zabrinut, jer kako dođe neki predlog zakona, ja moram da ga pohvalim ili bar da kažem da ne mogu da budem protiv. Već sam se zabrinuo za svoju opozicionu reputaciju. Naravno, šalim se, drago mi je kada Vlada ili bilo koji ministar, ministarstvo dođe sa dobrim predlozima zakona, i pošto se to tiče života građana, potpuno je nebitno ko stoji ili sedi sa koje strane ove sale.

Vidim da sve kolege, manje-više, iz struke i lekari hvale i pozdravljaju vaše zakone. Ja imam primedbe, i to suštinske primedbe, zbog kojih ovoga puta neću moći... Naravno, to nije ni bitno, vladajuća većina je dovoljno brojna da može da izglasa, ali sam hteo s vama da još jednom prodiskutujem o nekim dilemama u vezi sa tom ključnom stvari.

Imam malo vremena, a inače nije ostalo mnogo za ovu raspravu, tako da sad neću ulaziti u neke fineze; kroz amandmane i kad bude rasprava u pojedinostima, onda se o tome može nešto popričati. Ali, generalno, jasno je vama otprilike šta je moja ključna dilema, primedba i razlog zbog kojeg ne mogu da podržim ova dva zakona. To su ovi članovi koji se tiču podrazumevane saglasnosti. Dakle, ta podrazumevana saglasnost za donorstvo organa, to je nešto što meni, nezavisno od toga da li smo vlast ili opozicija, smeta.

Razumem humane i moralne razloge koji su motivisali... Znači, ne polazim od teorije zavere, ne govorim da je u pitanju neka nužna zavera, neka pljačka organa ili, ne znam, namera da se Srbija pretvori u neku farmu organa za bogati svet, mada ima ili će biti i takvih interpretacija. Dopuštam i verujem, kažem, u dobre namere predlagača. Ali rekao bih da je za srpsko društvo u ovom trenutku preradikalno i prerano ići sa takvom merom.

Biću vrlo konkretan. Na snazi je ovaj zakon, važeći, koji govori, odnosno računa na eksplicitnu saglasnost za davanje organa. Povremeno gledamo akcije i kampanje u prilog tome. Očito to nije bila previše uspešna akcija i mislim da vi kao Ministarstvo niste previše zadovoljni efektima tih akcija, ne biste išli na ovu meru podrazumevane saglasnosti.

Ali građani moraju da znaju, ako im to nije dovoljno jasno, nekada mi ovde previše komplikujemo – prosto, svako, dakle čim se rodite, odnosno tokom života morate eksplicitno da kažete da nećete da budete donor, odnosno da se ne slažete da se vaši organi koriste nakon vaše smrti. Ako se o tome eksplicitno ne izjasnite, podrazumeva se, to je ta podrazumevana saglasnost, podrazumeva se da će oni biti korišćeni, osim ako se i članovi vaše porodice, opet direktno i eksplicitno, ne izjasne protiv.

Meni to zvuči malo radikalno, zvuči malo orvelovski. Bez obzira na to što vi možete navesti primere iz sveta, to jeste trend i siguran sam da toga ima, meni to malo deluje kao slike iz ovih antiutopija ili iz nekih filmova koje povremeno gledamo, koji dramatično i apokaliptično predstavljaju te stvari. Hajde da budemo malo manje ambiciozni, ne moramo biti uvek veći katolici od pape ili veći Evropejci od Evrope; nisu svuda u Evropi ni u EU ovakvi zakoni i mere zaživeli.

Mislim da bi bilo mnogo umesnije da se pojača kampanja u prilog dobrovoljnom donorstvu. Videli smo, ova vlast ima dovoljno kapaciteta da vodi uspešne kampanje, da ubedi građane u mnogo toga, pre svega da je uspešna i efikasna i da joj daju glas. Pa onda dajte da se deo te energije i sredstava koja se ulažu u kampanje za podršku vlastima uloži, recimo, u ovo.

Nemam ništa protiv, dakle ne protivim se iz nekih religijskih ili ne znam kakvih paranoidnih razloga, ali prosto mislim da mi kao društvo u ovom trenutku nismo dovoljno stasali za takvu meru, koja deluje suviše dramatično, suviše radikalno, u zemlji gde se diže, budimo realni, drama i bune se korisnici, građani zbog onih sitnih slova u ugovorima koje potpisujemo za mobilnu telefoniju ili nešto ne mnogo važno, pa kažemo – a ono sitnim slovima, to niko ne čita. Nikakvih „sitnih slova“ ovde nema – automatski svi postaju donori, odnosno ako se eksplicitno tome ne suprotstavimo ili ne izjasnimo protiv toga, stavljamo na raspolaganje svoje organe.

Mislim da bi vlast, opozicija, profesionalna udruženja, poslanici mogli da daju svoj doprinos. Mogli bi da daju svoj doprinos u smislu da se ta mera promoviše, ali ne u ovom smislu, ne na ovaj imperativni način, koji će, čini mi se, više problema stvoriti, na kraju krajeva, vlasti. Ali ja ne gledam to tako, da li će od toga imati koristi vlast ili opozicija. Mislim da neće dobro odjeknuti, bez obzira na to što se slažem da nam treba više davalaca. Treba nam više donora, treba nam više organa da bi bilo spaseno više života, ali hajde pokrenite neku akciju koja će to promovisati, a ne na ovaj način.

Meni je polako isteklo ovih mojih šest minuta pa se neću baviti drugim stvarima, samo bih vam preporučio da umesto izmena i dopuna razmislite možda o kompletnom novom zakonu o psihoaktivnim supstancama. S obzirom na dramatičnost problema narkomanije, mislim da bi bio potreban novi zakon, a ne samo izmene i dopune. Hvala vam.

PREDSEDNIK: Hvala lepo.

Reč ima narodni poslanik Branimir Rančić.

BRANIMIR RANČIĆ: Zahvaljujem.

Poštovana predsednice Skupštine gospođo Gojković, poštovani ministre gospodine Lončaru, poštovani profesore Vekiću, poštovani gosti iz Ministarstva, poštovana gospodo narodni poslanici, kao što znamo, pred nama su zakoni iz miljea zdravstva i ja ću govoriti samo o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama. S obzirom na to da sam neuropsihijatar, a po vokaciji sam više psihijatar, sebi ću dozvoliti tu mogućnost da govorim o ovom

zakonu, dok ću druge zakone samo možda pomenuti i ostaviti ostalo vreme da i druge kolege kažu nešto o ovom setu zakona.

U drevnim civilizacijama ljudi su koristili prirodne droge iz svoje okoline najčešće u magijskim i religijskim obredima. U drugoj polovini XX veka došlo je do ekspanzije zloupotrebe droge, kao i do dramatičnog porasta broja osoba koje su zavisnici od različitih droga, bilo da su one prirodnog ili sintetskog porekla. Sve više se koriste sintetizovane droge, to moram da podvučem, čije je dejstvo jače, a time i opasnije, od dejstva prirodnih droga.

Ali da bismo govorili o nekom zakonu, prvo moramo da definišemo šta su to psihoaktivne supstance,. To su supstance koje svojim delovanjem na nervni sistem izazivaju promene u raspoloženju, ponašanju ili mišljenju. Znači, menjaju jednu ili više psihičkih funkcija i nakon ponovljene upotrebe mogu dovesti do psihičke ili fizičke zavisnosti. Zavisnost od psihoaktivnih supstanci podrazumeva postojanje bar tri od navedenih simptoma: žudnja za uzimanjem supstance, fizički apstinencijalni sindrom kada se upotreba prekine i, treće, tolerancija na dejstvo ranije efikasnih doza supstance.

Tu je vrlo bitno pomenuti koji su faktori rizika. Faktori rizika se odnose na ličnost, na sredinu i na samo dejstvo droge. Ja ću ovde potencirati sociološku teoriju, jer sociološke teorije smatraju da uticaj sredine na formiranje ličnosti i pojavu bolesti zavisnosti nije zanemarljiv. Ne treba zaboraviti koliko su neka društva i kulture tolerantne prema uzimanju alkohola, pa čak i prema uzimanju droge. Sve ovo umnogome doprinosi da kod nekoga kod koga već postoji eventualna genetska predispozicija za lakše razvijanje zavisnosti od neke psihoaktivne supstance dođe do pojave bolesti zavisnosti.

Što se tiče podele psihoaktivnih supstanci, proizvodnja i korišćenje psihoaktivnih supstanci mogu biti društveno dozvoljeni, ali i ilegalni i zakonom sankcionisani. Po toj osnovi, psihoaktivne supstance se dele na: medikamente (gde spadaju analgetici, sedativi i slično); alkohol, kafu i duvan, čija je upotreba raširena u društvu i dozvoljena, tzv. socijabilne droge, i, treće, droge čije je korišćenje nezakonito i društveno neprihvatljivo.

Druga podela o kojoj sam govorio replicirajući kolegi, samo da ponovim, ne bih sve ponavljao, jeste na depresore, psihostimulanse i halucinogene (gde spada LSD). Zadržaću se na psihostimulansima, s obzirom na to da mu nisam do kraja odgovorio, gde spadaju kokain, amfetamin, ekstazi, kreket, kanabis ili indijska konoplja (znači, hašiš i marihuana).

Pušenje marihuane često je praćeno doživljajima koji nalikuju šizofreniji, što znači da imate prolazne halucinacije, paranoidne ideje, osećaj usporenog protoka vremena, depersonalizacije i distorzije realnosti.

Na osnovu rezultata Nacionalnog istraživanja o stilovima života stanovništva Srbije iz 2014. godine (korišćenje psihoaktivnih supstanci i igre na sreću), upotreba ilegalnih droga zabeležena je kod 8% ukupne populacije starosti od 18 do 64 godine, i

to 10,8% muškaraca i 5,2% žena. Najčešće korišćena ilegalna droga među odraslima je kanabis, čija je upotreba bar jednom u toku života zabeležena kod 7,7% ispitanika uzrasta od 18 do 64 godine.

Zato je cilj izmena i dopuna ovog zakona prvenstveno unapređenje sistema za rano upozoravanje o novim psihoaktivnim supstancama, što je definisano u članu 1, kako bi se nove psihoaktivne supstance obuhvatile definicijom droge i stavljanje van snage Odluke Saveta kako bi se uveo pojam nove psihoaktivne supstance i obezbedio zakonski okvir za postupanje i preduzimanje mera u vezi s pojavom novih psihoaktivnih supstanci.

Jedna od novina ovog zakona jeste to što se propisuje uspostavljanje sastava komisije od predstavnika svih nadležnih institucija i ustanova koje se bave psihoaktivnim supstancama, kao i uspostavljanja Centra za monitoring droga i zavisnosti od droga pri Sektoru za lekove i medicinska sredstva. Centar za monitoring droga će, na osnovu analize prikupljenih podataka, na pravi način sagledati potrebe koje se odnose na unapređenje programa za smanjenje potražnje i ponude droga, programa prevencije, lečenja i rehabilitacije. U skladu s tim, Centar za monitoring droga i zavisnosti od droga predložiće mere i aktivnosti za unapređenje preventivnih programa.

Podvlačim i izmenu člana 20, koji sada zamenjuje član 5. radi preciznijeg definisanja delokruga rada referentne laboratorije i obaveze da se učestvuje u sistemu ranog upozoravanja o novim psihoaktivnim supstancama.

U prepodnevnoj diskusiji kolega je govorio o tome da ulje kanabisa može da leči vrlo teške bolesti kao što su spinalna mišićna atrofija, multipla skleroza. Moram da kažem sledeće: spinalna mišićna atrofija ili Verdnig-Hofmanova bolest, kao i njen tip tri Kugelberg-Vilenderova bolest jeste slabost mišića i atrofija mišića zbog iščezavanja motornih ćelija prednjih rogova kičmene moždine. Multipla skleroza je nešto drugo, to je jedno demijelinizaciono oboljenje, ali u osnovi imate sličnu fenotipsku strukturu. Znači, kada pogledate pacijenta, imate atrofiju mišića, spazam i teško kretanje. Uljem kanabisa se ta bolest ne leči.

Ali oni ne žele da kažu jednu vrlo bitnu činjenicu – a ja ću to reći i pohvaliti Ministarstvo za zdravlje, Republički fond i njihovog predsednika Marijana Rističevića – da je sada nabavljen lek koji se zove „spinraza“, koja leči spinalnu mišićnu atrofiju. To je, gospodo poslanici, trenutno najskuplji lek na svetu. Terapija po jednom pacijentu godišnje košta 540.000 evra – da li ste čuli, 540.000 evra – i primiće je 17 dece o trošku Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje. Kada ta deca prime na vreme ovaj lek, bolest je izlečiva. Samo toliko, da se zna.

Na kraju, još nešto da kažem što se tiče donorstva. Kolega Milisavljević je svetao primer narodnih poslanika prekoputa, koji je donirao svoje organe, ali moram da kažem sledeće: u prošlom sazivu oko 150 članova Srpske napredne stranke, među njima i ja, svi smo donirali organe, i ne mašemo trenutno knjižicama. Ali da se zna da smo mi,

članovi Srpske napredne stranke u prošlom sazivu, još jedanput podvlačim, nas 150, donirali organe. Hvala na pažnji.

PREDSEDNIK: Hvala.

Dubravko Bojić.

DUBRAVKO BOJIĆ: Hvala.

Uvažene kolege narodni poslanici, u okviru svog raspoloživog vremena ja ću govoriti o prva dva zakona iz oblasti zdravstva.

Zdravstvo je, kao najosetljivija oblast društvenih delatnosti, decenijama bilo na samoj margini odnosa države prema ovoj profesiji, pa je donošenje ovih zakona dobar primer da se ta praksa promeni u pozitivnom pravcu, mada sa dosta zakašnjenja jer je izgubljeno dosta dragocenog vremena. Ljudski život i zdravlje su neprikosnoveno pravo svakog pojedinca, ali država kao da ne prepoznaje činjenicu da je zdravo društvo – samo zdravo društvo – zalog za opšti napredak. Zdravlje je najveća vrednost i privilegija svih nas.

Ali kakvo je stanje u našem zdravstvu? Male plate, nemogućnost zaposlenja, slaba opremljenost, nemogućnost rešavanja stambenog problema. Zato se ova profesija nalazi na vrhu liste onih koji žele da napuste zemlju. Naši zdravstveni radnici su rado prihvaćeni u inostranstvu kao dobri stručnjaci i radnici, pa država ne bi trebalo lako da ih se odrekne.

Zdravstvo kao struka ima i neke svoje subjektivne probleme i poteškoće, što nažalost osećaju i sami pacijenti. U pitanju su jako izražena sujeta, surevnjivost, animozitet, karijerno otimanje i slične stvari. Mislim da u ovoj sali ima dosta vas koji su iskusili ili znaju nekoga ko je na svojoj koži osetio neku od ovih lekarskih mana, da je imao neprijatnost – od izbora lekara, dobijanja uputa, upućivanja preko veze, omalovažavanja kolega iz zdravstvenih institucija, do preusmeravanja pacijenata sa državnih na privatne (najčešće svoje) klinike.

Neretko se dešava da pacijent koji traži savet za svoju bolest prvo bude pitan „kod koga si bio, ko te lečio“, da mu lekar kaže „idi kod onoga od koga si došao“, do toga da pacijent dobije od dva lekara vrlo različite dijagnoze i preporuke za lečenje, pa je takvim odnosom prosto zbunjen. A dobro znamo koliko je čovek narušenog zdravlja ranjiv i preosetljiv. Većina pacijenata „juri“ lekare na glasu ili zdravstvene ustanove od ugleda, umesto da koristi vreme za lečenje. Ovakav pristup dovodi do gužvi i tamo gde ne bi trebalo da ih bude.

Dame i gospodo, dobro je što su ovi medicinski zakoni na dnevnom redu. U zdravstvu i obrazovanju ne treba da jurimo Evropu, treba da idemo uporedo s njom. Zakon o presađivanju ljudskih organa i zakon o ljudskim ćelijama i tkivima su kompatibilni. Umesto kaskanja, moramo ići događajima u susret, jer su životi ljudi u pitanju. Vrlo je nezavidna ljudska situacija kada je čovek životno ugrožen, a uz to zavisi od nečije dobre volje ili slučajnosti, povoljne slučajnosti.

U pogledu broja članova, ova dva zakona su skoro identična, po 58, odnosno 59 članova. Struktura je takođe identična, čak je i organizacija vezana za istu upravu u okviru Ministarstva zdravlja.

Prvi zakoni na ovu temu doneti su polovinom minule decenije. Priznajem da ovo nije samo srpska tema, više je evropska, ali je nužna, neophodna i opravdana. Vlada po običaju kasni s ovom zakonskom inovacijom, sa doterivanjem. Na ovom planu iskustva nisu prevelika. Kod nas se uspešno rade transplantacije organa ali i transplantacije matičnih ćelija. Mora se povećati broj transplantacionih centara za organe, videli smo da ih ima pet, kao i broj transplantacionih zdravstvenih ustanova za matične ćelije.

Oba zakona uređuju pitanja vezana za presađivanje ljudskih organa, odnosno transplantaciju ljudskih ćelija i tkiva. Ispunjeni su zahtevi zakonskog normiranja; precizirano je darivanje, dobijanje, testiranje, obrada, očuvanje, skladištenje, distribucija i primena ljudskih ćelija i tkiva od živog ili umrlog lica. Jasno je definisana i ustanova koja će biti banka ljudskih tkiva. Ovo su oblasti u kojima je zaista neophodno da postoji republički registar i republički program za presađivanje organa.

Oba ova zakonska predloga treba da ispunjavaju uslov da propisuju pojednostavljenu proceduru. Ovo je tako važna tematika da ništa ne sme da se prepusti slučaju ili improvizaciji. Doduše, lakše je urediti organizacioni sistem za darivanje, testiranje i presađivanje ljudskih organa i uzimanje ljudskih ćelija i tkiva od živog davaoca i sa umrlog lica; stvari su mnogo složenije kada su u fokusu primaoci i davaoci ljudskih tkiva i organa: traže se garancije zdravstvenih ustanova, saglasnosti rodbine i drugih. To je mnogo teže obezbediti od propisivanja međusobne saradnje zdravstvenih ustanova uključenih u procese presađivanja, uzimanja i primene ljudskih ćelija i tkiva.

Šta je mana u celoj ovoj priči, i to velika mana? I ne samo mana, nego zazor, strepnja. Ova oblast je za građane, pa i za pojedine zdravstvene radnike, stvar potrebe, za druge je nužnost, za treće neophodan medicinski standard, a ima i onih koji sve ovo vide kao novotariju, odnosno novu evropsku modu. Može se presađivati samo kad se ima šta, organ ili tkivo. Nisu tu dovoljna samo sredstva za promociju, svest se vrlo teško menja. Menjaju se ukusi, standardi, moda, stilovi, ali preoblikovanje svesti i navike ljudske menjaju se veoma sporo. Mislim da bi na planu promocije bilo posla i za Ministarstvo obrazovanja.

Uvažene kolege, ključna reč za ove zakone je donor, davalac. U našoj svesti i zdravstvenoj kulturi nije dovoljno prisutan značaj ovog fenomena. Ljudska solidarnost i altruizam moraju se izgrađivati na delu, kroz osećaj za tuđu muku, ali način života uslovljava i način mišljenja, pa prema tome i ponašanja. Citirao bih Alfreda Nobela, neko ga je ovde parafrazirao, da niko ne može izmeriti težinu tuđeg tereta. To u suštini znači da smo u svojoj ekonomski teškoj situaciji povučeni, gubimo osećaj za pripadnost, za zajednicu, da je svakome svoja muka najveća. Treba razvijati svest da niste sami na zemlji, da je delite sa nekim, da delite sebe, da dajete sebe ili deo sebe nekom drugom.

Srpska radikalna stranka smatra da sa edukacijom i kultivisanjem treba početi mnogo rano, još u porodici, u školi, na časovima zdravstvenog vaspitanja. Ne mogu samo rođaci biti davaoci, mada će to biti oni, po prirodi stvari; osnova se mora znatno proširiti i trajno biti u fokusu.

Balast našeg zdravstva su liste čekanja. Ko ima pravo na život, onaj na sedmom mestu ili onaj na 232? Kakva su njihova očekivanja? Nisu u pitanju redovi za fudbalske utakmice ili avionske karte, nego redovi za srčane zaliske, bubrege, srce, jetru, koštanu srž i slično. Svi, apsolutno svi imaju pravo na lečenje. U toj surovoj borbi za život ljudi su prinuđeni da rade mnoge stvari koje inače ne bi da se ne nalaze u takvoj zdravstvenoj situaciji. Nažalost, nije neobično da se pojave i takvi oglasi gde se prodaju ljudski organi.

U moru osetljivih stvari nalazi se obaveza Vlade i Ministarstva da odredi relevantne ustanove koje svojim visokim standardima zaslužuju i mogu da obavljaju transplantacione programe. Kriterijumi moraju biti stručnost i opremljenost, a ne voluntarizam, poznanstvo ili sujeta. Videli smo da se transplantacija jetre obavlja u pet kliničkih centara, jetre u tri, a transplantacija srca samo u Kliničkom centru Srbije.

Hvala, zasad toliko.

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Hvala, profesore Bojiću.

Reč ima narodni poslanik Jahja Fehratović.

Nije prisutan.

Reč ima koleginica Jelena Žarić Kovačević.

Izvolite.

JELENA ŽARIĆ KOVAČEVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Poštovani ministre sa saradnicima, poštovani predstavnici Visokog saveta sudstva, dame i gospodo narodni poslanici, danas su pred nama predlozi zakona Vlade Republike Srbije za koje je resorno nadležno Ministarstvo zdravlja, na koje ću se osvrnuti u raspravi u pojedinostima, a danas ću određeno vreme izdvojiti za predloge Visokog saveta sudstva.

Zbog čega su važni kvalitetni kadrovi koji se predlažu za vršenje sudijske funkcije? Predlaganjem stručnih i iskusnih kadrova za sudije obezbeđuju se efikasan pravosudni sistem, sigurnost građana i dobar poslovni ambijent. Oni moraju biti spremni da na brz i kvalitetan način rešavaju sporove i moraju biti spremni da se uhvate ukoštac sa kriminalom i korupcijom.

Ako se vratimo čak na 2003. godinu, setićemo se kako su izvršna, zakonodavna i sudska vlast bile u međusobnom sukobu zato što su tadašnji političari želeli da stave pravosudni sistem pod svoju kontrolu. Setićemo se vremena kada je funkcija v. d. predsednika Srbije zloupotrebljena i kada je vanredno stanje bilo oružje za vršenje pritiska na sudije Vrhovnog suda da podnose ostavke, za smenjivanje čelnika u pravosuđu koji su se protivili nelegitimnoj reformi pravosuđa.

Želim da napravim paralelu i ukažem na greške i zloupotrebe, na političke uticaje, ucene i manipulacije, kao tada osnovno sredstvo za izbor sudija. Ukazala bih i na to da su za vreme prethodnog, demokratskog režima izbor sudija i pravosuđe uopšte bili toliko loši da je Venecijanska komisija reformu pravosuđa ocenila kao urušavanje sistema pravosuđa u Srbiji. U tom periodu sudije su birane na zatvorenim sednicama, otpuštane na zatvorenim sednicama, bez obrazloženja. Na sednicama tada vladajuće stranke pravljani su spiskovi novih sudija i onih koji će napredovati.

Srbija više nije u situaciji da sebi dozvoli taj luksuz da snosi troškove zbog neodgovornog i nestručnog postupanja sudija. Došao je kraj periodu u kome su sudije odlučivale pod pritiskom političkih uticaja, periodu u kome se neprofesionalno i naručeno presuđivalo, a posledice snosili građani, ni krivi ni dužni.

Za vreme prethodne vlasti, podsetiću, imali smo i advokata iz Niša koji je na nezakonit način izabran za člana Visokog saveta sudstva. To nam je ukazivalo i na to kakvi su bili njihovi predlozi. Sada VSS radi u skladu sa zakonom i u granicama svojih ovlašćenja.

Danas imamo delotvornije pravosuđe, sudije koje znaju šta znači reč odgovornost. Građanima je pravda dostupna i poštuje se princip ravnopravnog tretmana na sudu. Danas se radi na jačanju vladavine prava i pravne sigurnosti, vraća se poverenje građana u pravosudni sistem, koji uživa ugled koji zaslužuje. Prema tome, smatram da su predlozi Visokog saveta sudstva svakako kvalitetni.

Smatram da su i predlozi Ministarstva zdravlja, o kojima je danas dosta mojih kolega govorilo, takođe kvalitetni i u danu za glasanje ću ih, kao i ostale moje kolege iz Poslaničke grupe SNS, podržati. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice.

Reč ima narodni poslanik Ružica Nikolić.

Izvolite.

RUŽICA NIKOLIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, objedinjavanjem tačaka koje su danas na dnevnom redu i koje nikako nisu srodne, nemaju ništa zajedničko vladajuća većina uskraćuje nama poslanicima opozicije da argumentovano raspravljamo o bitnim i veoma osetljivim temama koje su danas na dnevnom redu. To se prvenstveno odnosi na ove predloge zakona iz oblasti zdravstva, odnosno na Predlog zakona o presađivanju ljudskih organa, o kom u raspravi o pojedinostima nećemo moći da kažemo ni jednu jedinu reč iako se radi o temi o kojoj mora da se govori otvoreno.

Ovaj predlog zakona je s punim pravom izazvao lavinu negativnih komentara i negativnih reakcija. Dosadašnji Zakon o transplantaciji ljudskih organa bio je zasnovan na tzv. tvrdoj saglasnosti o donorstvu i donor je u tom slučaju mogao da povuče svoju saglasnost. Znači, svaki građanin je sam donosio odluku, na koju ima pravo, da li će svoje organe donirati ili ne. Međutim, u ovom novom Predlogu zakona o presađivanju ljudskih organa koji ste nam spremili potpuno je suprotno – donori organa bićemo svi,

bez naše odluke. Sada se umesto tzv. tvrde saglasnosti uvodi tzv. pretpostavljena saglasnost kojom svaki građanin postaje potencijalni davalac organa ukoliko se tome izričito ne usprotivi tokom života. Znači, neko pretpostavlja da hoćemo da dajemo, odnosno doniramo svoje organe, i to u poslednjim trenucima života, kada nismo u stanju da kažemo da li je ta pretpostavka takva ili ne. Znači, organi će se u tom slučaju uzimati po potrebi, umesto da, kao što je dosad bilo po Zakonu o transplantaciji, svako ko želi da bude donor da svoju saglasnost. Po ovom novom zakonu potpuno je suprotno – svi smo donori dok ne otkажemo svoju saglasnost.

Opravljanje za uvođenje pretpostavljene saglasnosti nalazite u malom broju organa za presađivanje i kažete da će se na ovaj način, ovim novim zakonom, povećati broj organa za presađivanje, jer je tako i u drugim zemljama koje funkcionišu po ovom modelu. Međutim, u državama koje imaju model pretpostavljene saglasnosti nije se povećao broj organa za presađivanje, npr. Španija, zatim Švedska, koja i dalje ima veoma nisku stopu doniranih organa. A u nekim državama pretpostavljena saglasnost dala je potpuno negativne efekte, odnosno izazvala je potpuno suprotan efekat – smanjenje broja organa za presađivanje.

Još jedan negativan efekat uvođenja pretpostavljene saglasnosti, koji može da nanese veliku štetu, jeste u odnosu pacijent–doktor, odnosno poverenje između doktora i pacijenta. U Srbiji vlada veliko nepoverenje u ceo zdravstveni sistem i u ministra Lončara, koji se vezuje za brojne afere, od nameštanja tendera za nabavku opreme za KBC Niš, do njegove povezanosti sa mafijom. Zar mislite da sa ovakvom reputacijom ministra zdravlja, popularnije zvanog „doktor smrt“, možete da ubedite građane Srbije da Srbija neće postati tržište ljudskim organima?

Zatim, još jedna sporna odredba u okviru ovog predloga zakona jeste uzimanje ljudskih organa s umrlog maloletnog lica koje je za života bilo bez roditeljskog staranja. U tom slučaju propisano je da odluku donosi etički odbor ustanove. Svako maloletno lice koje je bilo bez roditeljskog staranja mora da ima svog zakonskog zastupnika, jer je to tako po Porodičnom zakonu, kojeg bi u ovom slučaju trebalo uključiti da zajedno s etičkim odborom donese odluku o doniranju organa. Na taj način bi se sprečile bilo kakve zloupotrebe. Takođe, zakonskog zastupnika treba uključiti i kada su u pitanju lica kojima je delimično ili potpuno oduzeta poslovna sposobnost.

Kada je u pitanju razmena ljudskih organa, kažete da se saradnja s evropskim organizacijama za razmenu organa sprovodi u skladu s odredbama međunarodnih ugovora koje je potvrdila Republika Srbija, ali ste izbacili princip reciprociteta u okviru razmene organa.

Kada je u pitanju saradnja s evropskim organizacijama, podsetila bih na izjavu ministra Lončara iz januara prošle godine da je Srbija primljena u Evrotransplant jednoglasno i da je to veliki uspeh za Srbiju i srpsko zdravstvo pošto će zdravstveni sistem biti deo sistema EU. Evrotransplant je organizacija koju čini osam zemalja i nema apsolutno nikakve veze s Evropskom unijom.

Zatim, ono što je bitno, a ministar nas nije obavestio, to su uslovi razmene organa s Evrotransplantom, jer mi ne ispunjavamo... Evo, ministre, ako vam je problem, hoćete lepše da vam kažem – Eurotransplant. Znači, koje to uslove moramo da ispunimo i dokle se stiglo posle godinu i po dana?

Na kraju, ukoliko se ovakav zakon usvoji i ukoliko svaki građanin po rođenju postane donor organa, nismo li mi na taj način svi pokretne mete?

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Miliša Miletić. Nije prisutan.

Reč ima Vjerica Radeta.

Izvolite.

VJERICA RADETA: Dame i gospodo, mislim da dosad nikome kao sadašnjoj skupštinskoj većini nije pošlo za rukom da ovako i ovoliko unizi Narodnu skupštinu: mi danas radimo sa nekoliko prekida u prenosu, što je jako loše; govorimo o ozbiljnim predlozima zbrčkanim u jednoj tački, deset ili jedanaest potpuno različitih tačaka dnevnog reda; narodnih poslanika uglavnom nema u sali. Ovo je zaista nešto što bi moralo da se ispravi ukoliko nećemo da građani Srbije budu još više odbojni i prema Narodnoj skupštini, i prema političarima i prema izborima. Pretpostavljam da to nikome nije cilj ali, bogami, vi to uspešno radite.

Danas govorimo o vrlo ozbiljnim zakonima. Najviše je bilo reči o transplantaciji i dosta je primera navedeno zbog čega ovaj predlog zakona nije dobar, a zaista nije. Zna, ministre, kada se donosi neki zakon, kada se predlaže, mora da se zna malo i o mentalitetu sopstvenog naroda. Zna, recimo, da je pre nekoliko dana umro odbornik iz Užica, Skupštine opštine Užice. Niko ne zna od čega je umro, da li od stršljena, ili od čega. Njegova porodica nije dozvolila čak ni da se izvrši obdukcija, a kamoli da bi dozvolili, ne njegovi sad, da ne pominjem tu porodicu, da se uzimaju organi na ovaj način kako ste vi predvideli. Ovo nije dobro i nadam se iskreno da nikada neće na ovaj način ni da zaživi, jer je to prosto nemoguće.

Kako sada funkcioniše, recimo, transplantacija bubrega? Imate čoveka koji je (sada govorim o konkretnom primeru, ali neću reći ime) nekoliko godina na dijalizi. Svaki put je pri vrhu, prvi pa drugi, prvi pa drugi, ali kada se pojavi bubreg, on je ipak drugi. Sada se pojavio bubreg i kažu – sad si ti na redu, ali konzilijum kaže – izvini, toliko ti je oslabio organizam da ti ne možeš podneti takvu operaciju.

Pri takvim primerima, ne možemo ni da zamislimo da bi ovaj zakon smeo biti u ovoj formi usvojen.

Ima ovde i drugih predloga, pre svega izbor sudija, imenovanje sudija koje se prvi put biraju, i ti predlozi Visokog saveta sudstva. Ovde zaista... Nema se dovoljno vremena, ali ovo što ste nam ovde predstavili jeste nešto za šta mi pojma nemamo zapravo šta je, imena, prezimena, biografije koje to nisu... Nije biografija samo „Marko Marković se rodio zato što se rodio tad i tad, tu i tu“; pre svega, ovde nedostaje radna biografija za svakog kandidata. Za neke kandidate ste napisali koliko su godina

studirali, za neke koliki im je prosek bio na kraju studija. Nekako mi se čini da ste selektivno birali: gde vam je odgovaralo, gde je neko manje studirao, tu ste pokazali koliko je godina studirao; ako je neko imao malo veći prosek, onda ste to na taj način prikazali. Ovo drugačije zaista ne može da se tumači.

Interesantno je kod svih ovih kandidata, pre svega za privredne sudove, kako se desilo da su samo oni položili taj ispit za privredne sudove. Da li je bilo još kandidata? Ja sam na sajtu gledala – nema. Poziv za polaganje kaže – samo onim koji su imenom i prezimenom pozvani. Da li je moguće da je to zatvoren krug, da tu ne mogu da se pojave neki drugi ljudi, samo ovi vaši s ove akademije, koji su počeli da rade u sudovima? Pa onda kažete, neko je volontirao u sudu nekoliko meseci pa je onda stalno zaposlen, a znam puno mladih pravnika koji su volontirali u sudu po dve godine, ozbiljno pomagali sudijama i, naravno, nisu kasnije ostali u radnom odnosu.

Sve ovo ukazuje da vi zapravo predlažete partijske ljude u sudove, i to ovo iz njihovih biografija apsolutno govori. Nažalost, pojedinačno ne mogu, nemam vremena... Čak nije ni bitno pojedinačno, pre svega bitna je pojava.

Šta vi niste uradili? Niste uradili ništa kada je u pitanju reforma pravosuđa. Kunete se, obećavate, oni pre vas su isto radili, vi sada takođe, nema ni „r“ od reforme. Da li vi znate, gospodo iz Visokog saveta sudstva, recimo, da imamo opštinu Svrlijig – jednu od opština, Milija uvek kaže da je to najlepša opština u Srbiji i mogu da se složim, lepa jeste, ne biram najlepšu – ali u toj opštini nemate ni sud, nemate ni sudsku jedinicu, nemate ni notara. To je opština u kojoj se danas sve overe vrše u Opštini. Da li je to u skladu sa zakonom? Nije. Vi ste krivi, zato što ste napravili takvu mrežu sudova. Umesto da se razvijaju te manje opštine tako što ćete im zadržati sudove, pošte, škole itd., vi sve to, jedno po jedno, gasite, a pričate o nekom ravnomernom razvoju.

Ono što je takođe vezano za reformu, a interesantno je da nikada niko od vas nije to pomenuo, jeste retroaktivna primena Zakona o krivičnom postupku, Krivičnog zakona, pardon, jer je tada bio zakon a ne zakonik. Da li vi znate da se u srpskim sudovima izriču mere zatvorskih kazni od 40 godina za krivična dela koja su izvršena (eventualno, ako jesu) pre 2000. godine? To je u nekoj tami, kao danas, bez televizijskog prenosa, dosmanlijska vlast u vreme akcije „Sablja“ nešto poturila, niko živi ne može da razume šta. Gledala sam te izmene zakona, i jedne i druge, na tada saveznom i republičkom nivou, niko to ne može da raspetlja. Ali činjenica je da imamo situaciju da se najgrublje krši Ustav Republike Srbije, da se krši princip *nula poena sine lege* ali niko ne reaguje.

To će biti jedan od osnova, na osnovu čega ćemo sasvim izvesno uspeti, pre svega naš predsednik i ekipa advokata, da izdejstvujemo da se obnovi postupak Miloradu Ulemeku Legiji i Zvezdanu Jovanoviću, zato što su oni, između ostalog, u nekoliko slučajeva osuđeni na kaznu od po 40 godina za dela kada je postojala najveća kazna od 15 godina, odnosno 20 godina kao zamena za smrtnu kaznu.

Vama to ne smeta, vi slušate neku Venecijansku komisiju, koja vam neće reći ništa dobro. Setite se šta je radila ta Venecijanska komisija u vreme kada je Snežana Malović bila ministar; njoj smo prorekli ovu sudbinu, što joj se i desilo u međuvremenu, kada je u pitanju profesionalni angažman. To isto će se desiti i Neli Kuburović zato što opet ne radite ništa, kao što sam i malopre rekla ministru Lončaru, u odnosu na realno stanje u državi Srbiji. Pustite vi Evropsku uniju, evropske komisije... Neće, bre, ljudi, biti Evropske unije do te 2025. godine kada se nama nešto kao pokazuje da ćemo se približiti vratima Evrope.

To što vi radite kroz kojekakve izmene zakona pa onda kažete „ne radimo mi to zbog EU, nego zbog nas“... To jednostavno nije tačno. Donosite neustavne zakone. Vi predlažete, skupštinska većina usvaja.

I ovaj zakon o transplantaciji je neustavan, najgrublje kršenje ljudskih prava. Videćemo da li će Ustavni sud, sa novim sudijama, a ima u Ustavnom sudu sada sudija za koje verujemo da će se zaista pridržavati Ustava i zakona, videćemo da li će da ocene neustavnim odredbe ovog zakona, jer ćemo mi, čim zakon bude oglašen u „Službenom glasniku“, tražiti da se utvrdi njegova ustavnost. Ne možete vi da naterate čoveka, odnosno da kažete da ćete uzeti organe nekom čoveku koji to nije izričito zabranio. Šta vi mislite koliko ljudi zna, a pogotovo sada, jer danas i ovu raspravu vodimo bez televizijskog prenosa, i koliko će ih uopšte znati da je ovakav zakon donet?

Šta će se desiti, recimo, ako neko ode pa tamo u toj Upravi za biomedicinu, ili kako se zove, kaže – insistiram i ne dozvoljavam da mi se uzmu organi ako budem u toj situaciji, i odluči da nikom više to ne kaže? Kome ćemo mi da verujemo da ćete vi njegovu volju poštovati?

Naravno, to sam već javno pisala i sada još jedanput ponavljam – poštovani građani, kada ovaj zakon bude donet, pazite kako prelazite ulicu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Radeta.

Izvolite.

IVAN JOVIČIĆ: O zakonima vezanim za mrežu sudova i Zakoniku o krivičnom postupku zaista nisam pozvan da danas dajem bilo kakav komentar, osim o Predlogu odluke za izbor sudija koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju.

Čuli smo od prethodnog narodnog poslanika da je, navodno, prijavljivanje za polaganje ili polaganje ispita za privredne sudove bilo selektivno. Mogu odgovorno da kažem da je svako ko je bio prijavljen i čija je kandidatura od strane komisije proglašena valjanom, urednom i blagovremenom bio pozvan na polaganje ispita. Ko se pojavio na ispitu, on je taj ispit polagao. Moram da kažem da svi predloženi kandidati... A verujte da ih je bilo jako mnogo na ispitu, na primer, za Privredni sud u Beogradu prijavilo se 110 kandidata, za Privredni sud u Valjevu 11, za Privredni sud u Zrenjaninu 18, da vas ne opterećujem tim podacima, imate ih u vašim materijalima. Svi predloženi kandidati polagali su dva testa: jedan je pisani ispit, jedan je pisani zadatak. Svi kandidati su dobili i na jednom i na drugom, znači pisanom ispitu i zadatku, ocenu pet, što je najviša ocena.

Njih 85% dobilo je 50 poena na pisanom ispitu, a to je maksimalan broj poena. Kao sudija koji ima 28 godina radnog staža isključivo u sudstvu, kada bih osvojio 50 poena na tom testu, verujete da bih bio najpametniji sudija srpskog pravosuđa.

S druge strane, njihove karijere, koje se takođe nalaze tu, zaista upućuju na zaključak da su dugogodišnji saradnici, sa vrlo odgovornim zadacima, sa izradom odluka i pomoći sudijama; oni su dobili od sudija u svom kolektivu, kao i u neposredno višem sudu, ubedljivo najveći broj glasova i mi smatramo da su oni zaista pravi izbor i budućnost srpskog pravosuđa. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Vjerica Radeta.

Izvolite.

VJERICA RADETA: Nisam očekivala odgovor na ovo pitanje, ali me baš zanima, gospodine Jovičiću, koliko je još bilo kandidata koji su imali ocene pet, a vi ste izabrali baš ove kao „budućnost srpskog pravosuđa“, krupne reči.

Mnogo više bih volela da ste se zainteresovali za ovu temu. Kao sudija sa višegodišnjim ili višedecenijskim iskustvom, kako rekoste, da li vi u svom radu poštujete princip *nula poena sine lege* i *nullum crimen sine lege*? Zar vam nije sumnjivo i da li mislite da je u redu da se retroaktivno primenjuje neki zakon, i to na štetu stranke, a pogotovo da se primenjuje a da to nigde nije napisano?

To je ostalo tako zato što su one sudije iz vremena Nate Mesarović, koja je svojevremeno dobila presudu, valjda to niste zaboravili... Ostalo je mnogo sudija iz tog vremena, one to uredno rade na isti način na koji je i ona radila i niko iz sudijske branše ne reaguje. To je prosto neverovatno! Advokati u žalbama to iznose kao razlog za obaranje presuda, ali, nažalost, to do javnosti ne dopire.

Zaista bih volela, gospodine Jovičiću, da ste se oglasili na tu našu primedbu, da vidimo šta vi mislite o tome, da li zaista delite mišljenje tih vaših kolega koje mogu da osude nekoga na 40 godina zatvora za neko navodno krivično delo, za koje je bila propisana kazna od 15 godina u vreme kad je to krivično delo izvršeno, ako je izvršeno.

Znate, vi ste u to vreme targetirali Legiju i Zvezdana, i sve što se dešavalo natovarili ste njima na pleća, da bi se danas ovi kojih nema ovde u sali pitali šta je politička pozadina ubistva Zorana Đinđića. Svakako će saznati kad se obnovi postupak Legiji i Zvezdanu.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Radeta.

Bojan Torbica ima reč.

BOJAN TORBICA: Zahvaljujem, poštovani predsedavajući.

Cenjeni ministre sa saradnicima, kolege narodni poslanici, donošenje novog zakona o presađivanju ljudskih organa sistemski će potpuno urediti tu oblast, odnosno utvrdiće i obezbediti uslove za postizanje standarda kvaliteta i bezbednosti ljudskih organa za presađivanje, kao i uslove rada i način organizacije zdravstvenog sistema u cilju obezbeđivanja optimalne dovoljnosti ljudskih organa za presađivanje i

obezbeđivanje visokog nivoa zaštite ljudskog zdravlja, kao i uvažavanje prioriteta interesa za očuvanje života i zdravlja i zaštite osnovnih ljudskih prava i dostojanstva davaoca ljudskih organa i primaoca organa.

Donošenjem novog zakona o presađivanju ljudskih organa obezbediće se jasna podela zdravstvenih ustanova koje će obavljati poslove presađivanja, odnosno eksplantacije organa i donor bolnica, kao i jasna podela poslova i obaveza koje obavlja jedna odnosno druga gorepomenuta zdravstvena ustanova. Donošenjem programa transplantacije, koji će biti jedinstven na teritoriji Republike Srbije, definišće se jasne procedure i postupci u vezi s organizacijom timova i finansiranjem celokupnog postupka presađivanja. Pojednostavljeno je izdavanje odobrenja zdravstvenim ustanovama za obavljanje delatnosti presađivanja ljudskih organa. Uspostavlja se jedinstveni informacioni sistem u oblasti presađivanja organa.

Pojednostavljen je postupak davanja pristanka za presađivanje organa. Izbegavajući nepotrebne finansijske troškove vođenja registra, odnosno uvođenjem zabrane o darivanju organa davaoca organa, zakon je pružio mogućnost svakom punoletnom građaninu Srbije da zabrani, u pismenom ili usmenom obliku, darivanje svojih organa, kao i mogućnost članovima porodice da to učine ukoliko se umrlo lice za života nije izjasnilo u vezi s tim.

Predviđa se donošenje programa promocije, koji će na adekvatan način uticati na promenu svesti građana u vezi sa darivanjem organa. Takođe, i jasan inspekcijski nadzor nad radom zdravstvenih ustanova iz oblasti presađivanja organa.

Isto kao i kod prethodnog predloga zakona, neophodnost donošenja novog zakona o primeni ljudskih ćelija i tkiva sadržana je u potrebi da se oblast primene ljudskih ćelija i tkiva kod ljudi zasnije na najvišim standardima medicinske nauke i prakse s obzirom na to da je ovo oblast medicine koja se intenzivno razvija i nudi velike mogućnosti za lečenje, kao i da se zdravstvenim ustanovama koje obavljaju ove poslove omoguće bolji uslovi za njeno obavljanje, u skladu sa savremenim dostignućima u ovoj oblasti.

Predloženim zakonom preciziraće se uslovi pod kojim će se obavljati poslovi darivanja, dobijanja, testiranja, obrade, očuvanja, skladištenja, distribucije i primene ljudskih ćelija i tkiva od živog ili od umrlog lica kod ljudi.

Važna novina ovog zakona jeste što jasno precizira koje zdravstvene ustanove mogu podneti zahtev za obavljanje poslova iz oblasti ljudskih ćelija i tkiva i one koje mogu biti banke istih.

Takođe, ovim zakonom se definiše i registar davalaca matičnih ćelija, koji omogućava pronalaženje nesrodnih davalaca i obezbeđivanje ćelija za presađivanje. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Branimir Jovanović.

Reč ima Neđo Jovanović.

Reč ima Nada Kostić.

NADA KOSTIĆ: Ja sam prof. dr Nada Kostić, relativno nova poslanica. Pozdravljam predsedništvo, predsednicu i našeg ministra, koji se jako trudi, kao mlad čovek pun energije, da sredi sve ovo što je nasledio nesređeno.

Prvo bih pohvalila ove predloge zakona, mislim da je zaista bilo vreme da se uredi ta materija zakonski, da ne bi bilo situacija kao što je bilo, ja se sećam, u moje vreme, kad sam ja bila direktor KBC „Dr Dragiša Mišović“ – bilo je afera, zvali su me novinari iz Zagreba, da su pojedini doktori bili u lancu nekih živih davalaca organa, trgovine organima, lažnih ultrazvučnih nalaza i tome slično. A da ne kažem, sve do kulminacije, „žute kuće“, koja nam je poznata kao kriminal nad kriminalom, gde je isto vršena istraga, ali je sve to nekako uvek bivalo zataškano.

Mislim da je pitanje etike i pitanje ljudskih prava veoma vezano za ovu problematiku i mislim da je ona u suštini jako osetljiva. Kod nas je počela da se razvija transplantacija kao takva, imali smo transplantaciju bubrega (kao što je koleginica govorila na početku, kad su počeli govori), kasnije jetre i najzad pluća i srca. E sad, srce i pluća, to je još uvek u razvoju, to su skupe metode i potrebni su vrlo dobra obuka i izuzetni kadrovi da bi se to dobro uradilo, i to je izuzetno skupo. Dosad se radilo u inostranstvu. Kao što vidimo, cene su tu približno iste kada se to odradi u inostranstvu, kao i kod nas. Ali svakako naša medicina treba da napreduje, što više naših mladih ljudi da se usavršava i da mi budemo na tom nivou.

Ono što bih ja rekla kao bitno – a to se isto odnosi na matične ćelije, to je savremena medicina, to je veoma važno i značajno u lečenju mnogih bolesti i tkiva – rekla bih nešto što je etičke prirode i što može da otvori vrata za zloupotrebe. E, toga se ja plašim. Kada je u pitanju član 23. ovog predloga zakona o transplantaciji organa, to je upravo pitanje uslova za darivanje organa umrle osobe. Mislim da je daleko bolje da osoba za života, kao što smo dosad imali, zavešta svoje organe i to pismeno potvrdi i dobije donorsku karticu. Na taj način nema zabune. Na ovaj način, da za njega posle smrti, neke iznenadne, je li tako, a on recimo ne želi da da svoje organe, neko drugi odlučuje, otvara se mogućnost, zaista, korupcije, mita, kriminala i svega i svačega. Zaista se bojim da mi to nekako ne okrenemo, da to nije sigurno.

Zato sam dala jedan amandman, o kome kasnije neću govoriti i oduzimati vam vreme, koji se odnosi na to da se samo zameni taj odnos, znači ne da faktički tu dozvolu daju drugi posle smrti, nego da je daje čovek dok je živ i dok odlučuje. Znači kako, imate verskih i drugih razloga zbog kojih pojedinci zaista ne žele to. Mi u praksi svesni smo da velika većina ljudi, porodica onih koji moraju da odu na obdukciju da bismo mi otkrili pravi uzrok njihove smrti, što je veoma važno, odbijaju to. Mislim da će naš narod, koliko je meni poznato, ipak imam iskustvo dosta godina, teško to prihvatiti. I bojim se da naš narod neće biti informisan o mogućnosti da Upravi biomedicine dostavi, recimo, svoje neslaganje sa donacijom organa. Tu postoji moja izvesna bojazan i zato smatram da je ovo bilo jednostavnije – da za života zavešta svoje organe.

Vidite, to objašnjava i onu činjenicu koju smo čuli (naravno, mi smo se uskladili sad sa Evropom) za Hrvatsku, neko je rekao da je samo 30.000 ljudi napisalo da neće dati svoje organe. E sad, da li je to realno, 30.000 ljudi, ili još mnogo ljudi nije znalo uopšte...

(Predsednik: Zahvaljujem, potrošili ste vreme.)

Eto, to je samo moja primedba.

Što se tiče psihoaktivnih lekova, tu se u potpunosti slažem. Naravno, smatram da tu više ove druge službe, odnosno drugi resori treba da...

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Reč ima poslanica Borka Grubor.

BORKA GRUBOR: Poštovana predsednice, poštovani ministre sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici, predloženi zakoni iz oblasti zdravstva koji su danas na dnevnom redu uređuju vrlo važne oblasti koje se tiču velikog broja naših građana, od najmlađih do najstarijih.

Zakon o presađivanju ljudskih organa uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti zdravstva kojim se propisuju način, postupak i uslovi uzimanja i presađivanja organa, tkiva i ćelija kao delova ljudskog tela, odnosno način, postupak i uslovi za lečenje neplodnosti biomedicinski potpomognutom oplodnjom.

Razlozi za donošenje zakona sadržani su u potrebi da se utvrde i obezbede uslovi za postizanje standarda kvaliteta i bezbednosti ljudskih organa za presađivanje, kao i uslovi rada i način organizacije zdravstvenog sistema u cilju obezbeđivanja optimalne dovoljnosti ljudskih organa za presađivanje i obezbeđenja visokog nivoa zaštite ljudskog zdravlja, kao i uvažavanja prioriternih interesa za očuvanje života i zdravlja i zaštitu osnovnih ljudskih prava i dostojanstva davaoca ljudskih organa i primaoca organa.

Važeći zakon koji uređuje oblast presađivanja organa nije prepoznao značaj definisanja i uređenja delatnosti u ovoj oblasti, kao ni uslove pod kojima se ta delatnost može obavljati, a u koje spadaju darivanje, testiranje, procena podobnosti davaoca ljudskih organa, pribavljanje, očuvanje, dodela i presađivanje ljudskih organa u svrhu lečenja ljudi, što je prouzrokovalo lošu dugogodišnju praksu da se u zdravstvenim ustanovama sprovede postupci u ovoj oblasti, ali bez definisanja uslova na nacionalnom nivou kako će se oni obavljati, kao i bez pravljenja razlike između zdravstvene ustanove koja može biti bolnica za darivanje organa i zdravstvene ustanove koja može biti centar za presađivanje ljudskih organa, što je za posledicu imalo nemogućnost izdavanja dozvole za rad svim gorepomenutim zdravstvenim ustanovama.

Jedan od osnovnih razloga za donošenje ovog predloga zakona je povećanje kadaveričnih donacija i povećanje broja uspešno obavljenih postupaka presađivanja organa, te smanjenje liste čekanja za presađivanje ljudskih organa. Neophodno je utvrditi osnove za uspostavljanje organizacionog sistema, kao i efikasne procedure za darivanje, odnosno pribavljanje organa umrlih lica u skladu sa profesionalnim

standardima, stručnim smernicama, etičkim načelima i savremenim standardima medicinske nauke i prakse, kao i osnove kvaliteta bezbednosti ljudskih organa za presađivanje.

Predlogom zakona je propisano donošenje programa presađivanja ljudskih organa, koji će biti jedinstven na teritoriji Republike Srbije. Ujedno, propisana je pojednostavljena procedura izdavanja odobrenja zdravstvenim ustanovama za obavljanje poslova presađivanja ljudskih organa, kao i uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema u oblasti presađivanja ljudskih organa u cilju uspostavljanja i održavanja sistema sledivosti.

Takođe, precizirani su uloga i zadaci Uprave za biomedicinu kao kompetentnog tela u oblasti biomedicine na nivou cele Republike Srbije, s tim da je preciziran inspekcijski nadzor nad radom zdravstvenih ustanova iz oblasti presađivanja ljudskih organa. Time se obezbeđuje kontinuiranost stručnog nadzora u oblasti biomedicine, koja je specifična zbog svakodnevnog uvođenja novih metoda i procedura rada te se nameće potreba za nadzorom od strane stručnjaka sa najvećim iskustvom u praksi, koji prate savremena dostignuća nauke u ovoj oblasti.

Republika Srbija u okviru društvene brige za zdravlje stanovništva obezbeđuje uslove i standarde kvaliteta i bezbednosti ljudskih organa za presađivanje obezbeđivanjem sredstava za sprovođenje promocije dobrovoljnog davalatstva ljudskih organa u cilju informisanja javnosti i podizanja društvene svesti o važnosti darivanja ljudskih organa posle smrti; za nabavku opreme za utvrđivanje smrti po neurološkim kriterijumima; za uspostavljanje odgovarajućeg informacionog sistema za pravičnu dodelu ljudskih organa i međunarodnu saradnju; za uspostavljanje mreže koordinacionih timova zdravstvenih ustanova uključenih u republički program za presađivanje ljudskih organa i Uprave za biomedicinu; za model finansiranja rada koordinacionih timova, timova za uzimanje ljudskih organa i timova za presađivanje ljudskih organa u zdravstvenim ustanovama uključenim u republički program za presađivanje ljudskih organa; za prevoz timova i ljudskih organa; za uspostavljanje organizacionog sistema i standarda kvaliteta i bezbednosti za sprovođenje nacionalnog programa za presađivanje ljudskih organa u Republici Srbiji i međunarodnu saradnju.

Svaka stacionarna zdravstvena ustanova sa jedinicom intenzivnog lečenja uspostavlja sistem i efikasnu proceduru za darivanje, odnosno pribavljanje ljudskih organa umrlih lica, u skladu sa najboljom medicinskom praksom. Sistem i procedure obuhvataju dostupnost kvalifikovanog kadra, opreme i procedura za utvrđivanje smrti, osiguranje odgovarajućeg pristanka za darivanje ljudskih organa, optimalno zbrinjavanje i održavanje vitalnosti ljudskih organa davaoca, procenu podobnosti davaoca ljudskih organa, kao i obezbeđenje brze dostupnosti odgovarajućih informacija za potrebe državne ili međunarodne razmene organa.

Propisano je da testiranje na krvlju prenosive bolesti i imunogenetsko testiranje davaoca i primaoca obavlja zdravstvena ustanova koja ima ovlašćenje za obavljanje testiranja.

Takođe je propisano da presađivanje ljudskih organa obavlja zdravstvena ustanova tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite iz Plana mreže koji donosi Vlada, koja ima dozvolu za obavljanje poslova uzimanja, odnosno presađivanja jednog ili više ljudskih organa.

Direktor Uprave za biomedicinu rešenjem izdaje, odnosno oduzima dozvolu za obavljanje poslova iz oblasti presađivanja ljudskih organa.

O uzimanju ljudskog organa od živog davaoca u svrhu presađivanja primaocu odlučuje tim za presađivanje ljudskih organa i etički odbor centra za presađivanje ljudskih organa u kome se vrši presađivanje.

Uzimanje ljudskih organa od živog davaoca zbog presađivanja u telo drugog lica radi lečenja dozvoljeno je ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi: da je davalac ljudskog organa punoletno i poslovno sposobno lice; da je davalac ljudskog organa dao pismeni pristanak kao izraz slobodne volje i nakon što je detaljno upoznat sa rizicima darivanja; da je izvršena procena rizika po život i zdravlje davaoca ljudskog organa i utvrđeno da ne postoji značajan rizik za njegovo zdravlje i da je etički odbor dao saglasnost za uzimanje ljudskog organa.

Osim svega navedenog, propisano je da su centri za presađivanje ljudskih organa dužni da dugoročno prate zdravstveno stanje davaoca ljudskog organa nakon presađivanja ljudskog organa i vode evidenciju o živim davaocima ljudskih organa.

Uzimanje ljudskih organa od umrlog lica zbog presađivanja drugom licu može se izvršiti isključivo posle dijagnostikovanja i utvrđivanja smrti na osnovu medicinske dokumentacije.

Republičku listu čekanja prema vrsti potrebnih organa sačinjava Uprava za biomedicinu za pacijente koji su državljani Republike Srbije. Izuzetno, ljudski organi mogu se dodeliti i strancima, u okviru međunarodne razmene organa.

Svi poslovi iz oblasti presađivanja ljudskih organa sprovode se u skladu sa odgovarajućim profesionalnim standardima, stručnim smernicama i etičkim načelima, kao i zahtevima kvaliteta i bezbednosti ljudskih organa za presađivanje propisanim ovim zakonom.

Zdravstvene ustanove koje obavljaju poslove iz oblasti presađivanja ljudskih organa vode dokumentaciju i obezbeđuju sledivost svih pribavljenih, dobijenih i presađenih, te neiskorišćenih ljudskih organa u Republici Srbiji, od davaoca do primaoca, i obrnuto. Uprava za biomedicinu obezbeđuje primenu jedinstvenog sistema identifikacije davaoca i primaoca kako bi se omogućila sledivost organa od davaoca do primaoca koji je s njim povezan. Dokumentaciju iz ove odredbe zdravstvene ustanove čuvaju 30 godina, u pisanom ili elektronskom obliku. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Sonja Pavlović. Nije tu.

Reč ima Olivera Ognjanović.

Izvolite.

OLIVERA OGNJANOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajuća.

Uvaženi ministre sa saradnicima, danas je pred nama set oblasti iz oblasti zdravstva. Predloženim zakonima definiše se registar davaoca matičnih ćelija, utvrđuje donošenje programa za presađivanje ljudskih organa i pojednostavljuje procedura izdavanja odobrenja zdravstvenim ustanovama za obavljanje presađivanja ljudskih organa, kao i postupak davanja pristanka za presađivanje organa.

Dugačke su liste pacijenata koji čekaju na transplantaciju organa koji će im produžiti i olakšati život, a još je veći broj onih koji, nažalost, nisu dočekali taj momenat. Podaci nam govore da je najveći broj donora i transplantacija srca bio prošle godine. Upravo ovaj zakon ima za cilj da obezbedi optimalnu dovoljnost ljudskih organa i pojednostavi procedure izdavanja odobrenja, čime će se povećati broj spasenih života.

Što se tiče izmena i dopuna Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama, prema rezultatima nacionalnog istraživanja života stanovništva Srbije iz 2014. godine, korišćenje psihoaktivnih supstanci, odnosno upotreba ilegalnih droga zabeležena je kod 8% od ukupne populacije starosti od 18 do 64 godine. Prema sprovedenom istraživanju među učenicima starosti 16 godina, ukupno 8% učenika je bar jednom probalo neku drogu. U studentskoj populaciji 83% studenata reklo je da je nekada probalo narkotike. Od onih koji su probali narkotike, njih 4,5% ih konzumira svakog dana.

Proizvodnja i krijumčarenje psihoaktivnih kontrolisanih supstanci u Srbiji predstavlja najprofitabilniji oblik kriminala.

Od izuzetnog značaja je uspostavljanje sistema za rano upozoravanje o novim psihoaktivnim supstancama, a konačni cilj je informisanje svih subjekata u Srbiji o pojavi novih psihoaktivnih supstanci i merama za smanjenje štetnih posledica izazvanih njihovom upotrebom. Centar za monitoring droga, na osnovu analize prikupljenih podataka, sagledaće potrebe koje se odnose na unapređenje programa prevencije, lečenja i rehabilitacije.

Dostupnost opasnih narkotika je zastrašujuća, a posledice mogu biti smrtonosne. Mediji su prepuni različitih priča o žrtvama upotrebe narkotika, među kojima je ogroman broj tinejdžera. Polazeći od činjenice da je konzumacija narkotika u Srbiji u porastu poslednjih godina, akcenat se stavlja na prevenciju zloupotrebe droga i na lečenje.

Vlada Srbije je 2014. godine usvojila Strategiju o sprečavanju zloupotreba droga za period 2014–2021. godine i prateći Akcioni plan, kojima su predviđene aktivnosti u oblasti smanjenja potražnje droga i prevencije narkomanije. Najgori su podaci odnosno činjenice da korišćenje narkotika dovodi do povećanja obolelih od neizlečivih bolesti,

do povećanja nasilja, kriminala i ostalih krivičnih dela u koja se ovisnici o narkoticima vrlo lako uključuju.

Ono što je neizostavno jeste ogromno angažovanje Ministarstva unutrašnjih poslova u pronalaženju mreže trgovine narkoticima, gde je u neprekidnoj borbi sa dilerima širom Srbije zaplenjeno na stotine kilograma raznih narkotika i otkriven veliki broj laboratorija za proizvodnju ovih supstanci, što danas nismo spominjali.

Naš je zadatak da se što više uključimo u aktivnosti gde ćemo podići svest i saznanje, pre svega mladih, o štetnosti i rizicima konzumiranja narkotika. Potrebno je da uključimo mlade u borbu protiv ove pošasti.

Impresionirana sam rezultatima i angažovanjem Ministarstva unutrašnjih poslova, takođe i Ministarstva zdravlja, u borbi i otkrivanju dilerskih mreža, i dajem vam podršku da imate što više akcija kao što je bila akcija „Aurora“.

U danu za glasanje SNS će podržati sve predložene zakone. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Hvala.

Vojislav Vujić.

Boško Obradović.

Milimir Vujadinović.

Balša Božović.

Aleksandar Marković.

Marija Jevđić.

Ivan Kostić.

Vlado Babić.

Izvolite.

VLADO BABIĆ: Hvala.

Uvažena predsednice, poštovani gospodine ministre sa saradnicima, kolegice i kolege narodni poslanici, danas su na dnevnom redu ovog skupštinskog zasedanja tri zakona iz oblasti zdravstva i to su: novi zakon o presađivanju ljudskih organa, čiji su razlozi za donošenje sadržani u potrebi da se oblast presađivanja ljudskih organa sistemski potpuno uredi i da se tako stvore i obezbede uslovi za postizanje standarda kvaliteta i bezbednosti ljudskih organa koji su namenjeni za transplantaciju. Uz to, potrebno je obezbediti dovoljan broj ljudskih organa za presađivanje, uz očuvanje ljudskog dostojanstva kako primaoca tako i davaoca ljudskih organa.

Ovim zakonom jasno će se podeliti zdravstvene ustanove koje će obavljati poslove presađivanja od onih zdravstvenih ustanova koje će biti donor bolnice. Uz to, donošenjem programa transplantacije, koji će biti jedinstven na području Srbije i kojim će se jasno definisati procedure i postupci celokupnog postupka presađivanja, uvešće se red i u ovu oblast. Ujedno će se uspostaviti jedinstven informacioni sistem u oblasti presađivanja organa, odnosno sistem sledivosti. Biće pojednostavljeno izdavanje odobrenja zdravstvenim ustanovama da rade presađivanje organa, s tim što će

inspekcijski nadzor vršiti stručnjaci koji su posebno edukovani, kako bi se održao visok kvalitet ove medicinske usluge.

Što se tiče razloga za donošenje novog zakona o ljudskim ćelijama i tkivima, oni su sadržani u potrebi da se oblast primene ljudskih ćelija i tkiva zasnuje na najvišim standardima medicinske nauke i prakse s obzirom na to da se ova oblast intenzivno razvija i daje nam mogućnosti za lečenje.

Zakonom se definišu ustanove koje mogu biti banke ljudskih ćelija i tkiva. Osim toga, neophodno je definisati i registar davalaca matičnih ćelija hematopoeze, koji će omogućiti pronalaženje nesrodnih davalaca i obezbediti neophodne ćelije radi presađivanja. I u ovoj oblasti mora se uspostaviti informacioni sistem radi sledivosti.

Svaki građanin Srbije može dati pismeni pristanak za primenu njegovog organa i tkiva, isto kao što to može pismeno ili usmeno da zabrani. Ali ako se tokom života nije izjasnio u vezi s ovim, njegova porodica u trenutku njegove smrti može to da učini. Donošenjem ovog novog zakona stvoriće se uslovi za promociju davalatstva i podizanje svesti naših građana o značaju davanja, uz poštovanje principa sledivosti, u svrhu lečenja, a samim tim će se unaprediti kvalitet pružene zdravstvene zaštite u skladu s propisima EU u ovoj oblasti.

Što se tiče Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama, u skladu sa direktivom EU, uvodi se pojam nove psihoaktivne supstance kako bi se i te nove psihoaktivne supstance obuhvatile definicijom droge i time obezbedio zakonski okvir za postupanje i preduzimanje mera u vezi s pojmom nove psihoaktivne supstance. Time se obezbeđuje pravni okvir za uspostavljanje centra za monitoring droga i zavisnosti od njih u Ministarstvu zdravlja u cilju praćenja, prikupljanja i analize podataka o postojanju droga na nacionalnom nivou, a biće povezan sa istim centrom na nivou Evrope. U centru će se prikupljati podaci o upotrebi droga u opštoj populaciji, lečenju zavisnika, mortalitetu, infektivnim bolestima i rizičnom ponašanju povezanom s njihovom upotrebom, kao i indikatorima koji su pokazatelji trenutne ponude, prodaje i distribucije droga.

Ovim zakonom takođe se definišu pravni okviri za donošenje podzakonskih propisa kojima će se regulisati skladištenje, uzorkovanje i uništavanje oduzetih psihoaktivnih kontrolisanih supstanci. Hvala vam.

PRESEDNIK: Hvala vam.

Marija Janjušević.

Desanka Repac.

Jelena Vujić Obradović.

Aleksandra Jerkov.

Ivana Stojilković.

Maja Videnović.

Reč ima Milanka Jevtović Vukojičić.

Izvolite.

MILANKA JEVTOMIĆ VUKOJIĆIĆ: Zahvaljujem.

Poštovana predsednice sa saradnicima, uvaženi ministre, takođe sa saradnicima, poštovani predstavnici pravosuđa, SNS nema dilemu kada treba da podrži zakone koji se odnose na život, na unapređenje kvaliteta života građana, a nema dilemu ni kada treba da podrži predlog za izbor sudija, jer smatramo da će izbor sudija doprineti efikasnosti pravosudnog sistema a efikasnost pravosudnog sistema takođe jeste u interesu građana Republike Srbije.

Najpre moram da istaknem da predlozi zakona koji dolaze od Ministarstva zdravlje jesu značajan iskorak napred ka unapređenju zdravstvenog sistema uopšte, ali i u primeni novih metoda u lečenju onih građana, a njihov broj nije tako mali, kojima je jedini način izlečenja i preživljavanja, odnosno jedini način života upravo presađivanje organa. U tom smislu, smatram da je zakon koji se odnosi na presađivanje organa značajan iskorak napred u civilizacijskom smislu ali i značajan iskorak napred što se tiče razbijanja predrasuda i stereotipa koji su dosad možda važili u našem društvu.

I te kako značajnom smatram kampanju koju će Ministarstvo zdravlja voditi u cilju pronalazjenja, odnosno u cilju obezbeđivanja adekvatnog broja organa koji će služiti za transplantaciju i produžiti život svima onima čiji život i budućnost, a tako i život njihovih porodica, i te kako zavise od toga.

Ono što takođe želim da istaknem jeste Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama. Zašto želim da istaknem poseban značaj ovog zakona? Zato što je zloupotreba psihoaktivnih supstanci i te kako ozbiljan ne samo zdravstveni već i širi društveni, socijalni problem. Pitanje zloupotrebe psihoaktivnih supstanci nije samo pitanje Ministarstva zdravlja već to zahteva, upravo kako ste Predlogom zakona i pokazali, multidisciplinarni pristup i uključivanje svih – kako nevladinog sektora, tako i lokalne samouprave, ali i svih nadležnih ministarstava pored Ministarstva zdravlja: Ministarstva rada, Ministarstva prosvete, Ministarstva unutrašnjih poslova i svih drugih ministarstava.

Naravno da se izmene i dopune ovog zakona baziraju na analizi Zakona koji je donet 2010. godine. Znači, uočene su negativne posledice, odnosno negativni efekti tog zakona i ovim zakonom želimo to da ispravimo. Naravno, bazira se i na Strategiji za period 2014–2021. godine. Zasniva se i na akcionim planovima ali i na ciljevima koji se Strategijom, koju je Vlada usvojila još 2014. godine, postižu. Neki od ciljeva su smanjenje ponude, smanjenje potražnje narkotika, međunarodna saradnja u suzbijanju upotrebe psihoaktivnih supstanci, adekvatna koordinacija, što ovim predlogom zakona i činite, monitoring, evaluacija, izveštavanje.

Zašto je sve ovo važno i zašto je formiranje centra za monitoring droga značajno? Da bismo uopšte znali koliki je obim rasprostranjenosti jedne pojave, moramo da imamo centralnu bazu podataka. Zašto je važna centralna baza podataka što se tiče psihoaktivnih supstanci? Zato što se svako strateško planiranje i sve radnje koje se iz

strateškog planiranja preduzimaju upravo zasnivaju na adekvatnim i relevantnim podacima. Ti podaci po prvi put će biti relevantni upravo formiranjem ovog centra. Zašto su još važni ti podaci i analiza tih podataka? Zato da bi se planirale i preduzele adekvatne mere koje će dovesti do sprečavanja zloupotrebe psihoaktivnih supstanci ali i, možda mnogo značajnije od toga, do planiranja onih mera i aktivnosti koje se odnose na preveniranje nastajanja problema, odnosno na prevenciju.

Ovde su danas poslanici opozicije pominjali da Ministarstvo unutrašnjih poslova gotovo ništa nije učinilo na planu suzbijanja i borbe protiv dilera narkotika. Moram da istaknem da je u poslednje tri godine MUP, zajedno sa tužilaštvom, zaplenio deset tona narkotika. Među narkoticima najviše se nalazi marihuana. Samo prošle godine u Termoelektrani „Nikola Tesla“ uništeno je 200 kg narkotika, među njima takođe najviše marihuane, ali i 40.000 raznih tableta.

Takođe moram da naglasim veliku ulogu, koordinaciju i sinhronizovane preventivne aktivnosti MUP-a i Ministarstva obrazovanja koja kod dece osnovnoškolskog uzrasta (četvrti i šesti razred osnovne škole) sprovode preventivne programe kako bi se deca u nekom najranijem uzrastu – svakako, složićete se da sa preventivnim aktivnostima moramo da krenemo već iz dečjeg vrtića – upoznala sa svim štetnostima zloupotrebe psihoaktivnih supstanci.

Zabrinjavajuće je veliki rok od kada lice prvi put zloupotrebi psihoaktivnu supstancu do pojavljivanja kod lekara. Prema nekim istraživanjima, mada je pravo istraživanje u stvari izvršeno tek 2014. godine, prođe deset godina. To je veliki vremenski period i zbilja moramo uraditi sve da dođe do efikasnih, adekvatnih, blagovremenih mera koje se odnose na preveniranje ovog problema.

Takođe moram da istaknem, što se tiče analize uzoraka psihoaktivnih supstanci, ta analiza uzoraka obavlja se u MUP-u i u laboratorijama BIA. Takvih laboratorija postoji pet na teritoriji Republike Srbije. One rade po najvišim mogućim međunarodnim standardima. To je standard ISO 17025. Ovo pominjem zato što je analiza uzoraka psihoaktivnih supstanci i razmena podataka koji se odnose na analizu i te kako značajna s aspekta međunarodnih krivičnih istraga, jer znamo da je prodaja narkotika, nažalost, jedan od najunosnijih poslova.

Ovim bih završila. Srpska napredna stranka, u ime života i napretka i pravde, glasaće za sve predloge. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Hvala.

Narodni poslanik Miladin Ševarlić. Nije tu.

Reč ima narodni poslanik Ljiljana Malušić.

LJILJANA MALUŠIĆ: Hvala, uvažena predsednice.

Poštovani ministre sa saradnicima, gospodo iz pravosuđa, ja ću danas govoriti o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama.

Naime, droga, alkoholizam, pa i kocka jesu tri poroka koja izjedaju srpsko društvo. Nažalost, nemamo dovoljno istraživanja. Ono što je validno i dobro od istraživanja je od Instituta „Batut“, koji je svojom statistikom došao do cifre da u Srbiji trenutno ima 50.000 registrovanih zavisnika, mislim na opijate. To nije mali broj, ali kada pogledate EU, nije dobro poređenje, ali smo zaista zemlja koja nema veliki procenat droge.

Nekada sam radila na opštini Voždovac pa sam se i sama bavila istraživanjem i držala tribine sa predstavnicima MUP-a. Došli smo do nekog podatka da u Srbiji ima malo više zavisnika od 50.000, ovoliko je registrovanih. Mislim da sigurno ima preko 100.000 ljudi koji su bar probali, jednom ili više puta, drogu. U Srbiji je karakteristika da uglavnom muškarci konzumiraju mnogo više opijata nego žene i taj procenat ide oko 90%, a žene su uglavnom tabletomani i to je oko 10% žena koje konzumiraju drogu.

Ono što je vrlo važno i treba istaći jeste da od najranijeg detinjstva, maltene od vrtića, raznoraznim vežbicama, pa onda kroz čitavo školovanje, kroz osnovnu i srednju školu moramo deci objašnjavati i imati stalne edukacije, kao i sastanke sa roditeljima jer roditelji su najvažnija karika u lancu, a zatim škole, osnovne i srednje.

Ono što mene brine nije samo taj veliki postotak, rekla bih, tih 50.000 ljudi, već način na koji se uzimaju opijati. Masa dece koja uzima heroin nema novac da kupi čist heroin pa se dešava da više dece (govorim o deci mada tu ima i starije populacije) uzima jednu iglu, tako da imamo pojavu bolesti: imamo AIDS, imamo dosta zaraznih bolesti, između ostalih hepatitis C. To je ono o čemu i medicinari i sve struke treba da povedu računa što se tiče edukacije naše dece.

Inače, Srbija se nalazi na vetrometini, tako bih nekako rekla, istok je zapadu, zapad istoku, pa se nalazimo na glavnoj ruti ili tranzitu velike količine droga. Srećom, dobili smo ministra koji to veoma uspešno i dobro radi, tako da imamo na godišnjem nivou izuzetno velike zaplene droge.

U Srbiji se najviše koristi kanabis, zatim sintetičke droge (znači tablete), onda ide heroin, koji je izuzetno skup, dolazi do 22.000 evra po kilogramu, i na kraju kokain, koji je od 40.000 do 50.000 evra. Ne treba biti dovoljno pametan pa izračunati da se za taj novac može kupiti jedan dvosoban stan.

Ovim putem upućujem apel svim mladim ljudima da nikad u životu ne probaju drogu. Ljudi smatraju da postoje lake i teške droge. Ne postoje lake i teške droge, postoje droge; kreće se od laganih droga pa se završava na heroinu i kokainu.

Ono što bih naglasila jeste da Srbija uspešno vodi rat protiv narkotika. Najveći procenat para prolazi kroz ovu zemlju. Nešto prođe, nešto ne prođe, zato treba umrežiti, a to ste vi upravo uradili, različite institucije, od Ministarstva unutrašnjih poslova, preko različitih ministarstava. Moramo svi biti umreženi i pratiti, naročito Carina. Carina je ta kod koje se polažu ispiti, koja pronalazi enormno velike količine droge. Srbija ima sreće da ima još uvek nekorumpirane, desi se tu ponekad nešto što ne valja, ali uglavnom je

to jedna stabilna i dobra zemlja. Inače, trgovina oružjem i drogom je najunosniji biznis u svetu. Kod nas, Bogu hvala, nije, prosto zato što dobro radimo svoj posao.

Treba istaći da je u Srbiji primećen veliki procenat ili povećana učestalost upotrebe sintetičkih droga. U 2015. godini zaplenjeno je 1,3 tone biljnog kanabisa, 26 kilograma heroina, šest kilograma pilula i ostalog.

Treba istaći još da je za ovaj zakon 2016/2017. skoro mesec dana vođena javna rasprava i uglavnom je bilo dobronamernih sugestija. Jedna od učestalih, znači onih koje su se ponavljale, bila je da se legalizuje kanabis. Ja sam diplomirani sociolog, nisam kompetentna da govorim o tome, znam da nije legalizovan kanabis, smola kanabisa za lečenje jer struka kaže da kanabis ne leči, da može samo da probleme koji se tiču... Da je neka vrsta slična metadonu, može da uspori bol, ali nikako da leči. Sigurna sam da možda neće biti iako postoji velika peticija da se to uradi. To prepuštam kompetentnijim ljudima nego što sam ja.

Ono što još treba istaći jeste da je cilj ovog zakona prikupljanje podataka. Vrlo je važno je kad imate monitoring; znači, vrlo je važno kad imate statistiku kolika je potražnja, šta se dešava u ovoj državi, gde ta droga završava.

Vi dobro radite svoj posao, sve pohvale za vaš rad, trud i za vašu čitavu kliku ili za sve vaše predstavnike.

Treba reći još da je prvo ozbiljnije istraživanje urađeno 2014. godine na egzemplaru od 5.385 ljudi i da se po prvi put droga proba u osnovnoj školi, a da je populacija koja je učestalija u uzimanju opijata od 18 do 64 godine. Ono što ja znam jeste da je, nažalost, jedno dete od devet godina (ne ja, nego kaže Institut „Batut“) probalo drogu. To je nedopustivo. Tu bih se ja zapitala šta je sa institucijama, šta je sa roditeljima, šta ako dete ide u vrtić, školu. Znači, svi moramo biti uključeni u to, interakcija je put do dobrog načina sprečavanja droge u Srbiji. Ne samo u Srbiji, nego i u svetu.

U Srbiji godišnje umre... U 2015. godini je umrla 41 osoba. Hvala Bogu, to je mnogo manje, 2,5 puta, nego u 2000. godini, odnosno 2009. godini. Znači da se polako ljudi osvešćuju, jer to je jedna od najvećih pošasti 21. veka. I ne samo to; to što neko upropasti sebe ne valja, ali upropaštava čitavu porodicu, upropaštava i društvo.

Šta još reći? Možda samo da treba da postoji više tribina, mnogo, mnogo edukacija.

A ja ću sa zadovoljstvom u danu za glasanje podržati sve predloge zakona.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Nataša Vučković odustaje od diskusije.

Reč ima narodni poslanik Srđan Nogo.

Reč ima narodni poslanik Zoran Radojičić.

Reč ima narodni poslanik Dragana Kostić.

Izvolite.

DRAGANA KOSTIĆ: Zahvaljujem.

Uvažena predsednice, gospodine ministre sa saradnicima, izuzetna mi je čast da danas mogu da raspravljam o ovom setu zakona koji je na dnevnom redu i odnosi se na presađivanje organa, ćelija i tkiva kod čoveka.

Vlada Srbije, kao i Ministarstvo zdravlja, kontinuirano radi, ulaže napor da se obezbede svi adekvatni preduslovi i uslovi za razvoj donorstva, a jedan od njih je svakako i Predlog zakona o presađivanju ljudskih organa koji je danas na dnevnom redu.

Srbija danas ima izuzetno stručne transplantacione timove u referentnim zdravstvenim ustanovama koji svakog dana, uz apsolutnu posvećenost i predanost ovom poslu, obavljaju transplantacije i spasavaju živote naših građana. U 2017. godini broj realizovanih donora je bio 40; urađene su 92 transplantacije, od toga 62 bubrega, 23 jetre i sedam srca. Ovi podaci ukazuju na to da je Srbija na dobrom putu za članstvo u Evrotransplantu, da smo dostigli nivo opremljenosti i stručnosti da možemo da ispunjavamo izuzetno stroge kriterijume ove organizacije, da postanemo njihovi partneri, a i to da je naše zdravstvo, do pre par godina ubedljivo najslabije rangirano u Evropi, danas značajno uznapredovalo, kao što je i svest o značaju donorstva na znatno višem nivou, ali još uvek ne na dovoljno visokom.

Građani Srbije treba da budu svesni da je transplantacija za neke pacijente jedini način lečenja, ali i život, i da svako od nas ili naših najdražih može da bude u toj situaciji. Šesnaest puta je veća verovatnoća da će nam zatrebati tuđi organ, nego da ćemo biti u prilici da svoje organe damo nekom drugom. Zato ću ja, kao i svi poslanici, nadam se, bez obzira na političko opredeljenje, u danu za glasanje podržati ovaj zakon.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Dejan Nikolić.

Reč ima Dušica Stojković.

Reč ima Dragan Vesović.

Reč ima Zvonimir Đokić.

Izvolite.

ZVONIMIR ĐOKIĆ: Zahvaljujem.

Poštovana predsedavajuća, poštovani gospodine ministre sa saradnicima, ja ću govoriti o jednom predlogu zakona o kome se danas manje govorilo. To je Predlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola između Republike Srbije i Međunarodne agencije za atomsku energiju uz Sporazum između SFRJ i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja.

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana 97. tačka 1. Ustava Republike Srbije, prema kome Republika Srbija, između ostalog, uređuje i obezbeđuje svoj međunarodni položaj, a na osnovu člana 99. stav 1. Narodna skupština potvrđuje međunarodne ugovore kada je zakonom predviđena obaveza njihovog potvrđivanja. Kao i svaka odgovorna vlast, ova vlast je konačno morala da donese, tj.

da predloži jedan ovakav predlog zakona jer to nisu uradili neki u prethodnim godinama, neki iz prethodnih vlasti, verovatno baveći se nekim ličnim pitanjima i problemima.

Republika Srbija je tradicionalno orijentisana ka sprečavanju širenja nuklearnog oružja i korišćenju nuklearne energije isključivo u miroljubive svrhe. Direktan osnov za sprečavanje širenja nuklearnog oružja predstavljaju tri međusobno povezana međunarodnopravna akta. Dodatni protokol uz Sporazum o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja je sačinjen u Beogradu 3. jula 2009. godine na osnovu odluke Vlade. Da bi stupio na snagu, potrebno je da ga potvrdi Narodna skupština. Znači, od 2009. godine do sada neko iz prethodnih vlasti se nije setio da potvrdi ovaj sporazum. Konačno, SNS i vlast koju predvodi Aleksandar Vučić, kao odgovorna vlast, donosi ovakav predlog zakona.

Ugovor o neširenju nuklearnog oružja je temelj za sprovođenje režima nuklearne neproliferacije. Na međunarodnom planu na snagu je stupio još 1970. godine, a njegovi ciljevi su: sprečavanje širenja nuklearnog oružja i odnosne tehnologije, podsticanje korišćenja nuklearne energije isključivo u miroljubive svrhe i širenje ideje razoružanja. Ukupno 191 država iz čitavog sveta, ne računajući međunarodne organizacije, čini ugovorne strane ovog međunarodnog ugovora.

Ugovor uspostavlja sistem garantija koji je u nadležnosti Međunarodne agencije za atomsku energiju. Dakle, sa tom Međunarodnom agencijom za atomsku energiju mi smo predvideli i potpisali protokol koji sada treba da stupi na snagu. Kako bi se sprovele odredbe Ugovora, Međunarodna agencija za atomsku energiju je sa državama ugovornim stranama uz Ugovor o neširenju nuklearnog oružja zaključila pojedinačne sporazume o garantijama. Među njima je i pomenuti Sporazum o garantijama, koji je na snazi u Republici Srbiji. Ovi sporazumi bliže definišu način vršenja obračuna i kontrole nuklearnog materijala i sprovođenje redovnih inspekcija koje za cilj imaju sprečavanje širenja nuklearnog oružja, potvrđuju da se deklarirani nuklearni materijali koriste isključivo u mirnodopske svrhe i regulišu i druge bitne elemente u vezi sa verifikacijom koju vrši Međunarodna agencija za atomsku energiju. Radi jačanja kontrole i verifikacionih mehanizama, donet je ovaj Dodatni protokol.

Ponovnim prijemom u članstvo Međunarodne agencije za atomsku energiju, Republika Srbija je prihvatila i obaveze koje su utvrđene Statutom Međunarodne agencije, čime se obavezala da će nuklearnu energiju koristiti isključivo u mirnodopske svrhe i raditi na sprečavanju širenja nuklearnog oružja. Inspekcije koje treba da se sprovedu, redovne inspekcije kroz kontrolne posete, imaju za cilj da ne dođe do širenja nuklearnog oružja. Na toj osnovi Republika Srbija prihvatila je ranije ratifikovan Sporazum između SFRJ i Međunarodne agencije o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja, u skladu sa kojim se u našoj zemlji u Javnom preduzeću „Nuklearni objekti Srbije“, Institutu za nuklearne nauke „Vinča“ i drugim

lokacijama i institucijama u kojima se koristi nuklearni materijal odvijaju redovne kontrolne posete, inspekcije MAAE.

Koje su te druge? Pored navedenih nuklearnih objekata, nuklearni materijal se koristi i na drugim lokacijama, a to su univerziteti, instituti, medicinske ustanove, industrija, koje takođe mogu biti predmet inspekcijskog nadzora. Inspekcije se sada odvijaju u skladu s odredbama postojećeg Sporazuma o primeni garantija, a posete inspektora Međunarodne agencije imaju ograničen karakter. Nakon što zakon o potvrđivanju Dodatnog protokola stupi na snagu i njegove odredbe počnu da se primenjuju u celosti, Međunarodna agencija i kod nas otpočinje vršenje detaljnih inspekcija sa proširenim obimom pristupa, što dosad nije bio slučaj. Republika Srbija se obavezuje da će davati značajno više podataka Međunarodnoj agenciji o nuklearnim materijalima i vezanim aktivnostima.

Na kraju, zašto je bitan ovaj zakon? Stupanjem na snagu zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola, kao i njegovim sprovođenjem, Republika Srbija ostvaruje kako međunarodnopolitičke tako i druge direktne nacionalne dobrobiti. Šta je dobro za Srbiju? Potvrđivanje tradicionalne orijentacije Republike Srbije ka korišćenju nuklearne energije isključivo u miroljubive svrhe i njenog opredeljenja ka sprečavanju širenja nuklearnog oružja; dalje, omogućavanje lakšeg pristupa zemlje uvozu i tehnologijama vezanim za nuklearne aktivnosti; ostvarivanje pomoći u sprečavanju nenamernog razvijanja mreže za nelegalnu trgovinu nuklearnim materijalima; uspostavljanje univerzalnog nacionalnog standarda za verifikaciju i izvršenje preuzetih obaveza u pogledu sprečavanju širenja nuklearnog oružja; napredovanje zemlje u procesu postizanja integrisanih garantija i otvaranje prostora za dalje smanjivanje broja tradicionalnih inspekcija Međunarodne agencije za atomsku energiju; ispunjavanje međunarodnih obaveza i usklađivanje sa međunarodnim preporukama i EU zakonodavstvom.

Zato predlažem da usvojimo Predlog zakona. Zahvaljujem se na pažnji.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Dušan Milisavljević.

Reč ima narodni poslanik Radoslav Cokić.

Reč ima narodni poslanik Branko Popović.

BRANKO POPOVIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Poštovani ministre sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici, SNS podržava predložene zakone iz oblasti zdravstva koji će, kao i ostali zakoni koji su prošli javnu raspravu, činiti stub reforme zdravstva u Republici Srbiji. Politika Vlade Republike Srbije ogleda se u obezbeđivanju i realizaciji strateških projekata i novim investicijama, kao i usvajanju velikog broja novih, dobrih zakona, čime se stvaraju najpovoljniji uslovi za razvoj države.

Usvajanjem predloženih zakona urediće se u potpunosti oblast presađivanja organa kroz prepoznavanje značaja definisanja i uređenja delatnosti u ovoj oblasti, kao i uslova pod kojima se ta delatnost može obavljati.

Ciljevi donošenja predloženih zakona su, pre svega, povećanje broja kadaveričnih donacija i povećanje broja uspešno obavljenih presađivanja ljudskih organa, kao i smanjenje lista čekanja za presađivanje ljudskih organa. Ostvarivanje zadatih ciljeva realizovaće se kroz jasnu podelu zdravstvenih ustanova na one koje će obavljati poslove presađivanja, odnosno uzimanja ljudskih organa i bolnice za darivanje organa. Istovremeno, podrazumeva se i jasna podela poslova i obaveza koje obavlja jedna, odnosno druga zdravstvena ustanova.

Uspostaviće se jedinstven informacioni sistem u oblasti presađivanja ljudskih organa, što će, zajedno sa donošenjem republičkog programa za ovu oblast, neminovno dovesti do skraćivanja lista čekanja za transplantaciju pojedinih organa.

Napredak u informatizaciji zdravstva, uvođenje elektronskog recepta, skraćeno vreme čekanja na terapiju onkoloških pacijenata, poboljšano stanje u oblasti mentalnog zdravlja, kao i rekordni rezultati u oblasti transplantacije organa doveli su zdravstvo Srbije sa poslednjeg 34. na zavidno 20. mesto u Evropi.

Godina 2017. ostaće zabeležena po velikom broju donora i velikom broju urađenih transplantacija. Otvoren je Centar za transplantaciju koštane srži u Kliničkom centru Srbije i u njega je uloženo 90.000.000 dinara. Dostigli smo standard EU u ovoj oblasti i s pravom očekujemo članstvo u Evrotransplantu, što bi značilo veće mogućnosti za transplantaciju onim građanima kojima su organi neophodni.

Osnovan je Fond za lečenje dece u inostranstvu i ovim putem je upućeno oko 70 najmlađih pacijenata u najbolje inostrane klinike. Omogućen je konstantan dolazak inostranih stručnjaka kako bi osiguranici bili lečeni u svojoj zemlji a domaći lekari sticali nova znanja. Srbija je, takođe, prepoznala značaj brige o pacijentima obolelim od retkih bolesti, kojih u zemlji ima oko 450.000 i u cilju njihovog lečenja u budžetu za 2018. godinu opredelila je 1.500.000.000 dinara. Poređenja radi, 2012. godine za istu svrhu izdvojeno je 130.000 dinara.

Izgrađen je Klinički centar Niš, u čije je opremanje uloženo 50.000.000 evra. Obezbeđena su sredstva za završetak kliničkih centara u Beogradu, Novom Sadu i Kragujevcu. Izgrađeni su novi domovi zdravlja. Potpuno su renovirane skoro sve zdravstvene ustanove u Srbiji. Nabavljen je gama nož, a u toku je nabavka savremenog radioterapijskog aparata za stereotaksičnu radiohirurgiju. Svakodnevno će na ovom aparatu moći da se zrači do 30 pacijenata i značajno će se skratiti vreme zračenja pa će na njemu umesto četiri nedelje tretman trajati pet dana.

Izgradnjom i opremanjem novog objekta Instituta za onkologiju i radiologiju i nabavkom preko deset linearnih akceleratora i CT simulatora prethodnih godina Srbija je ispunila svetske standarde u lečenju onkoloških pacijenata, a to je da poseduje savremeni aparat za zračenje na 250.000 stanovnika.

Za poslednjih pet godina dodeljeno je preko 6.000 specijalizacija i supspecijalizacija, i to najvećim delom iz deficitarnih grana medicine kao što su anesteziologija, radiologija, pedijatrija, neurohirurgija i druge grane. Već krajem ove godine prvi mladi stručnjaci iz ovih oblasti dostojno i kvalitetno će zameniti svoje penzionisane kolege. Prvi put nezaposleni doktori medicine mogu da dobijaju specijalizacije bez prethodno obavljenog staža od dve godine, što je ranije bila praksa. Na taj način omogućava se mladim ljudima da se stručno usavršavaju i obezbede sebi kvalitetno radno mesto.

Ove činjenice su dokaz strateške i vizionarske politike Vlade Republike Srbije, koja temeljno realizuje projekte od vitalnog značaja za razvoj naše države. Samo novim investicijama u infrastrukturu i donošenjem dobrih zakonskih i drugih propisa stвориće se bolji preduslovi za nastavak započetih reformi, koje za krajnji cilj imaju povećanje životnog standarda građana.

Srpska napredna stranka će u danu za glasanje podržati sve predložene zakone. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Marko Atlagić.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovana predsednice, poštovani ministre sa saradnicima, poštovani članovi Visokog saveta sudstva, skratću svoju diskusiju pošto nema onih nasuprot nas koji su pokušali da upute određene kritike.

Gospodine ministre Lončar, vama se obraćam, samo u dve rečenice, više ste vi za godinu dana napravili nego prethodnici za petnaest. Nemam nameru da sada govorim šta ste napravili pošto to narod vrlo dobro zna.

Neki su pokušali izvršiti kritike, bez argumenata. Neka vas to ne uzbuđuje. Kritikuju zato što ste radili. Pojavio se jedan koji vas je pokušao kritikovati, šest meseci ga u ovoj skupštini nema, zove se prof. dr Pavlović. Poznat je po tome što je snimao filmove, zovemo ga Dušan Porničanac, od sramote nije smeo ovde da se pojavi. Ako ima malo morala profesorskog, poslaničkog, očekujem od njega da podnese ostavku. Ako je gospodin Meho Omerović danas podneo ostavku, ja očekujem od gospodina Pavlovića da podnese ostavku. Ne mogu da verujem da se pojavio danas, nakon šest meseci.

Pojavio se još jedan nakon godinu dana. Ima ih petnaest, po mojoj evidenciji, nisu se osam meseci pojavili u ovom visokom domu. Odu negde kod nekih novinara pa se tamo, da izvinete, izblebetaju. Radi se o običnim neradnicima, lezijedovićima, hohštaplerima. Vidite prazne klupe – nisu u stanju sat vremena da sede ovde, a kamoli da rade nešto u životu.

(Predsednik: Pustite druge.)

Dve rečenice radi Visokog saveta sudstva.

Hvala vam što ste dobro odabrali kandidate. Niste radili kao prethodnici. Prethodnici su vam učinili ono što istorija sudstva nije zabeležila od antičkih vremena do danas. Izabrali su mrtvog sudiju za sudiju, Ljubišu Đurića. Nata Mesarović je izjavila da je dvesta sati potrošila u razgovoru. Pitam je ja i pitaju je građani – kako je mogla obaviti razgovor s mrtvim sudijom? A naplatila je pare. Dalje da ne govorim. Jednu sutkinju, a zove se ... Nemam vremena, ali dozvolite radi primera. Da imaju morala, ne bi ustajali ovi nasuprot nas. Zove se Sonja Brkić, izabrana je za sudiju a ujedno je bila član Republičke izborne komisije. Da li to Zakon o sudijama zabranjuje? Zabranjuje, bar u ono vreme. Verujem da i danas zabranjuje. To joj nije smetalo pa je uzela 2.673.000 dinara. Poštovani poslanici, nije ih vratila.

To je radio prethodni režim. Meni je žao što ih nema da vodimo polemiku. Pobegnu, bre! Neradnici jedni pobegnu i onda nemaju hrabrosti dalje da govore.

Završiću sad sa sudstvom jednom rečenicom iz izveštaja Evropske komisije, koja je dala ocenu da nam je sudstvo u vreme njihove vlasti bilo najgore u Evropi. Dakle, evo šta kaže ova rečenica, u knjizi koju sam uzeo, „Reforma pravosuđa u Srbiji 2008–2012. godine“, strana 96, to stoji. Dalje nastavlja Evropska komisija – proces reizbora sudija bio je netransparentan, rizikujući time i princip nezavisnosti.

Ko je vama, gospodine iz Visokog saveta sudstva, hteo lekcije da drži? Nemaju morala. Da imaju, ne bi se pojavili danas. Profesor Pavlović... Ovaj se pojavio, Kralj Stečaja, nakon osam meseci. Pobegao je, bre. Pa nisu u stanju tri minuta da sede ovde, a kamoli nešto drugo.

I na kraju, gospodine ministre, možete biti sretan čovek, za vašeg mandata nijedna afera se nije desila u zdravstvu. Ja nemam vremena i ne želim zbog drugih razloga... Devet u njihovo, devet afera neviđenih. To ćemo govoriti kada dođu amandmani, pa ćemo ukrstiti koplja sa gospodom nasuprot nas.

Jedna poslanica, mislim da je iz „nikad im dosta nije bilo“, neki dan predsednika države nazvala je baksuzom. To je sramota! Ona je, bre, baksuz. Naš je predsednik države više napravio i ova vlada za pet meseci nego prethodne za deset godina. Baksuz je njihov predsednik tamo, koji je 14 stečajeva uništio na neki način i digao za svaki 50.000.000 dinara. A koliko je, što je gospodin Ristićević rekao, ojadio Amerikance... Nije mi ni žao koje je pare uzeo. Žao mi je za one koje su od naše sirotinje uzeli.

Izvinjavam se, ali imaćemo vremena po amandmanima. Nemojte se, gospodine ministre, sekirati zbog ovih koji su danas prozivali, to vam je samo plus u životu. Hvala.

PRESEDNIK: Hvala.

Na listi više nema govornika te pitam – da li se javlja neko ko nije iskoristio pravo iz člana 96. Poslovnika?

Nenad Božić.

Izvolite.

NENAD BOŽIĆ: Hvala, predsedavajuća.

Ja bih samo da iskoristim ovo kratko vreme koje imam da se osvrnem na izbor sudija koje se biraju prvi put.

U ovom obrazloženju koje smo dobili stoji hronologija događaja, od raspisivanja oglasa do donošenja određenih odluka od strane Visokog saveta sudstva, koji je zadužen da sprovede vrednovanje sudija i da te svoje odluke posle dostavi Skupštini i nama na usvajanje.

Imam primedbu ovde da mi nismo u ovom obrazloženju dobili uopšte nikakvu rang-listu kako su sudije vrednovane. Samo da pomenem da je za ovih devet mesta u Upravnom sudu konkurisalo 118 kandidata, a da je za jedno mesto u Privrednom sudu u Novom Sadu konkurisalo 27 kandidata. Samim tim, pogotovo za ovo jedno mesto je bilo jedan prema 27, očigledno je da se dosta kandidata javilo na oglas koji je raspisan. To je pohvalno, da bude raspisan oglas, interni. Međutim, mi ne vidimo kako je sprovedena ta procedura.

Ne sumnjam da je VSS samu proceduru sproveo po zakonu, međutim, nama poslanicima i uopšte javnosti nije dostavljena nikakva rang-lista gde se vidi, recimo, kako su te sudije bodovane po određenim kriterijumima koji su zadati. Drugo, polagali su čak i ispit, ovde se navodi i to. Niti vidimo rezultate tog ispita, niti znamo koliko su ovi kandidati koji su izabrani da nam se predlože i da donesemo odluku da postanu pomoćnici sudija, koliko su poena npr. osvojili, koliko je to od maksimalnog broja poena itd.

Ova praksa da nam se ovako dostavlja samo spisak kandidata sa biografijama inače je, nažalost, ustaljena. Ja bih da predložim Ministarstvu pravde i Visokom savetu sudstva da nas poslanike, a i javnost, obaveste detaljnije o samom načinu izbora. Ovako mi stalno imamo utisak da je tu nešto skriveno. A znate i sami, kada je nešto skriveno, uvek se otvara sumnja da nešto nije u redu. Ja se nadam da je nama svima cilj da dobijemo najbolje kandidate, da ti pomoćnici sudija jednog dana konkurišu pa da budu dobre sudije itd. Mislim da je to jako značajno.

Nažalost, ta praksa se, da ponovim, dosad koristila i mislim da to uopšte nije u redu. Hteo bih, ako može neko iz Ministarstva ili iz Visokog saveta sudstva... Isto tako, na sajtu Visokog saveta sudstva za zadnjih nekoliko sednica uopšte nema nijednog zapisnika sa sednice, tako da ne možemo ni tamo da se informišemo, sem toga što nismo dobili...

PREDSEDNIK: Hvala, vreme ste potrošili.

Reč ima Vjerica Radeta.

Izvolite.

VJERICA RADETA: O ovim zakonima, a pogotovo zakonu o kojem su danas narodni poslanici najviše govorili, odnosno Predlogu zakona o presađivanju ljudskih organa, nikako nije smelo da se raspravlja daleko od očiju i ušiju javnosti.

Nemoralno je što ste to uradili na ovaj način, kada uglavnom nije bilo televizijskog prenosa. Očekuje se da neko ko ne želi da mu budu transplantirani organi

u slučaju moždane smrti mora o tome da se precizno izjasni – još ste rekli da može i usmeno, što je baš onako ozbiljna siguracija da će to i da se poštuje – ali kako, na koji način mislite da će do javnosti uopšte dospeti ono što ovaj zakon predviđa, što je jako značajno svakom građaninu Srbije? Dakle, morali ste da dozvolite da ovo bude jedna javna rasprava. Ne mislite valjda da će građani Srbije da čitaju „Službeni glasnik Republike Srbije“ da bi videli kako izgleda tekst ovog predloga a za koji dan zakona?

Ništa nije dobro u ovom zakonu. Suštinski, on je neustavan. Rekla sam već, mi ćemo se obratiti Ustavnom sudu i verujemo da će ovaj novi sastav Ustavnog suda, gde su zaista nekolicina sudija Ustavnog suda ljudi od moralnog integriteta i odlični pravnici, i verujemo da će oni uzeti u obzir sve razloge koji budu navedeni u toj našoj ustavnoj žalbi.

Ne možete vi da uzimate organe od nekoga ko to izričito ne prihvati. Donorske kartice su nešto što je bilo prihvatljivo.

Dakle, da li mi mislimo, pojedinačno i kako god, da je u redu ili nije u redu, da li mi kao laici možemo prihvatiti stav lekara o moždanoj smrti, to je jedna strana medalje, ali ako postoji mogućnost da svaki čovek kaže – da, ja želim da budem donor ukoliko budem u takvoj situaciji u životu, to može da se prihvati, ali...

(Predsednik: Potrošili ste vreme.)

Završavam jednom rečenicom.

Ali na ovaj način, to je apsolutno neprihvatljivo.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem. S obzirom na to da imam trinaest i po minuta, ovo će malo da potraje, do utakmice.

Dame i gospodo narodni poslanici, danas smo čuli prigovore onih koji dok su vladali ništa nisu uradili. Da su posle 2012. godine oni ostali na vlasti, srpska trobojka bi bila zastava bele boje. Dakle, ništa u ovoj zemlji nije zatečeno, bila je to kuća golih zidova. Napredak u jednom domaćinstvu, u jednoj državi javlja se obično kada dođe do promena i kada neko vešt, neko ko želi preuzme stvari u svoje ruke i napravi neki napredak. Sve mogu da prigovaraju, ali ne mogu da prihvatim kritiku onih za čije vreme ništa nije urađeno već je sve bilo razgrađeno.

Mi koji smo želeli tržišnu ekonomiju i demokratiju smo od njih dobili samo monopol i kriminal, neviđenu korupciju, koja je pojela državu. Oni koji se tobože zalažu za demokratiju treba da znaju da bez države nema demokratije. Takva država ne postoji.

Danas smo slušali njihove prigovore iz oblasti zdravstva. Ništa oni u zdravstvu nisu uradili. Klinički centar Niš nisu oni napravili, niti bi ga bilo kada napravili. Kod njih je lista za čekanje u Kamenici bila šest meseci, čini mi se. Oni su naplaćivali redosled za zračenje u Sremskoj Kamenici trgujući brojevima sa kojima se išlo na zračenje. U najtežim bolestima oni su pravili biznis. Kamenica je koštala... Pet-šest puta

je povećana njena cena, pet puta su produžavani rokovi gradnje. Bili su tu neki čuveni graditelji itd., bili su tu neki tetkići Republičkog javnog tužioca u Novom Sadu, u Kliničkom centru, bile su to supruge raznoraznih funkcionera stranke bivšeg režima, ali ništa nisu mogli da urade, ništa od opreme nisu nabavili.

Istim tim novcem mi smo nabavili opremu, sagrađen je Klinički centar, kupljen je gama nož, kupljeno je linearnih akceleratora koliko je trebalo, redovi se ukidaju itd. Ostalo je još da se povećaju plate. Napredak je spor, ali je vidljiv nama koji želimo to da vidimo. Oni koji to ne žele da vide, ne mogu to da prihvate. Jednostavno, njima nije cilj napredak ove države, njima je cilj dolazak na vlast, i to ne izborima, nego ulicom.

Danas vidite da nikoga od Đilasove levice ili Đilasove desnice nema. To što Borko nije tu mogu da razumem. Levica nije prisutna u Parlamentu, ali nema ni desnice. Desnica je navodno bila protiv one levice, levica protiv desnice, a svi su se ujedinili protiv nas.

Da ne bih dužio, ja verujem u ovu državu, verujem u narodne poslanike koji daju mandat Vladi, verujem u birače koji daju mandat predsedniku i verujem da ćemo korak po korak, stepenicu po stepenicu, merdevinama uspeha naporno doći do boljeg života, jer merdevine uspeha ne doživljavamo kao lift, kao što su doživljavali oni. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Hvala, kolega Ristićeviću.

Reč ima dr Vladimir Orlić.

Izvolite, kolega Orliću.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala lepo.

Gospodine ministre, čuli ste šta misli Narodna skupština. Očekujte od Poslaničke grupe Srpske napredne stranke podršku i u nastavku ove sednice, podršku u svim onim poslovima koji se tiču uređenja naše zajedničke kuće, naše Srbije, na putu koji smo zajednički trasirali u vreme vlada koje je lično predvodio Aleksandar Vučić, koji nastavljamo danas kada se on nalazi na čelu države i kada u Vladi stožernu stranku čini upravo Srpska napredna stranka, u Vladi koja postiže rezultate na svakom planu, a konkretno u resoru koji vi vodite. I one rezultate koji se odnose na preko osam milijardi izdvojenih za adaptaciju, unapređenje i opremanje zdravstvenih ustanova širom zemlje u samo četiri godine, od Subotice pa sve do Vranja; one rezultate koji se odnose na Klinički centar u Nišu, opremljen, moderan, na 50.000 kvadratnih metara; one rezultate koji se odnose na nabavku novih sanitetskih vozila, čini mi se, oko stotinu njih, samo u poslednjih par godina; one rezultate koji se odnose na nabavku linearnih akceleratora i eliminaciju ili maksimalno smanjenje onih redova za čekanje o kojima smo pričali; rezultate koji se tiču modernizacije Srbije kroz Integrisani zdravstveni sistem; rezultate koji se tiču novih radnih mesta za zaposlene u sektoru zdravstva i očekivano povećanje njihovog standarda, ponovo, za samo tri meseca od danas; one rezultate koji se tiču lečenja retkih bolesti iz budžetskih sredstava, iz godine u godinu, od 2014. do ove godine, sve više i više, a čini mi se sada u totalu preko četiri i po milijarde dinara u ovu svrhu samo.

Svi ti izvanredni rezultati čine ovu zemlju boljom, čine da se naši građani osećaju bolje, da žive bolje, kvalitetnije. Tim rezultatima i tim zajedničkim naporima Poslanička grupa Srpske napredne stranke pružala je, pruža i pružaće snažnu podršku. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, dr Orliću.

Saglasno članu 98. stav 4. Poslovnika, zaključujem zajednički načelni i jedinstveni pretres o predlozima akata iz tačaka 1–10. dnevnog reda.

Nastavljamo sa radom u četvrtak, 19. jula, u 11 časova. Hvala.

(Sednica je prekinuta u 20.30 časova.)